ז' טבת תשמ"ז, 6.1.1987 מיספר 2575 שנה 51 המחיר 3.50 שקל חדש (כולל מע"מ)

העולם הזה

שערוריית ארנסט יפת:

איך הוא מוציא מליונים!

אביביות עלית

כיבוד יפה עם הקפה

קשר בראל

לאירוח על רמה ולהנאה שלמה
יש כיבוד יפה עם הקפה.
אביביות עלית, גלילי וופל ממולאים
בשלושה טעמים נפלאים:

קרם אגוזים | קרם חלבה | קרם מוקה

מילוי חדש • טעמים חדשים

עלית

מכתבים

קנמר האמריקאי

(על ההבדל בין המערכת הפוליטית האמריקאית והישראלית („צבע אבוקאדו", העולם הזה 24.12.86).

כנסת ישראל היא מוסד עלוב. הקונגרס האמריקאי הוא מוסד עלוב. חברי הכנסת הם עלובי־חיים. חברי הקונגרס האמריקאי הם עלובי־חיים.

כך ניתן לסכם את הנדון האחרון, שביקש לשים את הדגש על ההבדל העצום בין שתי המערכות הפוליטיות למרות דמיונן, והוא: החוקה האמריקאית, שאין לה מקבילה בישראל.

אבל קיים עוד הבדל גדול ועצום המתבקש מן הכתוב באותו הנדון: יהיה הקונגרס עלוב ככל שיהיה, בכל זאת — כאשר הוא מתעורר (נכון, על סמך החוקה ובעזרתה), הוא נמר.

הקונגרס הוא שסילק את ניכסון מן הנשיאות לכן מאוד שיעשה זאת גם לרגן.

נראה את הכנסת נוהגת כך בשעת הצורך.

מוריס אמזלג, תל־אביב

● ● ●

התיקווה היחידה

על מסקנה מתבקשת („מיבצע איוולת", העולם הזה 24.12.86).

אני חבר מיפלגת העבודה מאז ומתמיד ואני, למרבה, מצביע אמת. אבל אחרי הפאשלות האחרונות שנתגלו מתקופת שילטונו של שימעון פרס (פרשת השב"כ, הנשק לאיראן) אני מוטרד מאוד, ממש אובד־עצות.

ואז בא אורי אבנרי, מנתח את מיבצע סיני מלפני 30 שנה ומראה לי (וגם לראשי מיפלגתי) כי יש למיפלגה תיקווה בכל זאת: יצחק רבין.

כפי שכותב אבנרי באותה כתבה „בירדק משה פדיין את צה"ל" והיו דרושות שנים רבות כדי שהצבא יגיע לרמה הגבוהה שגילה במילחמת ששת הימים.

עמי היה הרמטכ"ל שהכין את הצבא ועמד וישו במילחמה זאת?

צחק רבין!

מנחם פורת, ראשון לציון

● ● ●

מתנת יום־הולדת

עוד על הנצחת יו"ר־הכנסת שהלכו לעולמם („אנשים", העולם הזה 24.12.86 ואילך).

יקורא אילון טועה. לא כל יו"ר־הכנסת שהלכו לעולמם היו אנשי מפא"י. האחד, יוצא־הדופן, היה נחום ניר המנוח (בשמו המלא נחום יעקב ניר־רדפאלקס), שנבחר במארס 1959 לתפקיד יו"ר־הכנסת.

זה קרה בעיקבות תרגיל פרלמנטארי מבריק של מנחם בגין, אשר יזם, לאחר פטירתו של יו"ר הכנסת הראשון, יוסף שפרינצק, קואליציה אנטי־מפא"יית, שאכן הצליחה להושיב על כס היו"ר את איש הפלג השמאלי (פועלי ציון שמאל) של אחדות העבודה, שהיתה אז מיפלגה אופוזיציונית.

ולמרבה השימחה הכללית זה גם קרה למחרת יום־הולדתו ה־75 של נחום ניר.

יוסף לובסמבורג, תל־אביב

● ● ●

כה אמר בן־יהודה

על הופעת שר־הפנים, יצחק פרץ, בתוכנית מוקד בטלוויזיה.

אין אדם חייב להימנות עם חסידיו של הרב יצחק פרץ או על חסידי דיעותיו, כדי להימנות עם המתפעלים מהופעותיו הפומביות.

בכך שוב יכלו הכל להיווכח עת הופיע הרב פרץ בתוכנית מוקד ביום שבו הגיש את התפטרותו.

מה יש לדבר, הוא יודע לדבר! נכון שמדי פעם יש לו תקלים עם הלשון העברית (בעיקר השימוש בלשון זכר רבים כשצריך להיות נקבה) אבל על כך כבר אמר אליעזר בן־יהודה: „האשכנזים יודעים דקדוק, אבל הספרדים יודעים לדבר!"

אליהו לוי, בת־ים

● ● ●

נסיון בלבד

על מה שקרה באמת בבית־המעצר („מיכתבים לטדי", העולם הזה 17.12.86).

לאחר מחמאות אישיות לחתום מטה נכתב בידיעה אודות חקירת המישטרה בעניין מיכתבו של רפי לוי לבנו, כי נחקרתי אודות מיכתב שהעברתי מבית־המעצר לבנו של רפי לוי, הממונה על מחוז ירושלים.

(המשך בעמוד 4)

כתבת השער הקדמי:

שוד הבנק הגדול

הוא מסוגל לטום לסארים לארוחת־צהריים, ולהזמין בקבוק יין של אלף דולר — שאטו־משהו — ואחר־כך לקנות ענקי־הלומים לגברת וינר וסנטהאוז לעצמו. כי הוא ג'נטלמן מושלם בעל סיגנון: זהו ארנסט יפת, שבל איש ואשה, זקן וילד בארץ שילם מכיסו דולר אחד כדי לאסוף למענו את דמי סיציוי־הפרישה, אחרי שני־צח על שוד הבנק הגדול בתולדות המדינה. החיים בצמרת יקרים.

37

כתבת השער האחורי:

מיכל מטפסת למעלה

לא מזמן היתה מיכל עבדי בשפל התחתית: נרקומנית, גנבת, אסירה. היא יצאה מזה בכוחות עצמה. עכשיו, בגיל 19 בלבד, היא בדרך למעלה: רוגמנית מצליחה ואשה מבוקשת ביותר.

22

הדוח המרשיע

עיון מדוקדק בדוח הפרקליטים על פרשת השב"כ מגלה את השערוריה: ללא חוק ברור ומפורש, שבמיסגרתו יפעלו השרותים החשאיים, ימשיכו מנגנוני החושך לעשות ככל העולה על רוחם, באישורם או בהתעלמותם של הפוליטיקאים!

6

סילווסטר

המוני ישראלים וישראליות הצביעו ברגליים ויצאו לחגוג. לאיש לא היה איכפת כלל מיהו הקדוש הנוצרי סילווסטר, אבל כולם שמחו שעברה עוד שנה אזרחית, מבלי שאירע דבר נורא. לתשומת לב הרב פרץ וכל הרבנים שניסו לעמוד בפרץ: הדתיים אינם עומדים להשתלט על המדינה!

5

ה„לביא" נושך

במדור **דיעה אחרת** קובע האלוף (במיל') מתי פלד: פרוייקט **הלביא** מזיק לחיל־האוויר, לצה"ל, לתעשיה האזרחית – והכל בגלל כוח־הלחץ האדיר של התעשיה האווירית, המצליחה לאנוס את מערכת־הביטחון ואת ממשלת ישראל כולה!

11

רפואה מחוץ לגדר

יש רופאים טיבעונים, יש רופאי מחטים, יש רופאי היפנוזה ויש המתמחים בכפות הרגליים או בעשבים למיניהם. מי מהם יכול להועיל ומי מהם רמאי? במישרד־הבריאות מצאו את הפיתרון הקל ביותר: לדעתם — אין כלל תופעה כזו!

14

מחנניין בערכים

אחד מחנוני הפרשה — רצח, שקר וטישטוש — פותח את סגור ליבו לפני העיתונות והציבור: „אתם מתעניינים בעובדות? אותי מעניינים הערכים הלאומיים, שהלכו לאיבוד: עשי־תי שיעורי־בית, ואני יודע מאיפה צו באו הליכלוכים בתיקשורת עליי, על אברום ועל חברינו."

8

יורם של דמיאניוק

ליורם שפטל, הפרקליט הישראלי שהסכים לייצג את ג'ון דמיאניוק, יש שם מיוחד במינו בחוגי המישפטנים. את הקריירה שלו התחיל בהגנה על איש־המאפיה היהודי־אמריקאי מאיר לנסקי, והמשיך אותה בהצלפות לשון בשוטרים ובתובעים.

40

תלונה אקדמית

הסטודנט התלונן במישטרה כי מרצה באוניברסיטה הדיחה ושיחדה עדים במשפט משמעתי שהתקיים נגדו. היא טענה שהוא התפרע בכיתה, הוא הדביק פלסטר על פיו, לאות מחאה. הכל בגלל דויד בן־גוריון.

16

קשר הדיבור והשתיקה

אל „הסופרים שאינם מסרבים לשום מראיין" הצטרפו באחרונה שניים: המשורר נעים עריידי ואסיר־העולם סמי אלקיים. על המשורר מנחם בן, לעומת זאת, הוטל קשר שתיקה. האם יפעל הקשר לטובתו?

30

פנינה בת 32

הצעירה הנצחית, פנינה רוזנבלום, הפתיעה שוב את כל ידידיה: במסיבת יום־הולדת ענקית, במלאת לה 32, עלתה לבימה בריקוד־בטן סוער, והציגה את חברה החדש.

35

נאשם רגיש

היא אומרת שהסכימה להתנשק איתו, ואז הוא פיתאום הפך עורי, משך אותה בכוח וקרע מיכנסיה. הוא טוען שהיא לא התנגדה. „אני אדם אחראי, כל־כך רגיש לעניינים כאלה!" התביעה מאשימה אותו באונס בחוף סלמחים.

27

דחל המרחלת מדווחת:

שרונה מרש (בתצלום) מנעה קטטה בין האבילים על מות אביה ● **דדי בורוביץ** (ארקיע) ותמי מוזס (ידיעות אחרונות) מתחתנים ● **יפה ריסלר**, אשתו של אסיר־עולם, תיכנס להריון בעזרת המדע והשב"כ ● **הסמנכ"ל אלי עשת** והסוציאלית בעידיה ● **יחסיה של ניצה מעוז** עם נשיא־בובה אפריקאי ● **תהילה טמיר** אינה מודאגת ● **מי שילם אלף דולר** תמורת סטייק ומנגינה?

24

הכבוד האבוד של חבשוש

חודה של חבצלת חבשוש יצא למילחמה על כבודה, ופינחס שדה היה הקורבן המיידי. לסיפור חייה ומיתתה של המשוררת יש גירסות רבות: מי אשם בפירסום מיכתבי האהבה שלה? מדוע התאבדה?

18

דיקן הסמים

מה הביא את דניאל סוסטר, סגן־דיקן באוניברסיטה אמריקאית, להבריח לארץ שני קילוגרם קוקאין? מדוע הלשין עליו ידידה של אשתו – שיזם את ההברחה?

39

חור ברשת

הבחור האמיץ מיקי בן־שיטרית, שירדף אחרי האוטובוס, במקום אחרי הכדור ★ איך אבי כהן אבל אותה ★ כיצד ניצלו ילדיו של אברם לוי מתאונה קטלנית ★ מי זו השחרחורת של שלמה קירט?

42

המדורים הקבועים:

מיכתבים – עוד תפוח 3
איגרת העורך – העיתונות והדוח 4
הנדון – בולשיט 5
במדינה – עד הפעם הבאה 8
חשבון נפש – עם חנון־שב"כ 8
תשקיף – השר ומיס־יוניברס 10
דיעה אחרת – אונס הממשלה 11
אנשים – שרון מאיים 12
בלי הדרמה – רפואה וטבע 14
יומן אישי – קארל כהנא 17
קולנוע – זהב לזאדורה 20
זה וגם זה – השר פרץ ממריא 21
רחל המרחלת – על כל העולם 24
מה הם אומרים – שריפה ברב־קומות 28
דף חדש – בעיה בגיל 36 30
תשבצמן 32
הדריוסקופ – חיי־המין של גדי 33
לילות ישראל – מתייוונים בכסית 34
שידור – השר נעלם 36
חור ברשת יחסים בגלל פיזנטי 42

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי ♦ המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136 ♦ העורך הראשי: אורי אבנרי ♦ עורך־משנה: דוב איתן ♦ עורך תבנית: יוסי שגיו ♦ רכזת מערכת: ענת סרגוסטי ♦ עורך כיתוב: גיורא נוימן ♦ צלמי מערכת: ציון צפריר, צבי טל ♦ עורך דסק: יפתח שביט ♦ ראש המינהלה: אברהם פיטוסי ♦ המו"ל: „העולם הזה" בע"מ ♦ הדפסה: „הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב ♦ הפצה: גד בע"מ, תל־אביב.

לוח זמנים

הדוח של צוות־המישפטנים על פרשת השב"כ (ראה עמודים 6־7) מטיל אור גם על אחת הפרשיות הקטנות הקשורות בפרשה הגדולה.

הפרשה כולה התפוצצה, כזכור, בגלל שלושת צלמי־העיתונות, שצילמו — לגמרי במיקרה — את שני החוטפים החיים, כשם מובלים מן האוטובוס הצידה. השלושה היו ענת סרגוסטי מהעולם הזה, אלכס ליבק מחדשות ושמואל רחמני ממעריב.

כבר כמה שעות אחרי ההסתערות, ביום השישי, ה־13 באפריל 1984, התעורר אצלנו החשד שמשהו אינו כשורה. ענת סרגוסטי שמעה ברדיו את ההודעה על כי כל ארבעת החוטפים ניספו בעת ההסתערות, וזכרה שצילמה שני אנשים חיים שנראו כחוטפים. היא ביקשה ממני לבוא בדחיפות למעבדה, ושם עברנו על הסרטים. היה ברור לנו כי בתצלומים נראים חוטפים חיים.

כשהגיש העולם הזה את התצלומים לצנזורה, הם נפסלו לפירסום. בגליון העולם הזה (16.4.84) הופיע עמוד ריק. אך באותה השעה המשיך צה"ל לטעון כי האנשים הנראים בתמונות אינם החוטפים, אלא נוסעים סתם, שנחשדו ברגע הראשון כחוטפים.

פנינו לצנזורה ב־19.4.84 במיכתב רישמי, באמצעות עורך־הדין אמנון זיכרוני, ובו הודענו לה שאנחנו עומדים לפנות בעתירה לבג"ץ. אם האנשים בתמונות הם סתם־נוסעים, נאמר במיכתב, איזו סיבה יש לפסילתן? ומדוע לא יאופשר לנוסעים להזדהות את עצמם בתמונות אלה?

בעיקבות התראה זו, אישרה הצנזורה את פירסום התמונות. פירסמנו אותם על שער גליון העולם הזה הנושא את התאריך 25.4.84.

קשרים סמויים

עכשיו בא הדוח ומספר מה התרחש מאחורי הקלעים.

וכך נאמר בו, בעמוד 31: „כפי שתואר לעיל, תיאם ראש־השב"כ פגישה עם ר' (פלג רדי) בנסיון למנוע את פירסום תמונת המחבלים בעיתונות. הנסיון נכשל, והתמונות פורסמו. התמונות היו בידי מיספר צלמי־עיתונות וחלק נשלח לחו"ל. בעיקבות הפירסומים התעוררה דרישה בציבור לחקור מה גרם למותם של המחבלים. ראש־השב"כ עשה כל שביכולתו למנוע חקירה..."

ההוראה הבלתי־חוקית שניתנה על־ידי ראש־ב"כ לצנזורה למניעת הפירסום של התצלומים לא היתה, כנראה, הפעולה היחידה שננקטה. ולראיה: גם אחרי שהצנזורה ביטלה את הוראת־הפסילה, בעיקבות התראתנו על הפניה לבג"ץ, ואחרי שכבר פירסמנו את התמונה שלנו על השער, לא פורסמו התצלומים של ליבק ורחמני. חדשות ומעריב פירסמו את התמונות רק שישה וחצי שבועות אחרי ליל־הרצח — ב־29.5.84 — יותר מחודש אחרי פירסום התצלום של העולם הזה.

מדוע?

אפשר רק לנחש: השב"כ הפעיל קשרים סמויים, וכך מנע את הפירסום גם אחרי שכבר הותר על־ידי הצנזורה.

נראה כי יש לשב"כ זרוע ארוכה. אני שמח שלא נעשה שום נסיון לשכנע אותנו שלא לפרסם את התצלומים שלנו. אני רואה בכך מחמאה גדולה. היה ברור לשב"כ כי לא ניענה לדרישה כזאת. לפחות בעניין זה היה לשב"כ מידע מהימן.

נראה כי כמה מן התצלומים הגיעו אכן לחו"ל, כפי שצויין ברוח. אך שום עיתון זר לא פירסם אותם. רק אחרי שהעולם הזה פירסם את התמונה של סרגוסטי, פורסמה תמונה זו — והיא בלבד — ברחבי העולם.

אולם אין ספק כי היתה חשיבות לעובדה שבידי עורכים זרים היו תצלומים של החוטפים החיים. זה שיכנע אותם להציג את השאלות הנכונות — וכך עזרו לגלגל את הפרשה.

עיתונות ומישפט

לא מכבר היה לי ויכוח עם קצין בכיר בצה"ל, שטען כי תפקיד העיתונות בפרשה זו היה שולי. לדבריו היתה הפרשה מתגלה ממילא, מפני שהחיילים, שהשתתפו בהסתערות, לא היו שותקים והיו תובעים ביורור וחקירה.

ברוח שלפנינו אין תימוכין לדיעה זו. להיפך, הדוח שם את הדגש על החלק המכריע של העיתונות בגילוי הפרשה.

הקטע שציטטתי אינו משאיר מקום לספק כי העיתונות היא שגרמה להתעוררות הציבורית. בהמשך נאמר: „התגובות הציבוריות והמישפטיות לפרשת השב"כ מעידות על ביסוסו העמוק וחוסנו של עיקרון שילטון־החוק בישראל, ויש בהן כדי להתריע ולהרתיע מפני תופעות דומות בעתיד."

אני מסכים להערכה זו, וגם לדירוג הגורמים שהביאו לגילוי הפרשה.

עם כל החריקות, היתה זאת העיתונות שמילאה את התפקיד המכריע. אחרי פריצת־הדרך של העולם הזה. פירסם חדשות את דבר קיומה של ועדת־זורע, ונענע על כך. לאחר־מכן פירסם השבועות כותרת ראשית את ההאשמות נגד האלוף יצחק מרדכי, וכך החל מסע־הלינץ' (שקיבל את השראתו מן השב"כ) נגד שעיר־לעזאזל זה.

הגורם השני היה מערכת־המישפט. לולא האיום בבג"ץ לא יכולנו לפרסם את התצלומים. ולולא פעולתם של היועץ המישפטי יצחק זמיר ועוזרותיו היה הבירור נעצר.

כגורם השלישי יש להעלות על נס את שלושת מורדי־השב"כ, הראויים לצל"ש.

רק במקום הרביעי — אם בכלל — מופיעה הכנסת, זו שהיתה צריכה למלא את התפקיד הראשון במעלה. הוכח שוב כי ועדת־החוץ־והביטחון היא בדיחה עגומה, ושהכנסת כולה חדלה זה מכבר לתפקד כשומרת הדמוקרטיה הישראלית.

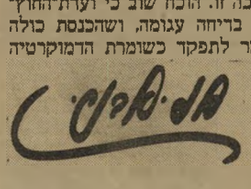

מיכתבים

(המשך מעמוד 3)

העובדות הנכונות הן שלוי התקדם אליי במעמד קצין בית־המעצר, כשהמיכתב עם שק־כביסה בידו, וכי קצין המישטרה לקח גם את שק־הכביסה וגם את המיכתב מידי לוי לפני שהגיעו לידיי כלל, ולפיכך מן הראוי היה לציין כי החקירה התייחסה לנסיון של לוי למסור לידי מיכתב עבור בנו — ולא על העברת מיכתב.

שלמה תוסיה־כהן, ירושלים

● ● ●

הזיות נבזיות

האמת על ריקודי־בטן.

אני מוחה וקובלת נגד ההתייחסות העויינת מצד כלי־התיקשורת, הנותנים פומבי לדיעותיהם השליליות של מיספר אנשים לריקודי־הבטן. לקומץ זה אין ולוא שמץ של מושג על אמנות ריקוד־הבטן, שהיא אמנות עתיקת־יומין, שההיסטוריה שלה חוזרת לתקופת הפרעונים הקדמוניים, ובמקום להתדרדר בריקוד־הבטן ולהבין את האמנות היפה והעשירה האצורה בנענוע־הגוף,

קוראת סימון בפעולה
אמנות עתיקת־יומין

מתרכז בחלקים החשופים בגוף הרקדנית ומתחיל להזות הזיות אירוטיות נבזיות.

אם ריקוד־הבטן היה מיקצוע זול וזונתי, היה רוב הציבור נמנע מלהזמין רקדניות־בטן לחתונות מפוארות, לחאפלות מישפחתיות, לבת־מיצוות, והן היו מופיעות רק במועדוני־לילה מפוקפקים וכמובן שגם רשות־השידור, שהיא רשות חינוכית, היתה נמנעת מלהקרין קטעים של רקדניות־בטן בטלוויזיה הממלכתית.

ברי סימון, תל־אביב

● ● ●

סתימת חור בהשכלה

עוד על התפוח בתנ"ך („מיכתבים", העולם הזה 24.12.86 ואילך).

מי שלא מצא את התפוח בגן־הערן, אבל מצא אותו גם בשיר השירים, גם במישלי, גם ביואל ואפילו במישפחה תנ"כית טובה (תפוח בן חברון), לא התעמק מספיק בכתובים.

אני מבקשת לסתום את החור בהשכלה של כל אלה שאינם יודעים זאת: לא רק שהתפוח מופיע, כאמור, מספר פעמים בתנ"ך גם כפרי וגם כשם פרטי, אלא הוא מופיע שם גם כשמם של שני יישובים קדומים: העיר תפוח בחבל יהודה (מערבה לחברון של היום) והעיר תפוח בחבל מנשה.

ורה הבט, רמת־השרון

● ● ●

תפוח המוות

עוד על ציירי חווה והתפוח („מיכתבים", העולם הזה 24.12.86 ואילך).

זה קורה, כנראה, למי שמשחק עם סיפורי התנ"ך. נכון שהוגו ואן־דר־גוס ההולנדי, שנתן לחווה את התפוח ליד, מת בגיל 41 מטורף במינזר, אבל גם חלקו של אלברכט דירר הגרמני שגם הוא נתן תפוחים לחווה, לא שפר בהרבה.

אומנם נפטר דירר במה שנחשב בימי הביניים בשיבה טובה (57), אבל ב־20 שנות חייו האחרונות הוא סבל ממחלת הקדחת ששבה ופקרה אותו לעיתים תכופות, ואת ידיו הרועדות מחום הקדחת אשפר גם לראות באחד האוטו־פורטרטים שלו.

יורם שיין, רמת־גן

● ● ●

הצנזור, הנכד והלב

על הוראת הצנזורה להגיש את תש־בצי העולם הזה לביקורת („איגרת העורך", העולם הזה 31.12.86).

באמת שלפעמים צריכים מוח מחודד מאוד, כפי שאני מקווה יש לצנזור, כדי לפתור את תשבצי העולם הזה. בגליון האחרון, למשל, לא הצלחתי לנחש הכינוי של יעקב בן־מאיר, נשר"י (10 מאוזן, שתי אותיות) וגם לא את קוצץ הסיפורים של ד'אמיציס (57 מאוזן, שלוש אותיות).

יאיר נוימן, ירושלים

● הנכד של רש"י הוא רבנו תם הידוע וסיפוריו המפורסמים של אדמונדו ד'אמיציס האיטלקי כונסו בספר הלב.

● ● ●

שלוש שנים מיותרות

על גילה האמיתי של השחקנית אביבה פז („16 שנה עם רגשי אשמה", העולם הזה 24.12.86).

הכתבה עליי היתה בסדר גמור. אבל דבר אחד לא ברור לי. למה הוספתם לגילי שלוש שנים? אני בת 42, לא 45.

ושלוש שנים זה המון.

אביבה פז, תל־אביב

● ● ●

הזכות הראשונית

על הריסת הבתים בגליל.

הריסת שמונה הבתים בשבט הבדווי אל־ח'וואליד בגליל וזריקת הרבה אנשים, ביניהם תינוקות, ילדים וזקנים, החוצה, בקור ובגשם, הוא מעשה אכזרי ומתועב כלפי אזרחי ישראל אלה.

והרי הזכות של בן־אדם לקורת־גג היא זכות ראשונית, ואם לא ניתן רשיון־בניה בזמן סביר, כנהוג במיגזר היהודי, הערבים בונים בלי רשיון, מחוסר ברירה אחרת, והאשמים בבניה הבלתי־חוקית הם אנשי המימשל.

ובכלל, מה איכפת להם מראה הכפר הערבי, בזמן שאין הם דואגים לתשתית — ביוב, מידרכות, שרותי טלפון.

ואולי המוצא הוא למסור את הרישוי במיגזר הערבי והסידורים הכרוכים בכך למועצות המקומיות, כדי שתפתורנה את הבעיה.

רבקה תל, קיבוץ עמיר

כל אחד והבית שלו

בית הילל היה, כידוע, האסכולה הנוטה להקל בדין ובית שמאי — האסכולה המבקשת להחמיר בדין. כאשר שופט ירושלמי ביקש להשתמש בדימויים אלה נוכח דרישתו הנחרצת של תובע מישטרתי להדמיר בעונשו של עבריין שהובא לפני אותו שופט. התפתח בין השופט ל־תובע דו־שיח שצוטט במלואו בגליון העולם הזה שהופיע השבוע לפני 25 שנה:

התובע המישטרתי: „במיקרה זה א' נחנו דורשים עונש קשה!"

השופט: „אתה מבית שמאי?"

התובע המישטרתי: „לא. אני מבית מזמיל!"*

* כפר ערבי נטוש במערב ירושלים שיושב בשנות ה־50 על־ידי עולים חדשים, שלא התרגלו במהרה לשמו החדש: קריית יובל.

הנדון:

החרדים עומדים להשתלט על המדינה? בולשיט!

סילווסטר

ת בוא הברכה על סילווסטר הקדוש.
איני יודע מי היה, ובשל מה זכה בכבוד הגדול שדווקא שמו מתנוסס על היום האחרון של השנה, ובכך נגרל מכל שאר 364 הקדושים אשר להם מקודשים ימי השנה בלוח הקתולי.
אבל מכיוון שהוא הפך חלק מן ההווי הישראלי, יבורך. כי הוא מסמל מהפכה.

■ ■ ■

ב פרוש השנה 1987 הצביע עם־ישראל ברגליו.
הוא נהר בהמוניו למסיבות ולנשפים הקרויים בשפת־העם על שמו של סילווסטר. הוא מילא כל אולם־שמחות בארץ, תגר ונהנה. אחרים סתם נהרו למרכזי־הערים והסתובבו ברחובות, כדרכם של ישראלים בחגים, עשו רעש והתיזו בעליצות כל מיני חומרים איש על רעהו.
זאת היתה שימחה אמיתית. וכפי שנאמר: מי שלא ראה שימחת סילווסטר, לא ראה שימחת מימיו.
על מה שמחו? לקראת מה?
היתה זאת שימחה פשוטה: שנה אחת עברה, ושום דבר נורא לא קרה בה. לא מילחמה. לא אסון. לא רעב. לא מגיפה קטלנית.
שנה חדשה התחילה. ומאחר שהאדם אופטימי מטיבעו, והתיקווה מושרשת בליבו, הוא מקווה כי השנה הבאה תהיה טובה יותר.
לא היה צורך באידיאולוגיה מסובכת כדי להעניק תוכן לחג הזה. הוא קיים. הוא אמיתי. העם הצביע ברגליו.

■ ■ ■

א ת התוכן האידיאולוגי העניקו לחג הזה דווקא הדתיים.
על דרך השלילה.
הרבנים התגייסו למילחמה בחג השנה החדשה. הם שונאים אותו ככל רמ"ח אבריהם.
הם שונאים אותו, מפני שהשנה הזאת — „האזרחית" — מתחרה במניין־השנים היהודי. מה גם שהמניין האזרחי מתחיל בלידתו של אותו יהודי מנצרת, ישוע בן־יוסף, שהרגיז כל־כך את הרבנים.
הם שונאים את החג, מפני שהוא נקרא על שמו של קדוש נוצרי. בבורותם העקרונית לגבי כל דבר שאינו יהודי, הם מדמים לעצמם שזהו חג נוצרי, בעל תוכן דתי כלשהו.
הם שונאים אותו, מפני שאינו יהודי־דתי — וכל שאינו יהודי־דתי מרגיז אותם, מפני שהוא מתחרה בחגיהם. הם מוכנים לסבול — בקושי — את יום־העצמאות ומזה שנים הם מנסים לכפות עליו תוכן יהודי־דתי.
בירושלים הם יצאו למילחמה פעילה, וניסו לאסור בכוח על בתי־המלון ואולמות השמחות לפתוח את דלתותיהם לפני החגגים.
בתל־אביב ובערים האחרות הם נואשו מן המילחמה הזאת, והסתפקו בשתיקה זועמת.
אולם לעם־ישראל לא היה איכפת. גם אילו התגייסו כל רבני ישראל יזעקו מן הגגות, זה לא היה מפריע לשימחת־החג. אולי להיפך.
עם־ישראל חי בשנה „האזרחית". כל פרטי חייו קשורים בלוח „האזרחי". החל בתאריך של עיתון־הבוקר, וכלה בתאריך של הצ'ק. התאריך „האזרחי" הוא הקובע לגביו. הרוב הגדול של אזרחי ישראל אינם יודעים כלל את התאריך „העברי". והוא מעניין אותם כשלג דאשתקד.
כך הצביעו המוני ישראל נגד הרבנים. חג השנה החדשה, חג הסילווסטר, הפך גם לחג הניצחון על הכפיה הדתית.

■ ■ ■

א פשר היה להסתפק בציון זה. אך יש בהפגנת־הסילווסטר של המוני־ישראל משמעות עמוקה יותר, שכדאי לעמוד עליה.
מזה שנים חיים רוב אזרחי ישראל — אותם המוגדרים כ„חילוניים" — בסיוט של התגברות הכפיה הדתית.
יש נביאי־אפוקליפסה, החוזים למדינה גורל נורא: השתלטות המחנה הדתי, דיקטטורה חרדית, מחנות־ריכוז למי שאינם מניחים תפילין, גסטאפו של חובשי־כיפות.
הדבר הפך כמעט לאופנה. בנימין תמוז כתב את סיפרו פונדקו של ירמיה, המתאר מישטר־אימים כזה. אמנון דנקנר כתב סיפור קצר, המתאר פגישה של יורד עם הבולשת החרדית. זה עתה הצליח שמואל הספרי להרעיש את הארץ במחזה עליז על החילוני האחרון.
יש המתייחסים אל הסיוט הזה כאל תהליך בלתי־הפיך, גורל שנגזר מן השמיים ואין להימלט ממנו.
במישאלים על סיכות הירידה מן הארץ תופס הפחד הזה מקום נכבד בין התשובות. אנשים המואסים בכפיה הדתית הזוחלת, והחוששים מפני השתלטות ההלכה במדינה, פשוט מסתלקים. דוכם חוצים את האוקיינוס אל הארץ שבה מצווה החוקה על הפרדת הדת מן המדינה.
מוסר ירושלמי הפיץ באחרונה טופס של שאלון, המבקש ירושלמים־לשעבר לציין מדוע נטשו את עיר־הקודש לטובת תל־אביב ואחיותיה. גם בשאלון זה מופיעה „התפשטות הדתיים בעיר" כאחת הסיבות האפשריות.
איני יודע מה יהיו תוצאות מישאל זה, אך אני שומע על כל צעד ושעל מפי ידידים ירושלמיים שאי־אפשר עוד לחיות בעיר יפהפיה זו, שהדתיים משליטים בה אווירה של טרור ומחנק בתחום מתרחב והולך.
רבים עזבו, רבים יותר מתכננים לעזוב ולהשאיר את שדי קולק בחברת החרדים.
על כך יש להוסיף את התעמולה הבלתי־פוסקת של כלי־התיקשורת — הממלכתיים והפרטיים — ל„חזרה בתשובה". הפסטיבל המתמשך סביב חבורה זו של מופרעים ותימהונים אכן יוצר את הרושם שזוהי תופעה רבת־מימדים. שהמוני־ישראל משתגעים בהדרגה ומיטב הנוער חוזר אל השטריימל הפולני מימי־הביניים.
מכל הסיוטים המרחפים על המדינה הזאת, זהו אולי החמור ביותר.

■ ■ ■

ל כל חוזי־השחורות־והשחורים אני רוצה לומר מילה אחת, שאינה מופיעה במקורות:
ב ו ל ש י ט.
אינני מאמין כי מדינת־ישראל נמצאת בדרך אל הרייך החדרי.

סילווסטר בתל־אביב: הצבעה ברגליים

אינני מאמין שהמחנה הדתי עומד בסימן של עליה כמותית, ולא כל שכן איכותית.
אינני מאמין ששטיפת־המוח החרדית היא ההשפעה העיקרית הפועלת עתה במדינה.
נהפוך הוא.
אני מאמין כי במאבק על ישראל, הדתיים אינם מנצחים. הם מפסידים.
אני מאמין כי מכל ההשפעות הרבות המשפיעות מדי יום על נפש הציבור הישראלי, ההשפעה הדתית חלשה למדי, למרות שהיא קולנית וראוותנית.
אפשר לעשות מלאכה קלה, ולבדוק מה קורה למיפלגות הדתיות בבחירות. התוצאות מוכיחות כי כל המיפלגות הדתיות גם יחד אינן מתקדמות. הן דורכות במקום מאז קום המדינה, והיו כנסות שבהן היו נציגיו של מחנה זה רבים יותר מאשר בכנסת הנוכחית.
אני מאמין שעל כל חוזר־בתשובה, הנכנס בתופים ובמצילתיים למחנה הפאראזיטים, שם הוא יכול לחיות וליהנות ולהשתמט על חשבוננו, „מתפקרים" עשרה צעירים וצעירות, העוזבים בשקט־בשקט את המחנה הדתי, ומצטרפים אל הציבור הנורמאלי.
אלה הן התופעות שעל פני השטח. כדאי לנסות ולהסתכל במתרחש מתחת לפני השטח.

■ ■ ■

ג בולות ישראל פרוצים להשפעות מכל העולם.
אנחנו חיים בעידן התיקשורת המורנית, שבה סובבות מילים ומנגינות את כדור־הארץ במהירות מדהימה. העולם כולו הפך יחידה אחת, „כפר גלובלי".
שום ארץ אינה יוכלה לקרוע את עצמה מן המירקם העולמי, מבלי לגזור על עצמה כליה.
הטכנולוגיה המודרנית היא עולמית, ויש לה שפה עולמית. הלוויינים, המחשבים, כלי־הנשק ושאר הישגי הטכנולוגיה המודרנית, לטוב ולרע, הם עולמיים. וכך, כמובן, גם המחלות.
החלליות אינן מכירות גבולות, וגם לא מחלת האיידס.
כלי־התיקשורת מדווחים בהרחבה, תוך דקות, על כל המתרחש בעולם. נערה נקברה חיים ברומו־אמריקה, הפגנה של סטודנטים בסין, מהפכה בפיליפינים ואסון גרעיני באוקראינה — כל אלה מגיעים תוך דקות או שעות אל אוזנו ועינו של האדם בישראל, ועוזרים לעצב את השקפת־עולמו, במודע ושלא־במודע.
המוני ישראל עוקבים בנשימה עצורה אחרי תחרות של כדורגל במכסיקו, ולכן לא יעלה על הדעת לסגור כאן את מיגרשי־הכדורגל בשבתות. צעירי ישראל שרים את שירי־הפופ של להקות אנארכיסטיות בריטיות, ולא יעלה על הדעת למחוק את תרבות הפופ מתודעת הנוער. והתיזמורת הפילהרמונית חוגגת.
כל זה נראה היטב בטלוויזיה.
יש תוכניות־דת בשפע, אך הן מאולצות וכפויות, ואינן מל־היבות איש. לעומת זאת מרתקות תוכניות כמו מבט ספורט ועד פוף את ההמונים הצעירים.
המקבים הכריזו מילחמה על התרבות המודרנית וניצחו לזמן־מה, אבל לא היה עליהם להילחם בטלוויזיה, ברדיו, בכדורגל ובפופ, בתחבורת־המטוסים ובשפת־המחשבים. בימיהם עוד היתה משמעות למילים „עם לבדד ישכון".
אדולף היטלר ניסה להוציא את ארצו מן העולם בעזרת מחנות־ריכוז ומרתפי־גסטאפו, עונש־מוות על האזנה לשידורי־חוץ ונזנזורה טוטאלית. לפני דור זה היה עדיין אפשר. כיום אין שום מסך־ברזל חוסם את הדרך לפני מוסיקת־הרוק.
הדתיים אינם יכולים לנצח. והם יודעים זאת.

■ ■ ■

ק ראתי לא־מכבר את התיאוריה המעניינת של המיזרחן עימנואל סיוון על תופעת הפונדמנטליזם האיסלאמי.
לדבריו, אין זה כלל ביטוי לתחושת־הכוח של הדת. להיפך, זהו ביטוי לתחושת־החולשה שלה.
הדתיים חשים שהם מפסידים בקרב הגורלי על נפש העמים המוסלמיים (שהם דתיים לאין־שיעור יותר מעם־ישראל). כוחם הוא כוח הייאוש. אין בפיהם תשובה אמיתית על בעיות הדור, אלא רק התשובות שניתנו בימים עברו על בעיות של ימים עברו.
עליית הפונדמנטליזם האיסלאמי בימינו היא יותר אכזבה מן התשובות האחרות, שנכשלו, מאשר תשובה חדשה, משכנעת ומלהיבה.
זוהי ההתקוממות האחרונה של האתמול לפני בוא המחר.
תנועה זו יכולה לכבוש את השילטון במדינה מוסלמית זו או אחרת, ואף בכולן, ולגרום לאסון נורא — אך זוהי תופעה חולפת.
כל זה נכון שבעתיים לגבי המצב בישראל.
הייאוש מוליד את ההתקוממות הדתית, את החזרה־בתשובה, את עבודת־האלילים של גוש־אמונים והתקפת־השיגעון של מאיר כהנא. לאיש מכל אלה אין תשובה על בעיות המדינה והעם בשנה זו — שנת 1987! — אלא רק נוסחות מקודשות, היכולות לפתות אוברי־דרך, הפוחדים מפני החיים האמיתיים.
זוהי התגובה של אשת־לוט — לא התגובה של דור המישיר את מבטו אל העתיד. לכן זהו קרב אבוד.

■ ■ ■

ד מותו ההיתולית של הרב יצחק פרץ, שריחפה על לי־הסילווסטר, מסמלת את התופעה כולה.
לכאורה, פרץ מסמל את הכוח. על פיו יישק דבר. בשאיים בהתפטרות, ריקדו סביבו כל גדולי המדינה, נציגי שני הנושים החילוניים הגדולים.
אבל ריקוד זה אינו מלמד על שום דבר, אלא על מקומו של פרץ במישחק הפוליטי המושחת של ישראל. הקואליציה יכולה להתקיים היטב בלעדיו. הוא מייצג בסך־הכל רסיס מבודד, חסר כל חשיבות לעתיד המדינה. לא הרב עובדיה יוסף ולא הרב אליעזר שך הם מורי־הדור.
איש לא פחד שמא יעלו לובשי־השחורים של יצחק פרץ על ירושלים ויקימו בה דיקטטורה, אם לא יתרצה, כפי שעלו בשעתו בעלי החולצות־השחורות של מוסוליני על רומא והקימו את הרודנות הפאשיסטית. לרב פרץ אין לגיונות.
העניין כולו היה קומדיה, שהתאימה היטב לאווי־רת הסילווסטר.

■ ■ ■

א יני בא כאן לקרוא להפסקת המאבק, מתוך אופטימיות קלת־דעת. בהחלט לא.
יש סכנה של השתלטות דתית בישראל, לא בגלל כוחם של הדתיים, אלא בגלל חולשת־הדעת של החילוניים. בגידת המיפ־לגות החילוניות יכולה להביא להגברת הכפיה הדתית.
מיעוט קנאי ומיואש יכול לגרום לאסון, ביחוד כאשר הוא חש שסופו ממשמש ובא — וכבר היו דברים מעולם.
לכן דרושה כוננות מתמדת, והנכונות להשיב מילחמה שערה בכל אתר ובכל עת.
אך אפשר לעשות זאת באופטימיות מוצדקת. הם לא יעברו.
זוהי המשמעות האמיתית של הפגנת הסילווסטר, כאשר המוני ישראל הצביעו ברגליהם.

אורי אבנרי: מבט שני על דוח השב"כ

איש לא טוהר!

ד תגובה הראשונה על פירסום הדוח של המישפטנים על פרשת השב"כ היתה כמעט אחידה: זה כשר, אבל זה מסריח. אחרי בדיקה מדוקדקת של הדוח ביישוב־הדעת, מסתבר כי הרושם הראשון אינו נכון.

זה אומנם מסריח. אבל זה גם בהחלט אינו כשר.

הדוח הזה אינו „מטהר" איש. לא את יצחק שמיר, לא את משה ארנס, לא את שימעון פרס. הוא רק נותן להם ליהנות מן הספק.

הדוח „מרשיע" את כל מקבלי־החנינה, ואינו „מזכה" איש. הוא רק קובע שאין די ראיות כדי להעמיד את הפוליטיקאים לדין פלילי.

הדוח מסתכם בקביעה שכל השיחות החשובות התקיימו בארבע־עיניים. ומכיוון שאחד משני המשתתפים בהן — ראש־השב"כ אברהם שלום — התגלה כשקרן מועד, ואין שום תימוכין לדבריו, הרי אין ראיות נגד בני־שיחו השונים.

במיקרה הטוב ביותר, זהו זיכוי מחמת־הספק. זה מספיק מבחינת האחריות הפלילית. שהרי מבחינה פלילית, מי שלא הורשע מוחזק כחף־מפשע.

אך זה בהחלט אינו מספיק כדי שאדם ימשיך לעמוד על בימה ציבורית ולנהל את ענייני המדינה. במדינה מתוקנת, אחרי הדוח הזה היה על כל שלושת הפוליטיקאים המעורבים־בדבר להסתלק לצמיתות.

● לא היתה חקירה אמיתית

ד בר אחד מוצא את תשובתו המוחצת ברוח, מבלי שייאמר בפירוש:

ברור לגמרי מדוע כל שלושת הפוליטיקאים עשו

פרקליטת־מחוז ארבל
שמיר לא עשה שום מאמץ לבדוק

יועץ מישפטי חריש (עם אשתו יהודית)
פרס לא רצה לדעת דבר

מישנה־ליועץ־המישפטי קרם
ארנס ידע מדוע הוא מתנגד לוועדת־חקירה

יד אחת כדי למנוע את הקמתה של ועדת־חקירה מישפטית־ממלכתית.

ההבדל בין ועדת־חקירה כזאת ובין צוות־המישפטנים הוא כהבדל בין יום ולילה.

צוות המישפטנים עשה, בסך הכל, עבודה קטנה מאוד: הוא לקח את העדויות שנגבו על־ידי המישטרה, ובדק אם יש בהן חומר כדי להרשיע את „הדרג המדיני". קרי: שמיר, ארנס ופרס.

את המלאכה הזאת עשה הצוות של יהודית קרפ, ערנה ארבל ויצחק אליאסוף באמונה. הם ניתחו את העדויות בצורה קפדנית ומיומנת. והם הגיעו למסקנה שאי־אפשר להעמיד איש לדין.

אולם מה ערכה של קביעה זו? אפס.

וזאת משני טעמים:

● החקירה נוהלה על־ידי שוטרים.

שוטרים אלה הם פקידי־מימשל. הם התייחסו אל השרים, גדולי־המדינה, בדחילו ורחימו. הם לא שאלו שאלות רבות שהיו צריכות להישאל. מובן שלא נכנסו לשום תחום פוליטי־ציבורי.

מן הדוח עולה בבירור כי חקירת הפוליטיקאים היתה שיטחית ורדודה, שהוצגו להם שאלות מנומסות ונרשמו התשובות החמקניות.

דבר כזה הוא בלתי־נמנע כאשר שוטרים חוקרים ראשי־המדינה. לכן רגילים בארצות־הברית למנות במיקרים כאלה „תובע מיוחד" — לרוב שופט או איש בכיר ועצמאי אחר — שאין עליו מורא השילטון.

החקירה שהתנהלה כאן על־ידי השוטרים, עם כל הכבוד להם, אינה שווה הרבה.

לפני מחברי־הדוח לא היה מונח כל חומר אחר.

השוטרים עצמם הביעו את דעתם שאנשי השב"כ המשיכו לשקר גם בעדויותיהם במישטרה. הם לא העזו להביע דיעה על עדויות השרים.

אילו היתה קיימת ועדת־חקירה ממלכתית, ולה חוקרים בלתי־תלויים משלה, היתה החקירה יכולה להתנהל לגמרי אחרת.

● החקירה התנהלה אך ורק במישור הפלילי הצר. צוות־המישפטנים לא נגע בכל שאר המוגיות, כגון האחריות המיניסטריאלית, הכשירות הציבורית וההיבט המוסרי.

ועדת־חקירה ממלכתית היתה נכנסת לכל ההיבטים האלה, והיתה קובעת אם האישים המעורבים בפרשה יכולים להמשיך בתפקידיהם, או שמא פסלו את עצמם מבחינת מוסרית וציבורית. וכן אם האחריות המיניסטריאלית מחייבת אותם להתפטר.

תפקיד הצוות, כפי שהוא הגדיר זאת בעצמו, התייחס רק לשתי שאלות: „האם יש בחומר־החקירה ראיות מספיקות להאשים אדם פלוני? האם קיים אינטרס ציבורי בהעמדתו לדין?" (ע' 5).

והתשובה היא: „לאור כל האמור לא ניתן לקבוע שראש־הממשלה מר שמיר ידע על ההוראה להמתת המחבלים, ועל פעולות השיבוש והסתרת העובדות בפני הוועדות השונות, וממילא גם לא ניתן לקבוע את אחריותו לפעולות השיבוש." (ע' 59).

זה הכל. „לא ניתן לקבוע". לגבי שמיר. על האחרים כלל לא דובר.

ברור על כן שצדקו שמיר־ארנס־פרס כשהתנגדו בשצף־קצף למינוי ועדת־חקירה ממלכתית.

ברור לחלוטין כי ועדה כזאת היתה מגיעה למסקנות מסוג אחר לגמרי.

על רקע זה, הבה נראה מה נאמר בדוח — ומה לא נאמר.

● שלום: רוצח בדם קר

ד דברים הברורים ביותר נאמרו על ראש־השב"כ, אברהם שלום.

מן הדוח עולה בלי שמץ של ספק שהאיש הוא נבל, רוצח בדם־קר, שקרן מועד ואדם חסר מצפון ומעצורים.

אין ספק שהוא נתן בדם קר את הפקודה לרצוח את שני החוטפים שנלכדו חיים.

סקודה זו היתה בלתי־חוקית בעליל, לפי החוק הישראלי „האוסר בתכלית האיסור הריגת שבויים". (ע' 61).

הפקודה ניתנה בדם קר, כי דווקא בפיגוע מסויים זה לא עשו החוטפים שום מעשה אכזרי. הם לא התנהגו אל החטופים באכזריות, לא הרגו איש וכלל לא היה להם נשק חם. לכן גם לא עלתה כלל הטענה כאילו פעל ראש־השב"כ בסערת־רגשות ריגעית (דבר שגם הוא היה פסול, אילו היה). כאן פעל רוצח פשוט, מחושב, מן הסוג שבתי־הסוהר מלאים בו.

אחרי הרצח פעל ראש־השב"כ בצורה מחושבת ושיטתית, יום אחרי יום, במשך תקופה ארוכה, כדי לסלף, לזייף, לשבש, לפברק עדויות ולהדיח עדים. התמונה העולה מן הדוח היא מחרידה.

לאחר מכן העליל ראש־השב"כ — לדעת הצוות — עלילות־שווא על ראש־הממשלה, שר־הביטחון ואחרים, כדי להציל את עורו של עצמו ולהיאחז „בקרנות המיזבח".

אדם כזה עמד במשך שנים בראש המנגנון הרגיש ביותר של מדינת־ישראל, מנגנון שאין עליו שום ביקורת, שמעולם לא נחקר (ע' 4), שיש לו עוצמה כבירה על חייהם של בני־אדם, לחיים ולמוות ממש, שיש לו ארכיונים אישיים על ראשי המדינה ואזרחיה — מנגנון העלול לסכן את הדמוקרטיה הישראלית וכל אדם במדינה.

האדם הזה כיהן בתפקיד זה תחת שלושה ראשי־ממשלה — מנחם בגין, שמיר ופרס — וכל השלושה חיפו עליו. הם ניסו לסוכך עליו עד הרגע האחרון, וכאשר נאלץ ללכת פעל שימעון פרס אישית כדי לסדר לו מישרה מכובדת בתפקיד בכיר. לפני כן סירב שלום בתוקף — ובתמיכתו המלאה של שימעון פרס — להתפטר.

ועדת־חקירה ממלכתית היתה מן הסתם מסיקה את המסקנה כי ראש־ממשלה, שנתן לאיש בזה לבזון בתפקיד בזה, בלי שום ביקורת שהיא, אינו כשיר למלא תפקיד אחראי במדינה.

● הרצוג: סימן־שאלה חמור

ד דוח אינו נוגע, כמובן בכלל בחלקו של נשיא־המדינה בפרשה זו.

אולם אי־אפשר שלא להעלות שאלות נוקבות מאוד לגבי תפקידו של חיים הרצוג בעניין זה — תפקיד שהיה מכריע.

אלמלא העניק נשיא־המדינה חנינה לאנשי־השב"כ, היו כל ה־11 מועמדים לדין ומורשעים. על פי הדוח אין ספק כי ראש־השב"כ עצמו היה מורשע ברצח ונדון למאסר־עולם.

בכתב־הבקשה שלו לחנינה כתב ראש־השב"כ שהוא פעל „ברשות ובסמכות". על סמך מיכתב זה ניתנה לו החנינה. עכשיו בא הצוות וקובע כי אין שום ראיה לנכונות טענה זו.

משמע: החנינה ניתנה על סמך טענת־כזב, ועל כן אינה חוקית. אפשר לבטלה.

אך למחרת־היום מיהר חיים הרצוג להודיע כי למרות הכל היה נותן את החנינה, אילו ידע עובדות אלה.

מן הדוח אינו עולה אף הנימוק הקל שבקלים למתן חנינה זו.

להיפך, ברור כי ניתן היה לשפוט את אנשי השב"כ במישפט סודי (כפי שנשפט, למשל, האדם השלישי בפרשת העסק־ביש) ומבלי לגרום נזק כלשהו לביטחון־המדינה, גם לפי הפירוש המחמיר של מושג גמיש זה.

פעולתו של חיים הרצוג בפרשה זו מעלה ספקות חמורים. ברור כי פעל בתום־לב, אך האם פעל כנשיא־המדינה — או כמי שהיה בעבר ראש־אמ"ן, וביטחוניסט בתקופת בן־גוריון לפי האסכולה של רפ"י?

ועדת־חקירה ממלכתית היתה עשויה להעלות בנימוס ובאדיבות הראויים את השאלה הזאת. צוות־המישפטנים היה מנוע מכך, ובלל לא העלה את השאלה.

● שמיר: זה לא הזיז לו

ס יזמן־השאלה הגדול ביותר מרחף, כמובן, על ראשו של יצחק שמיר — ראש־הממשלה בלילי־הרצח. הדוח אינו מסלק את סימן־השאלה הזה.

הוא נשאר מרחף ומאיר למרחקים.

דמותו של שמיר, כפי שהיא עולה מתוך דוח זה, דומה להפליא לדמותו כפי שעלתה מדוח ועדת־כהן אחרי טבח צברה ושאתילא.

הצוות אינו קובע ששמיר נתן את הפקודה לרצוח, או שנתן בפועל את ההנחיה לשבש הליכי־מישפט.

התמונה העולה מן הדוח היא ששמיר היה אדיש לכל העניין, שרצח המחבלים „לא הזיז לו" ולא עניין אותו בהוא זה, שלא היה איכפת לו מה קרה ואיך קרה. גם אחרי שכבר התגלו הדברים והעסירו את הציבור, לא התעניין שמיר במה שהתרחש באמת, לא עשה שום מאמץ כדי לבדוק ולברר, וכל דאגתו היתה „לשים קץ לרעש" ו„לרדת מהכותרות".

אדם כזה יכול לעמוד בראשה של מחתרת. אך האם הוא יכול לעמוד בראש מדינת־חוק דמוקרטית?

ראש־השב"כ טען וממשיך לטעון כי קיבל משמיר את הסמכות להרוג את שני המחבלים. הוא לא טען כי בליל־הרצח עצמו היה לו מגע עם שמיר ושקיבל ממנו הוראה. ברור שזה לא היה. שמיר אומר אמת בעניין זה.

אך ראש־השב"כ רואה את ההנחיה בשיחה בארבע עיניים שהיתה לו עם שמיר בנובמבר 1983, זמן קצר אחרי שזה תפס את מקומו של בגין כראש־הממשלה (ובאחראי היחידי על השב"כ).

על כך מצטט הדוח את שמיר עצמו, כלהלן:

„אני זוכר שבאחת הפגישות שלי עם ראש־השב"כ דיברנו מה צריך לעשות במחבלים, במיקרים של חטיפת־מטוסים או פיגוע מיקוח, ואני הבעתי את רעתי..... (נקודות במקור) במבט לאחור אני חייב לומר שאין להבין הנחיה כזאת כהרשאה לקחת שבויים, לחקור אותם ואחר־כך להרוג אותם. שנית, ראש־השב"כ אף פעם לא מסר לי שהוא נתן הוראה להרוג מחבלים בהסתמך על ההנחיה הזאת..." (ע' 26. נאמר כי הערות המלאה, ובכללה המילים שהוחלפו כאן בנקודות, מופיעה בנספח סודי.)

שמיר לא הסכים. לפי הודעתו זו, „לקחת שבויים, לחקור אותם ולהרוג אותם". אך ברור גם כי ההנחיה שלו היתה שלא לקחת שבויים בסיגועים כאלה.

גם הנחיה כזאת היא בלתי־חוקית בעליל, לפי פסק־דינו של השופט בנימין הלוי במישפט כפר־קאסם, המצוטט בדוח בהרחבה. (ע' 61).

ראש־השב"כ טען כי הנחיה זו — שאותה מסר מייד אחרי השיחה לבכירי השב"כ — נתנה לו את ההרשאה לרצוח את החוטפים השבויים. שמיר מכחיש זאת.

אך הגבול הוא דק מאוד.

גם אחרי המאורע היתה התנהגותו של שמיר תמוהה, מבחינתו של חשוד בשותפות־לפשע, ופסולה לחלוטין, מבחינתו של ראש־ממשלה.

הוא שמע את הסתירות בהודעות צה"ל, ולא מצא לנכון לחקור מה קרה. הוא לא קרא לראש־השב"כ כדי לשמוע מפיו מה אירע בדיוק. כאשר העולם כולו כבר סער, נשאר אדיש.

אחר־כך, כאשר הלחץ הציבורי כבר הכריח אותו להסכים למינוי ועדת־זורע, נעתר לדרישת ראש־השב"כ לצרף לזורע את יוסף גינוסר, מראשי השב"כ, כחבר שני בוועדה.

טענת שמיר, שזורע הוא איש־צבא ועל כן היה זה צורך לצרף אליו איש שב"כ, אינה עומדת במיבחן ההגיון. זורע היה איש־צבא לפני יותר מ־20 שנה. גינוסר היה בשעת המינוי איש־שב"כ פעיל.

מי שהסכים למינוי זה, נושא לפחות מבחינה ציבורית באחריות למלאכת הזיוף והטישטוש שגינוסר עסק בה.

(הדוח אינו מאשר את הטענה שהשמיע גינוסר באחרונה, שהוא רק מסר לחבריו בשב"כ מה התרחש בוועדה. הדוח קובע שגינוסר היה שותף פעיל לפיברוק עדויות ולהדחה לעדות־שקר בוועדה שהוא עצמו היה חבר בה.)

כששמע שמיר על פעולתו של ראובן חזק לחשיפת הפרשה, לא הזמין את חזק אליו כדי לשמוע מפיו מה הן טענותיו, אף שהדברים קרו בתקופה שבה כיהן שמיר כראש־הממשלה.

לאחר מכן בא השלב שבו ראש־הממשלה „לא אישר ולא הכחיש" (ע' 53, 55).

לבסוף היה שמיר נוכח בשעה שנוסחה בקשת־החנינה של שלום, שבה טען כי זה פעל „ברשות ובסמכות".

זוהי התנהגות חשודה.

הצוות עצמו הסתפק בקביעה כי „מכל האמור מתבקשת איפוא המסקנה כי לא ניתן לבסס על דבריו של ראש־השב"כ בלבד את אחריותו של הדרג המדיני, קרי: מר שמיר... העובדה שראש־השב"כ נתן הוראה לפעולות שיבוש מהלכי־מישפט להסתרת עובדות מהועדות... בוודאי שאינה מאפשרת לסמוך על עדותו כעדות יחידה, ובמיוחד לא לגבי שיחות בארבע עיניים בינו ובין ראש־הממשלה, והמוכחשות על־ידי ראש־הממשלה מר שמיר." (ע' 58).

זה נכון מבחינה סלילית. זה אינו נכון מבחינה ציבורית.

ברור כי שמיר לא נחקר כראוי על־ידי המישטרה. נראה, למשל, שכלל לא נשאל על סמך מה הכריז, שעות אחדות אחרי הרצח, כי „על המחבלים לדעת שהם לא ייצאו חיים מפיגוע" — שאלה שהעולם הזה העלה אותה שוב ושוב מאז היום הראשון.

ועדת־חקירה ממלכתית היתה יכולה לחקור את כל העובדות התמוהות האלה. לכן לא התמנתה.

● ארנס: מתי להרוג?

ל גבי משה ארנס, שר־הביטחון שהיה נוכח במקום בעת הרצח, אין הדוח מעמיק לחקור.

הוא רק מזכיר שראש־השב"כ, אברהם שלום, טען באחת השיחות הראשונות באוזני שמיר שאת הוראת־הרצח קיבל מפי

שער „העולם הזה" 2.7.86
להרוג – אך בעת ההסתערות

שער „העולם הזה" 30.5.84
להרוג – אבל לפני

משה ארנס בו במקום. שמיר סיפר זאת לארנס, ארנס התרגז והזמין אליו את שלום, וזה התנצל וטען כי היתה אי־הבנה.

איזו אי־הבנה? מה אמר ארנס לבני־שיחו — הרמטכ"ל משה לוי וראש־השב"כ אברהם שלום — במשך כל השעות עד להסתערות ואחריה?

קובע הדוח: „משחזר ונחקר ראש־השב"כ בנדון במישטרה... הבהיר ראש־השב"כ בהודעתו הנוספת כי התייחס לדעתו של שר־הביטחון (ארנס) בשלב שלפני ההשתלטות על האוטובוס." (ע' 22).

שלום עצמו אמר: „אני אמרתי לשמיר שהוא — הכוונה למשה ארנס..... (נקודות במקור) אבל השיחה לפני ההשתלטות, ולא שוחחנו לאחר ההשתלטות." ובהמשך: „למה לא קרא לי ראש־הממשלה (שמיר) כדי להגיד לי למה אני אומר לו דבר אחד ולמשה ארנס דבר אחר?" (ע' 43).

בעדותו של שמיר נאמר „באותה הזדמנות סיפר לי (שלום) דבר נוסף, כי כפי שהוא יודע שר־הביטחון נתן הוראה להרוג אותם." (ע' 44).

גם פה הגבול הוא דקיק־דקיק. לא הוכחש כי ארנס, האיש הבכיר במקום, אמר לפני ההסתערות שצריכים להרוג את המחבלים. איש אינו טוען כי נתן הוראה זו אחרי ההסתערות, כשהחוטפים החיים היו בידי השב"כ.

למחרת אמר ארנס, כמו שמיר לפניו, כי „על המחבלים לדעת כי לא ייצאו חיים מפיגוע."

ברור כי ארנס הסכים להנחיה שאין ללכוד חוטפים חיים. אולם לא הוכח שאמר שצריכים להרוג אותם אחרי שנשבו.

באותה הבחנה השתמש אריאל שרון כשהסביר בשעתו את פעולותיו ברצועת עזה.

יתכן שוועדת־חקירה ממלכתית היתה מעירה משהו על גישה זו מצד האיש שהיה מופקד על ביטחון־ישראל — ובין השאר על שלום חיילי־צה"ל הנופלים בשבי האוייב.

על כן התנגד גם ארנס, בצדק, למינוי ועדת־חקירה כזאת.

● פרס: אך ורק אינטריגות

ה חור המוזר ביותר בדוח הוא בעניינו של שימעון פרס. פרס נכנס לתפקידו כראש־הממשלה בספטמבר 1984, חמישה חודשים אחרי לילי־הרצח, ותישעה חודשים לפני שצוות־בלטמן הגיש את מסקנותיו. כלומר, חלק גדול מפעולות ההדחה והשיבוש נערכו כבר בתקופת־כהונתו.

באורח מוזר ביותר לא התייחס הצוות אל פרס כאל חשוד, ובלל לא מצא לנכון להסיק לגביו שום מסקנה שהיא.

אך מן הדוח עולים סימני־שאלה רבים לגבי שימעון פרס.

מן הדוח עולה תמונתו של אדם שלא היה איכפת לו כהוא־זה אם נרצחו בני־אדם ואם בוצעו פשעים אחרים. הוא פשוט לא רצה לדעת, ועשה את הכל כדי ששום ידיעה לא תגיע אליו. נראה כי חש היטב מה מתרחש, ועיקר דאגתו היתה לשמור על מצב המאפשר לו להגיד „לא ידעתי".

כאשר נכנס לתפקידו, לא עשה דבר כדי לברר אף לעצמו את הפרשה, שכבר הסעירה במשך חודשים את הציבור. כאשר בא אליו יצחק זמיר ותבע חקירה, עשה פרס את הכל כדי למנוע אותה והגיע לגבול של מעילה בתפקיד.

אופיו המיוחד של פרס (להבדיל משמיר) מתבטא בגישתו של פרס לראובן חזק ולשני חבריו, שהופיעו אצלו והעמידו אותו על העובדות. מספר הדוח: „לדיברי מר שמיר כל העניין צף ועלה באוקטובר 1985, כאשר (ראובן חזק) וחבריו עוררו את העניין, ואז שמע מראש־הממשלה מר פרס על פגישתו (של פרס) עם חזק ואת תוכן השיחה ביניהם. לדעת שניהם (פרס ושמיר) היה מקום להתייחס אל העניין כאל אינטריגה, ולא חשבו שיש לנקוט צעדים נגד ראש־השב"כ." (ע' 48).

הנה פרס במטיבו: לא רצח, לא שיבוש הליכי מישפט, לא שורה ארוכה של פשעים, אלא „אינטריגה". עולמו של עסקן שכל החיים מורכבים בעיניו, כנראה, מרצף של אינטריגות אישיות.

ושוב: „על פי דיברי ראש־הממשלה מר פרס, חומרת־הבעיה והיקפה נודעו לו מפי היועץ המישפטי לממשלה (יצחק זמיר). משיחותיו עם (ראובן חזק) הגיע פרס למסקנה שאם ראש וסגן אינם יכולים לעבוד יחד, על הסגן ללכת. לדיברי מר פרס, נוצר אצלו הרושם ש(חזק) לא בא אליו בנושא האוטובוס והחיפוי, אלא בנושא ראש־השב"כ והחלפתו." (ע' 49).

בלומר: הכל אינטריגה. סלוני רוצה להדיח את אלמוני. זהו מה שחשוב. רצח, הדחה, רמייה — אלה אינם חשובים כלל.

ואומרים מחברי הדוח בעדינות: „לא כאן המקום לברוק את הגישה..."

היכן המקום? בוועדת־חקירה ממלכתית! רק גוף כזה מסוגל לכך.

ועדת־חקירה היתה צריכה להשיב על שאלה מרכזית: האם אדם שזוהי גישתו כלפי רצח ושיבוש הליכי־מישפט, ששום דבר אינו מעניין אותו חוץ מאשר הנוחיות הפוליטית של „אני לא רוצה לדעת", הרואה עולם ומלואו באספקלריה של אינטריגות אישיות — האם איש כזה יכול לעמוד בראש מדינת־חוק?

● השב"כ: מחוץ לחוק?

מ הי דמות השב"כ, כפי שהיא עולה מתוך הדוח הזה? הדוח צריך להדאיג כל אדם החרד לביטחון המדינה ולשילטון החוק.

בעיניי, המישפט החמור ביותר ברוח הוא זה: „ניתן לקבוע שאנשי השב"כ, שותפי־הסוד, היו משוכנעים שכל הנעשה בקשר עם אירועי אוטובוס 300 נעשה על־דעת ובגיבוי הדרג המדיני." (ע' 48).

בלומר: כל צמרת השב"כ היתה משוכנעת ששמיר אכן נתן לשלום את ההוראה לרצוח חוטפים שבויים, ולאחר־מכן למסור עדויות־שקר ולשבש דרכי חקירה ומישפט.

איך קרה דבר כזה? איך הוא אפשרי? מה זה מלמד על המושגים המוסריים של צמרת השב"כ — ועל דמות הדרג המדיני כפי שהיא נראית בעיני השב"כ?

נוספות על כך כמה הערות אחרות בדוח. למשל:

„הטענה כי לא היה חריג נורמטיבי בהכחשה או בהסתרת עובדות בפני ועדת־זורע, ממיקרים שהיו לפני כן, נזכרת רק בהודעתו של ג' (יוסף גינוסר), נציג השב"כ בוועדת־זורע." (ע' 36).

בלומר: גינוסר, מי שהיה איש בכיר ביותר בש"ב. טען בעדותו במישטרה כי בשב"כ קיימת נורמה קבועה של הבחשת האמת והסתרת עובדות.

(המשך בעמוד 40)

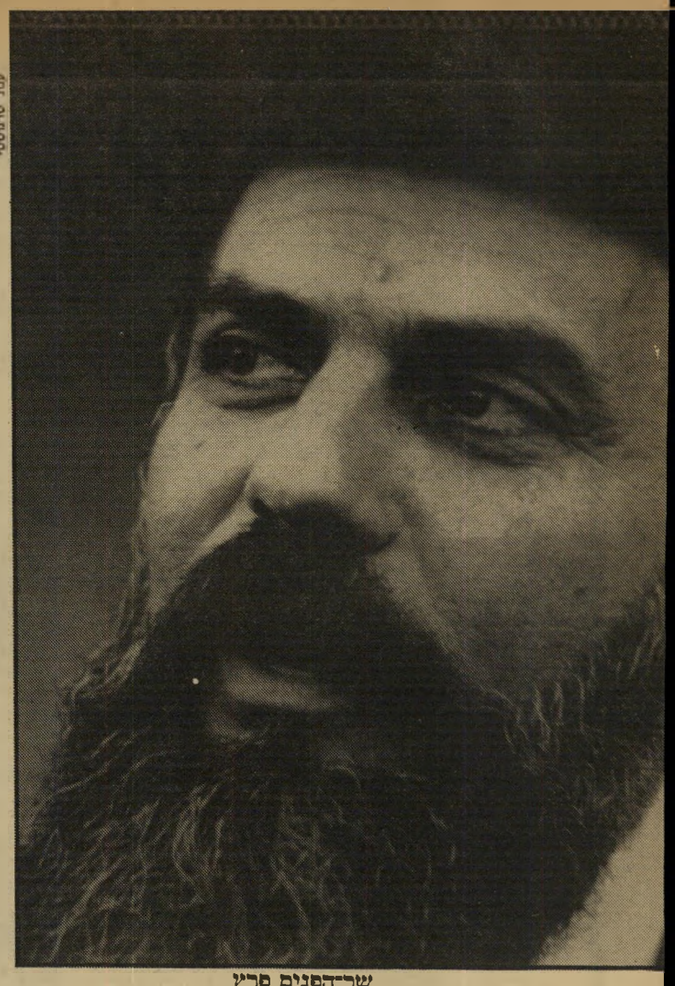

שר־הפנים פרץ
גיזענים נגד גיזענות

העם

עד הפעם הבאה

האש פרצה. מישפחה ניספתה. באריץ פרצה בהלה. דיירים ערכו דיונים. והכל יחזור לקדמותו

בישראל, בניגוד לאירופה, אין יערות. בישראל, בניגוד לאירופה, אין בונים בעץ, אלא באבן ובבטון, לכן בישראל, בניגוד לאירופה, אין תודעה של אש.

בערי אירופה קיים, עוד מימי־קדם, פחד מתמיד מפני שריפה. האפשרות של שריפה היא ממשית, והכל מודעים לה בכל עת.

בישראל חסרה תודעה זו לגמרי.

מדי פעם פורצת שריפה גדולה, נספים ונפצעים אנשים, משתררת בהלה הנמשכת כמה ימים בעזרת הכותרות של כלי־התיקשורת — ואז חוזר הכל לקדמותו.

הכל חסר! השבוע זה קרה שוב. כמעט מישפחה שלמה — אב ושלושה ילדים — ניספו בדיריתם בבניין רב־קומות בגבעתיים.

אחרי האסון התגלה שחסרו בבניין זה — כמו כמעט בכל שאר הבניינים הגבוהים בארץ — הסידורים המינימאליים למניעת־אש, למילוט ולהצלה.

בארץ השתררה בהלה. העיתונים חגגו. פרטים מחרידים רדפו זה את זה.

בבתים רבי־קומות רבים התאספו הדיירים, כדי לדון בליקויי־הבטיחות. נבדקו סידורי־מילוט, נבחנו דרכי־מניעה.

יתכן שלכל זה תהיה תוצאה כלשהי, ורמת־הבטיחות תגבר. אך סביר יותר להניח כי הבהלה תחלוף, הדיירים יירגעו, התוכניות ישארו תלויות ב־אוויר והכל יחזור לקדמותו — עד לפעם הבאה.

דיעות

דו־קיום

הכל בסדר בגדה המערבית יש תיקווה

פסוק־השבוע הופיע ביום האחרון של 1986 במוסף של מעריב. תחת הכותרת „יש תיקווה" רואיינו בה מתנחלים בגדה המערבית.

בין השאר רואיין הזוג אסתר ועימנואל שור, רופא־ילדים ואשת־יחסי־ציבור, שעברו משיכון־הצמרת בצפון תל־אביב לשערי־תיקווה. לדיבריהם, הם לא חושבים על השכנים הערבים, אלא על הקבלנים והריצפה העקומה.

כה אמרה אסתר היח"צנית: „אני חיה טוב מאוד עם השכנים הערבים. בחיי יומיום אין עויינות. הם עובדים אצלנו בבניה."

הממשלה

הלאום: אבסורד

הסוציאליסטים תומכים בסעיף גיזעני, הימין רוצה לסלקו והאבסורד חוגג במדינה

השבוע נדמה כאילו כל המדינה השתגעה. השמאל יצא בשצף־קצף להגן על נוהל גיזעני פסול מעיקרו, ואילו הימין ביקש לבטל אותו.

היה זה כאילו חזרו ימי דויד בן־גוריון, כאשר תנועת־החרות הצביעה למען ביטול המימשל הצבאי, שהיה מוטל על אזרחי־ישראל הערביים, ואילו מפא"י גייסה את כל כוחותיה כדי לקיים מישטר גיזעני זה.

אלא שהפעם הסתובב העניין כולו סביב עניין מיפלגתי קטנוני: גורלם של שר־הפנים יצחק פרץ ותנועת ש"ס (ראה הנדון).

טלאי צהוב הסוך. השערוריה עצמה התחילה הרבה זמן לפני שמי־שהו שמע את שמו של פרץ.

היה זה דויד בן־גוריון, שעמד על כך שבתעודת־הזהות של אזרחי המדינה יהיה רשום הסעיף „לאום".

בעצם רצה בן־גוריון להבחין בין יהודים ובין שאינם יהודים. במדינת־היהודים צריך להיות ברור מי אינו יהודי, כך סבר. אך מכיוון שזה לא היה נעים, מצא פיתרון זה: כל יהודי יישא תעודה שתאשר שהוא יהודי, וממילא יהיה ברור מי אינו יהודי. היה זה מעין טלאי צהוב הפוך, שמטרתו לא היתה שונה מן הטלאי הצהוב המקורי.

אולם בן־גוריון התבייש גם לרשום בתעודת־הזהות את הסעיף „דת". בכל מקום בעולם לחמו היהודים כדי לבטל רישום כזה בתעודות ממלכתיות.

וכך נמצא פיתרון־הכזב, כמו פית־רונות־כזב אחרים שנמצאו בימי בן־גוריון, כאשר הצביעות חגגה. תחת לרשום „דת" נרשם „לאום" — כאשר הכוונה היתה ונשארה „דת".

הלאום: נוצרי. התוצאות היו לא־פעם מגוחכות. במדינת־ישראל המצי־או לאומים שלא היו ולא נבראו.

מכיוון שלכל פקידי־הרישום ברור כי הכוונה היא לדת, ולא ללאום, נולדו כל מיני אבסורדים, ולא נקבע מעולם נוהל אחיד.

למשל:

● אצל אזרחים רבים רשום „לאום: ערבי". אולם ממשלת־ישראל הכחישה תמיד בכל תוקף שקיים לאום ערבי. הרעיון של אומה ערבית גדולה ואחידה נישא בפי גמאל עבד־אל־נאצר ומיפ־לגת אל־בעת', ומדינת־ישראל קידשה עליו מילחמה. אך מכיוון שממשלת־ישראל הכחישה עד לאחרונה גם את קיומה של אומה פלסטינית, אי־אפשר היה לרשום „לאום: פלסטיני".

● במיקרים רבים נרשם „לאום: מוסלמי". כך קבעה ממשלת־ישראל כי מיליארד מוסלמים, מאינדונסיה עד ני־גריה, מהווים אומה אחת. זוהי גם דעתם של הקנאים המוסלמיים הקיצוניים ביותר כמו „האחים המוסלמים" ו„הג'־האד האיסלאמי".

● אצל אזרחים רבים רשום „לאום: דרוזי". בשום מקום אחר בעולם אין הדרוזים מוכרים כלאום (להבדיל מדת, או כעדה דתית).

● אצל אזרחים רבים רשום: „לאום: נוצרי", או „לאום: קתולי". זהו כמובן שיא הגיחוך.

● סופר ישראלי ידוע נשא אשה אמריקאית נוצריה, שלא התגיירה. ילדיו הם, על כן, גויים לפי ההלכה. בתעודת־הזהות שלהם נרשם תחילה „לאום: אמריקאי". אחרי זמן הוחלף הרישום ל„לאום: נוצרי".

את מי להבות. הרישום הזה יצר מלכתחילה בעיה לגבי יהודים, שאין הרבנות מכירה ביהדותם. במישפטו המפורסם של רב־סרן בני שליט, שנשא אשה סקוטית, המליץ בית־המישפט העליון, בהרכב של חמישה שופטים, למחוק את הסעיף הזה כולו. ממשלת־מפא"י סירבה, בעצה אחת עם המפד"ל. הנימוק העיקרי של בן־גוריון ויורשיו היה „ביטחוני". הם רצו שכל שוטר ברחוב יוכל לזהות מייד ערבי. במצי־אות של ימינו, כאשר הערבים מוכים ונעצרים על כל צעד ושעל, לא רק אחרי פיגוע אלא גם בלי סיבה מיוחדת, תעודת־הזהות הוציאה את הערבי אל מחוץ לחוק.

שוטר הנתקל בלילה בערבי ברחו־בות תל־אביב (שבה עובדים ולנים הרבה אלפי ערבים מישראל ומהש־טחים הכבושים) מוצא לא־פעם לנכון להנחית עליו כמה מכות. בהיעדר רישום בתעודת־זהות, זה יכול לגרום לטעויות מצערות.

כיום התעודה היא מיסמך גיזעני מובהק, בצורתה ובתוצאתה. היא קוב־עת בפירוש שני סוגים של אזרחים: יהודים בעלי־זכויות וערבים משוללי־זכויות. ובין שני מחנות אלה: כל מיני „נוצרים", „קתולים" ולאומים דומים.

סוציאליסטים באלה. כאשר עלה השבוע שוב הרעיון למחוק את סעיף־התועבה, מסיבות שאין להן כל שייכות לעניין, נוצרו חזיתות מוזרות.

● אנשי־ליכוד לאומניים היו מוכ־נים לכך, כדי להחזיק את יצחק פרץ בממשלה. בליכוד חוששים, בצדק, כי יציאת ש"ס, ואחר־כך יציאת המפד"ל והאגודה, יכולה לשבור את השותפות הימנית־דתית, שהיא הבסיס לעוצמת הליכוד.

● מאותה הסיבה עצמה יצאו סוציאליסטים מדופלמים של מיפלגת־העבודה נגד הביטול, כשבפיהם נימו־קים לאומניים־גיזעניים מובהקים. כך התנגד לביטול חיים בר־לב, שר־המיש־טרה, מי שהיה מזכיר מיפלגת־העבודה,

בו, **מה** יש לעיתונות לומר אחרי פירסום הדוח?

מסתבר פיתאום שרוב הדברים שנכתבו ונאמרו עלינו אינם נכונים.

נכון, הדוח לא מחמיא לשב"כ, בפרט לאברום, אבל פיתאום מתברר לכל המשמיצים שהרבה דברים שזרקו עלינו — ומה לא אמרו! — לא היו ולא נברא. אנחנו לא רק חבורה של שקרנים, רוצחים ומשבשי־הליכים!

ידוע לי שהצליחו להכפיש וללכלך את שמי. אנשים שלא מכירים אותי, בוודאי חושבים שאני שטן. זה לא שזה

„עשיתי שיעורי בית, ואני יודע פחות או יותר מאיפה בא החומר שליכלך את שמנו בתיקשורת!"

לא מפריע לי, אבל מי שהיה חבר אמיתי שלי הוכיח את עצמו כחבר גם בתקופה הקשה. לא היתה לי שום אכזבה. להיפך — בשנה האחרונה התהדקו החברויות, ואפילו נוצרו חב־רויות חדשות.

אין לי מושג בקשר לאחרים, אבל לי לא היו אכזבות בתחום החברי.

בקשר לתגובות ברחוב? רק השמות של חלק מאיתנו מוכרים לציבור הרחב, אם כי נכון שישראל היא מדינה קטנה, ורבים יודעים במי מדובר. זה לא מפריע לי, באמת שלא!

אני לא חייב להתייחס לתגובות של כל אחד, אלא רק לתגובותיהם של אלה שאני מחשיב ומעריך את דיעותיהם, ואני מדבר על קבוצת אנשים מצומ־צמת.

חוץ מזה שתופתעי לשמוע שאנשים שפוגשים אותי ויודעים מי עומד לפניהם, דווקא לוחצים לי את היד, טופחים על הכתף, אומרים: „כל הכ־בוד!"

לא הייתי מהמר כמה אנשים בארץ באמת עוקבים ומבינים בדיוק על מה מדובר בפרשה, ברוח, בכל העסק. זה יותר עניין שהתיקשורת כל הזמן שבה ומתעסקת בו.

אני לא מבין בתיקשורת? אוהו, אולי לא הבנתי בתיקשורת בשנים הקוד־מות, אבל בחודשים האחרונים... אין לך מושג כמה למדתי על התיקשורת. אני

שהיא חברה באינטרנציונל הסוציא־ליסטי.

ר"ץ והרשימה המתקדמת הציעו למחוק את הסעיף, או להחליפו בציון האזרחות בלבד.

התוצאה של ויכוח זה הבהירה לחלוטין שתי נקודות:

● בישראל ממשיכה הגיזענות

מונולוג עם חנון־שב"כ

חשבון נפש עם דפנה ברק

לזמר כל הזמן. אנחנו לא יכולים להתמודד עם התיקשורת, ולכן אני, לפחות, גם לא מנסה.

ערכים במקום עובדות

ל ש דברים שלעולם — לעולם! — לא נוכל לדבר עליהם. ידוע לי שכמה מהמעורבים בפרשה, גם מתוכנו, השתמשו, ועוד־איך, בתיקשורת. אני — לא!

לפני שפגשו אותי, וכך יקרה עם יותר ויותר אנשים.

אני לא נשמע משכנע? אבל ככה אני בנוי וחושב. זה מה שאני מרגיש. אני דווקא אדם רגיש. אולי לא עד כדי כך פגיע, כמו שכמה בעיתונות היו רוצים, אבל רגיש.

יש אנשים תמימים, המאמינים לכל מיני גירסות שהאכילו אותם על הפרשה. הם תמימים. מה אני יכול לעשות?

יש לי גם התעודה הזאת — החנינה: לא ליכלכתי, לא השמצתי ולא פעלתי דרך התיקשורת. אבל כן, עשיתי שיעורי־בית, ואני יודע פחות או יותר מאיפה בא החומר שפורסם עלינו.

חשוב לי שמישהו מאיתנו ייצא לציבור וייחשף. לא בגלל שיפור התדמית. בהחלט לא: גם לא בגלל העובדות.

אתם מעוניינים בעובדות. אני מעוניין בערכים. לי, למשל, היה חשוב, אילו יכולתי, להסביר את הערכים שלפיהם פעלנו.

„אתם מעוניינים בעובדות? אני מעוניין בערכים — להסביר את הערכים של חברַי ושלי, שעמדו מאחורי כל פעולותינו!"

אני מניח שמי שבסוף ידבר יצטרך לשלם על־ידי סיפור העובדות תמורת הבהרת הערכים.

אלה ערכים? לאומיים: אין לי מושג מתי יתירו למי שביקש מאיתנו לדבר.

לי זה לא מפריע, בינתיים. אז מדי יום אני פוגש אנשים שמשתכנעים שאני לא כמו שהם דמיינו לעצמם, כבר לגמור עניין. לחצו ולחצו, עד שסגרו אותנו.

היום? ודאי שאני לא מאושר מזה. אני מניח שגם אחרים לא.

לא בטוח על מי חשבו, כשסידרו את כל העניין. לא מעוניין לפרט. לא בטוח שחשבו עד הסוף, ולא בטוח שרק עלינו. זהו אחד הקטעים המרגיזים יותר בחודשים האחרונים.

החקירה? זה לא במושגים של מרגיז. ידוע לי שאת הדרג המדיני חקרו של חוקרים. אנחנו עברנו, מה זה חקירה:

לא בטוח ששאלו את הדרג המדיני את כל השאלות שהתבקשו: אם זה את אמרת: שאלת „הרשות הכללית" — להרוג מחבלים — שאת מעלה שוב ושוב: אם אברום התנהג בשטח כל־כך בביטחון, אז אולי היתה לו סיבה להתנהג ככה? אני לא אומר־שום דבר: אני אומר לך לחשוב. הוא לא היה תופס ביטחון, לולא היתה לו סיבה.

תקדימים מההיסטוריה? הבנה בינו לבין הדרג המדיני, שהוא היה כפוף לו? שוב, את אמרת.

יש שאלות שעליהן עוד אף אחד לא ענה בצורה שלא מעלה שאלות נוספות!

אני אגיד לך מה איכפת לי יותר מהכל בפרשה הזאת. ואני מתחלך עם זה חודשים. חבל לי על האירגון! חבל לי על מה שקורה במדינה! חבל לי שכולם מדברים נגד כולם! כל־כך עסוקים בהשמצות! גם בפרשה הזאת וגם באחרות.

„אנשים שלא מכירים אותי בוודאי חושבים שאני שטן! אבל מי שהיה חבר אמיתי שלי — הוכיח את עצמו!"

לא השקרים והפירסומים עלינו, זה מה שמפריע לי, אחרת הייתי עוזב הכל ונוסע לחו"ל. משם היה לי קל יותר להתמודד עם הפרשה. אבל תראי שבפרשה הזאת אין כמעט מי שלא מלכלך על אחרים. כך גם התפתחו פרשות אחרות.

זאת האכזבה הגדולה שלי מהפרשה. כן, אכזבה אישית!

„אני חוקא אדם רגיש"

לא רוצה להרחיב על־כך את הדיבור. זה לא היה היום הטוב ביותר בחיי: אני גם לא אכנס לדיון על המוח המישפטי, שאירגן את זה.

לא שהיתה לנו ברירה. היה תיאום מלא בין האנשים בדרג המדיני שרצו רו אחרת מאשר אותנו. איך אחרת? יר־תר בכפפות של משי: פגישות מעטות יותר, קצרות יותר, צוות מצומצם ובכיר

למה התכוון המשורר...

11 אנשים קיבלו חנינה על חלקם בשלבים שו־נים של פרשת השב"כ. ארבעה – ראש־השב"כ לשעבר אברהם שלום, אחד הבכירים לשעבר יוסי גינוסר ושני מישפטנים נוספים שסייעו בידם – קיבלו חנינה בליל־החנינות המפורסם. ואילו שיבעה נוספים זכו מההפקר מאוחר יותר, כדי שלא תיווצר אפליה. תישעה נותרו בשרות פעיל, ואילו שניים מתאקלמים כיום בשוק הכלכלי.

● אברהם שלום: ברגע הסוער ביותר של הפרשה, טילפן שימעון פרס, אז ראש־הממשלה, אל ידידו המיליונר שאול אייזנברג, ו„סגר" עימו ששלום ישתלב באימפריה שלו.

ניתן לראות בכך אקט של חברות ולויאליות מצידו של פרס כלפי „אברום", או להבדיל – חלק ממסע הלחצים על אברום כדי שיסכים להסדר החנינה ויפרוש מתפקידו.

אחרי תקופה של חפיפה בינו לבין ראש־השב"כ הנוכחי, לשם כדי להרגיע את הרוחות, השתלב שלום, מטעם אייזנברג, בחברת צים.

אחרי פירסומו של דוח־המישפטנים על פרשת־השב"כ (ראה כתבה), מצטייר שלום כאחד האנ־שים המוכפשים והשליליים ביותר שניתן להעלות על הדעת.

האמת היא שהפגישה עימו עשויה להפתיע. הוא איש אפור.

הוא איש תרבותי המתבל את שיחותיו במושגים מעולם המוסיקה או הסיפרות. אגב, הוא פורט על פסנתר.

שלום בן ה־60 לא שהה בארץ סמוך לפירסום הדוח. גם אחרי פירסום הדוח, שלא החמיא לו בלשון־המעטה, לא שינה מאומה מגירסתו. איכפת לו אנשים מסויימים יידעו על כך. למשל: מרדכי גור, שהתפטר מהממשלה בטענה שאינו יכול לשרת בממשלה בראשותו של יצחק שמיר, שהיה ראש־הממשלה בליל־הרצח. גור יזם לפני חודש שיחה טלפונית עם שלום, כדי לדעת האם חש ופעל נכונה. שלום שב וחזר על גירסתו.

אחרי פירסום הדוח טילפן שלום אל גור מחו"ל והודיע לו שהוא עדיין דבק בכל פרט בגירסה שלו.

האכזבה העמוקה מהדוח, כפי שהתבטא באוזני מקורבים, לא מילאה אותו שאיפות־נקם, כפי שמילאה אנשים אחרים שהיו מעורבים בפרשה.

● יוסי גינוסר: האיש שנודע בכינוי „גימל", על שום האות הראשונה של שם־משפחתו, נותר בשרות אחרי שזכה בחנינה. הוא אף החליף תפקיד במערכת. יש שטענו שזהו קידום, והרימו צעקה על־כך. בגלל זה נאלץ לבסוף לפרוש מהשרות, שבו נועד לגדולות. ויש שראו בו את ראש־השב"כ בעוד מיספר שנים.

גינוסר יושב כיום בבית־התעשיינים בתל־אביב, כמנהל מכון־הייצוא. למען מינויו לחם אריאל שרון, שר־התעשיה־והמיסחר. יש האומרים שפרט לנטייתו של שרון להראות שאינו מפקיר לוחמים, הקשר ביניהם הוא תולדה של התקופה שבה ניהל שרון את מילחמת־הלבנון.

גם גינוסר, שתואר בכל כינויי־הגנאי האפש־ריים, מפתיע בפגישה עימו. הוא פחות שחצן ובוטה מדימויו, ומהרושם הראשוני שהוא עלול ליצור. גם הוא ממוצע־קומה, ממושקף. בסביבות ה־40 לחייו, מעשן סיגארים.

קשה לומר על גינוסר שהוא חביב, אך יש לו הקסם המחוספס שלו. הוא איש הגיוני, ולכן גם לא נשמע מתבטא ברגשנות על הדוח, שאינו מכתיר אותו כאחד מל"ו הצדיקים.

מסתבר שניתן לקרוא את דוח־המישפטנים החד־משמעי באופנים ובגוונים שונים ומשונים. הדוח, שבקריאה לא־מתוחכמת מנקה את הדרג המדיני מכל אחריות פלילית – אם כי מעמיד בסי־מן־שאלה גדול את יכולתו לקחת אחריות – ומטיל האשמה על הדרג המיבצעי בלבד, אינו מתפרש כך על־ידי כל המעורבים בדבר. יש מי שמהלך, מלוא קומתו הגבוהה, זקנו ובלוריתו המלאה, כשהוא ממורמר, אפילו תאב־נקם. טיבעי הדבר שאנשי־המיבצעים יתייחסו אל חלוקת־האחריות המוזרה, שבין הדרג המדיני לבין השב"כ, כפי שהסתמנה בפרשה הזאת, בצורה חמורה יותר מאנשי־החקי־רות למשל. אחרים נעים בין אכזבה לבין הוצאת המתוק מעז.

יש בין החנונים שהצליחו אף לראות מחמאות בדברים שנכתבו עליהם בדוח. זה תלוי בקורא, לאו דווקא ב־מה שהתכוון לו המשורר".

על חנוני־השב"כ – גם על מי שמתאקלמים באזרחות, קל־וחומר על מי שנמצאים בשרות פעיל בשב"כ – נאסר עדיין לדבר. כמה מהם מוצפים בבקשות התיקשורת להיחשף. על אף נכונותם של אחדים מהם לדבר, הם מנועים מכך, ודאי ש־לצי־טוט ולייחוס". השמועות אומרות על הסכמים שנעשו עם נציגי־התיקשורת, על תנאים. אם וכא־שר יותר למי מהם לדבר. בינתיים נאלצים הכל להמתין.

מטעמים אלה, לא אפרט כיצד הוכנה הכתבה, מתי והיכן. מיותר לציין שאופן הכנתה שונה מאופן ההכנה הרגיל של מדור זה. כן שונו או הושמטו פרטים ומאפיינים מזהים של הדובר/ים.

אקדמיה התיק האישי

האב החליט להפריד בין בתו לחברה, והשתמש לשם כך בתיקו האישי

מה עושה אב, שהחבר של בתו אינו לחגוג, הן במהדורה דתית, הן במהדורה חילונית.

● בישראל אין שום החלטה מת־קבלת עוד לגופו של עניין. אינטריגות עלובות ואינטרסים אישיים ומיפלג־תיים קובעים גם בעניינים העקרוניים ביותר, בניגוד לעקרונות המוצהרים של פוליטיקאים ומיפלגות.

מוצא חן בעיניו? אליהו שטמפפר — בנו של יהשוע שטמפפר, מראשוני פתח־תיקווה ונמנה עם אחד הפלגים בשושלת־היוחסין של הרבי מלובביץ — החליט לנקוט בצעד מרחיק־לכת.

בתו, מיכל שטמפפר (21), סטו־דנטית באוניברסיטת בר־אילן, הכירה באוניברסיטה את יעקב בר (35), סטודנט למתמטיקה ולחינוך.

בר לא מצא חן בעיני שטמפפר האב, שהוא מנהל בית־ספר תיכון בקריית־מלאכי. הוא ביקש ממקורביו, העובדים באוניברסיטה, שיביאו לידיעתו נתונים מתיקו האישי של בר באוניברסיטה. את הנתונים האלה פרש לפני בתו, בנסיון למנוע ממנה להוסיף ולהתרועע עם בר.

בר הנזעם פנה להנהלת האוניבר־סיטה, וביקש להביא את המיקרה לפני ועדת־המישמעת. המזכיר האקדמי של בר־אילן השיב לו במיכתב כי „אין בתקנון אפשרות להביא תלונה כזו בפני ועדת־המישמעת."

מיכל ויעקב, דרך־אגב, נפרדו לפני חודש. אחרי שמיכל לא יכלה לעמוד בלחצם של הוריה.

דו תשקיף

דולצין ידע והורביץ נסע לרומא

הודעתו של אריה דולצין מפילדלפיה שבארצות־הברית, כי לא ידע על גובה הפנסיה לארנסט יפת, מעוררת זעם בצמרת בל"ל. בכירי הבנק טוענים, כי לדולצין נמסרו כל הפרטים — אבל אולי היה זה ברגע של פיזור־נפש מצידו.

גם ליו"ר הבנק, אלי הורוביץ, גרמה הפרשה מבוכה רבה, מפני שגם הוא היה מעורב באישור הפנסיה.

עיתונאים שניסו לחשוג את תגובתו של הורוביץ, לא הצליחו לאתרו. עוזריו מסתירים את העובדה שהוא נמצא בחופשה פרטית, ברומא.

הראש של שריר אצל „מיס יוניברס"

בקשתו של אברהם שריר להשתחרר מתיק־המישפטים אינה תרגיל פוליטי צבוע, כפי שחשדו בו בתחילה. שריר מתכוון בכל הרצינות להיסטר כמה שיותר מהר ממישרד־המישפטים ומהצרות שהוא גורם לו, אומרים בסיעת הליכוד, שכן את כל זמנו הוא מקדיש רק לעניין אחד: לחלומו הגדול לקיים בעוד שנה בארץ את תחרות „מיס יוניברס".

הקאבינט גדל בשקט

כעוד שאלת צירופם של שרים נוספים לקאבינט המדיני נתקלת בקשיים פוליטיים, נתוספו בשקט לישיבות הקאבינט שני משתתפים, מבלי שתיווצר כל מחלוקת.

מזה כמה שבועות משתתפים בישיבות הקאבינט, דרך קבע, יוסי בן־אהרון ויוסי ביילין, המנכ"לים של מישרדי ראש־הממשלה והחוץ.

בתקופת כהונתו של שימעון פרס נהג ביילין להשתתף בישיבות מתוקף תפקידו כמזכיר־הממשלה. המנכ"לים הוזמנו רק כאשר הקאבינט נוקק להם באופן מיוחד. ביילין השתתף אז לעיתים גם בישיבות הסודיות של פורום ראשי־הממשלה — פרס, יצחק שמיר ויצחק רבין.

שרון מארגן ועידה פרטית

אריאל שרון מארגן ביום הראשון הקרוב כינוס גדול, בגני־התערוכה בתל־אביב, שאליו הוזמנו כל אלפיים צירי ועידת־חרות. הכינוס מעורר עצבנות רבה במחנותיהם של דויד לוי ויצחק שמיר.

שרון פנה בהזמנה אישית לכל ציר, ומהמטות המיוחדים שהקימו אנשיו מדווחים על היענות טובה. בין השאר הבטיחו את השתתפותם אנשי חוג ותיקי־התנועה. תומכי־שרון צופים שלכינוס יבואו כאלף איש — כמחצית מצירי הוועידה — ויקשיבו לנאומים באותו האולם עצמו שבו התפוצצה הוועידה באביב 1986.

הח"כ מיכה ריימר, ראש אגף־הארגון במיפלגה, כבר הורה לאנשיו שלא להשתתף בכינוס, ולשכנע אחרים להחרים אותו.

לוי משקם ומבזבז

למחות חצי מיליון דולר יוציא מישרד־השיכון על הגיונות לציון 10 שנים לסרוייקט שיכון השכונות, שאותן הוא מתכנן בקריב.

הפקידות המיקצועית במישרד מוועזת מן הביזבוז, שנעשה אך ורק לצורכי הפגנת־כוח פוליטית של השר, דויד לוי, מול יריביו במיפלגתו.

עד כה הוקצו לחגיגות 360 אלף דולר, אבל ביצוע כל התוכניות יגדיל את ההוצאות ביותר משליש.

אין רוב למתנגדי „יחד"

ההסכם בין סיעת יחד למיפלגת־העבודה יאושר סופית עד סוף החודש.

בשבוע הבא תכנס לישכת מיפלגת־העבודה, שתמליץ למרכז לאשר את ההסכם. המרכז יתכנס בתוך שבועיים־שלושה. כבר עתה ברור כי מתנגדי ההסכם, מן האגף הגיצי של המיפלגה, לא הצליחו לגבש לעמדתם רוב במרכז.

נתניהו יגבר על יעקובי?

בשלב זה טובים סיכוייו של בנימין („ביבי") נתניהו, מועמד הליכוד, לזכות בתפקיד השגריר בוושינגטון: ייתכן שהוא יקבל את תמיכתם של כמה מחב־כי העבודה, שיעשו הכל — ובלבד להכשיל את השר גד יעקובי, מועמדו של שימעון פרס לתפקיד.

שלושה אוחזין במישפטים

כל אחד מחברי השלישיה המובילה של הדור הצעיר בחרות — רוני מילוא, דן מרידור ואהוד אולמרט — רואה עצמו מועמד לתפקיד שר־המישפטים, אם ובאשר יפנה אברהם שריר את מקומו.

בחרות משוכנעים כי הליברלים יתקשו להחזיק בתיק, וכי הוא יעבור אליהם. השבוע דיברו במצודת־זאב בלעג על הליברלים: „מי עוד מביניהם טרם ניסה להיות שר־המישפטים — אלי קולס, שגמר שתי פקולטות?"

מתיחות קצב־ארנס

מתיחות במחנה־שמיר, על רקע השמועות כי במאבקים הפנים מיפלגתיים הבאים יבליט יצחק שמיר את דמותו של השר משה קצב, כתשובה לאתגרים שמציב דויד לוי. הדבר יפגע במעמדו של משה ארנס כמס' 2 במחנה.

צביקה פיק מארגן בית"ריאדה

קבוצת הכדורגל הצרפתית פאריס סאן־ז'רמן תבוא בחודש הבא לשחק בארץ מול נבחרת של כוכבי כל קבוצות בית"ר, במיסגרת אירוע שייקרא „בית"ריאדה".

יוזם הבית"ריאדה הוא דויד לויאן, יו"ר מחלקת הכדורגל של בית"ר תל־אביב, ואחד המארגנים יהיה צביקה פיק — שגם יעלה למיגרש באחד המישחקים, גם יחבר שיר לכבוד העניין וגם יארגן את אירועי היום האחרון של הבית"ריאדה, שיתקיימו בירושלים, בחסות יצחק שמיר ודויד לוי.

נסתיימו שיפוצי ביילין

נסתיימו השיפוצים בלישכתו של יוסי ביילין, המנכ"ל המדיני של מישרד־החוץ. אומדן זהיר קובע, כי הם עלו לפחות כמה אלפי דולארים.

ביילין, שהתיישב בחדרו של סגן־השר, אשר שימש בעבר את יהודה מרמאיר ואת רוני מילוא, דרש לשכור קירות ולהגדיל את הלישכה, על־חשבון אולם הישיבות הסמוך. הקרוי על שמו של חיים יחיל. את לישכתו המשופצת הוא ריקט מחדש, וכלל בה מקלט טלוויזיה ציבעונית.

מלבד שלוש סקירות הוא צירף לסגל האישי שלו עוזר — אלון ליאל, איש מישרד־החוץ וחבר מרכז מיסלגת העבודה, שהוא גם ידידו מימי בית־הספר התיכון.

„משחרר ירושלים" רוצה את העיריה

השבוע הודיע עוזי נרקיס לתומכיו כי אם יפרוש מדי קלנר מעיריית ירושלים, הוא יתמודד על ראשות־העיריה. תומכיו סבורים כי עברו הצבאי, כאלוף פיקוד המרכז במילחמת ששת־הימים, עשוי לעזור לו.

סיכוייו אינם טובים, כי במיפלגת העבודה מעדיפים את משה לוי, הרמטכ"ל, כיורשו של טדי קולק. מכל מקום, התמודדותו על התפקיד עשויה להחזיר אותו לתודעתם של חבריו במיפלגה, וגם אם ייכשל, היא תעזור לו לשמור על מעמדו בטוכנות.

תומכיו של לוי לוחצים על יצחק רבין שיאריך את תקופת כהונתו של הרמטכ"ל, כדי שיוכל להתייצב לבחירות העירוניות הבאות סמוך ככל האפשר ליום שבו יפשוט את מדיו.

הממונה חומך בהרמלך

דוב שיש, הממונה על מחוז־המרכז במישרד־הפנים, כינס השבוע את חברי מועצת עוריית רחובות, והבהיר להם נחרצות שהוא תומך בעמדתו של ראש־העיריה, הירוש להגדיל את הארנונות.

ראש־העיריה, יחזקאל הרמלך, מצא עצמו במיעוט בעניין זה, אחרי שכמה מחברי הקואליציה עדקו לאופוזיציה. כעת תומכים בו רק שיבעה מתוך 17 חברי־המועצה.

שיש גם רמז, כי אם שר־הפנים יסזר את המועצה וימנה ועדה קרואה — יתכן שהרמלך ימשיך לכהן כראש־עיריה.

יריד תיירות־פנים

יריד התיירות הפנים־ארצית, הראשון מסוגו בארץ, יתקיים בחודש מארס.

ביריד יקחו חלק בתי־מלון, בתי־הארחה, חברות להשכרת־רכב, חברות לתעופת־פנים ואתרי תיירות ספציפיים.

הכוונה היא להביא למקום בעיקר „מחליטנים" — מנכ"לים של חברות וראשי ועדי־עובדים — ולמכור להם חבילות־גופש מרוכזות במחירי־הנחה.

במישרד־התיירות, שהיריד נערך בחסותו, מקווים כי הוא יעזור לתקן את מצבו הירוד של הענף.

נפטר ה„צמח" שנפגע בניתוח טחורים

לפני שבוע נפטר יעקב חזן (32), שנכנס לניתוח־טחורים בקליניקה פרטית בהרצליה, והברתו לא שבה אליו עוד. הוא היה „צמח" במשך 70 יום.

מאז התאונה נסגרה המירפאה, אך נגד שני הרופאים שהשתתפו בניתוח לא ננ־קטו אמצעים נוספים. הרופאים לא מצאו לנכון להתקשר למישפחה ולהביע את צערם.

חזן השאיר אשה ושני ילדים.

מבקר — גם למיפלגה

ימים ספורים אחרי בחירת מבקר־המרינה החדש, תבחר מיפלגת־העבודה גם את המבקר הפנימי שלה.

עד כה יש שלושה מועמדים רציניים: עורך־הדין משה שליט, מועמדו של השר שימעון פרס, עורך־הדין חיים קימחי, הנתמך על־ידי השר משה שחל והח"כ חיים רמון, ועורך־הדין צבי יפת, מועמדו של הח"כ דויד ליבאי.

ירושת נויפלד

בעוד שבועיים, בתום 30 ימי האבל על מותו של הפרופסור הנרי נויפלד, ייפתח המיכרז על מישרת מנהל מכון־הלב בשיבא.

המועמד בעל הסיכויים הוא קרדיולוג מנוסה, מחוץ לבית־החולים.

שמגר חיפש סניגור לדמיאניוק

הודעתו של עורך־הדין יורם שפטל, כי הוא יגן על ג'ון דמיאניוק (ראה/י עמוד 40), פתרה בעיה חמורה לנשיא בית־ה־מישפט העליון, מאיר שמגר.

שמגר סנה בשבועות האחרונים לכמה עורכי־דין המתמחים בפלילים, כדי לשכ־נע להופיע בשם דמיאניוק. מקצתם סירבו מיד, אחרים ביקשו זמן לשקול זאת — וסירבו אחרי מחשבה.

הלביא: אונסים את הממשלה!

ך אשיתו של פרוייקט הלביא היתה ברעיון לפתח מטוס קרב קטן למשימות קרב־הפצצה בטווחים קצרים, לסיוע לכוחות־היבשה ולמשימות־יירוט. מחיר־הפיתוח היה אמור להיות כ־800 מיליון דולר. במהלך שנים אחדות הפך הפרוייקט את טיבו, והמטוס נועד לשמש מטוס־קרב מן הקו הראשון, בלא לוותר על תכונותיו המקוריות, ומחירו האמיד, לפי הערכה ראשונית, לכשני מיליארד דולר.

אלה היו ימי השפע של תקציב־הביטחון, שיכול היה להתנפח ללא כל יחס לסכומים המופיעים בספר־התקציב.

לסיכוי התיר לעצמו מישרד־הביטחון לחרוג, ללא כל סמכות חוקית, ממיסגרת התקציב בכ־600 מיליון דולר, והאמין כי יש בידיו די כסף לעבור מפרוייקט צנוע לפרוייקט יומרני ללא הסכם שכן, כפי שהניחו אז, השמיים הם הגבול.

אך ביתניים התרחשה מילחמת־הלבנון, כלכלת־המדינה התערערה קשות וממשלת האחדות הלאומית, שקמה לאחר הבחירות בשנת 1984, באלצה להרוס את חגורתה. החריגה בתקציב־הביטחון חייבת היתה להימלם, ונפל בגורלו של יצחק רבין התפקיד הבלתי־נעים להכניס את תקציב מישרדו למיסגרת הקבועה בחוק־התקציב. זאת הוא עשה, וזה הבסיס לשפע הדברים על קיצוץ תקציב־הביטחון:

קיצוץ שלא היה ולא נברא, כפי שיווכח כל מי שיעיין בספרי־התקציב בשנים 1984־1987.

אך חיסול החריגה אומנם נעשה, ועקב זאת חייב היה מישרד־הביטחון לבחון מחדש את משימותיו. אז התברר כי מונח על כתפיו פרוייקט המחייב השקעה של כחצי מיליארד דולר כל שנה, לתקופה של כארבע שנים נוספות, להשלמת פיתוח הלביא

לחיל־האוויר לא יהיה כסף להצטיידות במטוסים אחרים, עד למועד השלמת קליטת כל מטוסי ה"לביא"

— פיתוח שיעלה בסופו של דבר, ללא אשליות, כשלושה מיליארד דולר.

לאחר זאת יהיה עליו לרכוש עבור חיל־האוויר כ־300 מטוסי לביא, שיעלו 30 או 40 או 50 מיליון דולר כל אחד — כל זמן שהפיתוח לא הסתיים קשה לציין סכום סופי שיכנסו לסד"כ של חיל־האוויר במהלך שנות ה־90 של המאה. פירושו של דבר כי הצטיידות חיל־האוויר בשנות ה־90 תחייב בסך הכל בין תישעה ל־15 מיליארד דולר, לרכישת 300 המטוסים.

כלומר, בין מיליארד ולמיליארד וחצי דולר לשנה, במשך בעשר שנים, להצטיידות חיל־האוויר במטוס־קרב בלבד!

■ ■ ■

א ילין זה עורר דאגות חמורות לא רק במטה הכללי, שהבין כי תוכנית כזו תשאיר מעט מאוד כסף, אם בכלל, להצטיידות כוחות היבשה והים במשך כל התקופה הארוכה של כ־15 שנה. גם חיל־האוויר החלו להתעורר דאגות חמורות, שכן מטוס הלביא אינו פותר את כל בעיותיו.

עד אשר תושלם ההצטיידות במטוס הזה, יהיה על חיל־האוויר להצטייד במטוס אחר, כדי לגשר על הפער שבין התיישנות מטוסי הקו הראשון של היום — האף־15 והאף־16 — ובין השלמת ההצטיידות בלביא.

אין להעלות על הדעת כי יהיו לרשות חיל־האוויר עוד ארבעה או חמישה מיליארד דולר נוספים, הסכום שידרש לצורך זה. יתר על כן, גם חיל־האוויר אינו מצוייד רק במטוסים, ועליו להשאיר סכום כלשהו לדברים אחרים, שאף הם עולים בכסף רב.

כך החלה ההסתייגות מתוכנית ה"לביא" קודם כל בתוך צה"ל.

אך היא התפשטה גם מחוצה לו, משום שהיה ברור כי הממשלה לא תוכל לממן את הפרוייקט בתנאים הכלכליים שבהם נמצאת המדינה. אז החלו לברר האם ניתן לסמוך על כך שממשלת ארצות־הברית תקבל על עצמה את מימון הפרוייקט ותבטיח את חצי מיליארד הדולר לשנה, הדרושים לכך במשך העשור הבא ומעבר לו.

והנה, למרבית ההפתעה (משונה מאוד שהדבר הפתיע מישהו), התברר שארצות־הברית כלל אינה נלהבת מכל התוכנית. כיוון שהיא רואה עצמה אחראית למצבה הכלכלי של ישראל — שהרי היא מעניקה לישראל בין שלושה לארבעה וחצי מיליארד דולר בשנה — העדיפו מומחיה כי ישראל תרכוש מטוסים מוכנים מתוצרתה.

מטוסים אלה עשויים להתמודד עם מיטב הציוד הצבאי בעולם, והם עומדים לרשותה של ישראל במחירים נוחים הרבה יותר משיעלה הלביא גם במיקרה הטוב ביותר.

המדובר במטוסים שיעלו בין 15 ל־25 מיליון דולר כל אחד, לא על פי השערה אלא על פי מה שמתרחש במציאות, שכן חילות־האוויר של ארצות־הברית — יש לה שלושה חילות־אוויר: — מצטיידים בהם הלכה למעשה.

נוכח עמדה כזו, שיש הרואים בה משום־מה עמדה „עויינת", החלו תומכי פרוייקט הלביא לגייס את נימוקיהם בעד המשכת הפרוייקט בכל מחיר.

נימוקים אלה מהווים בליל בלתי־מגובש של טענות, שחלקן סותר את חלקן האחר, אך כולן מוליכות כביכול לאותה המסקנה, והיא — שיש להמשיך בפיתוח ה"לביא" ויהי מה.

ראשית, הובא הנימוק של עצמאותה של ישראל באספקת ציוד כל־כך חיוני לביטחונה. נימוק זה מופרך מעיקרו, כי מעולם לא חסרה ישראל מקורות הצטיידות, ועד היום מצוייד צה"ל בעיקרו בציוד שנרכש מאחרים. אך מעבר לכך, התברר מייד כי

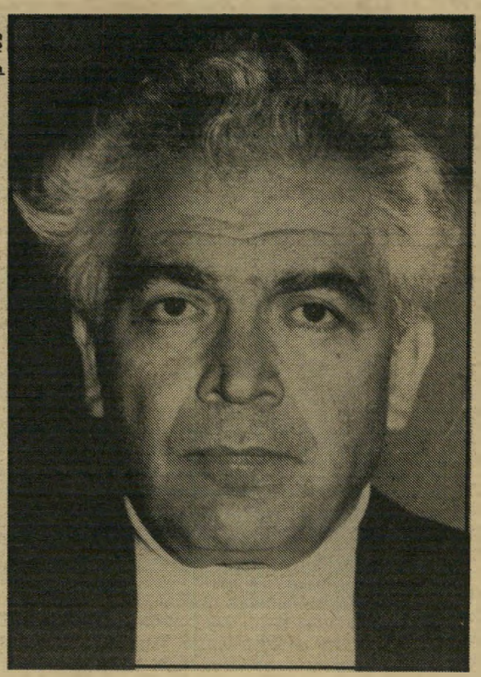

יותר מ־50 אחוז של הפיתוח נעשה בחברות אמריקאיות, ולמעלה מ־50 אחוז של המטוס ייוצר בארצות־הברית.

לדוגמה, המנוע נתון לפיתוחה של חברת פרט אנד ויטני, וחלק ניכר מהמטוסים יצוייד במנועים שהיא תייצר. אומנם נעשו נסיונות קלושים, ועד כה כושלים, להכשיר את מיפעל מנועי־בית־שמש ליצור את המנוע, אך זו היא שירה לימים רחוקים, ואין ספק כי במטוסים רבים יורכבו מנועים מתוצרת ארצות־הברית.

התעשיה האווירית, שיש לה כוח־לחץ אדיר, מסוגלת להכחיב למערכת־הביטחון וללממשלה להסתבך בפרוייקט כל־כך מפוקפק

אך גם חלקים אחרים, כמו הכנפיים והזנב, נמסרו לפיתוח בארצות־הברית ושם גם ייעשה הייצור שלהם.

פירוש הדבר הוא, ראשית כל, כי ישראל לא תהיה עצמאית בהספקת המטוס.

אך נוסף לכך היא גם לא תהיה עצמאית במכירתו לאחרים, שכן הסכמתה של ארצות־הברית תהיה דרושה לכך. מן הנסיון אנו יודעים כי ארצות־הברית אינה ממהרת להעניק הסכמה כזו, ביחוד כאשר המוצר המוצע למכירה עלול להתחרות עם מוצרים אמריקאיים.

משהובס הנימוק הזה, הועלה נימוק אחר:

אם ישראל תספק את הפרוייקט יהיה עליה לשלם פיצויים לאותם מיספלים באירצות־הברית שמהם החזמנו חלקים למטוס, ונמצא לכך יגדל חוסר־העבודה באירצות־הברית עקב ביטול ההזמנות.

ובכן, מתברר כי ארצות־הברית מוכנה לשאת בעול תשלום הפיצויים, המוערכים כיום בכ־200 מיליון דולר, שהם פחות ממחצית הסכום שישראל מצפה שארצות־הברית תעניק לה מדי שנה להמשכת הפרוייקט.

■ ■ ■

ך נימוק הבא היה: פיתוח הלביא מעלה את רמת הטכנולוגיה בישראל, ותורם להגדלת פוטנציאל הייצור שלה. **אולם גם נימוק זה מתפרק לחלוטין.**

מחקרים רבים שנעשו הראו כי מדינה המשקיעה בפיתוח מערכות־נשק עושה זאת על חשבון פיתוח התעשיה שלה. לכן, כל המדינות המשקיעות בפיתוח מערכות־נשק, מתקשות להתחרות עם מדינות שאינן מפנות משאבים לצורך זה.

הדוגמה הבולטת ביותר היא יפאן, המביסה את כל המעצמות התעשייתיות, משום שאין היא משקיעה פרוטה בפיתוח וייצור מערכות־נשק. גרמניה היא דוגמה נוספת של מדינה המשקיעה מעט מאוד בפיתוח וייצור נשק, ונהנית עקב כך מכלכלה משגשגת. ארצות־הברית בלי ספק משלמת מחיר כלכלי כבד בגלל ההשקעות העצומות שהיא משקיעה בפיתוח מערכות־נשק. **ברור שכאשר הדבר דרוש לביטחון־המדינה, היא**

יש לקוות כי הפרוייקט יחוסל — לטובת חיל־האוויר, לטובת צה"ל ולטובת התעשיה האזרחית עתירת־הידע

חייבת להשקיע בפיתוח וייצור נשק, אך אין כל טעם להציג את הדבר כיתרון כלכלי.

אך גם התרומה לטכנולוגיה היא מוגבלת ביותר. הטכנולוגיות הדרושות למערכות־נשק ברוב־כלל אין להן שימוש אזרחי, כי הדרישות לגבי תכונותיהן של מערכות־נשק הן כל־כך מיוחדות וכל־כך חמורות, שהשוק האזרחי אינו זקוק להן.

לעומת זאת, כוח־האדם המועסק על־ידי הגורמים העוסקים בפיתוח וייצור נשק הוא מעולה ברמת המומחיות שלו, והיעדרו ממערכות הייצור האזרחי מעכב את התפתחותה של התעשיה האזרחית.

אין ספק שבכיום סובלת התעשיה הישראלית, ביחוד זו המתבססת על טכנולוגיה מתקדמת, מן העובדה שכוח־אדם מעולה ובמיספרים עצומים מועסק על־ידי התעשיות הצבאיות למיניהן.

כוח־אדם זה מסוגל להעניק תנופה עצומה לתעשיות עתירות־המדע בישראל, ולהגדיל בצורה מובהקת את כושרן להתחרות בשוק־העולם. אך הוא מועסק על־ידי התעשיות הצבאיות, שכושרן לייצר לשוק החופשי הוא אפסי, ולכן הן נזקקות לשוקים מפוקפקים, כמו מדינות הנתונות לשילטון ערצים, תנועות חתרניות למיניהן וכדומה.

הרבה יותר בריא לכלכלת ישראל היה המצב אילו היתה התעשיה האזרחית שלה מסוגלת להיעזר בכוח־אדם המועסק כיום על־ידי התעשיות הצבאיות, ולהתחרות בשוקים המכובדים והרציניים של העולם הגדול.

זה מביאנו אל הנימוק הנוסף של חסידי פרוייקט הלביא, והוא: שהפסקתו תגרום לחוסר־עבודה קשה, ולצורך לפטר המוני עובדים מאיכות מעולה.

נימוק זה מתעלם מן העובדה שארצות־הברית, בהתנגדה לפרוייקט הלביא, מציעה לספק לתעשיה הישראלית עבודה בהיקף ניכר בייצור אותו מטוס שישראל תבחר בו מתוך מיספר החלופות המוצעות. בימים אלה מגיע עוזר שר־הביטחון האמריקאי, דוב זקהיים, ועימו, על פי דיווחי העיתונות, רשימה של חלופות ללביא, כמו ההאריור. מטוס חדיש הממריא ונוחת אנכית, המצוי בשימוש חיל־הנחתים והצי האמריקאיים, או האף־16 מן הדגמים המתקדמים יותר, ועוד.

בכל המיקרים מדובר על כך שחלק ניכר מן המטוס ייוצר בארץ וישולבו בו מערכות שפותחו בישראל, הן בתחום האווירוניאמי והן בתחום האלקטרוני. פירושו של דבר הוא, שחלק ניכר מכוח־העבודה המיועד לעסוק בלביא יועסק בארץ בייצור

(המשך בעמוד 38)

אנשים

אצל הליברלים יש גם שפנפנות, מי גנב עיתון
מסיפריית הכנסת ומרוע ח"כ־ש"ס לא שלח מיברק

■ **בנימין גיבלי**, מי שהיה הקצין הבכיר בפרשת עסק־הביש ב־1954 לא גילה עניין מיוחד השבוע ברוח השב"כ, חרף הדמיון שבין זיכוי הדרג המדיני כעת לבין זיכויו אז. גיבלי טרוד רובו ככולו בניתוח שעוברת אמו הקשישה — בת ה־90! — בימים אלה.

■ עוד בשעה ששאלת התפטרותו של שר־הפנים **יצחק פריץ** ריחפה מעל בניין־הכנסת, הפגין מנכ"לו השנוי־במחלוקת, **אריה דרעי**, את מיטב כישוריו. בעת שהתנהלה הצבעה במליאת־הכנסת על עניין הקרוב לליבו, סירבה השרה **שושנה ארבלי־אלמוזלינו** להיכנס למליאה. כל הפצרותיה של מזכירת־סיעתה לא עזרו. שושנה סירבה בכל תוקף. לפתע הגיח מהיכן שהוא דרעי, אחז בידה של השרה ואמר לה: „את זוכרת ששלחת אליי אנשים והסכמתי לקבל את פניהם רק מפני שזאת את? אז הנה, עכשיו תורך להחזיר לי." מקץ רגע היתה ארבלי־אלמולזינו בדרכה לאולם־המליאה.

■ מהן ראשי־התיבות שפ"ץ? הגירסה המיוחסת ל**יצחק מרדעי** (אברהם **שריר**, גידעון **פת** ומשה **ניסים**) כבר מוכרת. במיסדרונות הפוליטיים הופצה גירסה משלימה לאותה מילה בלשון רבים — שפ"נים: **שריר**, **פת**, **ניסים**, **יצחק מרדעי**.

■ **סימה אסייג**, מזכירתו הצעירה של השר אברהם שריר, הופתעה לשמוע שאחד מחברי המיפלגה הליברלית מכנה אותה בתואר „שפנפנה". אסייג הנדהמת דרשה הסבר, וזה לא איחר להגיע — אם מעבידה כונה בתואר שפ"ץ (יחדיו עם ניסים ופת), הרי שלה מגיע התואר „שפנפנה".

■ ב־1988 יפקוד את ישראל מיבחר של יפהפיות העולם. יהיה זה במיסגרת תחרות מיס־עולם, שתתקיים בשנה זו בישראל. כבר בשבוע הבא יבקרו בארץ נציגים של החברה המארגנת, כדי לעמוד מקרוב על יופייה של הארץ ועל כך שישראל אינה מסוכנת. בין היתר יפגשו בראש־הממשלה **יצחק שמיר** ובשר־הביטחון **יצחק רבין**. דוברו של רבין, **איתן הבר**, אמר השבוע: „אני כבר מכין את הסנטימטר, כדי לקחת מידות, בעיקר היק־פים..."

■ יושבת־ראש סיעת הליכוד, **שרה דורון**, החלה את השנה החדשה ברגל שמאל תר־תי־משמע. דורון שברה בסוף־השבוע את רגלה השמאלית, בחדר האמבטיה, ואושפזה ב־בית־החולים איכילוב.

■ משתלם לעזור לשר **אמנון רובינשטיין**. כך הסתבר ליישבת־ראש סיעת־הליכוד, שרה דורון, שסייעה בידו בעניין חוק הערוץ השני. רובינשטיין גמל לה בבקבוק שמפניה. דורון כהן־אבידוב הסביר כי אינו רשאי להיכנס לחדר־הלוויות, מכיוון שהוא כהן. לכן עמד בחוץ, ולא מסיבות אחרות.

■ מיסתורין בסיפריית הכנסת: כמה מהנשמות הטובות שאצרו־רצו לעיין בדיקדוק בכתבה בלתי־אוהדת שנכתבה על עמיתם, **פינחס גולדשטיין**, באחד ממוספי סוף־השבוע, הופתעו לגלות שהמוסף המדובר חסר. הספרנית הודתה ש„רבים מבקשים את המוסף הזה..." ותמהה בקול לאן הוא נעלם.

■ חברי־הכנסת **בני שלי־טא** הופתע לקבל שיחת־טלפון ביום השבת בבוקר. מעבר השני של הקו „ניסו לעשות לי גיור כהלכה..." סיפר אחר־כך. מסתבר כי היה זה חבר המיפלגה הלי־ברלית, **יצחק קטאבי**, מאנשיו הנאום ביקש חבר־סיעתו, ח"כ **שימעון בן־שלמה**, לשאול את השר שאלה. יושב־ראש הכנסת נתן לו רשות. בן־שלמה ניגש למיקרופון וצעק: „יישר־כוח, כבוד הרב! כל הכבוד על הצעד שעשית! פיארת את סיעת ש"ס ואת העם היהודי!" „בשביל לעיתונאים," השיב. „אז תצא מכאן ומייד," צעקו חברים. סממה יצא, כשבאמתחתו דיווי־הוועדה במלואם. במיזנון־הכנסת אסף כתב־הטלוויזיה את הכתבים הכלכליים, ונתן להם ציטוטים מרוייקים: מה אמר כל חבר־כנסת, איך התנהלה ישיבת־הוועדה ומי מחברי־הכנסת נימנם בישיבה. סממה גנב לחברי ועדת־הכספים את עבודתם העיקרית: הדלפות.

■ חברת־הכנסת **גאולה כהן** העלתה הצעה־לסדר־יום על עניין השב"כ. בנה, **צחי הנגבי**, שהוא גם מנהל לישכתו של ראש־הממשלה, יצא בשלי־חות הבוס לברר עם האמא מה היא מתכוונת להעלות בהצעתה. כשנפתחה דלת־המעלית, שבה היו השניים, פנה אחד מחברי־הכנסת לצחי ושאל לאן הוא הולך. „למישרד ראש־הממשלה זה יכולת לשלוח מיברק," הפטיר בקריאת־ביניים חבר־הכנסת **מוחמד מיעארי**. „בשביל זה לא היית צריך להטריח את כל הכנסת!"

■ בישיבת ועדת־הכספים של הכנסת, שדנה בתקציב מישרד־החוץ, השתתף כתב־הטלוויזיה **דן סממה**. הישיבה היתה סוערת במיוחד, כשחברי־הוועדה דנו על אש"ף תחת לדון על התקציב. לפתע גילו חברי־הוועדה את האורח הלא־מוזמן. „מה אתה עושה כאן?" שאל אחד החברים. „חשבתי שהישיבה פתוחה לציבור," השיב הפטפטן.

■ **יצחק מרדעי**, שניסה לשכנע את שליטא לעבור לקבוצתו של מודעי. אין ספק, על פי שעות העבודה והמרץ שהושקעו, כי אנשי־מודעי נמצאים בתנופה.

■ בדיון שהתקיים בכנסת על הריסת בתי־הבדווים שליד טיבעון, נכחו באולם־המליאה רק חברי־הכנסת הערביים. כשעלה שר־הפנים **יצחק פריץ** להשיב על ההצעות־לסדר־היום, החלה התרוצצות רבתי לחפש רוב לממשלה. דובר סיעת ש"ס בכנסת, **צביקה יעקובסון**, ביקש מחברי־הכנסת **אמנון לין**, שישב במיזנון, להיכנס להצביע. „לא רוצה להיכנס," אמר לין. „לא קיבלו את הצעתי שלא להסיר שום הצעה מסדר־היום." „אבל חבר־הכנסת **רפי אדרי** הוא שהחליט להסיר את ההצעות," השיב יעקובסון. „אז שח־רר־הכנסת אדרי ייכנס להצביע. אני לא נכנס לאולם," קבע לין. בסופו של דבר גם לין נכנס למליאה, וגם הוא הצביע, כפי שדרש יושב־ראש הקואליציה.

■ השר פרץ עמד על הדרוכן במליאה והסביר לחברי־הכנסת מדוע הוא מתפטר מן הממשלה. בלהט הנאום נגרר פרץ והסביר כי „אנחנו כמו המכבים, ואסור לנו לדמות למתייוונים." בתום הנאום ביקש חבר־הכנסת **שימעון בן־שלמה**, לשאול את השר שאלה. יושב־ראש הכנסת נתן לו רשות. בן־שלמה ניגש למיקרופון וצעק: „יישר־כוח, כבוד הרב! כל הכבוד על הצעד שעשית! פיארת את סיעת ש"ס ואת העם היהודי!" „בשביל לעיתונאים," השיב. „אז תצא מכאן ומייד," צעקו חברים. סממה יצא, כשבאמתחתו דיווי־הוועדה במלואם. במיזנון־הכנסת אסף כתב־הטלוויזיה את הכתבים הכלכליים, ונתן להם ציטוטים מרוייקים: מה אמר כל חבר־כנסת, איך התנהלה ישיבת־הוועדה ומי מחברי־הכנסת נימנם בישיבה. סממה גנב לחברי ועדת־הכספים את עבודתם העיקרית: הדלפות.

■ חברת־הכנסת **גאולה כהן** העלתה הצעה־לסדר־יום על עניין השב"כ. בנה, **צחי הנגבי**, שהוא גם מנהל לישכתו של ראש־הממשלה, יצא בשלי־חות הבוס לברר עם האמא מה היא מתכוונת להעלות בהצעתה. כשנפתחה דלת־המעלית, שבה היו השניים, פנה אחד מחברי־הכנסת לצחי ושאל לאן הוא הולך. „למישרד ראש־הממשלה

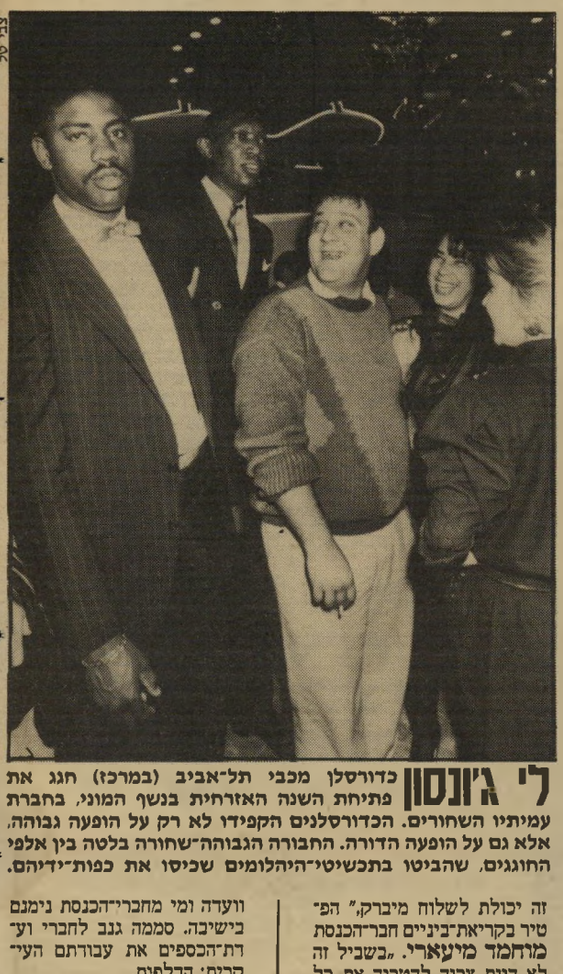

צילום: אל

לי ג'ונסון כדורסלן מכבי תל־אביב (במרכז) חגג את פתיחת השנה האזרחית בנשף המוני, בחברת עמיתיו השחורים. הכדורסלנים הקפידו לא רק על הופעה גבוהה, אלא גם על הופעה הדורה. החבורה הגבוהה־שחורה בלטה בין אלפי החוגגים, שהביטו בתכשיטי־היהלומים שכיסו את כפות־ידיהם.

צילום: אל

אלי אוחנה חלוצה של קבוצת־הכדורגל בית"ר ירושלים, נראה באחרונה יותר ויותר באירועים הדוגמנית סמנתה, בערב־הסילווסטר. הזוג עוד נכח באחד האירועים, בשעה מאוחרת בלילה, אחרי שרוב האורחים כבר פרשו. אגב, כרטיס־כניסה לאירוע עלה 100 שקלים ליחיד. אוחנה היה כה עייף, עד שזנח את נימוסיו וסירב להתקרב לידידתו הבלונדית, חרף הפצרותיה להצטלם עימה, והיה שרוע על כיסאו.

„אנחנו עוד נתחשבן!"

אריאל שרון
מעבר לקו

• ביום הרביעי בבוקר התראיין חבר־הכנסת **יצחק ארצי** בקול־ישראל **בתוך־נית־הבוקר. בנוגע לתוכנית הכלכלית. ארצי (ל"ע־מערך) תקף כמובן את מעצבי המדיניות הכלכלית מהלי־כוד. מקץ כמה דקות התקשרו עוזריו של השר אריאל שרון ודרשו שכתבי הרדיו יתנו לשרון זכות־תגובה. הבקשה התקבלה וכתב** קול־ישראל, **מנחם פרידמן**, טילפן אל השר. **אחרי שסיים את הראיון איתו, שנועד להיות משודר בצהריים, הופתע פרידמן לשמוע מיתקפה חזיתית. מעברו השני של הקו זעם השר על שלא ניתנה לו גם זכות־דיבור בבוקר. פרידמן, שנדהם מעוצמת ההתקפה, לא ידע בדיוק כיצד להגיב. בטרם הספיק להתאושש, אף זכה לשמוע מבעד האפרכסת את הפנינים הבאות: „שקרן! אנחנו עוד נתחשבן!"**

ומייד אחזור," השיב. "זה לא יעזור לו," אמרה גאולה, "אני אלך לראש־הממשלה ואצא משם כמו שבאתי."

■ ריח חריף של שריפה התפשט במהירות בבניין־הכנסת. חברי־הכנסת שהיו בו הגיבו בקהות־חושים אופיינית. איש מהם לא טרח לעשות משהו בנידון. מלבד סגן שר־החקלאות **אברהם בין־עזו**, שהזדרז להזעיק סדרנים ותמה בקולו הרם על הריח המוזר. ואכן, הסדרנים מיהרו לטפל בתקלה שגרמה לריח, ושהיתה במערכת־החשמל של הבניין.

■ **מירה אברך** (61) מידי־עות אחרונות יוצאת לגימלאות. היא תקבל את סכום הכסף המגיע לכל פנסיונר מטעם מקום־עבודתו, אבל אין היא מתכוונת לשבת בבית. אברך החתימה את עורך־הצהרון, **דב יודקובסקי**, על הסכם, המבטיח לה לחזור לטור־הרכילות שלה לפי חוזה מיוחד. אבל זה יקרה בעוד שלושה חודשים. עד אז היא תקדיש את זמנה לכתיבת ספר חצי־אוטוביוגראפי, שבו תספר על פגישותיה עם ראשי־מדינות, שגרירים וחשובים אחרים.

■ **מאיר ניצן**, ראש עיריית ראשון־לציון, שימש בשבוע שעבר בתפקיד כבאי ושוטר. הוא יצא לסיור בחברת דובר העירייה. בחולות ראשון־לציון הם ראו מרחוק שריפה. התקרבו למקום, וראו שני ערבים עומדים ומסתכלים בערימה של תיקים וניירות העולים באש. השניים הכחישו כל קשר לשריפה, אמרו שהם סתם עמדו להסתכל. ניצן כיבה את האש על־ידי השלכת חול ולקח את השניים לתחנת־המישטרה. בחקירה התברר שהם אשמים, וחומר הבעירה הוא דפי־חשבונות של מיפעל גדול.

■ השחקן **שמוליק וילוז־ני** הצטלם לשישה תשדירי־מיתמ המוסד. על־כך אומר שמוליק: "מישהו נבהל מכמה מיכתבים נגד השידורים ומביקורת בעיתונים של **הדה בושם** ועוד אחדים. לדעתי, אלה שנבהלו הם אנשים פחדנים, שאינם יודעים לקחת אחריות ואינם יודעים מה הם רוצים. הרי הם ראו את התשדירים לפני ההקרנה: מלבד זאת, איזה טעם היה לצלם שישה במכה אחת, ולבזבז כסף? האם לא היה טוב יותר לעשות תשדיר אחד, ולחכות לתגובה?"

■ הלוואה של 6000 דולר הצילה את גורל ציפור הנפש, הצגה לכל המישפחה על מסע של ילדה אל תוך נפשה, על־פי סיפרה של המשוררת **מיכל סנונית**. השחקניות **רחל שיין, מיכל ורד ודניאלה מיכאלי**, שהן גם המפיקות, נותרו בלי כסף. בחיפושיהן אחרי משקיעים הן הגיעו אל המפיק **אביב גלעדי**, בעלה של השחקנית **חנה לסלאו**. גלעדי, המאמין בערכה האמנותי של ההצגה, הסכים להלוות להן 6000 דולר.

■ שוטרי מרחב הירקון נתנו ביום הרביעי האחרון כבוד לחבר שלהם, פקד שנפצע מיריה בחזהו בשוד האלים של בנק יהב בתל־אביב. הפקד, המתאושש אחרי ניתוח, עדיין לא חזר לעבודה, אבל הוא הגיע, בחברת אשתו, למסיבת חנוכה בבית־השוטר ביד־אליהו. מפקד המרחב, **אריה ביבי**, העניק מגיני־מישטרה לכמה מאנשיו בטקס קצר. כאשר קרא בשמו של הפקד הפצוע, כיבדו אותו השוטרים במחיאות־כפיים סוערות. "הוא הוכיח אומץ ודבקות במטרה," אמר ביבי. אשת הפקד קיבלה זר־פרחים ענק.

■ עוד מהמישטרה: במוצאי־שבת לפני שבוע חגג קצין מישטרית־המילה של בנו באולם ב־ת"ם. אנשי הבולשת החנו את מכוניותיהם בחניון ברחוב רוטשילד ונכנסו למסיבה. כאשר יצאו, בסביבות 11 בלילה, גילו שכמה מהמכוניות נפרצו, ונגנבו מהן מקלטי־רדיו וטייפים. הם התחילו לחקור את השומר, בחור צעיר. הוא אמר שהוא אינו יודע דבר, כי זה בטח קרה כאשר הוא הלך לשתות כוס קפה.

■ פאציינטים המתקשרים בטלפון למירפאה של רופא־שיניים תל־אביבי, מופתעים לשמוע הודעה מוקלטת בקול מוכר מאוד, לגבי שעות הפתיחה של המירפאה. הקול שייך לשדרך הספורט של הטלוויזיה **יורם ארבל**, שנענה לבקשת ידידו הרופא, **אלכס ברקן**, והקליט עבורו את ההודעה.

■ במשך שנים הקליטה הזמרת **אילנית** את תקליטיה בהפקת חברת הד ארצי. השבוע היא החליפה חברות, ותחתמה על חוזה־הקלטות לחמש שנים עם חברת סי־בי־אס. הסיבה, לדיברי הזמרת: "קיבלתי מהם הצעה טובה יותר, בית חם, ובכלל — טוב להתרענן אחרי כמה שנים."

■ השחקן הערבי **ג'סאן עבאס**, מכוכבי סידרת־הטלוויזיה המיסעדה הגדולה (המלצר החתיך), החליט להתנזר מאלכוהול, אחרי שנהג לשתות בקבוק ערק ליום. הוא הגיע להחלטה זו לפני חודשיים, אחרי שהבין שהמשקה גורם לו לדברים כאלו, ותחת לברוח מבעיות בעזרת שתייה, הוא יוצר לעצמו בעיה חדשה. בשבוע שעבר, בזמן צילומי הסידרה, אירע לו מיקרה לא־נעים: אחד הניצבים הביא בקבוק ויסקי, והזמין אותו לכוסית. מנהל אולפני טלעד, **רענן דינור**, ראה אותו שותה וגער בו. ג'סאן הסביר שהוא כבר אינו שותה, ולכוסית הסכים רק מטעמי נימוס. הוא גם סיפר לדינור שעכשיו, תחת הערק, הוא שותה שני ליטר חלב ביום. הדיכאונות, אגב, חלפו.

■ השחקנית **אמירה סולן** התגעגעה למנהלת בית־הספר למישחק בלונדון, שבו למדה לפני 11 שנה, ויצרה איתה קשר טלפוני. המנהלת הזמינה אותה להשתתף בהפקה של מקבת, במיסגרת להקת־תיאטרון כפרית. במשך חודש וחצי היתה פולן אחת המכשפות בהצגה, למרות שלא קיבלה כסף עבור העבודה. היא הסתפקה בחוויה. גם את כרטיס־הטיסה היא שילמה מכיסה. "לשחק באנגלית זה לימודים, השתלמות," היא אומרת.

■ בעיצומן של השיחות על דוח השב"כ במיזנון־הכנסת, התבודדו חברי־הכנסת **שימחה דיניץ ומרדכי וירשובסקי** ונראו כשקועים בעולם אחר. דיניץ תיאר כיצד הדליק הכנר המפורסם **יצחק פרלמן** נרות־חנוכה ב־23.00 בלילה הקודם. "נרות־חנוכה, כל־כך מאוחר?" התפלא וירשובסקי, שסבר שזה בניגוד לרעיון הדלקת־הנרות. "מוטב מאוחר מאשר אף פעם!"

דפנה ברק ונעמי רון

ערי סטימצקי ערך השבוע חגיגה צנועה לרגל רכישת חנות־הספרים הוותיקה מאוד, א"ב, ברחוב אלנבי בתל־אביב. זוהי החנות ה־72 ברשת שייסד אביו של ערי לפני 62 שנה, ושהיו לה בשעתו חנויות גם בביירות ובבגדאד. ערי (מימין) סיפר כי בימי מילחמת־הלבנון ניסה לבקר, ללא הצלחה, בחנות הביירותית. בהזדמנות זו התגלה כי הצייר אביגדור סטימצקי (משמאל) הוא בן־דודו של ערי. בתצלום למטה: בין האורחים היה גם המו"ל אשר ביתן (מימין), ששוחח עם יורם קניוק.

פיה זאדורה השחקנית הבלונדית החטובה, אשתו של המיליונר־היורד משולם ריקליס, הנמצאת בחודשי־הריון מתקדמים, נוהגת לשלוח לכל ידידיה תשורות לכבוד השנה החדשה. בשנה שעברה קיבלו אוהביה תשורה לחדר־האמבטיה שלהם ואילו השנה זכו במחזיק־מפתחות. שאליו היתה צמודה תמונה זו: זאדורה ובתה הבכורה, קידי, שתיהן עטורות בפרווה אדומה הדומה לפרווה שעוטה סנטה קלאוס האגדי.

פירסום של מגן־דויד אדום עבור הטלוויזיה ("כבר גירדתם? יפה, גרדו עוד אחד, אולי תיזכו בפרס הגרדול"!) מהשישה שוודרו רק שניים, והשאר נגנזו. דובר מד"א, הפירסומאי **משה דיין**, טען שמחקר שיווקי גילה שוויולוז'ני נראה קצת היסטרי בתשדירים, ואינו תואם את תדמית הארגון. "אנחנו מתכוונים לשדר את התשדירים שוב, אבל לא בקרוב," אמר דיין.

בלי הרדמה

ד"ר יולי נודלמן

יש רופאי־אליל. יש רופאים של טבע, של מחטים, של היפנוזה, של מים, של עשבים. מה מכל זה יכול להועיל? מיהם השרלטנים?

הרפואה נגד הטבע

ך שראל היא אחת מהמדינות הע־שירות ביותר בעולם. יש לה אוצרות טבע שמשכו במשך אלפי שנים את האנושות כולה לצורך ריפוי הגוף. גם האקלים במדינה הקטנטנת — ממיד־בריות הנגב עד האוויר הצח והקר שלרגלי החרמון הוא אוצר לאומי. עוד לפני הספירה נסעו מכל העולם להי־רפא במרחצאות של אל־חמה, הסחנה, עין־חמד (אקווה בלה), חמי־טבריה, עין גדי.

הרומאים שסבלו ממחלות נשימ־תיות נסעו לעברת ולמירון כאחד. גם כיום מאות אלפי ישראלים באים יום יום לאותם המקומות לרפא תחלואות למיניהם.

הייתי בכל אותם המקומות. ראיתי אנשים הסובלים מבעיות־פרקים, בע־יות־גב, מחלות־עור, מחלות־נשים, ל־אחר פציעות בתאונות־דרכים, לאחר ניתוחים, הנכנסים ללא השגחה רפואית למים החמים, מכסים את עצמם בבוץ, מתייבשים בשמש.

כולם באים למקומות אלה ללא הסניה רפואית, ללא כל סיקוח לפני, בזמן ואחרי הטי־פול.

מאות אלפי אנשים הסובלים מבע־יות עצבים, קיבה, עיניים, כבד, עומדים בתור במשך חודשים לכל מיני מרפ־אים העושים מלאכתם בדרך שאינה מקובלת על המימסד הרפואי.

מהי רפואה „מקובלת" הנק־ראת רפואה קונבנציונלית ור־פואה „לא מקובלת", הנקראת לא קונבנציונלית?

דומה למחלה

ך פואה קונבנציונלית מבו־ססת על טיפול הניתן על־ידי אנשים אשר סיימו לימודיהם בפקול־טות לרפואה באוניברסיטות והוסמכו במיקצוע „רופא". במאות פקולטות לרפואה בכל העולם, שיטות הלימוד, תכניות הלימוד ומיכלול המקצועות הנלמדים — בערך שווים.

רופאים שלמדו בגרמניה, באנגליה, בהונגריה, במצריים, בקנדה, במכסיקו, באורוגוואי — שולטים כיום באותו ידע בסיסי ומשתמשים באותן השיטות בריפוי החולים שלהם. כך שמלבד פרטים קטנים התלויים במערכות בריאות שונות במדינות מסויימות — בכל מקום הרופאים הקונבנציונליים מרפאים בדרך דומה.

עוד לפני הספירה קמו בתי ספר לרפואה ליד רופאים גדולים שלימדו את תלמידיהם את תורתם. בימי־הביניים, עם הקמתן של האוניברסיטות באירופה, נוסדו גם פקולטות לרפואה, שהתמסדו סופית בסוף המאה ה־18 ובמאה ה־19. במקביל, המשיכה להתפתח רפואה שנקראת כיום „לא קונבנציונלית".

● **הומיאופתיה** פרושה ביוונית — „דומה למחלה". מייסד ההומיאו־פתיה, הד"ר סמואל הנמן (1755־1843) סיים פקולטה לרפואה באוניברסיטת לייפציג. לאחר שרכש נסיון רב, הת־אכזב מדרכי הרפואה שלמד. באותם זמנים טיפלו בכל מחלה בכמויות גדולות של תרופות. לפי התאוריות ה־מדעיות דאז, התרופות הללו היו „מגו־גדות" למחלות, והיו אמורות „להוציא את המחלה מהגוף". כך, למשל, נתנו כמויות אדירות של תרופות שגרמו להקאות, שילשולים, דימומים (להו־צאת „רם רע").

הד"ר הנמן פיתח תאוריה האומרת שצריכים לרפא כל מחלה על־ידי מתן כמויות קטנטנות של תרופות שבכ־מויות גדולות מהן היו גורמות לאותם הסימנים כמו המחלות.

למשל, סם הניתן בכמות גדולה גורם לחולשה, דיכאון עד כדי שיגעון. אותו סם הניתן בכמות קטנה מאוד שפרושו ביוונית „מנוגד למחלה".

יחד עם התפתחות הרפואה האלופ־תית, ההומיאופתיה ממשיכה להיות חלק מהרפואה. כך, מתוך 84 אלף רופאים בצרפת — כ־6000 רופאים הם הומיאופתים. בכל העולם ישנם אלפי בתי־מרקחת הומיאופתיים, וגם באר־צות מיזרח אירופיות. בישראל פועלים כמה עשרות הומיאופתים — רופאים בעלי דיפלומות מבתי־ספר לרפואה קונבנציונלית, ולא־רופאים המגדירים את עצמם כהומיאופתים.

10 כוסות בשנה

ב מקביל לשני החלקים של ה־רפואה, המשתמשים בתרופות — אומנם בכמויות שונות — התפתחו ענפי הרפואה ששללו שימוש בתרו־פות.

● **אקופנקטורה** — ריקור ב־מחטים סיניים. הריפוי בשיטה הזאת מבוסס על ההנחה שלפיה בגוף־האדם זורמים קווי אנרגיה, ושיש כ־700 נקודות המייצגות אברים בגוף, וחסימה בזרימת־אנרגיה או הפרת האיזון בין מערכות האנרגיה מתבטאת במחלה.

ריקור סיני קיים כ־4000 שנים. האגדות מספרות שחיילים שנפגעו בחיצים בעת הקרב בהיותם חולים — נרפאו — ומיקרים אלה שימשו כבסיס לפיתוח הרפואה הסינית.

הרפואה הסינית מקובלת מאוד באירופה. ליד הקתדרות למחלות ע־צבים והרדמה קיימים קורסים לרפואה סינית.

רופאים מאירופה עוברים השתלמויות ברפואה סינית בסינגפור, בטייוואן ולאחרונה בסין עצמה.

בשיטות של אקופונקטורה משתמ־שים לצורך הרדמה תחת להשתמש בתרופות. בסין עצמה כ־85% מכלל ההרדמות מתבצעות בריקור בלבד. גם בצרפת באחרונה 18־20 אחוז מההר־דמות מתבצעות בשיטה זו. את מיספר הרופאים המשמשים בארץ כאקופונק־טוריסטים אפשר להעריך בכמה עש־רות. רוב רובם רופאים יוצאי מיזרח אירופה, אך הצטרפו אליהם כיום גם בוגרי בתי־ספר בצרפת, ארגנטינה וב־אחרונה בוגרי בתי־הספר לרפואה ב־ארץ.

יחד עם זאת יש מספר לא מועט של אנשים המטפלים ב־שיטות הסיניות והם אינם בעלי דיפלומות של רופאים, ולעיתים אף אינם קשורים לכל מיקצוע בשטח רפואי.

אקופונקטוריסטים מטפלים בכל ה־בעיות של מחלות עצבים פריפריים, גמילה מעישון, גמילה מאלכוהוליזם, נרקומניה. מטפלים גם בהשמנה, ב־דלקת פרקים, בעקרות.

● **כירופרקטיקה** — טיפול ב־ידיים, מבוסס על לחצים באצבעות כמ־קומות שונים בעמוד־השידרה. המש־תמשים בשיטה זו מאמינים שעל־ידי לחצים על עמוד־השידרה אפשר להש־פיע לא רק על עמוד־השידרה עצמו, אלא גם על האברים הפנימיים.

לרוב כירופרקטיקאי הוא אדם שקיבל הכשרה כפיסיותרפיסט בבית־ספר לפיסיותרפיה או על־ידי לימוד בקורסים שונים, והוא מעדיף לכנות עצמו כירופרקטיק ולא פיסיותרפיסט.

● **רפלקסולוגיה** — גם חלק של פיסיותרפיה. אוהדי השיטה מא־מינים שבכפות־הרגליים מוקרנים כל איברי הגוף, ועל־ידי לחצים בשיטה מסויימת על נקודות המסמלות וה־קשורות עם אברים מסויימים אפשר לרפא אברים אלה.

כך למשל, בכף הרגל יש נ־קודות שהטיפול בהן ממסיק כאבי־ראש, כאבים בכים המ־רה, ביקיבה ובעמוד־השידרה.

בשיטה זו פועלות בערים הגדולות בארץ עשרות פיסיותרפיסטיות והטי־פול שלהן מאוד נעים.

● **נטוראפתיה** — רפואה טבעית או טיבעונית. חסידיה מאמינים שכל תרופה היא רעל, ושניתן לרפא את כל התחלואות על־ידי הרגלי־אכילה נכונים. בארץ התפתחה תעשיה שלמה של רופאים טיבעונים. רוב רובם אינם בעלי השכלה רפואית, חלק מהם למד פיסיותרפיה בלבד, חלק מהם אף לא זה, ורכש נסיון על־ידי ריפוי עצמי ממחלה זו או אחרת.

לעומת ההומיאופתיה והרפואה הסינית, הנלמדים ב־בתי־ספר לרפואה, וכל מיני פלגים של פיסיותרפיה, אותם לומדים בבתי־ספר לפיסיו־תרפיה — רפואה טיבעית אי־נה ממוסדת באף בית־ספר בעולם.

רוב הנטוראפתים מבססים את הידע התאורטי שלהם על עובדותיו של לסלי תומסון. לתומסון היתה קליניקה של נטוראפתיה ליד הפקולטה לרפואה באדינבורג. הוא כתב כמה עבודות תי־אורטיות על עקרונות הרפואה הטיב־עית.

הוא טען שסיבת כל המחלות — הצטברות שלקים (סיגים) ורעלים למיניהם בגוף האדם. להצטברות זו גורמים סוגי אוכל ושתיה. הטיפול צריך להיות מכוון להוצאת שלקים אלה מגוף האדם, ובמיוחד מאברים חולים.

בנטוראפתיה קיימים מאות פלגים שונים, המבססים את טיפולם בדרך שונה. כך, למשל, יש הטוענים שאדם חייב לשתות מים כמה שיותר, והטיפול שלהם מבוסס על שתיית עשרות לי־טרים מים יום אחד בשבוע. יש הטו־ענים שהאדם כלל אינו צריך לשתות — את כל הנוזלים להם הוא זקוק הוא מקבל מהירקות והפירות.

אלי שטראוס, פיסיותר־פיסט־נטוראפת מתל־אביב, טוען שהוא עצמו ומישפחתו — ארבע בנות, בעליהן וילדיהן — שותים בשנה לא יותר מ־10 כוסות מים!

יש נטוראפתים הטוענים שעל־ידי הרגלים נכונים אפשר לרפא גם קוצר־ראייה, עד כדי כך שאין עוד צורך במישקפיים.

● **היפנותרפיה** — טיפול על־ידי שינה חלקית מלאכותית. ההיפ־נוטיזור (המהפנט) פוקד על המטופל לישון חלקית, ובעת השינה הזאת משכנע את המטופל לשנות הרגלים

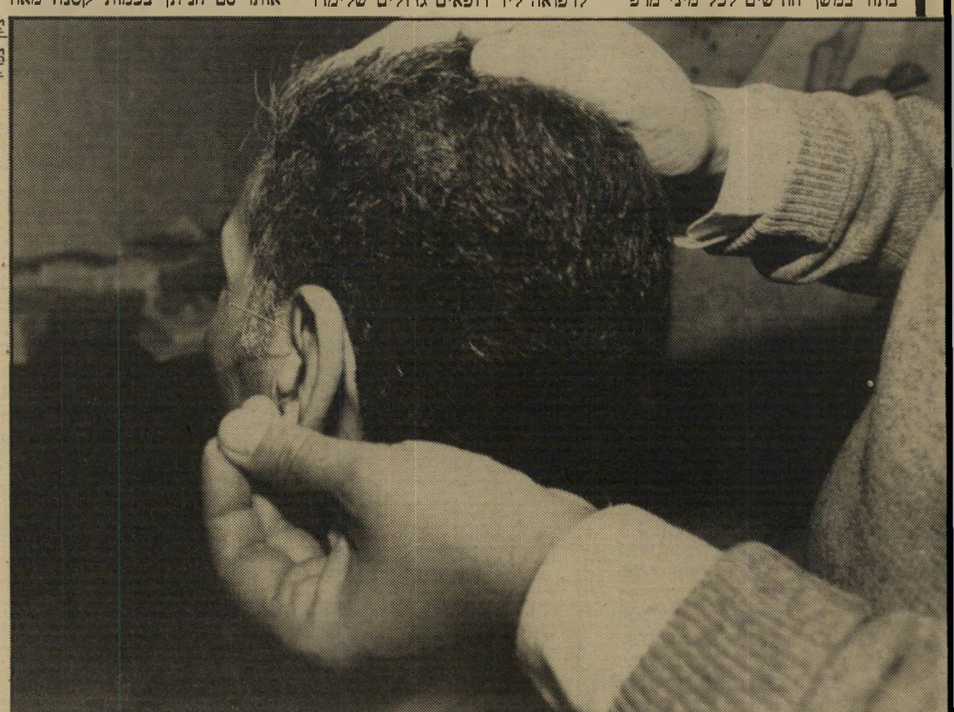

אקופונקטוריסט תל־אביבי מטפל בבעיות־כבד
נוסעים להשתלם בסין העממית

(כגון עישון, עצבנות, אלכוהוליזם), ו־משפיע באותה דרך על ריפוי מחלות שונות.

גם בהיפנוזה משתמשים לצורך הרדמה. כך, למשל, באנגליה משתמשים בהיפנוזה לטיפול־שיניים, בצרפת — לגרידה, במיזרח הרחוק — אף לניתוחי קיבה או בית־המרה.

רוב המשתמשים בטיפול זה הם בעלי דיפלומות של רופאים, אך יש גם הרבה אנשים שלמדו היפנוזה ללא כל קשר עם הרפואה.

בארץ ידוע על פחות מ־10 רופאים המשתמשים מעט מאוד בהיפנוזה. קיימים גם כמה היפנוזיורים שאינם רופאים, המשתמשים בהיפנוזה לצורך בידור, אך לא לזה נלבד.

● **רפואת־אליל** — היא מבוססת על אמון אנשים בכוהני־הדת למיניהם, ועל סמכות־הפל שלהם. רפואה זאת מקובלת והיא כמעט יחידה בארצות אפריקאיות שונות ובאיי הּ־מיזרח הרחוק.

כמו למשל, רופא־האליל הּ־סיליסיני, שאליו נסעו גם ישּ־ראלים רבים.

אך רפואה זאת קיימת גם בארצות המערביות, ו„מפותחת" גם בישראל.

עוסקים בזה בארץ בעיקר רבנים, כמו למשל הרב משה בשארי מראשון־לציון, הרב בריך אבו־חצירה — בנו של הבאבא סאלי מנתיבות ואחּ־רים.

היא מבוססת כעקרון על אמונה עּ־וורת, שכוהני־הדת הם נציגי האל.

● **רפואה עצמית** — חסידיה טוענים שהאדם מכיר את עצמו טוב יותר מכל העולם החיצון, ומסוגל טוב יותר לאבחן את מחלתו ולרפאה. אנּ־שים המרפאים את עצמם מנסים להמליץ את דרך ריפויים גם לאחרים.

אליה. אלפי חולים, מכל השכבות — החל בעמך וכלה בפרופסורים מכּ־בדים — עומדים בתור חודשים רבים כדי לקבל ייעוץ וטיפול אצל הומיאּ־פתים, נטוראפתים, כירופרקטיקאים, אקפונקטוריסטים, רפלקסולוגים, רופּ־אים טיבעונים. לכך יש כמה סיבות:

● נוצר בציבור רושם שהרפואה הקונבנציונלית הולכת ונכשלת. יוֹם־יום שומעים על מיקרי רשלנות בתוך כותלי בית־החולים, על ניתוחים מיּ־תרים שגרמו נזק לאנשים רבים, על זיהומים בהם נדבקים בעת אישפוז.

● גם למי שעדיין מאמינים ברפּ־אה קונבנציונלית, קיים קושי לקבל טיפול במערכת הרפואית הקיימת. כדי לקבל טיפול נאות במערכת הבריאות הציבורית הקיימת, חייבים ללכת בדרך הרפואה השחורה, דרך קליניקות פרטיות של רופאי בתי־חולים.

● רפואה שחורה ורפואה פרטית יקרה מאוד, ולא כל אזרח הוא בעל יכולת לממנה.

● רפואה קונבנציונלית לא מסּ־פקת לעיתים קרובות יחס אישי למטּ־פלים — דבר שאותו הם מחפשים.

● חסידי הרפואה הלא קונבנצּ־יונלית, מטפלים ומטופלים כאחת, טוענים שהרפואה שלהם לפחות אינה גורמת נזק לאדם, ובמיקרה הגרוע ביותר אינה עוזרת לו — בניגוד לרפּ־אה קונבנציונלית שהיא לעתים קרּ־בות גורמת נזק עצום למטופלים.

כך למשל ידוע, שבארץ מתבצעים כ־35 אלף ניתוחים מיותרים כל שנה בכל שבתי הרפואה, ובין המנותחים האלה כּ־150 איש נפטרים מהנּ־תוחים.

● עוד טוענים שעדיין המדענים יודעים מעט מאוד על תיפקוד המעּ־רכות השונות של האדם ועל תיפקוד

הרבנית מרים אבו־חצירא מברכת את בנה ברוך
יש רמאים בהסמכת עצמם – ויש שרלטנים עם דיפלומה אוניברסיטאית

על תיפקוד מערכת החיסונים, על עקרונות גנטיים. למדו טכניקת ביצוע השתלות כבד, אך לא יודעים הרבה על כל האספקטים של תיפקוד הכבד.

● טוענים חסידי הרפואה התוּ־ליפית (עוד שם לרפואה לאּ־קונבנצּ־יונלית) שעקרונותיה הוכיחו את עצמם במשך אלפי שנים, כאשר הרפואה הּ־קונבנציונלית עדיין לא הצליחה להוֹ־כיח שדרכיה נכונות.

● לצורך הוכחה, משתמשים בּ־סטטיסטיקה שהתפרסמה באחרונה על סיכום עבודה של עשרות שנים של מחלקות טיפול נמרץ בכמה ארצות.

פועלים שרלטנים רבים, המּ־נצלים את מצוקת החולה.

● אין אפשרות להשגיח על המּ־רחש בשטח זה, להנהיג בקרה ממוסדת על „רופאים לאּ־קונבנציונלים".

● אנשים רבים שעובדים בשטח לאּ־קונבנציונלי קוראים לעצמם רוֹק־טורים, תולים על קירות הקליניקות שלהם דיפלומות הּ„מוכיחות" את תאריהם ממוסדות השכלה שאינם קיימים. בזה הם מוליכים שולל את הציבור.

● **הנזקים של רפואה זו גדּ־לים יותר מאשר נזקים שנגּ־רמים על־ידי רפואה קונבנצּ־יונלית. בגלל פנייתם לרפואה לאּ־קונבנציונלית, מזניחים הּ־חולים את עצמם ובאים לטיפול בבית־חולים בשלבים שלא נִי־תן עוד לרפאם.**

רמאים עם דיפלומה

ג'ם בין הפלגים השונים ברפואה הלאּ־קונבנציונלית אין שלום. הם מותחים ביקורת האחד על השני.

כך, למשל, אלי שטראוס, פיסיּ־תרפיסט תל־אביבי, המציג את עצמו כבוגר בית־ספר לרפואה טיבעונית באדינבורו, תוקף את ההומיאופתים: „הם מרעילים את ציבור המטופלים שלהם באותה מידה כמו רופאים אחרים!"

על הטענה שבשטח הרפואה הלאּ־קונבנציונלית פועלים הרבה אנשים ללא השכלה, או כאלה שלא סיימו את התמחותם בבית־החולים, שכאילו „נכּ־שלו" בשטחים של רפואה קונבנציּ־נלית ופנו לרפואה לאּ־קונבנציונלית, והם מגיבים שהם „אנטּ־מימסדיים".

חוץ מזה, הם אומרים, גם בשטח הרפואה הקונבנציונלית פועלים הרבה שרלטנים — שרלטנים בעלי דיפלוּ־מה ללא דופי.

בורות המימסד

חסידי הרפואה הלא קונבנציּ־נלית טוענים, שהמימסד במדינת ישראל רודף אותם, עוין להם, לעומת היחס לעמיתיהם בארצות אירופה או אמריקה. „למימסד יש כוח, והוא מפּ־עיל אותו נגדנו, בלי להתאמץ ללמוד את הנושא, להבינו ולנסות לנצל את הטוב בנו," זועמים.

יש אמת בטענתם. כיום כמעט רוב הענפים של הרפואה הלאּ־קונבנציּ־נלית מוכרים וממוסדים ברוב המדינות. בכל מקום בעולם לומדים את מיּ־צאיהם, מרשים להם לעבוד כשווים לרופאים קונבנציונליים, לא רודפים אותם, ולעיתים קרובות אף משתפים איתם פעולה.

כך, למשל, באחרונה התחיל הומיאופת גרמני, הדּ„ר דויד קמפגן, לערוך ניסוי על חולי איידס, באישורה של ממשלת גרמניה. הוא גם פירסם מודעה בעיתון הולנדי, שבה הוא מציע לחולי איידס מקומיים לבוא לטיפול בגרמניה ולהיות שפנּ־ני נסיון.

ממשלת הולנד אישרה את נסיעתם של חולי האיידס לגרמניה, לצורך קבלת טיפול.

גם המכון למחקר רפואי בדרוֹם־אפריקה יוסיף את מומחי הרפואה השחורה, רופאי־האליל, לרשימת הּ־רופאים הקונבנציונליים, החוקרים את האיידס.

רופא קונבנציונלי אירופי שולח את חוליו לעיתים לקבל טיפול אצל פיסיּ־טרפיסטים, אקופונקטוריסטים והיפנּ־תיזורים.

כיצד מתייחס המימסד באּ־רץ לרפואה לא קונבנציונלית?

● רוב הרופאים העובדים בבתּ־החולים ובמירפאות מתנגדים לרפואה הלאּ־קונבנציונלית. אומנם ידועים לי מיקרים רבים שהרופאים ובני מישּ־חתם עצמם פונים לצורך קבלת טיפול לכל מיני רופאים ומרפאים לא קוֹ־נבנציונליים. אך כלפי חוץ מקובל למתוח ביקורת על רפואה לאּ־קונבנּ־ציונלית.

● מישרד־הבריאות מתעלם מהפּ־ריחה של הרפואה הלאּ־קונבנציונלית ומנסה למנוע את התפתחותה.

כרגיל, במישרד־הבריאות לא לוֹמּ־דים את העניין לעומק, לא מנסים לחקור את סיבות התפתחותה של רפואה לאּ־קונבנציונלית, וכמובן לא מנסים ללמוד את שיטות פעולתה של רפואה זו ולבחון את תוצאותיה.

● במישרד־הבריאות מתעלמים מפניות רבות של רופאים ומרפּ־אים שונים, העובדים ברפואה לאּ־קוֹ־נבנציונלית, המבקשים שיתוף־פעולה עימם.

● **המימסד הרפואי מנסה לעצור את השתלבות הרפואה הלאּ־קונבנציונלית בארץ על־ידי רדיפת העובדים בשטח. יחד עם זאת, הם מתעלמים מפעילות של רופאי־האליל למיניהם, למרות שיש מיקרים של פגיעה בבריאות אנשים על־ידי „רופאים" אלה.**

המימסד כאילו מעמיד על באותה הדרגה רופאים הומיאופתים ואקופונקּ־טוריסטים יחד עם רופאי־האליל.

מישרד־הבריאות מפגין בורות כאּ־שר אינו מכיר ברפואה הלאּ־קונבנצּ־יונלית. דוגמא קלאסית היא שני מכתּ־בים: אחד של הפרופסור דן מיכאלי, המנכ„ל לשעבר של מישרד־הבריאות, שבו הוא כותב: „אין רפואה הומיאוּ־פתית, כמו שאין ‚רפואה רפואית'... אינני רואה כל הצדקה למונח ‚רפואה הומיאופתית'."

המיכתב השני של עורך־הדין צבי

(המשך בעמוד 16)

מרפאה־בצמחים פריחה שושן
המימסד החליט –

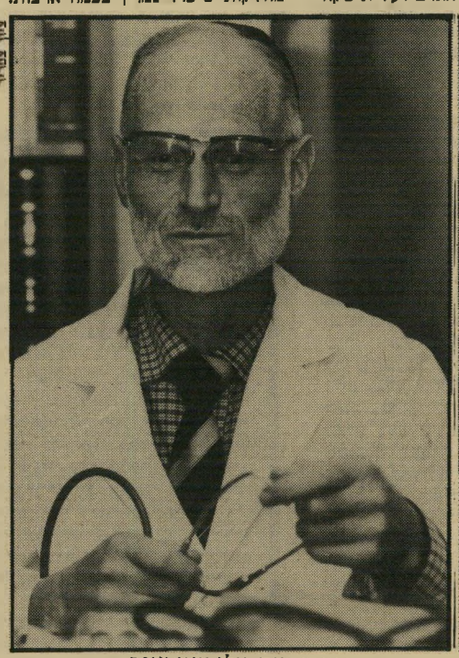

נטורופאת אלי שטראוס
– אין דבר כזה!

דוגמה בולטת לשיטה זו היא ראש־הממשלה לשעבר של הודו, כיום בן 96, שריפא עצמו לפי דבריו על־ידי שתיית השּ־תן שלו יום־יום, והמליץ על כך לאחרים.

גם בארץ ידועה שרה חמו מאשּ־לון, שטוענת שריפאה עצמה מסרטן הלימפות.

שיטות הרפואה העצמית מתחברות עם השיטות של רפואת־אליל, אלא שהרופאים האלילים ממליצים על שיּ־טות של ריפוי עצמי לא לעצמם, אלא לאחרים.

ניתוחים מיותרים

אחרונה פורחת בארץ הרפואה הלאּ־קונבנציונלית ורבים מתושּ־בי ישראל פונים מהרפואה הממוסדת

הדם בכלל. מה שנחשב היום ברפואה הקונבנציונלית כעובדה — מחר ישתנה, כפי שהיום השתנתה הדיעה על רוב הדברים שרק אתמול נחשבו „עובדות אבסולוטיות".

● הרבה רופאים בעלי שם ברפואה הקונבנציונלית, אחר שנים רבות של רכישת נסיון ואחרי שהם הגיעו לפיסגה בשיטתם, מותחים ביקורת על „הישגי" הרפואה הקונבנציונלית.

כך, למשל, הפרופסור כריּ־טיאן ברנרד, חלוץ השתלות־הלב, עזב את עיסוקיו בשטח הרפואי, ואמר שהוא הוביח לעצמו שעד עתה ב־95% מבוססות על אינטואיציה של הרופא, ורק ב־5% — על מימצאי המעבדות השונות.

● עם כל הקידמה עד עתה, יודעים ברפואה מעט מאוד על תיפקוד המוח, מסיכומים אלה משתמע שהפעלתן של המחלקות והיחידות לטיפול נמרץ יקרה מאוד, אך הן לא הקטינו במשך 25 שנות קיומן את התמותה הכללית אלא ב־0.001%!

● ריפוי רפואה לאּ־קונבנציונלית זול בהרבה מרפואה ממוסדת.

● רפואה קונבנציונלית נתמכת על־ידי תעשיית התרופות, שלצורך רוּ־חים מכניסה לשוק הרפואי הרבה תרופות שגורמות נזק רב למטופלים.

שרלטנים רבים

מתנגדי הרפואה הלא קונבנּ־ציונלית טוענים:

● רפואה זו אינה מבוססת על מחּ־קרים, אין לה הוכחות והסברים תיאּ־רטיים לכל שיטה טיפולית.

● **בשטח זה של רפואה**

„מדברים רק האשכנזים, הקרנפים והמשתכנזים — יקים הפרענק שותק!"

פלסטר על הפה

אילנה בן־ארי

את דבריו ביקש יקים להוכיח בעזרת שני עדי־הגנה. סטודנטים שהשתתפו באותו קורס. שניהם הסכימו לבוא ולהעיד מטעמו על המיקרה, אולם לפתע הפכו עורם. בעיקבות פגישה מיסתורית במישרד של פורת, הם החלו תומכים בגירסתה.

לאחרונה, טוען יקים בתלונתו, הוא הצליח לאסוף הוכחות לכך שהמורה הדיחה נגדו את שני העדים שלו.

וכך אומר כתב־התלונה: „בעדותה בבית־הדין המישמעתי סיפרה הגב' דינה פורת, בין היתר, על פגישה שהתקיימה במישרדה, שבה התנצל כביכול מר משה כהן לפניה, וכן סיפרה כי בפגישה הנ"ל השתתף גם הסטודנט יוסף לוי, אשר גם הוא היה אמור להעיד מטעם ההגנה. מרשי טוען כי הגב' פורת אמרה את הדברים האלה

* השם בדוי. שמות העדים שמורים במערכת

בבית־הדין אחרי שהדיחה את העד כהן ומנעה ממנו לבוא ולהעיד לטובת מרשי.

„הגב' פורת פעלה בשני מישורים. היא לחצה ואיימה על העד כהן והסבירה לו כי אם יעיד נגדה, הדבר יפגע בלימודיו בצורה חמורה ביותר. היא גם נתנה לו טובת־הנאה, כאשר השתמשה במעמדה ובתפקידה כמרצה באוניברסיטה, בכך שאמרה לו מה יהיו השאלות בבחינה החוזרת, במועד ב', וכך ניתן לו לעבור אותה בציון גבוה. במועד א' של הבחינה הוא נכשל."

„אדוני, אתה זבל!"

ב מהלך הדיון, עוד לפני שהכריע את דינו, החליט הממונה על המישמעת באוניברסיטה, הד"ר קלמן מן, בצו־ביניים, לאסור על יקים לדבר בשיעוריה של פורת. „אחרי התלבטות החלטתי לאפשר לנתבע להמשיך בשיעור, בתנאי שהשתתפותו תהיה פאסיבית בלבד, כלומר שהוא יקשיב ותו־לא. ראיתי בפיתרון זה פשרה נאותה בין האינטרס של המורה, להמשיך ללמד, ובין האינטרס של הנתבע, להמשיך ללמוד."

לא כך ראה יקים את ההחלטה. הוא

חוקרת פורת
„היא לחצה ואיימה..."

לא הפר את הצו, אלא התחכם לו. בשיעור הבא הוא הופיע בכיתה כש־איספלנית (פלסטר) גדולה מודבקת לפיו, ועל גופו שלטים. בשלט אחד רשם: „חופש הדיבור בסכנה. עוד מעט נשוב לתקופת המעברות והאפר־טהיידי" בשלט אחר: „מדברים רק אשכנזים, קרנפים ומשתכנזים. יקים הפרענק שותק!"

השלטים והפלסטר הרגיזו את הממונה על המישמעת, ובהכרעת־הדין הוא התייחס לעניין באריכות:

„(יקים) דאג ליצור הפרעה בשיעור, בצורה שלדעתו לא תוכל להיחשב אסורה באופן פורמאלי על־פי צו־הביניים." מן השתמש בתקרית הנו־ספת, וקבע בפירוש שהיא תרמה להרשעתו של יקים באישומים המקו־ריים נגדו: „התנהגות זו גם פוגעת קשה במהימנותן של טענות הנתבע, כאילו הוא משתדל להתנהג בצורה מקובלת, ורק לא נותנים לו."

יקים, שועל־סיכסוכים ותיק, שהת־פרסם לפני שנים בפעילותו בשולי הפנתרים השחורים, לא היה מוכן להשלים עם ההרשעה ועם העונשים. במשך עשרה חודשים הוא אסף עדויות חדשות, והכין לכולם הפתעה גדולה.

במשך הזמן הזה הוא הקליט את שיחותיו עם הסטודנטים־העדים שהיפ־נו לו עורף, שיחות טלפוניות ושיחות בבית, ואת תמלילי השיחות הגיש כעת למישטרה.

למשל: שיחה עם משה כהן, מה־13 באוקטובר 86:

כהן: הייתי אצל גברת דינה פורת... והיא אמרה לי היום... היא נתנה לי להבין חד וחלק שאם אני מתעסק בפרשה הזאת... אני אבור!

.....

יקים: היא היתה תוקפנית?

כהן: נינוחה. נינוחה כמו מלכה שזה עתה יצאה מהאמבטיה. כמו מישהו שאומר לך: ארוני, אתה זבל, אתה רביש, אתה כלום, אני מוחקת אותך, אם אני רוצה.

.....

כהן: היא טעתה בשיקול. אלף. היא התנכלה לך בשיעורים, ואני הייתי עד לזה. ובית, היה מצב שהיא רמזה על השאלות במודע לזה שאני לא ניגש להעיד. וגימל, ובהמשך לשיחתנו, היא נתנה לי להבין שפרשת־יקים עשויה להזיק לי בלימודים. שלושת המישפ־טים האלה אני אגיד לפרופסור יהודה ניני, שהוא ראש החוג.

הוויכוח שהושתק

בית־הדין המישמעתי של האוניברסיטה סירב להיכנס למוקד הוויכוח, שהתנהל בשיעוריה של דינה פורת. בעיני הממונה על המישמעת, הענין הרלוונטי היחידי בדיון שלפניו היה התנהגותו של הסטודנט יקים, השאלה אם התפרע במהלך השיעור או לא. אך זווית־הראייה המישמעתית הסותירה את העיקר. אישיותו הסוערת של יקים בוודאי תרמה גם היא לכך שהעיקר יישאר בצל.

דינה פורת, חוקרת־שואה צעירה, מפורסמת במאמציה לספק כל אליבי אפשרי להתנגדותה השערורייתית של הנהגת התנועה הציונית בימי השואה. המיסמכים והחומר הארכיוני זועקים כולם, כי ההנהגה הציונית גילתה אדישות מזעזעת ביחס למתרחש בארצות הכבושות בידי הנאצים. בעוד המישרפות באושוויץ מעלות עשן במלוא התפוקה, עסקו כאן מנהיגי הציונות בתכסיס, במישחקי־כוח ובמאמץ המפורסם של „עוד דונם ועוד עץ".

דויד בן־גוריון, ברל כצנלסון, יצחק גרינבוים וחבריהם לא היו מוכנים להפנות משאבים למאמצי־ההצלה באירופה, או ללוביאינג אצל בעלות־הברית שיפציצו, למשל, את מסילות־הברזל שהובילו למחנות־המוות.

המאמץ הציוני היה חשוב בעיניהם מהמאמץ להציל את העם היהודי מג'נוסייד. ובשהתגלתה סתירה בין שתי מטרות אלה, הם לא היססו לבחור ב„בניין הארץ".

הרבה הסברים ניתנו לתופעה זו. העיקרי שבהם: ראשי הציונות לא ראו את עצמם כמנהיגי העם היהודי. הענין שלהם בהמוני היהודים באירופה התקיים רק כל עוד יהודים אלה יכלו לשמש כחומר־גלם למטרות הציוניות בארץ. המיבחן היה של כדאיות: כדאי להציל יהודים או לא כדאי? לכן, למשל, נעשה מאמץ להציל צעירים, להביאם לארץ ולחזק כאן בעזרתם את היישוב. לכן לא שררה דאגה לגורלם של כל האחרים, שלא ניתן היה להפיק מהם תועלת ציונית.

בימי המילחמה עמדו בראש התנועה הציונית מפא"י וגורליה. ההיסטוריונים מטעמה ממשיכים עד היום לטשטש את העובדות החמורות, להמציא להן תירוצים ולטאטא את הוויכוח אל מתחת לשטיח. החשיפה הביקורתית של העובדות נעשתה תמיד בשוליים ובאה מקרב חוגים שהיו רחוקים ממוקדי ההכרעה הציונית: רוויזיוניסטים, קומוניסטים ותרדים אנטי־ציוניים.

בעשר השנים האחרונות התרופפה אחיזת־הברזל המפא"יית באקדמיה, ונשבר המונופול של האסכולה השלטת בכתיבת־ההיסטוריה. אולם באוניברסיטת תל־אביב כנראה טרם שמעו על כך. כשניסה הסטודנט מוני יקים, בשיעוריה של פורת, להסתמך בדבריו על סיפרו של לני ברנר, בן אחיו של י"ח ברנר, שהופיע בארצות־הברית, הוא נענה בביטול: „זהו ספר קומוניסטי!" אחר־כך התגלגל הוויכוח האקדמי עד לוועדת המישמעת.

בחוג לתולדות עם־ישראל שבאוניברסיטת תל־אביב, מסתבר, מתגברים על ויכוחים היסטוריים באמצעים אדמיניסטרטיביים.

תלמיד יקים
„לא תהיה פה סתימת־פה!"

ת לונה יצאת־דופן של סטודנט גרמה מבוכה במישטרת רמת־גן.

חוקרי־המישטרה רגילים לחקור פשעים, לא עניינים אקדמיים. החקירה בנושאים המדעיים השונים, הם יודעים, שייכת לתחומים של החוקרים באוני־ברסיטה. הפעם, שלא כרגיל, הם התבקשו להתערב במתרחש באוני־ברסיטת תל־אביב.

הסטודנט שלמה („מוני") יקים הגיש תלונה במישטרה נגד הד"ר דינה פורת, מרצה בחוג לתולדות עם־ישראל, „בשל מעשיה, שיש בהם שיבוש הליכי־מישפט והדחת־עדים."

עורך־הדין חיים כהן, ממישרד־הפרקליטים אהוד שוורץ, הגיש את התלונה בשמו של יקים. ב־60 עמודי־המיסמכים שהגיש, הוא מגולל פרשה מוזרה, לא כל־כך אקדמית:

לפני שנה התלוננה פורת נגד יקים בבית־הדין למישמעת של האוניבר־סיטה. היא טענה שהסטודנט, אשר למד אצלה במיסגרת תרגיל נושאי בשם „בן־גוריון והשואה," התפרע בכיתה, הפריע למורה ולתלמידים בקריאות־ביניים, ובשהתבקש להרגע, איים: „לא תהיה פה סתימת־פיות! אם לא תתני לי לדבר, לא יהיה פה שיעור!"

יקים הואשם באי־ציות להוראת מורים, בהתנהגות שיש בה פגיעה במורים ובהפרעה להוראה ולמחקר.

אחרי כמה ישיבות של בית־הדין המישמעתי, הוא הורשע בכל הסעיפים. נגזרו עליו העונשים הבאים: נפסלו זכויותיו בקורס שבו למד אצל פורת ונאסר עליו לגשת לבחינה; הוא הורחק בפועל מלימודיו לשמונה חודשים; וגם הורחק לשנה על־תנאי.

במהלך הדיון טען יקים לחפותו. הוא סיפר כי בכיתה היה נהוג להגיב על דיברי המורה ללא בקשת רשות־דיבור. כי היא דיברה אליו בטון מעליב וזילזלה בהערותיו, וכי כאשר אמר „לא יהיה פה שיעור!" לא התכוון לאיים, אלא היתה זו התפרצות נרגשת בתגובה לקינטור מצידה.

בלי הרדמה

(המשך מעמוד 15)

לוין, היועץ המישפטי של מישרד־הבריאות: „אין מישרד־הבריאות מכיר במושג ‚רפואה טיבעית' או ‚רפואה הומיאופתית'."

יחד עם זאת ידועים לי מיקרים שמנהלי בתי־חולים נותנים אישורים לרופאים של בתי־חולים לפעול כ־„מירפאות" של רפואה טיבעית ו„הומי־אופתיה".

לטובת החולה

כ מה הערות, לסיכום:

● אין להתעלם מהעובדה שאנ־שים כה רבים פונים לרפואה לא־קונבנציונלית. יש ללמוד את הסיבות לכך ולהוציא מסקנות.

● אין להילחם ברפואה הלא־קונ־בנציונלית על־ידי הפעלת כוח נגדה, וגם אין צורך בזה. במקום לוחמה יש ללמוד את רזי עבודתם ולנצל את נסיונם ואת הידע שלהם.

● מחובת מישרד־הבריאות להקים צוות שילמד את הנושא. אין טעם ואין צורך ללמוד את הנושא בדרך עריכת נסיונות, כפי שנדרש ממישרד־הבר־יאות לגבי שיטות חדשניות ותכשירים חדשים. את כל זאת אפשר לרכוש מלימוד ספרים רבים הנמצאים במערב, וגם אצל „רופאים לא־קונבנציונליים" בארץ.

דווקא ברפואה הלא־קונ־בנציונלית השיטות והתכשי־

עד עתה אין בידי המדע הוכחות ברורה על עדיפות טיפול זה או אחר־ ברפואה הממוסדת או ברפואה הלא־קונבנציונלית

רים ידועים מזמן, וקל להעריך את חשיבותם. עד עתה אין בידינו הוכחות ברורות על עדיפות טיפול זה או אחר בכל שטחי הרפואה הקונבנציונלית והלא־קונבנציונלית.

● חובה על המימסד הרפואי לעשות הערכת מצב, לערוך רשימת האנשים העובדים בפועל בשטח, ללמוד את כישוריהם וכמובן להילחם נגד שרלטנים, מתחזים שונים הפוגעים בציבור, אך זאת לא בצורה שרירותית כפי שרגילים אנשי מישרד־הבריאות.

● מחובת מישרד־הבריאות לשנות את הגישה לגבי ניצול אוצרות־הטבע של מדינת־ישראל, לספק לחלק זה של הרפואה שרות רפואי נאות שיעזור לחולים רבים למנוע נזק שהם גורמים לעצמם בטיפול כזה ללא השגחה רפואית.

● **לדעתי, ישראל יכולה להיות בין החלוצים בעולם, ולנסות לעשות סינתזה בין רפואה קונבנציונלית ולא־קונ־בנציונלית. יש לקחת את הטוב ביותר שקיים בשני חלקי הי רפואה ולשלול את הרע בהם. מסינתזה זאת ירוויח החולה.**

כהנא, אך לא מאיר

ירחון אוסטרי פירסם באחרונה רשימה של האישים השמורים ביותר על־ידי שרות־הביטחון האוסטרי (מישטרת־המדינה, או סטאפו).

בראש עומד השגריר האמריקאי. השני הוא שגריר ישראל. השלישי: שגריר תורכיה, שעליו מאיימים ארמנים זוממי־נקמה. הרביעי: שגריר בריתהמועצות. ראש ממשלת אוסטריה עומד רק במקום החמישי. הששי הוא מיודענו קורט ולדהיים. השביעי: ברונו קרייסקי. השמיני: קארל כהנא.

על ולדהיים מאיימים, לדעת אנשי־ביטחון האוסטריים, היהודים. לכן שומרים עליו בכל עת שיבעה אנשי־ביטחון. גם על קרייסקי שומרים עדיין ארבעה עד שישה גורילות. לשאר המדינאים האוסטריים, בהווה ובעבר, אין שמירה ממלכתית כלל. השגריר הישראלי — זה שהיה וזה שיהיה — הוא אחד האנשים המוגנים ביותר באוסטריה. לריבוי הירחון, 130 אנשי־ביטחון ישראליים שומרים על השגרירות הישראלית בווינה. „הם טובים להפליא!" אמר עליהם ראש שרות־הביטחון האוסטרי, „גם מומחים אינם יכולים להבחין בהם!" חוץ מזה יש לשגריר גם ליווי ביטחוני אוסטרי.

כהנא

אך הדמות המיסתורית ביותר ברשימה הוא קארל כהנא. אין לו שום מעמד ממלכתי, אך הוא זוכה בשמירה ממלכתית מוגברת. חוששני שיש לי חלק בכך.

קארל כהנא הוא ההיפך מאיר כהנא. הוא אחד היהודים העשירים ביותר בעולם, איש עקרונות בעל השקפת־עולם ליברלית, והוא ידיד־נפשו של קרייסקי. בצעירותו, חי זמן־מה בישראל.

כאשר ערכתי היכרות בין עיצאם סרטאווי לקרייסקי, ונוצרה ביניהם ידידות־נפש, הפך כהנא השלישי בחבורה. סרטאווי נכנס ויצא במישרדו המהודר, במרכז וינה, שבו שוררת תמיד רממה של כנסיה. מי שמבקר אצל כהנא עובר שורה של סידורי־ביטחון, ומתקבל בכניסה על־ידי משרת (לא פקיד־קבלה, אלא מישהו המזכיר משרת בארמון על נסיך בימים עברו). עוברים מיסדרונות ארוכים, שריצפתם מכוסה בשטיחים עבים, ומגיעים למישרד המזכיר יותר לישכה של רוכס אוסטרי מלפני 200 שנה מאשר מישרד של איל־הון מודרני, שיש לו עסקים חובקי־עולם.

תיארתי בסיפרי ארוחת־ערב של ארבעתנו — קרייסקי, כהנא, סרטאווי ואני — בביתו הפרטי הצנוע של קרייסקי (ביתו הפרטי של כהנא מהודר לאין־שיעור יותר). זה היה אחרי עליית בגין לשילטון, ודיברנו על משמעות הדבר. כשהזכרתי כי בגין תלוי בקולותיהם של ארבעת ח"כי אגודת־ישראל, קרא כהנא, חצי־בצחוק: „כמה יכולים לעלות ארבעה רבנים? זה סכום פעוט אם לוקחים בחשבון שמדובר על גורל ישראל!"

כהנא הוא איש־כספים, שכוחו בהרכבת עסקות בינלאומיות מסובכות. כך, למשל, הרכיב את התשלובת הבינלאומית ששיק־מה את רשת־הטלפונים של קאהיר. הוא טס בסילון הפרטי שלו אנה ואנה, פוקד מדי פעם גם את ישראל (הוא ידידם של כמה מגדולי המרינה) ומבקר בארצות־ערב.

העיתון האוסטרי אומר שהוא הרוויח רווחים עצומים בשנה האחרונה, ושהוא עכשיו האדם העשיר ביותר באוסטריה.

העיתון גם מגלה סקופ: ברונו קרייסקי שוקל את הוצאתו של עיתון יומי חדש באוסטריה — היומון הגדול השלישי, מאחר ששני האחרים נוטים ימינה. זה צריך להיות עיתון המוני, סנסציוני וליברלי. ואת הכסף צריך להשקיע קארל כהנא.

אבא של ברברה

כאשר המריא השבוע הלביא במשך כמה דקות, שעלו לנו 1.2 מיליארד דולר, נזכרתי שוב בקרייסקי.

מה לקרייסקי וללביא?

היכרתי את קרייסקי לראשונה לפני קרוב ל־30 שנה. בארץ כיהן אז הנציג האוסטרי הראשון, שגשא תואר של קונסול כללי. שמו היה הארטל, והוא היה סוציאל־דמוקראט קשיש, קאתולי. הוא נשלח הנה מפני שהיה בעל עבר אנטי־נאצי ללא־דבב.

הארטל היה חובב מושבע של ברידגיחות יהודיות. אכלנו מדי פעם במרתף ראשון, מיסעדה וינאית ברחוב אלנבי, ואז קונן על מות הבריחה היהודית בארץ. „אני יכול לסלוח לכם, הישראלים, את הכל, חוץ מדבר אחד," היה אומר, „לא אסלח לכם שחיסלתם את העם היהודי!"

כששמע שאני עומד לעבור בפעם הראשונה בחיי בווינה, אמר לי שעליי לבקר אצל סגן־השר שלו, אחד ברונו קרייסקי, שהוא כוח עולה באוסטריה. „הוא ימצא חן בעיניך," ניבא, וקבע לי פגישה.

בשעה היעודה, מינוס שלוש דקות, התייצבתי בלישכתו של סגן־השר קרייסקי במישרד־החוץ בווינה. באמצע החדר היתה בריכה קטנה, ובה תנין צעיר, מתנה של שליט אפריקאי כלשהו.

שוחחתי עם קרייסקי, ונבואתו של הארטל התגשמה, האיש מצא חן בעיניי. בזיכרוני נחרת דבר אחד שאמר לי, בסיגנונו האירוני היבש: „לנו, האוסטרים, יש מזל. אנחנו יודעים שאנחנו עם קטן, והשלמנו עם זה. לכן אנחנו לא צריכים לייצר מטוסים ומכוניות, ואנחנו יכולים להתרכז בייצור הדברים שכראי לנו לייצר. אתם, הישראלים, הנכם מעצמה גדולה. לכן עליכם לייצר מטוסים ומכוניות..."

כמה שהוא צדק!

אורי אבנרי
יומן אישי

אגב, כאשר הזכרתי לקרייסקי שיחה זו כעבור שנים, לא זכר אותה. הוא זכר בקושי את התנין.

הוא התייחס אליי באדיבות, שלח אותי לאופרה הווינאית כאורח רישמי של ממשלת־אוסטריה, וגם צירף אליי בת־לווייה: בארונית אמיתית, בעלת שם צ'כי ותיסכול אריסטוקראטי, שהתלוננה על כך שהאוסטרים שגורשו מצ'כוסלובקיה לא קיבלו פיצויים, בניגוד לאנשים מסויימים.

בזאת היתה אולי מסתיימת היכרותי עם קרייסקי, אלמלא ברברה טאופר. בניגוד רב לבארונית, היא היתה יפהפיה.

היכרתי את ברברה בביקור השני שלי בווינה, ב־1961 בערך. היא היתה בת 18, מהדורה צעירה של רומי שניידר. אז היתה ידידה של סמי מולכו, הפנטומימאי, או של אמרגנו, יורם הראל, שניהם יורדים מכובדים. התיידדנו, והיא הציעה להראות לי את וינה בלילה.

זה היה זמן קצר אחרי שכתבתי את סיפרי על עליית הנאציזם בגרמניה, צלב הקרס, בעיקבות לכידתו של אדולף אייכמן. הייתי ערייף שקוע בנושא זה, ומובן שכל דבר בווינה הזכיר לי את ההיסטוריה.

בערב הראשון, כשחזרנו הביתה אחרי ביקור בכמה וכמה מועדוני־לילה ושתיית כמה וכמה כוסות של יין אוסטרי צעיר, בא לי פיתאום חשק לבחון את נהג־המונית, איש לא־צעיר, שנראה לי כמו חייל ותיק. בלי להגיד דבר התחלתי לזמזם שיר נאצי. ראיתי מאחור שהנהג הקשיש קפא, אך הוא לא הסתובב ולא אמר דבר. ברברה איימה לקפוץ מן המכונית הנוסעת אם לא אפסיק מייד.

למחרת אמרתי לה: „תראי, יש באוסטריה 7.5 מיליון תושבים. מאות אלפים קיבלו את אדולף היטלר האוסטרי בדמעות של גיל, כאשר הגיע לווינה. מאות אלפים היו חברי־המיפלגה. הרי לא יתכן שאף אוסטרי אחד לא היה אי־פעם נאצי! אני רוצה לפגוש באוסטרי אחד שיקום ויגיד: כן, הייתי נאצי!"

„חכה רגע," אמרה, והרימה את שפופרת הטלפון. אחרי שחייגה אמרה: „אבא, יש פה ידיד שלי מישראל שהיה רוצה לדבר עם אדם שהיה נאצי. אתה מוכן לדבר איתו?"

טאופר

הוא הסכים, וקבענו פגישה בבית־קפה מרכזי. שם ראיתי לפני גבר גבה־קומה, תמיר ויפה־תואר, דמה בריוק לקצין אס־אס בסרט הוליוודי. ואכן, הוא היה בעבר קצין אס־אס.

השיחה שהיתה לי עם אבא של ברברה היתה אחת המעניינות בחיי. במשך שעה ארוכה סיפר לי כיצד הרגיש כצעיר באס־טריה הקטנה והפושטת־רגל, כיצד הפך לנאצי מתוך תיקווה להטחת שהיטלר יחזיר לגרמניה את גדולתה ויצרף אליה את אוסטריה, מה עשה ומה הרגיש כקצין אס־אס (הוא היה ראש יחידת־הסרטה), מתי התחיל לאבד את האמונה בהיטלר, ומתי הגיע למסקנה שהאיש הוא אסון לעמו.

הכל נאמר בגלוי, בכנות בולטת. בסוף הבנתי מדוע הפכה ברברה טאופר לחובבת־ישראל, מדוע כל ידידיה ישראלים, ומדוע היא שאפה כל־כך להגיע לישראל. תחילה שלח אותה הנה קארל כהנא, ואחר־כך ייצגה כאן את קרייסקי. באמצעותה היכרתי את קרייסקי שנית. כפי שסיפר יורם קניוק בסיפור שכתב עליה, היא יושבת עכשיו על נהרות פאריס ובוכה בזכרה את ציון.

האב מת לפני כמה שנים מגידול בראש.

איך התהפכו היוצרות!

בוועידת־השלום בו'נווה, שהתכנסה מייד אחרי מילחמת יום־הכיפורים, התקבצו מכל העולם העיתונאים המסקרים את ענייני המרחב שלנו. כולם ידידים ומכרים ותיקים. מובן שהגיעה קבוצה גדולה של עיתונאים מארצות־ערב, וקבוצה גדולה אחרת מישראל.

ברגע שהגעתי להיכל האומות של האו"ם, שבו התכנסה הוועידה, התעניינתי לדעת מי העיתונאים הערביים שהגיעו. שמחתי למצוא ברשימה את שמו של אחמד חמרוש.

חמרוש, קצין־צבא מצרי לשעבר, נמנה עם קבוצת הקצינים החופשיים שחוללו את המהפכה של 1952, בהנהגת גמאל עבד־אל־נאצר. בשנות ה־60 נשלח על־ידי עבד־אל־נאצר לפתוח במגעים חשאיים עם כוחות־השלום הישראליים.

אני קיימתי אז מגעים סודיים עם כמה שליחי־שילטון מצריים, ובראשם תחסין בשיר, כיום שגריר מצריים בקנדה, דיפלומט והוגה־דיעות מוזהר. את חמרוש הכרתי רק שיטחית, אך ידעתי שהוא קיים שיחות ארוכות עם ידידי נתן ילין־מור. שמחתי להזדמנות לקיים איתו שיחות פרטיות ארוכות על סיכויי השלום.

לכן, כאשר ראיתי את חמרוש בחדר־העיתונאים, חייכתי את חיוכי הגדול ביותר ומיהרתי לחבק אותו. נדהמתי כשהסתובב והיפנה לי את הגב.

הבנתי, כמובן, שהמצרים קיבלו הוראה שלא להתרועע עם ישראלים. שמרנו על מרחק בינינו — למרות שישבנו סמוכים זה לזה ביציע־העיתונאים, וכך גם צולמנו.

זה היה די מביך. התביישתי למענו.

נזכרתי במעמד זה, כאשר קראתי מאמר שכתב חמרוש לפני חודש בשבועון המצרי רוז אל־יוסוף. המיזרחן יוסי אמיתי מקיבוץ גבולות שלח לי אותו.

וכך כותב חמרוש: „היו זמנים כאשר פרשו הערבים מכל מיפגש מדיני בינלאומי שנכחו בו ישראלים. אשמת בגידה דבקה

חמרוש (מימין,למטה) ואבנרי בוועידת־ז'נווה (1973)

בכל אותם ערבים שהנסיבות חייבו אותם להיפגש עם ישראלי. מה רב ההבדל בין הזמנים ההם לבין מה שאנחנו חווים כיום!"

אחרי שסיפר על פגישותיו של „אסר ערפאת איתנו, ושיבח את המנהיג הפלסטיני על תבונתו, כתב חמרוש: „בנקודה זו התהפכו היוצרות. ממשלת ישראל הופתעה מצמיחתה של מגמה נבונה זו בישראל. היא מיהרה להגיש הצעת־חוק, המפלילה כל ישראלי הנפגש עם איש־אש"ף. אכן, התהפכו היוצרות! בעוד שבעבר היו הערבים מסתלקים מכל מקום שבו נכחו ישראלים, כופה עכשיו ממשלת־ישראל על אזרחיה להסתלק מכל מקום שבו נוכח פלסטיני!"

כיום אנחנו, הישראלים, נמצאים בדיוק במצב שבו היה נתון חמרוש עצמו לפני 13 שנים. אם אגיע מחר לוועידה בינלאומית, ועיתונאי איש־אש"ף מבין ידידיי יראה אותי ויעוט עליי כדי לברכני לשלום, אהיה אנוס על פי חוקי מדינתי להפנות לו את הגב ולהעמיד פנים שאיני מכיר אותו — או ללכת לבית־הסוהר.

כמו שאמר חמרוש: התהפכו היוצרות. הערבים אימצו לעצמם גישה נאורה, ואנחנו שקענו בטימטום פרימיטיבי של עם מפגר.

משהו לנגד עינינו

כמה עיניים יש לשלושה מישפטנים? שש. יש להניח.

אבל בדו"ח צוות המישפטנים על פרשת השב"כ נאמר כי „עמדו לנגד עיניהם..."

הייתי יכול להתפתות לחשוב כי כוונת שתי הגברות והאדון האחד היתה כי הם מסתכלים בעובדות בעין אחד ויחידה, אלמלא הופיעה לכל אורכו של הדוח המילה „בינהם" — מילה שלצערי הרב אינה קיימת בשפה העברית. הכוונה היא ל„ביניהם". נראה כי מישהו מאנשי־השב"כ חיסל את היו"ד.

אני מניח שמישהו הכתיב את הדוח למישהו (או מישהי למישהי), וכי השגיאות אינן של המישפטנים הנכבדים אלא של הכתבנית. אני גם מוכן להניח שמפאת לחץ הזמן לא טרח איש לעבור על הדוח הארוך בקפדנות, כדי להבטיח שלא רק התוכן, אלא גם הלשון תהיה נקיה.

אחרי הכל, הדוח מטפל בפרשה של רצח אנשים — אז מה זה חשוב אם פה ושם רוצחים גם את השפה?

ובכל זאת: לא יתואר כי בבריטניה, בצרפת או בגרמניה יתפרסם דוח על צוות כה מכובד (וגם של צוות פחות מכובד) ובו שגיאות לשוניות גסות. רק אצלנו.

הרשלנות הזאת לגבי השפה אינה רק פגם אסתטי. מי שאינו מדייק בלשון, סופו שלא ידייק גם בתוכן. רמה תרבותית מחייבת גם רמה לשונית מינימאלית.

חסידיו של היועץ המישפטי, יוסף חריש, רגילים להשיב על כל הטענות נגדו: „כן, אבל הוא מדבר עברית יפה!" אז אנא:

זהו ראשומן תימני: מי אשם בפירסום הספר ובצורתו?
מה היה חלקו של פינחס שדה? מדוע היא התאבדה?

בבודה האבוד של החבצלת

משוררת חבצלת חבשוש
„אין לי סבלנות לקרוא!"

„בעלילים על פינחס שדה ע"לילת שווא," אומר בצלאל צ'ריקובר. „חבצלת התקשרה אליי וביקשה שאפרסם ספר־מיכתבים שהיא כתבה. ביקשתי שתשלח לי את כתב־היד. קראתי והתרשמתי מאוד. נפגשתי איתה ואמרתי לה שאני רוצה להיפגש עם פינחס שדה, כדי לקבל את אישורו לפירסום הספר. המיכתבים נשלחו אליו, לכן הם שייכים לו. הוא זה שצריך להסכים לפירסומם.

„נפגשתי עם פינחס שדה. הוא לא התנגד לפירסום והציע את השם, הת־מסרות, ואת עיצוב העטיפה. פסל של אשה עירומה על רקע אפור.

„יותר לא ראיתי אותו. חבצלת קראה את ההגהות, חתמה על החוזה וגם חתמה בנפרד על כל מיכתב. רציתי להיות מכוסה לגמרי, במיקרה של תביעה משפטית. הספר יצא על דעתה ובהסכמתה המלאה. כל מי שאומר אחרת, משקר במצח נחושה."

כמו שיר השירים

ב תחילת 1973, זמן קצר אחרי פירסום הספר התמסרות, 21 מיכתבי אהבה להוטים של חבצלת חבשוש אל פינחס שדה, אמר שדה: „המו"ל יגרוף את הרווחים, חבצלת את התהילה ואני את ההשמצות!"

בימים אלה, אחרי 14 שנה, שוב מסעירים יחסיה של חבצלת עם שדה את הקהילה הסיפרותית. שוב מתלה־טים היצרים על הגבול הדק בין תהילה להשמצה. למי התהילה ולמי הקלון?

העניין התעורר מחדש, עם פירסום ספר שיריה של חבצלת, שאותם קיבץ והביא לדפוס דודה, יחיאל חבשוש. חבצלת נתגלתה בו באור חדש, כמ־שוררת בוכות עצמה, כישרונית ויר־צאת־דופן. באותה הזדמנות היא הוצגה שוב כנערה עדינה, שנפלה קורבן ל־שחצנותו המאצ'ואיסטית של שדה.

יחיאל חבשוש, הדוד, הוא שפתח את הקרב על כבודה של אחייניתו. לכל צד במילחמה הזו גירסה משלו, מין ראשומון בשוליה של היצירה העברית.

„חבצלת ידעה ששדה עומד לפרסם את הספר, אולם לא נתנה את הסכ־מתה," אומר יחיאל חבשוש. „המיכ־תבים, למעשה, נועדו לעיניו של שדה בלבד, והם עדיינים וחושניים כמו שיר־השירים.

„שדה הפך את היופי והכישרון הזה לספר וולגרי. הוא בחר את השם התמסרות. על הכריכה פירסם תצלום של אשה חשופה. הוא הפך את נשיותה הנשגבת של חבצלת למשהו זול ורדוד.

„הדבר כירסם את ליבה של חבצלת במשך 11 שנים. לבסוף נשברה והת־אבדה."

חבצלת חבשוש, בראיון להעולם הזה, לפני 13 שנים: „מובן שמעולם לא חשבתי לפרסם את המיכתבים. אבל פינחס שיכנע אותי שהמיכתבים האלה הם החיים עצמם, שבפירסומם לרשות הרבים אני יולדת בעצם את פרי־אהבתנו, הופכת את מה שהיה בינינו למשהו רוחני, לאוצרו של העם כולו.

„לפני שהתפרסם הספר הבאתי את ההגהות הביתה. אמא שלי לא קוראת. אבא קרא את ההגהות ולא אמר כלום."

כלומר: שדה היה הכוח המניע מאחורי הפירסום, אבל היא ידעה והסכימה, גם נטלה חלק פעיל בעבודה.

פינחס שדה מסרב להתראיין להער־לם הזה. מייד אחרי פירסום הספר אמר: „החלטתי שפירסום המיכתבים של חבצלת יגרום אולי לתיקון החיים הרקובים שלנו." גם בראיונות אחרים, שפיזר ב־13 השנים האחרונות, הודה כי הוא זה שעורך את הפירסום. הוא גם ערך את אלף המיכתבים וכיווצם ל־21.

„אבל לא בגללי או בגלל הפירסום היא התאבדה," הוא חוזר ואומר, מאז קפצה חבצלת אל מותה, ב־18 בנובמבר 1984, מגג ביתה שברחוב יונה הנביא בתל־אביב. „היא התאבדה שעות ספר־רות אחרי שחברה עזב אותה."

בצלאל צ'ריקובר שייך לחלק הרא־שון של דברי שדה. צ'ריקובר אכן גרף רווחים. 15 אלפים עותקים בחמש מהדורות נחטפו כלחמניות חמות ופריכות. מלבד היה או לא היה של אלכסנדר פן, לא היה לצ'ריקובר עוד רב־מכר כזה. „בעצמי נדהמתי," אומר המו"ל. „בהתחלה הדפסתי רק אלף עותקים. הייתי בטוח שאני עתיד להפסיד כסף, שאף אחד לא יקנה את הספר."

בסיפוריה של הוצאת צ'ריקובר אין אף לא עותק אחד של התמסרות. „לפני שהתאבדה, לקחה חבצלת את כל העותקים שנשארו אצלנו," אומרת יונה, המזכירה. „וזו לא היתה הפעם הראשונה. הרבה פעמים היא באה ולקחה ספרים כדי לחלק לחברים."

כלומר: היא לא התביישה בספר. להיפך. היא חילקה אותו. מן הסתם מתוך גאווה. הייתכן שהוא כירסם את ליבה עד מוות?

הוויכוח אינו משנה את העובדות הבסיסיות: את המיכתבים כתבה חב־צלת. את מותה הביאה על עצמה במו קפיצתה.

„כולם רבנים שמה..."

ב שני המעשים, הכתיבה והקפי־צה, קשרה את עצמה חבצלת חב־שוש אל דורות ארוכים במישפחתה.

חוט של גורל ודם עובר בינה לבין גברי מישפחת חבשוש ונשותיה. הגב־רים: סופרים, משכילים, חקרנים וסק־רנים. הנשים: חציין מאריכות שנים ושופעות ילדים, חציין צעירות שמותן בטראגדיה ובייסורי גוף ונפש.

את ההתוודעות אל מישפחתה של חבצלת ראוי להתחיל עם סלימאן חב־שוש ואשתו, נדרה לבית עמר, הורי סבה של חבצלת.

הם התחתנו בצנעא, ב־1873. סלי־מאן הביא את אשתו הצעירה לבית מישפחתו, שם הופרש להם אחד החדר־רים.

בני מישפחתו של סלימאן חבשוש היו חרשי־נחושת מדורי־דורות. סלי־מאן, צעיר האחים, לא אהב את מלאכת־הנחושת, ופנה אל המיסחר. בתחילה מכר גפרורים והחליף מטבעות תור־כיים בטאלרים נושאי דיוקן הקיסרית מריה תרזה — כסף אוסטרי עובר לסוחר בתימן.

לאט־לאט התרחבה פעילותו הכל־כלית, וסופו שסיים את חייו, ב־1922, כיבואן ויצואן עשיר וכסוכן הבנק העות'מני בצנעא, אריסטוקרט יהודי, מקובל על יהודים וערבים כאחד.

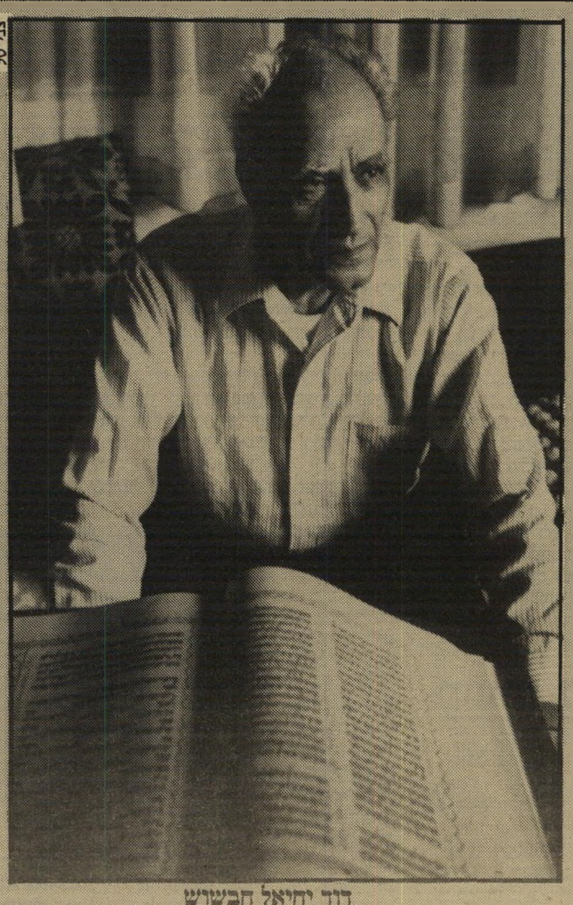

דוד יחיאל חבשוש
„שדה הפך את הנשיות שלה למשהו זול!"

קשר דם

יחיאל חבשוש, דודה של חבצלת, הוא האיש שהלחיט את הסיערה החדשה בשולי הסיפרות, עורר את העניין במשוררת שיצי־רתה לא היתה ידועה עד כה, ואגב כך פגע קשות בשמו של פינחס שדה – עד כי זה האחרון נזעק שנערכת נגדו עלילת־דם.

לפי סיפורו, חבשוש הוא הדוד הטוב, שעודד וטיפח בחבצלת את כישרון־הכתיבה. בו בטחה ומסרה לו את שיריה כדי שיפר־סמם. הוא משוכנע שהוא מין אביר היוצא להגן על כבודה של חבצלת, על כבודן של כל הנשים.

יחיאל חבשוש (78) הוא ילדם השני של אהרון ונעמה. יש לו אחות תאומה, יהודית. הקשר הנפשי והיום־יומי ביניהם חזק.

הוא עלה לארץ ב־1930 ופתח ביחד עם דודו, טוב, את סניף חברת היבוא של סבו, סלימאן, בתל־אביב.

אשתו, נגה, אחות במיקצועה, עזבה את הארץ לפני 20 שנים. עד היום היא חיה בניו־יורק. שם גם מתגוררים שישה מבין שמונה ילדיהם. יחיאל חבשוש נע ונד בין ביתה של אשתו בניו־יורק לבין ביתו בתל־אביב.

לפני שש שנים פרש מעיסקי המישפחה. היום הוא סוחר בכיתבי־יד עתיקים. ובשעות הפנאי הוא כותב.

עד עכשיו הוציא חמישה ספרים. יחיא התימני – סיפורי מסעות ואגדות; הגיגים – ספר שירה, 352 עמודים של שירים נמלצים, בדיוק כמו שפת־הדי־בור שלו: „האהבה לעולם יוקדת/ ממנה אין מנוח/ביום ובלילה בוערת."

וגם: „קמצוץ של חיוך העני־קיני/מבט לוהט מאהבה תניני/ כפות ידייך הרימי, נופפי שלום לעברי."

בשני ספרים עבי־כרס ומשו־בחי־דמים, שניכר כי עלו בכסף רב, ניסה לתעד את קורות מישפחת חבשוש ב־200 השנים האחרונות. הוא עשה זאת לאו דווקא בסדר כרונולוגי, או אחר. הספרים עמוסים בתעודות ומיסמכים, לעיתים בעלי ערך היסטורי, לעיתים חסרי ערך כזה. ניכר בהם היעדרה של יד עורכת מיקצועית.

„כל שנה, בחג החנוכה, אני מוציא ספר," הוא אומר. השנה הוא טרח ופירסם את שיריה של חבצלת.

„כדי לאזן את התמסרות," הוא אומר, „כדי שבולם יידעו שחבצלת היתה זכוכית עדינה, שהספר ההוא חרץ בה חריץ עמוק, שהיא אם כל חי, אשה אמיתית ולא כלי־שרת!"

בתימן הורים, אחיה ואחיותיה של חבצלת בתימן, שם נמצאים השורשים של המישפחה, כפי שנמצאו בכתובת־קיר עתיקה. חבצלת עצמה נולדה כבר בארץ. על בירכי האב – שימעון, האח שנהרג.

הדודה למעלה משמאל יר־נה, שמותה ערירית. בגיל 37. למטה מימין: חבצלת.

עם האחות חבצלת (מימין) עם אחותה איילת, בגן־הילדים. בחגיגת חג־השבועות. איילת שמאי, חיום אם ל־ארבעה. מתגוררת בהתנחלות יקיר שבגדה המערבית, עם משפחתה.

הסב סלימאן חבשוש, מייסד השושלת והעסקים. אחד מנכבדי צנעא – נטש את כל עיסוקיו כשנהרג בנו חיים.

אם השבט נדרה, אשתו של סלי־מאן, נחשבת כגבירת המישפחה – היא ילדה 12 ילדים וילדות.

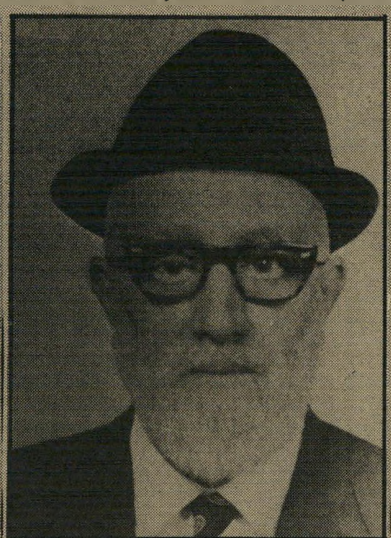

אבא חיים חבשוש, שעבד בעיסקי המישפחה כיבואן של תבלינים, נטש את עיסוקיו אחרי מותו של שימעון.

אמא יהודית, אמה של חבצלת, לא חזרה לאיתנה מאז מותו של שימעון ב־1956, שנהרג בגיזרת כיסופים.

בינתיים גם אשתו נדרה עשתה חיל. היא ילדה חמש בנות ושיבעה בנים, והפכה לגבירת המישפחה.

12 ילדיה ועשרות נכדיה חיו סביב ביתה של נדרה בסימטה סגורה, שהיתה שייכת למישפחת חבשוש. את האוכל בישלו במיטבח מרכזי, בפיקוחה של נדרה. היא זו שטיפלה בילדים, בפרות, בתרנגולות, בכבשים ובסוסים, תיווכה בין גיסות יריבות, תפרה ורקמה, שידכה זוגות וניחמה אבלים.

בערב עוד הספיקה לספר לילדים סיפורי־עם ואגדות תימניות. דומה שמחסן ענק של סיפורים שכן בזיכ־רונה. כל ערב סיפרה סיפור אחר, ולכל סיפור היו כמה גירסות. הילדים התכר־בלו תחת שמיכתה של נדרה, האזינו בסקרנות לסיפוריה ולא שכחו דבר.

נדרה נפטרה בישראל, ב־1953, בגיל 98, כשהיתה חבצלת בת שלוש שנים. את מאות נכדיה וניניה כבר לא יכלה לספור. אחד מבניה היה סבא של חבצלת.

אבל היה זה סלימאן, בעלה של נדרה, הסוחר המעשי והבנקאי הממור־לח, שהוריש לחבצלת הרחוקה משהו מרוחו. כי מלבד עיסוקיו המעשיים היה סלימאן גם סופר. יום־יום, במשך אר־בעה חודשים בשנת 1905, תיעד את המצור על צנעא במילחמה בין התי־מנים לתורכים. יותר ממחצית תושבי העיר מתו באותו מצור. סלימאן חב־שוש ראה, בכה וכתב.

„בעת ההיא המת מולן לילה ויום אחד, או יום ולילה, מפני אין משים על לב. בעת ההיא נמצאים עוללים מוטלים סרוחים ארבעה או ה' ימים, ואין מאספם לקברות. ובכל יום ויום עשרה או ט"ו נפשו' נקיים תפוחים תצא רוחם, יגוועון ואל יעפרם ישובון. בשלהי שבט אין דגן ואין ירקות, כי אם אספסתא, והכסף אזל ונשלם וחלפה כל תיקווה."

סיפרו של סלימאן חבשוש נקרא אשכלות מררות. האם טמון בשם זה גם רמז לעתיד, למרורים שבאו אחרי דור ושניים על כמה מנשות שבט חב־שוש?

גם אחיו הבכור של סלימאן, חיים, היה סופר, הוא כתב שני ספרים.

האחד היה חיזון תימן בערבית, שתורגם לעברית בשם מסעות חבשוש. הספר מתאר את מסעותי־שלו עם יוסף הלוי, פאריסי, איש חברת אליאנס, אל תימן המיזרחית. הם חיפשו ומצאו כתובות מתקופת ממלכת שבא ויהודים נידחים. הכל כתוב בסיפורו של חבשוש.

חבצלת לא קראה את הספר. בהת־מסרות היא כותבת עליו בקורטוב של זילזול: „והספר נקרא מסעות חבשוש סיפורו של ר' (מעניין שכולם רבנים שמה) חיים בן־יחיא חבשוש על מס־עותיו עם יוסף הלוי בתימן המיזרחית ועל חיי היהודים והערבים שם. שם מצחיק מאוד. כמו לפסיכים. אבל אני לא מכירה אותו, התרגום מעצבן ואין לי סבלנות לקרוא."

הספר השני הוא דופן הזמן. ספר עצוב וחכם, כמו האיש, כמו חבצלת אחריו. זהו אוסף של מאורעות וגזירות שאירעו ליהודי תימן בתקופות שונות: גירושים, מילחמות, רעב, משיחי־שקר, חורבן בתי־כנסת, תיאור חיי זקנים עזובים.

„כשקברו את דודה שלי"

ב**עוד חיים** חבשוש עסוק בתיעוד טרגדיות לאומיות, התרגשו על בני המישפחה אסונות אישיים.

לולוה, בתם הבכורה של סלימאן ונדרה, חלתה ומתה. נערה צעירה היתה לולוה במותה. לא הספיקה להינשא וללדת ילדים.

בדרה, הבת השלישית, נישאה לאברהם שאער, אדם פשוט, שומר־לילה. היא היתה אשה חזקה וחכמה, לא נכנעה לשילטון הפטריארכלי, האמינה ביכולת האשה לחיות בזכות עצמה.

נאמנה לעקרונותיה, פנתה לעסוק במיסחר והפכה לסוחרת נוקשה. היתה לה שיטת עבודה קבועה ובלתי־מתפשרת. מעולם לא התמקחה עם הקונה על המחיר. אם התמקח, אמרה לו: „כשימצא חן בעיניך המחיר וארצה למכור — תבוא שוב!"

אסונה של בדרה היה עקרותה. שנים ארוכות חלמה על פרי־בטן. האסון האפיל על חייה, הפך אותה לאשה קשה ולסוחרת עקשנית.

סופה שמתה בגיל 98 בתל־אביב, עתירת־נכסים, היחידה מכל בנות המישפחה שהגיעה לגיל מופלג מבלי להותיר אחריה עשרות צאצאים.

בנם השישי של סלימאן ונדרה, חיים, נשא לאשה את נעמה לבית אלאביר. נעמה ילדה לו בת שמתה בינקותה. שנה אחר־כך היקשתה נעמה ללדת ומתה בלדתה. היא היתה אז נערה צעירה ועדינה, אהובה על בעלה ועל כל רואיה.

חיים נשא לאשה את חממה, אחותה של נעמה. חממה ילדה בן, סלים. כשהיה בן שנתיים, חלה סלים ומת ביסורים קשים.

כמה שנים אחר־כך נרצח חיים בידי שודדים בכפר אלכוסיימה, מיזרחית לצנעא. חממה נותרה לבדה, בלי אחר־תה האהובה, בלי בנה ובעלה.

כאילו כדי לתקן את אכזריותו, העניק הטבע לסלימאן ולנדרה שלוש בנות נוספות, רומיה, זהרה ושמעה.

רומיה ילדה עשרה ילדים ומתה בגיל 92. זהרה ילדה שמונה ילדים, מתה בגיל 70. לשמעה שמונה ילדים. היא עדיין חיה, בת 91.

אהרון, ילדם הרביעי של סלימאן ונדרה, נשא לאה את נעמה לבית חובארה. חמישה ילדים נולדו להם. הבכור, חיים, הוא אביה של חבצלת.

לפני שהגיעה הטרגדיה המישפח־תית אל בני דורה של חבצלת, נגע הגורל ביונה, דודתה של חבצלת, אחותו הצעירה של אביה.

יונה היתה בת הזקונים של אהרון ונעמה. 16 שנים הפרידו בינה לבין אחיה עזר. צירי־לידתה היו קשים ולאמה נשקפת סכנת־מוות. חודש ימים אחרי לידתה עדיין חגגו במישפחת

(המשך בעמוד 38)

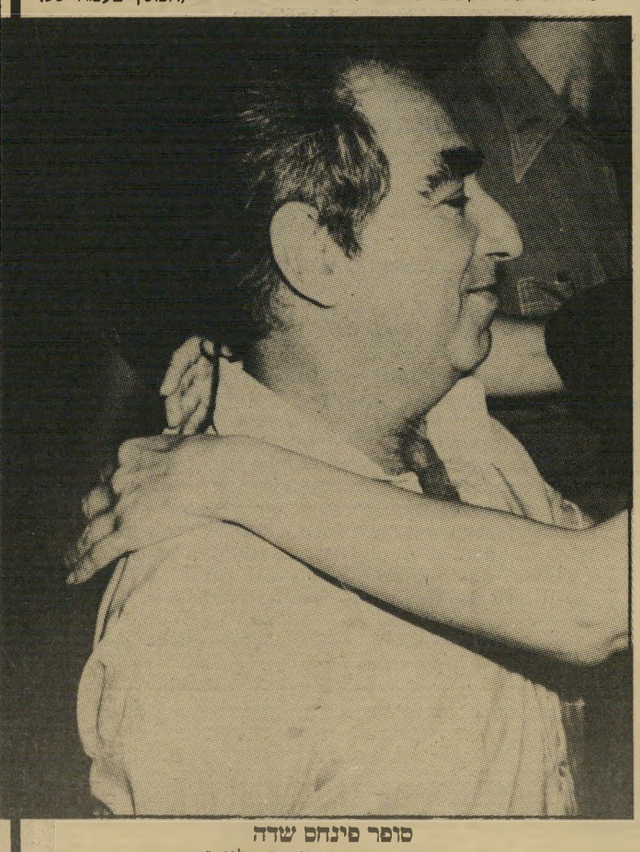

סופר פינחס שדה
„תיקון החיים הרקובים שלנו..."

קולנוע

פרסים
זהב לפיה זאדורה

סעם העניקו לה תפוח חמוץ. הסעם היא קיבלה אותו מתוק־מתוק

מדי שנה, בראש השנה (האזרחית), מעניק מועדון העיתונאיות בבוורלי־הילס את הפרסים שלו — תפוח מוזהב ותפוח חמוץ. הפרס אינו מוענק על הישגים, כי אם בא לשבח ולהלל כוכב שהירבה לשתף פעולה עם העיתונות.

בתפוח הגברי המוזהב זכה פול ניומן, שגבר על טום קרוז, פטריק דאפי, ברוס ויליס וויליאם הרט (שחקן השנה של העולם הזה), ואילו בתפוח

בוב הוסקינס
בדרך לאוסקר?

החמוץ זכה שון פן, אחרי כמה התנגשויות אלימות עם עיתונאים, שניסו לצלמו עם מאדונה (בתקופת־הזהב שלהם).

ההפתעה הגדולה היתה פיה זאדורה, שזכתה בתפוח מוזהב, אחרי שבמשך כמה שנים זכרו לה את התפוח החמוץ, שאכלה בשנת 1982.

חביבי הביקורת. אומנם קצת מוקדם עדיין, אבל גם ההכנות לפרס אוסקר מתחילות. מבקרי ניו־יורק ומבקרי לוס־אנג'לס (כל קבוצה לחוד), בחרו בקולנועים המצטיינים לשנת 1986. תמונת הצוערים בראש מתחילה להצטיי"ר, ראשית כל, מתוך אחדות־הדיעות לגבי הסרט המצטיין והשחקן הבולט של השנה שעברה. גם ניו־יורק וגם לוס־אנג'לס הסכימו שהסרט הטוב ביותר הוא חנה ואחיותיה של וודי אלן (המוצג גם בישראל), וכי השחקן הטוב ביותר הוא בוב הוסקינס, בסירטו של ניל ג'ורדון מונה ליזה.

מעניין שהוסקינס, אשר קנה את עולמו בסיר־טו הקודם, יום שישי הארוך, והתחזק במונה ליזה כיורשו לפירסום בינלאומי של מייקל קיין (שגם הוא מופיע במונה ליזה ואף בחנה), עומד לעשות את צעדו הראשון כתסריטאי־בימאי, בחברת הנדמייר הבריטית, שאיתה הוא משתף פעולה. שם הסרט העתיד — הוא ראגדי רוני, והוא יספר על מאבק ההישרדות של קהילת־צוענים אירופית. הוא ישחק בסרט ויצלם אותו, ככל הנראה, בצ'כוסלובקיה.

תדריך
חובה לראות:

תל־אביב: חנה ואחיותיה, אוואנטי פופו־לו, הנבל הבורמזי, שואה.
ירושלים: שואה, אוואנטי פופולו, חנה ואחיותיה.
חיפה: אוואנטי פופולו, הנבל הבורמזי, חנה ואחיותיה.
תל־אביב

★★★★ **חנה ואחיותיה** (שחק – ארצות־הברית, מוצג גם בכפיר ירושלים ובשביט בחיפה) – וודי אלן מתחפש לצ'כוב בהצלחה רבה. מסייעים בידו צוות שחקנים מופלא, בראשו שלוש הנשים מיה פארו, דיאן ויסט ובארברה הרשי (ראה רשימה על ההכנות לאוסקר, לעיל).

★★ **מונה ליזה** (דיזנגוף 2, אנגליה) – ההוכחה כיצד שחקן אחד יכול לשאת סרט שלם על גבו (ראה לעיל). במיקרה זה: בוב הוסקינס. המיטיב לשחק ומייקל קיין (המופיע גם בחנה) עומד בצילו, כפושע בחליפת ערב, שעה שהוס־קינס גונב את ההצגה כגאנגסטר מיושן, ההופך לשרת של יצאנית־צמרת שחומת־עור.

★★★★ **הנבל הבורמזי** (לב 2, יפאן, מו־צג גם ב„אורלי" חיפה) – סרט מסוגנן להפליא של קון איצ'יקאווה, החוזר אל נושא שכבר עשה בעבר, ב־1965. חייל יפאני הבוהל במילחמה, בוחר לנטוש את גדודו ולהישאר בבורמה.

עדנה פיינרו

רוזנפלד ואבוטבול: כמו אורחים

מיקרי לחלוטין

כל אהבותיי (תמוז, תל־אביב, ישראל) – עם כל הרצון הטוב והכוונה לפרגן ליוצרים ישראלים צעירים, קשה למצוא מחמאה כלשהי אשר תתאים לסרט הזה. הכל נראה בו מיקרי לחלוטין: החל בתסריט שלו ונזכר בכל האהבות, שהובילו אותו אל האהבה הגדולה, לסיגל. תוך כדי לגימת ויסקי ואיומי התאבדות מתמידים (חלקם בצחוק וחלקם ברצינות), הוא משחזר את הפרשה הזאת, שתופסת את רוב העלילה, מנקודת המבט של מי שנגטש למען גבר אחר.

מעבר לעובדה שהגישה אינה מקורית במיוחד, אין בהי־בטים הללו אל תוך העבר שום דבר אשר יעניק לגיבור אופי מיוחד, יעורר עניין או יוביל אותו לדמות הסופית, זו של מספר הסיפור. כל סצינה לקוחה כאילו מתוך אלבום סטנדארטי של חוויות־נעורים, ואין אפילו נסיון של ממש לחרוג מן הבינוניות בעניין הזה.

חמורה יותר העובדה שהרקע לסרט פשוט אינו קיים, כאילו העלילה כולה מתרחשת אי־שם בין מאדים לנוגה. ודאי הוא שהבימאי־תסריטאי יוחנן ולר חשב על מקום אחר כאשר הוא כתב את הסרט הזה, אחרת היה מנסה להתחקות קצת יותר על חוויות הנוער הישראלי. אפילו אסקימו לימון, בהשוואה, עם כל התעלמותו המכוונת מישראליות, הוא מסה על מהות הצבר, בהשוואה לסרט הזה.

אלון אבוטבול ורי רוזנפלד מטיילים בתוך הסרט כאורחים.

ברוז ולאה תומפסון: אפקטים לא מסעירים

ברוז מגזע חיוור

גיבור מגזע אחר (הוד, תל־אביב, ארצות־הברית) – לולא היומרה המונומנטלית, הנשענת על תקציב של 40 מיליון דולר, אולי אפשר היה להגיע בסרט הזה למעין סטירה מודרנית נוסח גוליבר של יונתן סוויפט, על המראה המגוחך של העולם שלנו, כפי שהוא נגלה לעיניו של יצור מעולם אחר. אלא שהמגלומניה ההוליוודית הדוהרת ניפחה את התסריט בכל־כך הרבה אפקטים מיוחדים וקריצות־עין אופנתיות, עד שלא נותר מאומה מן הסטירה עצמה, ומה שיש על המסך הוא רדוד, פושר ודי מגוחך.

הגיבור מן הכוכב האחר הוא הוארד הברוז, שחי לו בכוכבו הברוזי, שאינו אלא העתק של כדור־הארץ, אלא שתחת קופים קרחים שולטים בו ברוזים לבושים. קרן לייזר, המופעלת ממעבדת־חלל אמריקאית, שואבת אותו מטרקלינו אל תוך ביבי־השופכין של העיר קליבלנד, ושם הוא זוכה מייד להפגין את יכולתו הברוזית בקרב־מגע, כשהוא מציל זמרת־פופ מתחילה משני טרדנים חוצפנים.

עד מהרה מסתבר שמדובר בברוז שאינו שונה במאומה מבני־האדם – גם בנפשו, גם בגופו מכוסה הנוצות – והוא מוכן אפילו לוותר על שובו לעולם שממנו בא, רק כדי להציל את כדור־הארץ מפלישת אדוני־החלל, אוסף מבוער של מיפלצות מגעילות שהם גירסה קריקטוריסטית של הנוסע השמיני.

שום דבר בסרט הזה אינו מצדיק את המאמץ שהושקע בו. ההומור דליל, המוסיקה בינונית מאוד (הזמרת היא סולנית של להקת־נערות, המנגנת במועדוני־מחתרת), האפקטים אומנם מלוטשים להפליא, ואשר לתסריט ולבימוי: קשה להם להחליט מה הם בדיוק שואפים לעשות – האם זה סופר־עוף, הגואל את כדור הארץ, או פורים־שפיל שטעה בתאריך.

הבימאי ויליארד האיק והמפיקה גלוריה כץ כתבו יחד עם ג'ורג' לוקאס, שהוא אביו מוליד של הסרט הזה, את אמריקן גראפיטי. האם זה כל מה שהם למדו מאז

טד דאנסון והאווי מנדל: לא מצחיקים

מתוסכל ומתסכל

בלגאן מאורגן (לימור, תל־אביב, ארצות־הברית) – בלייק אדוארדס הוא אחד הבימאים המתוסכלים ביותר הפועלים היום בהוליווד. בכל פעם שנדמה כי אכן מדובר באיש מבריק וברוך כישרון, אחרי שהוא עושה סרט כמו ויקטור/ויקטוריה, הוא מייד הופך את הקערה על פיה ומטיח כמה עלבונות צורבים בקהל מעריציו, עלבונות נוסח מיקי ומוד או בלגאן מאורגן, המעבירים את החשק לומר עליו ולוא מילה אחת טובה.

הקומדיה הלא־מצחיקה הזאת נועדה להיות בנויה לפי המתכונת של הקולנוע האילם, הרבה מאוד תנועה משעשעת, שממנה נובע הצחוק. אדוארדס ניסה כבר פעמים רבות לעשות זאת על חבד, ולא תמיד בהצלחה גדולה. הפעם הוא נכשל לכל אורך הדרך. גיבוריו הם שחקן מובטל ומלצר על סקטים, המגלים בטעות כי סוס מסויים סומם לפני מירוץ והוא עומד לזכות בו. מייד הם מגייסים את חסכונותיהם הדלים ויוצאים למר על הזוכה הבטוח. אלא שהמסממים, אשר הבחינו בציטוט המיקרי, רודפים אחריהם במטרה לחסלם. וזה מקור של מירדף שאינו נפסק עד סוף הסרט, כאשר התעלולים חוזרים על עצמם, וכל מיני דמויות מן הארכיון של הקומדיה נשלפות כדי לסתום חורים בתסריט שנראה, בכל מיקרה, כמו גבינה שווייצית.

אולם בעייתו העיקרית של אדוארדס היא צוות שחקנים גמלוני, שאינו יכול להשתלט על סיגנון קומי הדורש וידטואוזיות. טד דאנסון, סטיוארט מרגולין או ריצ'ארד מאליגן, החוזר על עצמו מאז בועות בהתמדה מעצבנת, מתקשים להגיע לרמה שתעלה ולוא במקצת על הומור מעודן מן הסוג של אהבה נוסח אמריקה (מרגולין אכן הירבה להופיע שם). ובשביל זה, אין צורך ללכת לקולנוע. הטלוויזיה בבית מספיקה בהחלט.

הסיפרות כאסטרולוגיה

ב־31 בדצמבר נסעתי באוטו ושמעתי ברדיו אסטרולוג אחד עם קול מאוד מלומד ותרבותי, שסיפר לעם מה מחכה לו בשנה החדשה.

יהיו אי־אלה משברים בממשלה. יהיו אי־אלה מריבות בין השרים. המצב הכלכלי לא יהיה מי־יודע־מה. שימעון פרס יגיע לשיא (הוא לא אמר לשיא של מה). יצחק רבין יהיה מודאג. השר פרץ יעשה חיל. תאונות־דרכים ימשיכו להכות בנו. הוא אמר עוד כמה דברים מאוד קונקרטיים כאלה.

עם כל הרצון הטוב שלי, אני עדיין לא מסוגלת להבין את האנשים שעשו מהעניין הזה מקצוע, ועוד פחות אני יכולה להבין את האנשים שמשלמים כסף כדי לשמוע שבשנה הבאה יהיו אי־אלה מריבות בין שרים וכו'.

אבל באותו היום בערב הודיעו בטלוויזיה שמטוס הלביא המריא, וכן הודיעו שהשר פרץ התפטר. ואז החלטתי שבכל זאת יש משהו כנראה, בחיזויים, אחרת איך אפשר להסביר שהסופר המנוח יעקב שבתאי כתב כבר לפני שנים את הדוד פרץ ממריא.

לזכור ולשכוח

כל ארבע שנים בחירות ומינויים חדשים — זה נראה לי צרה מספיק גדולה לעם קטן כמו העם היושב בציון. כל ארבע שנים בוחרים 120 חברי־כנסת, 30־20 שרים, 30־20 מנכ"לים, 30־20 סגני־שרים, כמה וכמה ראשי־לשכות ופקידים בכירים ורוברים למיניהם ויועצים חשובים.

אז נכון שלאורח הפשוט זה לא מזיז את ה....., אבל לבן־אדם כמוני, שאחרים מצפים ממנו להיות מעורה לגמרי, אין ברירה אלא ללמוד את כל השמות האלה בעל־פה, וגם לדעת איזה שם הולך עם איזה מישרד, ואם אפשר גם לזכור את שמות הנשים של החשובים האלה, ואולי שמות של כמה מזכירות בכירות וכך הלאה.

תאמינו לי שזאת לא עבודה קלה לזכור את כולם, וגם לדעת להבדיל ביניהם. אבל עשיתי את זה.

ותמיד, בדיוק כשגמרתי ללמוד את כולם, עשו שוב בחירות והטוסים התחלפו.

הייתי ממש במשבר כשהכריזו על הרוטציה, ואפילו חשבתי שלא יכול להיות יותר גרוע בעניין הזה, של לזכור את כל השמות. כמו ילדה טובה וממושמעת התיישבתי עם התמונות והש־מות של נבחרינו, ולמדתי ששר־הביטחון הוא ארנס ושר־החוץ שמיר, ושר־הבריאות מוטה גור ושר־האוצר מודעי, ושר־התיירות שריר וכך הלאה וכך הלאה — ומייד אחר כך למדתי שארנס נהיה רבין ושמיר נהיה פרס, גור נהיה אלמוזלינו ומודעי נהיה ניסים. למדתי גם את זה היטב. החלטתי שהם לא ישברו אותי עם הרוטציה שלהם.

אפשר להעיר אותי היום, באמצע הלילה ולשאול אותי „מי זה שר המישפטים?" וישר אני יורה: „אברהם שריר!"

לפני שבוע הגעתי אל השקט והנחלה, או לפחות כך חשבתי. אבל הם, הרי, לא יתנו לבן־אדם לנוח קצת על זרי־הדפנה שלו, הם מייד מודיעים לי בכל העיתונים שאולי מודעי יילך לתחבורה וקורפו יילך למישפטים ושריר יחזור להיות שריר, ופרץ יילך הביתה ורוני מילוא גם כן משהו ורק שמיר יישאר שמיר, כי כל שבוע הוא יוצא טוב מאיזה מישפט.

אז בתור בן־אדם שדואג לשלוות נפשו, אני החלטתי סופית שמהיום והלאה לא מעניין אותי מי הוא השר של מה ולהיפך. באופן אישי, אני גם לא רואה הבדל גדול אם קורפו יהיה שר־המישפטים או שריר או ניסים או אפילו רוני מילוא.

ביקשתי ממקורבי להודיע לי רק אם יהיו שינויים ממש דראסטיים בהרכב אנשי־הממשלה. עד אז החלטתי לא להיות מעורה, מתוך בחירה.

ארץ־ישראל אחת ועוד אחת ועוד אחת...

כן, זה נכון שדני קרמן הוא חבר שלי כבר שנים רבות. וזה נכון שאני אוהבת אותו. זה נכון שהוא בעיניי המאייר הכי טוב בארץ, וזה נכון שהוא חכם בצורה מדהימה, וכל ציור או איור שלו הוא חוויה אינטלקטואלית מרתיבת אופקים. זה נכון שכל ספר חדש של דני קרמן מוצא חן בעיניי עוד לפני שהוא יוצא לאור (אני מכירה את הציורים לפני שהם מרוכזים בספר), וזה נכון שאחרי כל הדברים האלה לא בטוח שאפשר להישאר אובייקטיביים.

אבל זה לגמרי לא נכון שאם יש לי חבר כל־כך מוצלח, אז בגלל החברות אני מנועה מלכתוב על מסביב למפה, שיצא לאור בימים אלה בהוצאת שבא, ונמכר בחנויות ב־16 ש"ח.

לפני חמש שנים יצא לאור על המפה של קרמן. זה היה ספר וריאציות על נושא גרפי של מפת ארץ־ישראל, והראה איך אפשר לקחת כמה קווים פשוטים (שיוצרים את מפת־הארץ) ולשחק בהם. אם היתה, פה ושם, משמעות פוליטית לאחד הציורים, היא היתה מיקרית.

הפעם, בספר החדש, שלא במיקרה נקרא מסביב למפה, מרשה לעצמו דני קרמן להביע דיעה מאוד ספציפית על הרבה נושאים הקשורים למוטיב המרכזי, שהוא ארץ־ישראל. כמו שהוא אומר בעצמו: „אם זה נכון שלכל ישראלי יש בראש המפה לו, הרי ש־126 ההצעות שבספר הן רק טיפה שניה בים האפשרויות, ואני אמשיך לנסות עד שאספק את כולם."

אז שימשיך לנסות, ואנחנו נחכה בסבלנות לספר השלישי.

המעלות שלנו

לכל המתלוננים על מזג־האוויר הנורא בארץ, על הרוחות והגשמים והרגליים הקרות, הנה טבלת הטמפרטורות שנמדדו השבוע ברחבי העולם:

אוסלו מינוס 3, הלסינקי מינוס 2, וינה מינוס 5, ז'נווה 0, טורונטו 0, מונטריאול מינוס 5, פרנקפורט 0, ציריך מינוס 4, שטוקהולם מינוס 3, שיקגו 0.

ואצלנו:

בירושלים 11 מעלות, בתל־אביב 16, באילת 20 מעלות.

אז בטח שכולם מעדיפים חופשה בישראל.

פינת בן־יהודה

לכל הדרייברים שלוקחים בבוקר את האוטו, משחררים את ההנד־ברקס, מפעילים את הסטרטר ונוסעים בפול־גאז, הנה כמה מילים עבריות בעניין של הדרך:

אובל — דרך על פני גשר, הנתמך על עמודים.

מעקף — קטע מן הדרך, העוקף את הכביש הראשי.

עקלתון — דרך המתעקלת וסובבת בקש־תות אחדות.

נחשון — קטע דרך, שיש בה עקלתונים אחדים.

מזחילה — שקע צר ומאורך בשפת הדרך, למעבר מי גשמים.

מיקרחת — חלק הכביש, שנחשפה בו השכבה התחתונה, והוא עשוי מעין טלאים טלאים.

עקבוב — דרך משובשת בשקעים מאור־כים, שנגרמו בשל מעבר מתמיד של כלי רכב.

סעו לשלום.

רעיון חמישה מזלגות מפתח־תיקווה

הרעיון הבא הגיע אליי מאזור פתח־תיקווה, ולמרות זאת הוא רווקא מוצלח מאוד. (לא הת־כוונתי להעליב אף אחד, זה סתם הומור מטומטם.)

ובכן, הגברת מפתח־תיקווה היתה בטיול בחו"ל, ושם, במיסעדה שיש לה כמה מזלגות במישלן, היא רצתה להיזכר בבית והזמינה צלחת של סלט ירקות. שמו לפניה צלחת גדולה ובה כל ירקות־העונה (אצלם ירקות־העונה זה בדרך כלל חסה), וליד הצלחת הם הניחו צינצנת של רוטב, כדי שהיא תתבל לעצמה את הירקות. אבל הגברת מפתח־תיקווה לא קונה חתול בשק, ולכן לפני שהיא שפכה מהרוטב היא הביטה בצינצנת. הריחה אותה, מישששה קצת וחקרה — והסתבר לה שהרוטב הוא חומץ עם ירקות, ובדיוק זה מה שעושה את הסלט הפשוט לסלט של חמישה מזלגות מישלן. אחרי שהיא חזרה הביתה היא עשתה נסיונות, ובסוף יצא לה בדיוק אותו הרוטב המשובח, שבו היא מפנקת את מישפחתה ומר־הימה את אורחיה.

ככה עושים את זה: חותכים לחתיכות קטנות גזר אחד, שורש סלרי, שני שיני שום ועלי פטרוזיליה ועלי שמיר. שמים את כל הירקות בקערה ושופכים עליהם מים רותחים. סופרים עד עשר, ואז שולפים את כל הירק מתוך המים ומעבירים אותם לצינצנת זכוכית בגודל בינוני. על הירקות שופכים חומץ עד סוף הצינצנת וסוגרים במיכסה. יומיים משאירים את העסק מחוץ למקרר. ביום השלישי כבר אפשר להש־תמש בזה לסלט, ומאותו היום מחזיקים את הצינצנת בתוך המקרר ומוציאים רק בעת הצורך.

מישהו אמר כאן מילה רעה על פתח־תיקווה? בושה!

מיכל עברי: ממעמקים

לא מזמן היא היתה בתחתית: נרקומאנית, גנבת, אסירה. היא יצאה מזה בכוחות עצמה. עכשיו היא בצמרת: דוגמנית מצליחה, מבוקשת, מאושרת

אילו נולדה 30 שנה מוקדם יותר, בטח היו מדביקים לה את הכינוי „בריז'ט בארדו הישראלית". כי מיכל עברי רומה דימיון מדהים לבארדו בצעירותה, בתקופת היותה אלילת־הקולנוע הצרפתי וסמל־מין בינלאומי. מושא חלומותיהם של גברים רבים. היא דומה לבארדו בשיערה הבלונדי, בעיניה, בשפתיה, בגופה החטוב והגמיש, באופן התייחסותה המאורמשוחרר למצלמה.

מיכל בת ה־19 היא יפה אמיתית, דוגמנית בתחילת הדרך, מורעת ליופיה, אבל לא נראה שהיא עושה מזה עניין גדול. בארדו, כיום אשה מזדקנת, המתבודדת בחברת הכלבים והחתולים שלה, חיתה חיים סוערים. כך גם מיכל, אבל עליה עברו סערות מסוג אחר.

בגיל 14 היא התחילה לעשן סמים — הרואין, קוקאין, הכל. היא הידרדרה לעבריינות, נתפסה ונידונה למאסר בכלא־הנשים נווה־תירצה.

„הייתי נרקומנית," היא מספרת, „יום־יום צורכת סמים. בשביל זה גנבתי — לא למותרות, לא לתכשיטים. רק לסמים. היום, מכיוון שאני כבר לא נוגעת בסמים, אני כבר לא צריכה לגנוב.

„ההרואין והקוקאין נותנים ביטחון עצמי מופרז. זה לא שאת בעננים. את נהיית לא־איכפתית, אפאטית כזאת. שום דבר לא מעניין אותך. זה טוב. נמשכים לזה. אז אהבתי את הסם. אחרי כמה חודשים הייתי זקוקה לו, בין חמש לשבע מנות ביום. הירחתי הרואין, עישנתי קוקאין, אבל אף פעם לא הזרקתי. הרגשתי „היי". המוח שלי היה שהייתי צעירה, והבריאות שלי לא נפגעה. בדרך־כלל נפגעים בכבר."

כיום, אחרי גמילה בדרך הקשה ב־יותר, אחרי תקופות בבית־סוהר, אחרי שעברה גיהינום אמיתי, מיכל עברי היא דוגמה לשיקום אמיתי, נדיר. רק מעטים מצליחים לעצור את השקיעה מטה־מטה, לנצח במאבק הכמעט בלתי־אפשרי נגד הסמים, לבנות חיים חדשים, להיאחז בהם בחוזקה, לנוע כל הזמן בכיוון אחד — למעלה. עכשיו יש לה עבודה שהיא אוהבת, בגדים יפים, מיסגרת מישפחתית חמה, אהבה. יש לה גם אמרגן, שאיתו היא עובדת

מיכל ואחותה רווית
„כמו שהיא היום, אני רוצה להיות כמוה..."

באופן בלעדי. אבי כוכבי, בן 33, הוא גם ידיד קרוב מחוץ לשעות־העבודה. „היא מסתדרת רק איתי," הוא אומר.

קריירה קודמת

מ יכל: „אני לא יכולה לעבוד עם מפיקים או אמרגנים אחרים. רק הוא מכיר את השיגעונות שלי."

כוכבי מסביר: „פיתאום יש לה מצב־רוח טוב בזמן התצוגה, מאחורי הקלעים, והיא מתחילה לצחוק. צריך להבין שכל כמה־זמן משתנה אצלה מצב־הרוח."

היא אומרת שכיף לה לעבוד איתו, שזה לא עבודה, זה בילוי.

כשכוכבי ממליץ, היא תמיד מסכימה להתנדב — לתצוגות לפני נכי־צה"ל, חרשים־אילמים, ויצו. באחת התצוגות, לפני שמונה חודשים, בתצוגה בכלא מעשיהו, היתה התרגשות כללית — כמה מהאסירים הכירו אותה היטב עוד מהקריירה הקודמת שלה.

היא הכירה את אבי כאשר באה לבלות במועדון, והוא אירגן שם תצוגת־אופנה. הוא היה המום מיופיה, ניגש אליה, נתן לה כרטיס־ביקור, אמר „תתקשרי אליי, לא תפסידי." היא לא התייחסה להצעה, לא התקשרה. כאשר נפגשו שוב באותו המקום, במיקרה, הוא הצליח לשכנע אותה לשנות את דעתה.

יש לה גובה שכל דוגמנית טובה נזקקת לו — 1.75 מטר. יש לה גם מידות אידיאליות של 90־60־90. (אבי: „מדדתי אותה בעצמי...") היא לובשת מידה 38 ושוקלת 55 קילוגרם. אומרת שהיא לא צריכה דיאטה. אוהבת לאכול הכל, במיוחד עוגות־קצפת וממתקים אחרים.

עיניים ירוקות, שיער עם עבר של שאטני־בהיר, תיסרוקת־פוני מדורגת ואף סולד. „אוריגינל," כדבריה. „בלי

תיקונים." לובשת חליפת שני־חלקים של גלי (אמה עובדת שם כמרכזנית) עם מישבצות קטנות בגוונים של ירוק ושחור, בגד־גוף שחור מתחת, נעליים שטוחות בגוון זהב, איפור מושלם, עדין, לא צועק מדי.

את שכרה לתצוגה מסרבים שניהם לגלות. אבי אומר שזה מיותר, ומיכל מסבירה שיש דוגמניות אחרות העובדות איתו, והן מקבלות פחות או מקבלות יותר, ולמה לעורר קינאה.

ריב אלים

ל ש עוד יפהפיה במישפחה, האחות הקטנה, רווית בת ה־15, החיה בחברת־נוער בקיבוץ חצור בדרום. כוכבי מספר שהוא מטפח גם אותה, והיא כבר נרשמה לקורס־הדוגמניות שלו, מיכללת אופן־גייט. לרווית יש אותן העיניים הירוקות ואותו האף הסולד, גובה של (בינתיים) 1.68 מטר ומישקל של 52 קילוגרם. היא לומדת ריקוד, ורוצה להיות רקדנית־ג'ז, אבל אין לה שום התנגדות להיות גם דוגמנית, כמו אחותה.

מיכל נולדה בחיפה. האם ממוצא רוסי. האב, מסגר במיקצועו, ממוצא ספרדי. כשמיכל היתה בת שש, הוריה התגרשו, וארבעת הילדים עברו עם האם לחולון. מיכל אומרת שהיא לא זוכרת שהגירושין השפיעו עליה באופן מיוחד, כי „הייתי קטנה". כתלמידה בבית־הספר היסודי היא היתה „בסדר", אהבה רק ספורט, ציור וחשבון, ושנאה היסטוריה, גיאוגראפיה וכל השאר. אלה פשוט לא עניינו אותה.

לא קל למיכל לדבר על חייה. יש דברים שהיא הדחיקה, עד כדי שיכחה. יש דברים שהיא זוכרת היטב, אבל החיטוט בהם מכאיב לה. היא לא מנסה לטשטש או להעלים. אבל כשהיא מגיעה לחוויות קשות באמת, קצב דיבורה נעשה מהיר יותר. להיזכר בעובדה עצמה — זה עוד איכשהו אפשרי. לחדור עמוק לפרטי־הפרטים ולתאר כיצד הרגישה אז — זה כבר ממש קשה לה.

סיפרה מיכל:

בכיתה ז' התחלתי להתפרפר מהשיעורים, אז שלחו אותי לקיבוץ מעפילים. חשבתי שיהיה לי טוב בקיבוץ, כי אחותי הגדולה היתה אז בקיבוץ חצרים, ולפי הסיפורים שלה אפשר היה לחשוב שיש שם חיים נהדרים. אבל היא לא סיפרה לי שצריכים לקום ב־6 בבוקר, לשטוף יום־יום את ריצפת־החדר, לעבוד קשה וללכת לבקר את ההורים המאמצים.

הייתי ילדה די מקובלת בחברה, חברמנית כזאת, אבל היו גם בעיות. פעם היה לי ריב אלים עם בת. היא אמרה לי משהו שהרגיז אותי, לא זוכרת מה, והרבצתי לה מכות רציניות, עד שבאו להפריד בינינו. המדריך איים שאם לא נשלים מייד, יזרקו את שתינו. אז השלמנו, שולם כזה, לא אמיתי. החזקתי שם מעמד שלושה חודשים ועזבתי.

אחר־כך שלחו אותי לבית־ספר מיקצועי מישלב ביפו. לימדו שם ספרות, ואני לא רציתי לעשות את זה. לא הסתדרתי עם הילדים, וגם לא הייתי מסוגלת לחפוף לתלמידה את השיער כאשר אמרו לי לעשות את זה. לא יודעת למה. אני חושבת שהמגע עם הראשים הזרים רחה אותי.

המדריכות אמרו לי: את לא רוצה לשרת מישהי זה היה נכון. אבל הייתי מוכנה לעשות כל דבר אחר, כמו להביא דברימה עבור מישהי, רק לא לחפוף. היו ויכוחים, ופרשתי.

דלת לעולם הפשע

ה תחלתי להתרועע עם בחורים צעירים, עבריינים מיפו. הייתי בת

(המשך בעמוד 26)

מיכל ברחוב
„אני גם מחייכת לפעמים!"

כתבה: נעמי רון, צילם: צבי טל

רחל מרחלת על כל העולם

מאת שולמית יריב

מנגינה יקרה

כרטיס־כניסה לקונצרט חגיגי של התיזמורת הפילהרמונית ולארוחת־הערב החגיגית שאחריו, שנערך בליל־הסילווסטר, עלה אלף דולר לזוג. לא היתה שום בעיה למכור את כל הכרטיסים. אבל הרבה מאוד אנשים שבאו לקנות כרטיס אמרו, לפני ששלפו את הכסף מהכיס, שהם ישמ־חו לשמוע מוסיקה וגם לאכול וגם לתרום 1000 דולר מכספם, אך בתנאי שאף עיתונאי אחד לא יהיה בשטח ולא יכתוב עליהם אחר־כך בעיתון שהם שילמו 1000 דולר.

אני מודיעה לכם כאן באופן חגיגי, שאילו לי היו 1000 דולר כדי לשמוע מוסיקה, לא הייתי מתביישת בזה, אלא להיפך, אבל יכול להיות שאני אומרת את זה כי אין לי 1000 דולר בשביל לשמוע מוסיקה, וגם מס־הכנסה לא מחפש אותי.

בקיצור, אנשי האירגון של הקונצרט החגיגי נאלצו להסכים לתנאי הזה, ואכן אף עיתונאי אחד לא קיבל כרטיס־חינם, וגם רמזו להם שאפילו בכסף מלא לא ישמחו לקראתם.

אז מרוב כבוד לתיזמורת גם אני לא הלכתי. אבל מצד שני, מרוב כבוד למיקצוע שלי, דאגתי לשלוח לשם את אחד משפיוניי המוסיקליים ביותר, שהתלבש באלגנטיות מרובה וחיבק גברת עטויית־פרווה ועדויית־תכשיטים, כך אף אחד לא חשב שהוא סתם שפיון של רחל המרחלת.

אז מה אתם רוצים לדעת? מה היה האוכל, למשל? בבקשה: מנה ראשונה היתה גם אילתית מעושנת וגם כבר קצוץ (לפי דעתי, ממש לא מתאים). מנה עיקרית היתה גם דג וגם סטייק־פילה באותה הצלחת (גם כן, לפי דעתי, לא מת־אים). בסוף היה מוס־שוקולד או קרם־קאראמל.

ומי היה? אז ככה. החלטתי, לקראת השנה החדשה, להיות טובת־לב ממש. ולא לגלות את השמות של הפחדנים שעדיין רועדים מפחד שיידעו עליהם שיש להם כל־כך הרבה כסף. לכן אספר לכם רק על אלה שממילא כולם כבר יודעים עליהם שהם עשירים מופלגים, וה־1000 דולר האלה לא יזיזו להם. אז היו **מרדכי מאיר**, וכמובן **אורה בהרב**, **נורית יגלום** עם חברה **ראובן וימר** ועם אמה **רעיה יגלום**, **זהבה בספי** עם עורך־הדין **מיכאל סירוין**, **רחל דיין** עם **טליה דיין**, גרושתו של **אודי**, שרק שמעו מוסיקה אבל הלכו לפני האוכל, ואותו הדבר עשו **שושנה שיף** ו**ארנסט יפת**, שלפי הפירסומים אין לו בעיה לשלם בשביל קונצרט אלף דולר, או גם 100 אלף דולר.

היתה גם **פגי צימרמן** עם בעלה, **לולה בר** עם בעלה, **יוסלה בוכמן** עם החברה החדשה שלו.

והיו גם שלושה זוגות שאין להם אלף דולר לקונצרט אחד, אבל יש להם כבוד, והפילהר־מונית כיבדה אותם בכרטיסי־חינם. היו אלה ראש העיריה **שלמה להט** ואשתו **זיווה**, **אריאל שרון** ואשתו **לילי** ו**לאה ויצחק רבין**.

נו, אז מה יצא להם מזה שאני לא הייתי שם? שיידעו מארגני־הקונצרט החגיגי שאת כלי־הנגינה שלי אפשר להפעיל גם בשלט־רחוק.

אורה בהרב ומרדכי מאיר
1000 דולר בשביל דג וסטייק באותה הצלחת!

יחסינו עם החלונות הגבוהים באפריקה

פעם, מזמן, כשניצה ודני מעוז עוד היו נשואים, כמעט שלא היה חודש שלא הייתי שומעת עליהם איזה סיפור נחמד. אחר־כך הם התגרשו, והמשכתי לשמוע על ניצה כל מיני סיפורים מצחיקים, שבהם היו מעורבים כל מיני

ניצה מעוז
מי אם לא הנשיא!

גברים ללא הבדל דת, גזע, מין וצבע, כמו שצריך להיות אצל נשים לא־גיזעניות.

אבל פיתאום נעלמה ניצה מעוז מתל־אביב, ואיתה נעלמו כל הסיפורים הפיקאנטיים. שאלתי לא־פעם אם מישהו שמע עליה או ראה אותה, ואמרו לי שהיא מסתובבת אי־שם ביבשת־אפרי־קה הגדולה.

עכשיו היא שוב כאן. באה לראות את הנכד הראשון שלה, שילדה לה בתה **לורן**. אז אחרי שהיא התנשקה עם הבת, עשתה פוצי־מוצי לנכד, מצאה ניצה זמן גם לשבת בבתי־הקפה של תל־אביב ולספר לחברותיה משכבר־הימים שהיא עכשיו חברתו לחיים של — מי אם לא נשיא מדינת־הבוכות בופוטצואנה.

אמרו לי גם את השם של הנשיא, אבל עם כל הרצון הטוב לא יכולתי לכתוב אותו בלי שגיאות. לא, אין לזה שום קשר עם גיזענות, גם בלכתוב וולפגנג אמדאוס מוצרט יש לי עד היום קשיים גדולים.

תהילה לא מודאגת

רק לפני שבועיים כתבתי במדור זה על היחסים המאורי־קרובים שיש **לאברשה טמיר** עם איזו גברת עיתונאית זרה, וגם כתבתי שהוא נסע עם העיתונאית לבלות כמה ימים בז'נווה הקרה.

החברות של אשתו הטריה של אברשה טמיר, **תהילה**, ממש זועזעו מהסיפור שלי, והלכו לברר אצל תהילה אם היא יודעת משהו על כך. הם שאלו ברמזים שונים ועדינים איפה אברשה כיום, והאם היא שומעת ממנו. אבל תהילה, שאינה מטומטמת, הבינה למה הן חותרות ופשוט שאלה את החברות שלה "מה, קראתן את הקטע על אברשה שהתפרסם בהעולם הזה?" החברות הנד־המות אמרו שהן קראו, ומייד שאלו מה תהילה חושבת על זה.

תהילה אמרה שהכתבת של העולם הזה התכוונה ל..... (היא, לא כמוני, נקבה בשם המפורש) וזה לא מדאיג אותה בכלל. ואם בילה איתה ארבעה ימים, שיהיה לו לבריאות.

אז אם תהילה טמיר לא מודאגת, למה שאני אהיה?

תהילה ואברשה טמיר
.מה, קראתן את הקטע עליו?

הפילוג

כשעמד **יהושע מרש** על המירפסת של דירתו בקומה ה־15 של מיגדלי־דויד והחליט לקפוץ אל מותו, לא חשב, כמובן, על התוצאות של מעשהו הנואש, על הצער שהוא יגרום לקרובים לו ועל הפיצול שיהיה במישפחה.

בבית־הקברות נאלצו המנחמים לעבור בין שלושה מוקדים של המישפחה. במקום אחד עמדו **שרונה** ואמה **אדנה**, אשתו הראשונה של יהושע מרש. במקום אחר עמדה האלמנה **רזי** והבן המשותף לה ולמנוח, **אדם**. במקום שלישי עמדו אחיותיו של מרש ואחיו.

הליכור שבאבל המשותף נמנע כשפרצו אחיותיו של יהושע מרש לדירתה של רזי, והאשימו אותה במותו, ואילולא שרונה, שניסתה להפריד, היה האירוע נגמר במכות ממש.

גם את השיבעה על מותו של מרש הפרידו לשני מקומות. בבית אחד, בסביון, ישבו אחיותיו ואחיו של מרש, ואליהם הצטרפה שרונה. בדירה שבמיגדלי דויד ישבה רזי ובנה אדם, וקיבלו תנחומים מחבריהם של בני־הזוג, מי שנהגו לבלות איתם ביחד כשהכל עוד היה טוב, כביכול.

בדירה בלונדון ישב הפרופסור שאליו היתה צריכה רזי להצטרף ביום מותו של בעלה, וחשב מה לעשות. לא ברור מה הוא החליט, אבל ברור שהוא לא טס ארצה מייד כדי להיות ליד אהובתו.

במישרדי אל־על, שבהם עבד מרש במשך שנים רבות, וכן במישרדי אמריקן איירלינס,

שרונה מרש
מה עם האקדח?

שם עבר באחרונה, מדברים האנשים רק על דבר אחד. מישהו ידע וגם הפיץ את השמועה שמרש החזיק בביתו אקדח ברשיון. חבריו לעבודה, שהכירו אותו היטב, אינם מסוגלים להבין בשום אופן מדוע לא השתמש מרש באקדח, אלא בחר בדרך האיומה הזאת כדי לשים קץ לחייו. אבל את הסוד הזה לקח עימו מרש לקבר, וכאן הוא השאיר רק שאלות ללא תשובות.

"ידיעות אחרונות" ו"ארקיע" מתחתנים

כשגמרה **תמי מוזס**, בתם של **פולה ונוח מוזס** המנוח, ללמוד באוניברסיטה מינהל־עסקים, חשבה אחותה של תמי, **ג'ודי ניר**, שכראי שתמי תדע גם משהו מלבד תיאוריה, ולכן היא הפגישה אותה עם ידיד־המישפחה **דדי בורוביץ**, המנהל של ארקיע.

זה היה לפני שנתיים, כשדדי בורוביץ היה בהליכי־גירושין מאשתו **ריבקה**, אם שלושת ילדיו. דדי ותמי היו נפגשים לעיתים כדי לדבר קצת על מינהל־עסקים, אבל מהר מאוד הם הבינו שהם ישאירו את הנהלת־העסקים לשעות־הבוקר, כשדדי מנהל את ארקיע ותמי מנהלת (סגנית מנהלת) את מחלקת־ההפצה של ידיעות אחרונות, ובערבים הם ינהלו ביניהם רווקא רומאן.

ככה עברו שנתיים, שבהן לא נפרדו תמי ודדי, ובעצם כולם חיכו לראות מתי הם ירשמו את אהבתם ברבנות. אז הנה זה קורה. בשבוע הבא הם יסעו לירח־דבש טרום־חתונתי באוסטרליה ובי־

תמי מוזס ודדי בורוביץ
מתנה: כלב־זאב העונה לשם מובארכ

פאן, ומייד, כשיחזרו משם, הם יתחתנו ב־29 בינואר בחוג המישפחה, בבית החדש של פולה מוזס.

לדדי יש אומנם פנטהאוז גדול ויפה בנווה־אביבים, שבו הוא גר עם ילדיו, אבל תמי מסרבת לגור בדירה שבה חי דדי עם ריבקה, ושעדיין יש לריבקה מפתח שבו היא משתמשת כשהיא רוצה לבקר את ילדיה. מה גם שהיא מביאה לו מתנה מקורית: כלב־זאב העונה לשם מובארכ.

אז דדי ותמי מחפשים לעצמם בית, כדי להתחיל מישפחה חדשה במזל־טוב. אולי מישהו מעוניין למכור?

משופץ ובכל זאת סבא

אחרי הרבה פרידות וחזרות נפרדו **אילנה ונדב מרגלית** לפני שנה, ומאז לא חזרו. נדב, קברניט באל־על, מנהל רומאן עם גרושה, אם לשני ילדים, ואחרי שעזב את הבית שלו ושל אילנה עבר לגור עם ידידתו.

באותו זמן ממש התחילו אצלו אי־אלה בעיות בעיניים, והוא קורקע. עברו כמה חודשים ולא היו שיפורים גדולים בעיניו, ולכן החליטה חברת אל־על להעביר אותו לתפקיד על הקרקע.

נדב מרגלית התחיל לחיות על האדמה, במשך כל ימות השבוע, דבר שהוא לא עשה ב־30 שנות עבודתו כטייס.

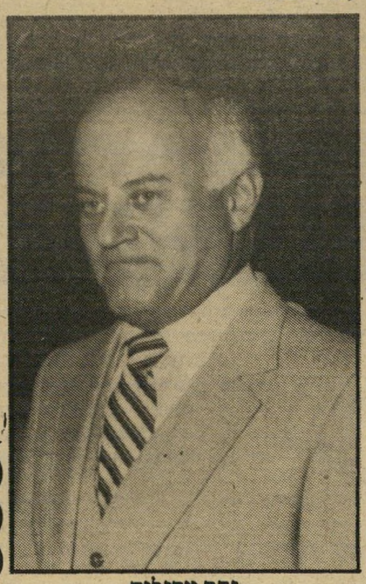

נדב מרגלית
לצבוע את שיער החזה –

שניים, התחיל ללכת במכנסי־ג'ינס ובחולצות ציבעוניות פתוחות.

חברתו־לחיים העירה לו שאצל צעירים־ממש, כשהשיער אינו אפור, אז גם החזה אינו אפור. נדב הבין את הרמז ועשה שיפוצים גם לשיער־החזה שלו. וכדי להשלים את תמונת־העלומים, גם קנה לעצמו אופנוע, וקרע איתו את הכביש.

ועכשיו את כל העסק הזה מקלקל לו בתו **ורד**, שהפכה אותו לסבא. ולא סתם סבא, אלא ישר סבא כפול, כי ורד ילדה בשבוע שעבר בבת אחת שתי בנות, **דנה ומאיה**.

נו, אז באמת לקח לו זמן להתרגל לרעיון. ובגלל זה, כנראה, לא הלך הגבר לבקר את בתו כשנכנסה לבית־החולים מייד, אלא חיכה שלושה שבועות עד שיצליח להתרגל לרעיון שהוא סבא לשתי נכדות.

אז אולי חברתו־לחיים ממשיכה לחשוב שהוא צעיר, אבל כל המישפחה הגדולה שלו, אשתו הנאה אילנה, שלושת בניו ובתו, מאוד שמחים לקרוא לו "סבא".

אילנה מרגלית
– ולבקר את שתי הנכדות

על הקרקע הוא שם לב לכך שהצעירים הם מי שיש להם שיער שחור, והמבוגרים הם בעלי השיעור האפור. תיכף אחרי שהוא הבין את זה הוא צבע את שיער־ראשו לצבע חום־אדמדם, והיה מבסוט מאוד. הגיע הקיץ והגבר, שתפס עלומים

המדע לעזרת האסיר

יפה ריפלר, אשתו של אסיר־עולם **רחמים ריפלר**, רוצחה של **אורלי ביטון**, אוהבת את בעלה ורוצה ממנו ילד.

היא ביקשה להתייחד עם בעלה למען קיום מיצוות "פרו ורבו", אבל סירבו לה.

כזמנו אף הגישה בג"ץ, כדי לאפשר לה התייחדות אחת לפחות, אבל הבג"ץ נכשל.

כשחשבה יפה ריפלר שאפסו כל תיקוותיה ללדת ילד מבעלה, בא המדע לעזרתה, וגם קצת שילטונות־הכלא, שאיפשרו לרחמים ריפלר למסור זרע במבחנה לאשתו, ובבית־החולים הסמוך תופרה יפה ריפלר מזרעו של הבעל, מבלי לעבור את תהליך ההתייחדות.

בעוד חודש תוכל יפה לדעת אם במיקרה שלה אומנם יכול המדע לעשות כמו הטבע.

יפה ורחמים ריפלר
מבחנה במקום בג"ץ

משהו בין הקומות

כמו כולם, ניגשתי בוקר אחד לעירייה תל־אביב, כדי לברר איזה חשבון משונה הם שלחו לי. כמו כולם חיכיתי בתור הארוך, עד שהפקיד התפנה. כמו כולם התעצבנתי נורא שאני מבזבזת זמן יקר על הטעויות של העירייה. אבל לא כמו כולם, אני חזרתי משם כשבידי סיפור חשוב מאד מהקומות העליונות של הבניין הגבוה.

אז ככה. בקומה ה־12 של בניין העירייה יושב לו תת־אלוף (מיל') **אלי עשת** ועושה סמנכ"לות. בקומה ה־10 יושבת אשה צעירה ועושה עבודה סוציאלית. אחרי שהוא גומר את הסמנכ"לות שלו, והיא גומרת את הסוציאליות שלה, נשאר להם עוד קצת זמן והם עושים רומאן.

כל זה יכול היה להימשך זמן רב, בלי יוזמתה של אשת הסמנכ"ל ובעלה של הסוציאלית. אילו האמא של אשתו של הסמנכ"ל לא היתה עוברת גם היא בקומה ה־12 של אותו בניין.

אז לאמא נודע. והיא סיפרה לבת שלה, והבת שלה סיפרה למי שצריך לספר. ולא עברו יממה רבים וראש־העירייה בעצמו קרא לסמנכ"ל ואמר לו להפסיק להתעסק עם הקומות הנמוכות ולחזור הביתה אל אשתו.

לפי החוק, בעירייה הסמנכ"ל כפוף לראש־העירייה, ולכן הוא צריך למלא את הוראותיו. הסמנכ"ל חזר הביתה, ושם הוא מבלה את לילותיו. במשך היום הוא משתדל ליעבוד קצת, שלא ישאר לו זמן לעבודה צדדית בקומה ה־10, אבל... ובאן הפסקתי לשמוע, כי בדיוק הפקיד שלי התפנה ואני ביררתי אצלו משהו על החשבון שלי. הרי בגלל זה באתי לעירייה, לא?

מיכל עבדי

(המשך מעמוד 23)

14. הם לא נגעו בסמים, סתם עשו שטויות. היו גונבים, או פורצים לבתים, יותר מתוך שובבות מאשר מתוך כוונה לפגוע.

עד שהסתבכתי בעבירה. ערב אחד חזרתי עם הידיד הקבוע שלי מסרט. נכנסנו לבלות במועדון, וב־4 בבוקר חזרנו ליפו. פגשנו חבר שלו, נכנסנו לאוטו של החבר. הייתי נורא עייפה ונרדמתי.

התעוררתי בגלל צעקות: מישטרה! מישטרה!

שני הבחורים סיפרו לי שהם ניסו לפרוץ לדירה. התחיל מירדף של המישטרה. תפסו ועצרו אותנו. אותם ל־10 ימים, אותי לחמישה. האשימו אותי ששמרתי עליהם, אבל זה הרי לא יתכן, כי ישנתי. וגם אילו הייתי ערה, לא הייתי בקשר־עין איתם.

ההסתבכות הראשונה הזאת פתחה לי את הדלת לעולם־הפשע. דלת שהיה קשה מאוד אחר־כך לסגור.

אמי נורא אוהבת אותי, והיא נפגעה מחזרים אחריה. זה לא כמו שחושבים בחוץ. אם יודעים שמישהי לא לסבית, לא מנסים. היו שם כמה, אולי שתיים־שלוש.

מיכל ורזנית
גם האחות לומדת דוגמנות

אין עצה

אחרי **המאסר** הראשון החזירו אותי לצופיה. שוב ברחתי. נעצרתי על בריחה מהמוסד וקיבלתי חודשיים בכלא. החזירו אותי למוסד, ושוב ברחתי.

המעצר האחרון שלי היה לפני שנה וחצי, על התפרצות לדירה בנתניה. הייתי עם בחור. קיבלתי על זה שמונה חודשים בכלא. אז התחלתי טיפול של שיקום. השופטת ביטלה את הצו לצופיה, והתחלתי להיות תחת השגחת המנהלת והעובדת הסוציאלית. הן טיפלו בי באופן מיוחד, ועל כך אני מכירה להן תודה עד היום.

הייתי מיקרה חריג בנושא הקורס. זו היתה הפעם הראשונה שמימנו לאסירה קורס כזה, ולא סתם קורס פקידות או מיקצוע שיגרתי אחר. הן ידעו שהכי מתאים לי להיות דוגמנית, והרי הן הכירו אותי היטב. היה ברור שלא מתאים לי לעבוד במיסגרת של עבודה שיגרתית.

הגמילה מסמים היתה קשה, בלי אדווקן. הייתי עם עצמי לבד. אני לא רוצה לדבר על זה. ראיתי מה קורה לבחורות אחרי שנים של סמים, וזה מפחיד. הקראק, למשל, זה סם מפחיד. אני לא סקרנית ולא רוצה לדעת מה זה. טוב שזה לא היה נפוץ אז, כי בטח הייתי מנסה.

קשה לי לתת עצה למישהו שרוצה להיגמל. אין עצה. כשבנאדם הוא כבר לא ילד קטן, הוא כבר בגיל שהוא יודע מה הוא עושה, והצליח להשיג דברים בחיים — אני לא יכולה להיכנס לראש שלו ולהבין איך הוא הורס את עצמו בסמים. זה אדם שבעצמו מחפש את נפילתו. זה נראה לי ממש לא הגיוני.

עד כאן סיפורה של מיכל עבדי.

מיכל מתגוררת עם אמה ואחיה בבית־דירות בשכונת תל־גיבורים בחולון. דירה צנועה בת שלושה חדרים. חדר לבת, חדר לבן ואמא ישנה בסלון.

מכל זה, אבל לא היה לה כוח להשתלט עליי.

בית־המישפט הוציא צו לשלוש שנים במוסד צופיה ביבנה. אולי המוסד היה עוזר לבחורה אחרת, אבל אותי זה שבר נפשית. הרי שמו אותי שם על עבירה שלא עשיתי!

לא טיפלו בי נכון. אפילו השופטת בנתניה, ששלחה אותי למאסר האחרון — אני לא זוכרת את שמה — ציינה בזמן המישפט שטעו איתי לאורך כל הדרך. בעצם הייתי ילדה טובה, רק שובבה. לא הייתי מושחתת ולא הזקתי לאף אחד. היו צריכים לטפל בי בצורה אחרת, לא עם המוסדות והמאסרים האלה.

לא יכולתי לברוח מהמוסד הביתה, כי שם המישטרה היתה יכולה לתפוס אותי, אז הייתי בורחת לחברות שלי. הייתי צריכה כסף, והתחלתי לגנוב. לזנות לא רציתי לרדת. התחילו לעצור אותי, הפעם על עבירות שעשיתי — לא סתם, כמו בפעם הראשונה.

המאסר הראשון, בנווה תירצה, היה לחודש. הייתי בת 16. איך שנכנסתי, ראיתי את המבטים הקרים של הסוהרות. את מרגישה שהן עויינות אותך מההתחלה. את יודעת שזה מקום שבו צריך להיות לך רע, אבל בכל זאת את מחכה לאיזה יחס, משהו, ולא יחס של "הנה עוד אחת הגיעה, פגע־רע".

בחודשיים הראשונים הייתי בדיכאון. נשארתי סגורה בחדר, לא יצאתי מהמיטה. אחר־כך הבנתי שאם לא אתנהג יפה, לא אצא לחופשות, ובי־קשתי מהמנהלת לעבוד. היא ראתה שאני באמת רוצה להשתקם, ושלחה אותי לעבוד במיטבח. היה לי קשה שם. אחר־כך שלחו אותי ללימודי־השלמה.

כשרציתי לדבר עם המנהלת, הייתי מגישה טופס, והיא היתה מסכימה לדבר איתי. ידעה שאם ביקשתי, יש לי איזו בעיה. היו לי גם שיחות שבועיות עם העובדת הסוציאלית. במאסר האחרון, היא והמנהלת התחילו לחשוב איזה מיקצוע יתאים לי. כשעלה הרעיון של קורס דוגמניות, הן פנו לממונים עליהן ושאלו אם אפשר יהיה לממן לי את הקורס, בתור שיקום. הגיעה תשובה חיובית, ועוד לפני השיחרור התחלתי לצאת לשיעורים בתל־אביב, פעם בשבוע.

לא אוהבת לדבר על הכלא. ספרתי את הימים עד השיחרור. לא, לא הרגשתי שם חנוקה, והיו לי כמה חברות. כאלה שבחרתי. לא, מי שלא רוצה, לא

חניתה צנטנר, מורתה של מיכל בקורס הדוגמניות:

מיכל היא יפהפיה. כולנו בקורס תלינו בה תיקוות. אני מאוכזבת שהיא לא נמצאת לידי. יכולתי להפוך אותה למשהו גדול.

אני לא יודעת למה היא נעלמה לי. אולי המישמעת. שדרשתי. היתה חזקה מדי בשבילה. דרשתי ממנה להיות צמודה אליי יום־יום, ולדווח לי כל הזמן היכן היא ומה היא עושה.

מיכל נשלחה אליי מרשות בתי־הסוהר, והרגשתי אחריות לגביה. התבקשתי לטפח אותה, וכך רציתי לעשות.

נדלקתי עליה מהרגע שראיתי אותה לראשונה. היא היתה משגעת. הייתי דלוקה עליה כל־כך, עד שחשבתי לקחת אותה לאיזו תקופה לגור אצלי בבית.

נראה שהיא פחדה ממני, מהמישמעת. אולי זו אשמתנו. היא נעדרה משיעורים. שוחחתי איתה, אבל זה לא עזר. בסוף היא עשתה חצי־קורס ונעלמה.

הכי כואב לי שהיא לא שמרה איתי על קשר, ואני לוקחת זאת כחישלון אישי שלי. היא הפסידה אצלי הזדמנות גדולה, כי מי שאני מחליטה לטפח, מצליחה מאוד.

התחילי ב"קרירה" חדשה!

כן, היום גם את יכולה להתחיל להדפיס ב־CARRERA חדשה – מכונת הכתיבה האלקטרונית הקומפקטית של "OLYMPIA" מערב גרמניה, אשר רכשה לה מאות אלפי מזכירות מעריצות ברחבי העולם בזכות מידותיה הקטנות (42 ס"מ×36.8 ס"מ) ושכלוליה האלקטרוניים:

★ "הגלגל הלוחש" ★ תקון שגיאות אוטומטי ★ הכנסה והוצאה אוטומטית של נייר ★ קביעת שוליים ★ מקש לפעולה חוזרת לכל סימן ★ טבולטור אלקטרוני,

ומה שחשוב לא פחות השרות המעולה של "נציגים" מקבוצת "כלל"!

בואי להתחיל ב־CARRERA חדשה בכל אחת מהחנויות המובחרות למכשור משרדי.

מכונת הכתיבה הקומפקטית
"Olympia Carrera"-נשים עושות איתה קריירה!

נציגים מקבוצת כלל

תל־אביב, רחוב ירמיהו 4, טלפון: 03-5463714

א.א. עבודות

★ מבצעים עבודות אינסטלציה, מים וביוב
★ עבודות חשמל
★ מתקינים חימום מהיר, במיבצע
★ שרות מהיר

מישרד: טלפון 870090
בית: טלפון 5524289

MACCAO מקאו

המסעדה הכי סינית בעיר

יש סינית ויש סיניות
אולם הכי סינית בעיר
היא הסינית היפה "מקאו"
בה אוכלים סינית ומבלים סינית.
ארוחות צהריים עיסקיות (5 מנות) החל מ־15 ש"ח.
משלוחים הביתה וקייטרינג
רח' ירמיהו 7 תל־אביב טלפון: 03-5464273, 5464311

איידס בטלפון

לא תקבל, ציתות – כן

אנו מספקים:
★ **מכשירים למניעת ציתותים בטלפון**
★ **שרות לגילוי מיקרופונים מושתלים**
★ **מגלי מחכות**
★ **מזכירות אוטומטיות**

רדיו דוקטור בע"מ
שלום עליכם 18, ת"א, טל' 286444

בתולין בחוף פלמחים

נאשם מונים וסניגור ישראל (מימין)
„פיתאום הוא נהיה אדם אחר!"

חיה (שם בדוי, השם האמיתי נאסר לפירסום) היתה בתולה בליל המיקרה. על כך אין ויכוח. הוויכוח הוא על השאלה האם מסרה חיה את בתוליה לאדמונד מונים מרצון או מאונס.

אדמונד („אדי") הוא גבר נאה ומר־שך, בעל חזות אתלטית ושיער ארוך. גם בבית־המישפט הצליח לכבוש לבבות. כיתה שלמה של תלמידי בית־ספר עקבה אחרי מישפטו והיתה יוש־בת שם בכל יום, עד לתום המישפט. התלמידים השמיעו קולות הזדהות עם הנאשם, והבנות שלחו לו את מיספרי־הטלפון שלהן.

נשמע „קריק' כזה

את חיה הכיר אדי ביום־המיקרה. באותו בוקר, ביום שישי בשבוע, ראה את חיה בתחנה המרכזית בראשון־לציון. הוא פנה אליה ושאל אותה אם הם לא מכירים. משאלה בנאלית זו התפתחה שיחה שהובילה לכוס־קפה באחד מבתי־הקפה שליד התחנה המר־כזית.

אדי נפרד זמן קצר קודם לכן מבחורה שאיתה יצא במשך שנתיים, וגם חיה היתה לאחר נסיון דומה.

השניים שוחחו ומצאו שפה משו־תפת.

כאשר עמדו להיפרד, שאל אדי את חיה למיספר־הטלפון שלה, אבל היא הסבירה לו כי טרם קיבלה טלפון. הם קבעו פגישה במקום ציבורי בשכונה שבה מתגוררת חיה.

בערב, כפי שקבעו, הגיע אדי במכו־נית הקורטינה הישנה שלו למקום המיפגש. חיה נכנסה, והם נסעו לבלות בפאב שזה עתה נפתח בראשון־לציון. הם שתו בירה והחזיקו ידיים. חיה סיפרה בהזדמנות זו לאדי שהיא בתולה, ושומרת את בתוליה לליל־חתונתה.

כאשר יצאו מהפאב נכנסו למכונית, וניסו למצוא מקום להמשך בילויי־הערב. חיה הציעה לנסוע לתל־אביב, אבל אדי, שהיה עייף אחרי יום־עבודה כמציל בבריכה, התחמק. הוא אמר כי חזר זה עתה מתל־אביב, ויש תנועה כבדה בכבישים. תחת זאת הציע לנסוע לחוף פלמחים.

„בהתחלה רצינו לרדת לטייל על החוף, אני זוכר שהיו לה סנדלים לבנים על עקבים, ואז היא אמרה לי שזה נראה לה מפחיד לרדת למטה בחושך. חזרנו לאוטו," העיד אדי בבית־המישפט.

גם חיה תמכה בגירסתו עד לשלב זה. היא אמרה כי אומנם העדיפה לנסוע לבלות בתל־אביב או בבת־ים, אבל חש־בה שחוף פלמחים גם הוא מין ריוויירה כזו, ושיש שם טיילת ובתי־קפה.

חיה לא הכחישה כי אחרי נסיון־הנפל לטייל על החוף הסכימה להת־נשק עם אדי, אבל מאותו הרגע נפ־רדות גירסותיהם.

„היא לא הראתה שום סימני התנגדות, ואני רוצה שתזכרו את זה ותבינו טוב־טוב, אני כל־כך רגיש לעניינים כאלה! היא הורידה את החולצה, עזרתי לה לפשוט אותה... אז באתי מכיוון הדלת של הנהג, פתחתי לה את הדלת והיא עברה לשבת במושב האחורי. המשכנו להתעלס עד לשלב שביקשתי ממנה להוריד את המיכ־נסיים — אז כמובן שלא היתה שום התנגדות. אני עזרתי לה להוריד, ואז נשמע ‚קריק' כזה, אני חושב של פרימה או משהו כזה."

האם זה אפשר?

ירסתה של חיה על הרגעים הללו שונה לחלוטין. היא טוענת כי מייד אחרי הנשיקה, הפך אדי את עורו והיה לאדם אחר. הוא משך אותה אליו והעביר אותה בכוח מעל למושב אל המושב האחורי. היא הכחישה בתו־קף כי הורידה את מיכנסיה מרצון, או שפשטה את חולצתה. לדבריה, נקרעו המיכנסיים ממשיכתו החזקה של אדי, שהוריד אותם ממנה בכוח.

התובעת, שלומית אריאל, הציגה לבית־המישפט את מיכנסיה הקרועים של חיה ושרשרת־פנינים פרומה, שגם אותה ענדה באותו ערב.

השופטים שולמית ולנשטיין, יעקב קדמי ועדנה שצקי, היו סקרנים מאוד לראות את המכונית כדי להבין איזו משתי הגירסות סבירה יותר. ואומנם, מהמכונית, פתח את הדלת האחורית ושניהם נכנסו לשם. השופטים בדקו את גובה המושבים כדי לראות אם יתכן שאדי משך את חיה ממקום ישיבתו ליד ההגה אל המושב האחורי, בעודה מתנגדת.

אדי המשיך בעדותו וסיפר כי לא רק שלא חש בהתנגדות אלא להיפך, השופטים ירדו, כשהם מלווים בתובעת אריאל, בסניגור משה ישראל ובנאשם, למיגרש־החניה של בית־המישפט ושם בדקו יחד את המכונית.

המכונית, קורטינה ישנה קרועת־ריפוד, עמדה על המידרכה, והנאשם שיחזר לפני השופטים כיצד הוריד את המושבים הקידמיים בתחילה כדי להת־מזמז, וחיה עזרה לו בכך. אחר־כך ירד לדבריו חיה נהנתה מאוד. „היא גנחה בצורה כזו שהיה לי ברור שהיא נורא חושקת בי, והיא אמרה לי ‚איזה חתיך אתה' ועוד דברים כאלה...

„אם הייתי מגיע לשלב מסויים והיא היתה אומרת לי: ‚אני בתולה' או דברים כאלה, אז הייתי חושב אלף פעם לפני זה, אבל היא לא התנגדה ולא דיברה איתי שום דבר.

„כאשר הגענו למצב של האקט המיני, היא אמרה לי רק: ‚תיזהר שלא תכאיב לי, כי אתה יודע שאני בתולה,' או אמרתי לה: ‚אל תראגי! יהיה בסדר!' אני חשבתי שהיא חוששת מכאבים, והתכוונתי לאמר לה: „זה בסדר, אני איתך!" שאני ארם אחראי, ושלא ייווצר מצב כזה שבחורה מופקרת או משהו כזה. הכוונה שלי היתה שאני אחראי למה שאני עושה."

„איזה בושות!"

היה הבחישה בעדותה כי היתה איזו שהיא הסכמה מצידה. היא טענה כי ארי פעל כאדם בלתי־שפוי, וללא כל שליטה על מעשיו. היא אמרה כי לאחר מעשה התחננה לפניו שיתיר לה להתלבש, אך הוא מנע זאת ממנה, ואחר־כך אנס אותה שנית. גם או סירב לתת לה להתלבש ונסע לרא־שון־לציון, כאשר הוא עירום לגמרי והיא לובשת רק את חולצתה.

בנסיעה לילית זו בעירום ראתה חיה את שיא השפלתה.

היא חזרה ואמרה: „אחרי שהוא שכב איתי עוד פעם ביחסים מלאים, והוא גמר, הוא לקח את הרכב והתחיל

(המשך בעמוד 32)

אמרתי: „עשה טובה, תן לי להתלבש!" כל הדרך נסענו ככה, הוא היה עירום ואני עירומה. אמרתי: „איזה בושות אתה עושה לי!"

קירות חדרה של מיכל מקושטים בפוסטרים ובתמונות שלה. יש לה גם פטיפון פשוט, קטן, ושטיח שעליו מצויירים תתולים, החיות האהובות עליה. טלפון אין. בעבר היה, אבל בתקופה קשה לא יכלה אמה לשלם את החשבון, הקו נלקח, ולא ניתן חזרה עד היום. הקשר הטלפוני חסר למיכל והיא נעזרת בידיד הגר בסמוך, המקבל הודעות בשבילה ונותן לה לצלצל מביתו.

לא בתחתונים!

לא מזמן קיבלה הצעה לשחק בסרט. מיכל: „הסרט היה צריך להיות עליי. התחילו כבר לכתוב תסריט, אבל הרעיון נפל מפני שהר־גשתי שלא כדאי לחזור ולהזכיר שוב את העבר. הרי עבר זמן, אנשים שכחו, ולמה להזכיר? כתבה בעיתון זה עוד איכשהו בסדר, אבל בסרט מצפים שאחשוף הכל. וסרט גם ווברים יותר."

היא לא אוהבת, היא אומרת, צי־לומים נועזים. לא היתה מעלה בדעתה, למשל, לחשוף את חזה בצילום־פיר־סומת. חשיפה בסצינה בסרט — זה כבר סיפור אחר. תלוי באיזה סרט, היא אומרת, באיזה נסיבות. אם הסצינה היא יפה, לא זולה, זה בסדר. בסרט כחול — חס וחלילה!

גם תצוגת־אופנה של לבנים לא באה־בחשבון. זה נראה לה אישי מדי, להסתובב על המסלול בתחתונים ובחזיה. היא גם לא מוכנה לדגמן בגר־ים בכל תצוגה. במועדונים לא, כי שם מסתכלים ברוגמנית, ולא בבגר־ים, וזה זול.

מסתכלים בה ברחוב. איך אפשר אחרת? „לפעמים אני הולכת עם חברה ברחוב, והיא אומרת — מסתכלים עליידי!" מספרת מיכל. „אבל אני ממש לא רואה את זה, לא שמה לב. חיה עם זה. אם אני אוהבת שמחזרים אחריי? בטח, אם זה גבר שאני אוהבת. יש גם נודניקים, אז מה? כל בחורה, ולא משנה אם היא יפה או לא, מחזרים אחריה. די שהיא לובשת חצאית!"

היא אוהבת לדגמן, אוהבת שהקהל מביט בה. יודעת שהיא נראית טוב על הבימה. האמרגן שלה מעיר שבררך־כלל היא רצינית ורקשוחה בתצוגות, ודווקא מתלהבים ממנה כשהיא קשוחה. מיכל: „אני גם מחייכת, לפעמים."

מיכל ורווית הן חברות טובות, אוהבות, מפרגנות זו לזו. לקטנה היה חבר, בן 17, אבל באחרונה הם נפרדו, כי הוא עזב את הקיבוץ. „מיכל של היום, לעומת פעם, זה הישג גדול," אומרת רווית. „אני יודעת שרק מעטים מצליחים לצאת מהמצב שבו היא היתה. אז היא היתה בשבילי דוגמא רעה, איך שאני לא רוצה להיות. כמו שהיא היום — אני רוצה להיות כמוה."

מיכל מעשנת סיגריות, ברודווי, קופסה וחצי ביום. רווית לא מעשנת, ואומרת שהיא לא נגעה, וגם לא תיגע לעולם, בסמים. לגבי חשיש — או כיף, כפי שמיכל קוראת לסם — „לא אהבתי אף פעם, גם לא היום. אני מעדיפה לשתות סמירנוף (וודקה) עם אשכוליות. כוסית אחת, ואני מסודרת לכל הערב."

„אמי מבסוטה ממני כיום," היא מספרת. „משפל־המדרגה הגעתי לפיסגה. יצאתי מהסמים. אני כבר שנה בלי סמים, בלי מעצרים. עובדת ומתפקדת ואוהבת את החיים. אוהבת את שלושת החתולים שלי, אוהבת לרכב על סוסים, לשחות, לשחק טניס. אולי לגבי מישהי אחרת זה לא בדיוק פיסגה, אבל לגביי זה הישג אדיר.

„הדרך עוד פתוחה. יש לי הרבה תוכניות, שבינתיים אני שומרת אותן לעצמי. יש לי ידיד קרוב, שלא אומר את שמו, שאותו אני אוהבת. הוא החבר שלי, הוא אוהב אותי. הוא נותן לי הרבה כוח, מרים לי את המוראל, כשצריך.

„כרגע אני לא חושבת על חתונה. טוב לי ככה. קודם אני רוצה לממש את השאיפות שלי. מבחינה מיקצועית יש עוד הרבה דברים שאותם אני יכולה לעשות עם כרטיס־הביקור שלי — הפנים שלי והגוף שלי."

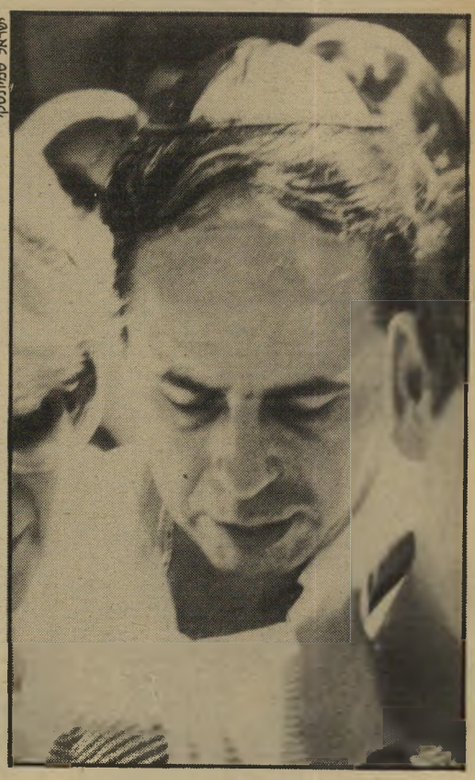

קובי גינדי:

„החלטנו במישפחה שלא להיחשף בתיקשורת!"

ביום השישי נחת במפתיע הקבלן יגאל גינדי בארץ, אחרי היעדרות בת כמה חודשים.

על־פי הפירסומים, פחדו יגאל ואחיו משה לשוב ארצה, מפחד שייחקרו בנוגע לעיסקות־הקרקעות שעשו, ומפחד שילטונות מס־ההכנסה. הם מכחישים זאת, וטוענים שנמנעו לשוב ארצה, מחמת ההלם שפקד אותם מגורלו של אברהם אחיהם, שנחקר ולא עמד בלחץ החקירה והתאבד – אחרי כמה נסיונות כושלים – בצורה מזעזעת.

מישפחת גינדי שמרה על שתיקה מוחלטת מאז האסון שפקד אותה, וגם כעת אין בדעתם לצאת לתיקשורת.

עסקים

שאלתי את עורך־הדין קובי גינדי, אחד האחים, מדוע.

החלטנו החלטה מישפחתית שאין לנו עניין בחשיפה. שילמנו מחיר יקר מאוד עבור החשיפה בתיקשורת. נכווינו מכך כוויה גדולה, והפצעים עריין פתוחים.

● יש למישפחתכם טענה ספציפית נגד התיקשורת, או שפשוט לא הייתם ערוכים לחשיפה?

אמצעי־התיקשורת לא פינקו אותנו. לכן אנחנו מעדיפים לטפל תחילה בענייננו בשקט.

● „אנחנו" — פירושו שגם משה עומד להגיע?

כן, גם משה יחזור בקרוב ארצה, ונסדר בשקט את ענייננו.

● מתי יש, בדעתכם, להתייצב לפני התיקשורת?

לא נראה לי שבקרוב. אנחנו זקוקים לתקופה ארוכה של שקט, של הורדת הפרופיל המישפחתי. אל תשכחי שמחוץ לעסקים, לא זכינו באיחוד מישפחתי מזה זמן רב. כך שמגיעה לנו קצת פרטיות ושימחה מישפחתית, גם אם היא מהולה בעצב רב על אברהם ז"ל.

(דפנה ברק)

אריה נוישטיין:

„בתעודת הזהות שלי כתוב: הלאום בבירור!"

מה הם לא יעשו כדי למנוע משברים בקואליציה? אפילו יסכימו למחוק את הלאום מתעודות־הזהות שלנו. זאת אומרת, אם התצעה תאושר, דבר שאף אחד אינו מוכן להבטיח, כמובן, בינתיים כתוב אצל כולנו ליד הלאום: „יהודי", או „מוסלמי", או „דרוזי". כולנו, מלבד מי שהתעקשו מאוד, כמו אריה נוישטיין.

● בתעודת־הזהות שלך לא כתוב כלום ליד הלאום?

לא. עד כדי כך הם לא הסכימו להתחיכ־לכת. אצלי ליד הלאום, כתוב: „בבירור".

● מה זאת אומרת?

זאת אומרת שמיום הוצאת תעודת־זהות, משהו באמצע שנת 1965, הם מבררים לאיזה לאום אני שייך. לפי דעתי, הם מבררים לאיזו דת אני שייך, אבל אצלם זה הינו הך.

● למה היה צריך לברר את זה?

במישרד־הפנים הם החליטו שאני נוצרי. אמרתי להם שאני לא נוצרי בכלל. שאלו אם אני יהודי, ואמרתי שגם זה לא. הסברתי שאני בן־אדם בלי דת. דבר כזה לא פגשו הרבה פעמים, אז הם החליטו לברר. אבל אני דרשתי בתוקף תעודת־זהות, ולכן כתבו כה „בבירור".

● האם הפריע לך אי־שעם הלאום המשונה הזה, הרשום בתעודת־הזהות?

דת

מה פיתאום! מי מסתכל בזה בכלל?

● וכשריצית לשאת אשה, הרבנים לא עשו צרות?

אני לא השתמשתי בשרותיהם של הרבנים, כשנשאתי אשה, וכך גם לא נתתי להם את הכבוד לעשות צרות.

● מה דעתך על ההצעה שבתעודת־הזהות של כולנו יימחק הלאום?

נסדר.

● רק בסדר?

מי מכטיח לך שעם מחיקת הלאום לא ייפתחו איזה ספרים שחורים, שבהם ידשמו את מי שבעיני איזה רב יש להם עבר מפוקפק, כמו שעשו לפסוליי־החיתון?

● יש לך פיתרון יותר טוב?

הפיתרון היחידי לכל הבעיות האלה הוא הפרדה מוחלטת בין דת ומדינה. אבל את לא רוצה שנדבר עכשיו על ימות המשיח?

(דניאלה שמי)

אבנר רגב:

„אני שלם עם המלצתי למוטה לפרוש!"

אבנר רגב, מי שנחשב כאיש הקרוב ביותר אל מרדכי („מוטה") גור, היה האיש שהאיץ בו לפרוש מהממשלה, בנימוק שלא יוכל לכהן כשר בממשלתו של יצחק שמיר, אחרי פרשת השב"כ. גור אומנם התייעץ גם עם מקורבים נוספים, אך אין ספק שהחלטתו הסופית עוצבה, בין השאר, בהשפעתו של רגב.

משפרש גור ממישרד־הבריאות, ויתר רגב על תואר של „עוזר־שר" ופרש עימו.

שוחחתי עימו אחרי פרסום הדוח על פרשת השב"כ.

● איך אתה מרגיש כיום לגבי המלצתך מאז?

אני שלם עם עצמי לחלוטין! לא חשבתי שעל מוטה לפרוש מכיוון שיצחק שמיר אשם או אינו אשם. לכן הדוח לא שינה לגביי מאומה. מה שהטריד אותנו היה: האם ידע שמיר על שהתרחש תחת אפו, או לא ידע? בכל מיקרה זה חמור, ולכן אני חשבתי שאסור למוטה לכהן תחתיו בממשלה שהוא עומד בראשה.

● כיום, אחרי פירסום הדוח, נראה כי אתם במיעוט הדולך וקטן.

מי שהצדק עימו, לא צריך להיות מוטרד אם הוא במיעוט או ברוב. ודאי שכדאי שהרוב יאמין במה שאתה מאמין. זה גם יותר נעים.

הפרשה

● אחרי פרישתו של גור מהממשלה, ניהלתם שיחות של התלבטות או חרטה?

ניהלנו שיחות על כך, אבל לא התחרטנו ולא חשבנו לרגע שטעינו.

● ואחרי הדוח?

לא שוחחנו על־כך ארוכות. די במיספר מילים ומבטים שאמרו: אתה רואה? צדקנו!

„אני לא רוצה לדבר בשמו של מוטה, אבל אני חשבתי מתחילתה של הפרשה — עוד הרבה לפני פירסומה — כי זאת הדרך שבה צריך לנהוג. מכיוון שהייתי קרוב מאוד למוטה, יש להניח שהשפעתי עליו, ואיני מצטער על כך.

● בגלל אמונתך עזבת את לישכת שר־הבריאות. מה אתה עושה כיום?

בדיוק בימים אלה נכנסתי להנהלת המכון היהודי־ערבי בבית־ברל. אני מנסה להפוך את זה למכון־מחקר שישמש בימה לדיונים ולעימותים על הנושא הזה. (דפנה ברק)

ם אומרים... מה הן אומרות... מה הם אומרים... מה הן אומרות... מה הם א

חנה זמר:

„מה יקרה אם מכל דבר ניכנס לפאניקה?"

בעיקבות השריפה שפרצה בשבת בבוקר בבית רב־קומות בגיבעתיים, כנראה בגלל קצר בחוטי־החשמל של המעלית, חשבתי לעצמי אם האנשים הגרים ברבי־קומות נבהלו, ומה הם עשו, אם בכלל, בקשר לזה. האם בדקו את

אסונות

יציאות־החירום? האם הם דואגים לאחזקה שוטפת של המעלית.

את כל השאלות האלו הפניתי לגברת חנה זמר, עורכת דבר **הגרה בבניין רב־קומות, במיגדלי־דויד בתל־אביב.**

אני לא מומחית לענייני מעליות. לשם כך יש שרות מעליות. אני גם לא מומחית לשריפות. לשם כך יש מכבי־אש.

● **כדי להיבהל לא צריכים להיות מומחה למעליות.**

לא צריך להיכנס לפאניקה כל אימת שקורה משהו בארץ. החל מאיידס ועבור בפריצות ובאונס, וכלה בשריפות.

מה יקרה, לדעתך, אם בכל פעם שיקרה משהו ניכנס כולנו לפאניקה?

● **לא ירדת הבוקר, אחרי החדשות, לבדוק את המעליות או את יציאת־החירום?**

לא. כשביל זה יש לנו בבניין ועד־בית ושרות־אחזקה, וזה תפקידם. (רונית אנטלר)

גילה אלמגור:

„'שחי אצבעות מצידון' יצר בעיה בינינו!"

השבוע הפיץ מנחם דיין, ראש ענף־תרבות בצה"ל, חוזר משופכל בין אמני ישראל.

דיין כתב לאמנים על המוסיבציה של אנשי־המילואים שלו, ונתן דוגמות של השתמטות מן הצבא. למשל, אבי טולדנו הוציא 10 גימלים ביום־המילואים.

ביקשתי לברר עם גילה אלמגור, חברת הוועד־המנהל של אמ"י, אירגון אמני ישראל, על יחסי האמנים עם הצבא. האם הצבא מנצל את האמנים, והאם הגיעו מים עד נפש שאמנים לוקחים גימלים במקום ללכת לשרות־מילואים.

צבא

תמיד היתה לאמני ישראל היענות יוצאת מן־הכלל בכל הקשור לצבא, צה"ל תמיד היה מקודש, ובכל נושא של התנדבות גילו אמני־ישראל היענות יוצאת־דופן.

● **היחסים הידרדרו?**

תמיד כשהיה לחץ על אמן מטויים, היה למי לפנות. תמיד גם היה עם מי לדבר, ותמיד אפשר היה להבהיר עניינים עם הצבא.

● **למי היו פרנים?**

לקצין־החינוך־הראשי ולאחראי על ענף־הבידור.

● **ומה קורה עכשיו?**

אחרי שהוצא הסרט שתי אצבעות מצידון לשוק המיסחרי, והסתבר שסרט ששיחקו בו שחקנים משרות סריד ומילואים הפסיק להיות סרט־הדרכה של צה"ל והפך לסרט מיסחרי, יש בעיה בינינו לבין צה"ל, בעיה שעדיין לא נפתרה. זה מעכיר את היחסים בין אירגון־אמני־ישראל לבין צה"ל. קיימת בינינו בעיה אמיתית, שעדיין לא נפתרה. (רונית נטלר)

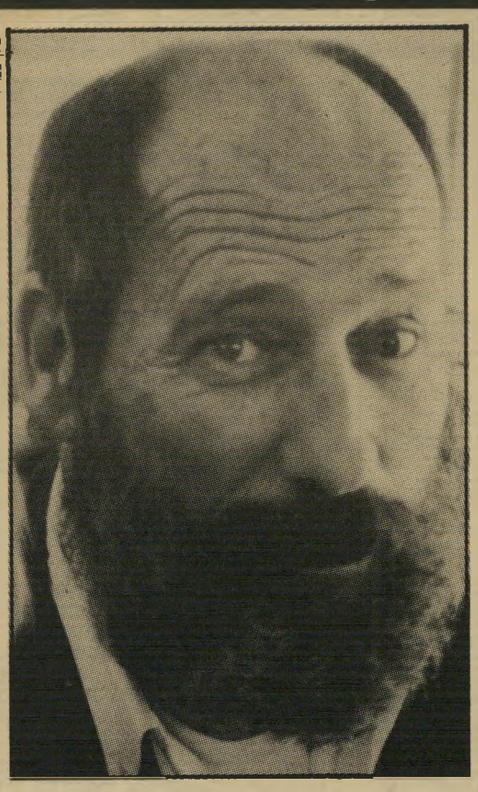

אהרון שמי:

„נבון הוא נבון אבל הוא לא הבין!"

יצחק נבון עשה היסטוריה. הוא שר־החינוך הראשון במדינת־ישראל העוסק בניסוח מחדש של סיסמות־פירסומת.

בשבוע שעבר יעץ שר־החינוך לחברת הסנה, **באמצעות הדלפה לעיתונות, כיצד לשנות את הסיסמה „בכביש אל תהיה צודק, היה חכם!"**

הלכתי לחפש את שורש כל־רע, ממציא הסיסמה, ומ־צאתי אותו (לא תאמינו!) אצלי בבית, בתפקיד בעלי הפרטי.

● **מה התיקון שהציע שר־החינוך לסיסמה שלך?**

הוא הציע: „בכביש אל תהיה רק צודק, תהיה גם אדיב וזהיר."

● **ואתה חושב שהוא צודק?**

אני חושב שהוא נבון, ובכל זאת הוא לא הבין את מה שאני התכוונתי להגיד, ולכן מצא לנכון לתקן.

● **אני מבינה שמלבד שר־החינוך היו עוד שניים־שלושה אנשים שחשבו כמוהו, שהסיסמה „אל תהיה צודק, היה חכם" מזמינה התחכמויות.**

מי שחושב כך רואה מהירהורי־ליבו. חבל לי ששר־החינוך רואה בחכמים דווקא מתחכמים. אלה פשוט שני דברים שונים לגמרי. אני התכוונתי להגיד שגם אם אתה נוהג בכביש ושומר על

תחבורה

כל החוקים, אתה צריך להיות חכם כדי לא להיכנס לצרות. במילים אחרות, „אל תהיה צודק ותישמור על זכויותיך, אלא היה חכם ותוותר כדי למנוע תאונה."

● **היה מיכתב למערכת של אחד העיתונים, ובו כתב איש שהוא עשה בדיוק כמו שהסיסמה אמרה, וכשהיה פקק בכביש הוא עלה על הבנקט ותפס אותו שוטר. מה אתה אומר על זה?**

אני אומר שמי שעושה עבירה כזאת הוא לא חכם, ומי שכותב על זה בעיתון אחר־כך הוא טיפש.

● **תסלח לי על שאלה אישית. איך אתה נוהג בכביש?**

אם לא מספיקה לך העובדה שאני מחזיק ברשיון נהיגה יותר מ־30 שנה ועוד לא הייתי מעורב בשום תאונה, טפר־טפו, הרי בדרך כלל, כשאני כבר מגיע לוויכוח עם נהג אחר על הכביש, אני תמיד צודק, אם כי אשתי (שאת בטח מכירה אותה) חושבת תמיד להיפך. (דניאלה שמי)

מנגד

כישלון

ובכן, נכשלנו. כולנו. הסופרים והמשוררים עם אנשי זכויות־האדם, העיתונאים עם המכונים אנשי רוח. עוד תבוסה למחנה יפי־הנפש במרינת ישראל. אנשי־רוח כולם.

הגירוש של אכרם הניה מארצו, ממולדתו, באין מישפט, אינו לחרפה לו. אדרבה, בשלב אחרון נראה היה כי בחר בכך, ובלבד שלא יפקיד את גורלו בידי הצדק הישראלי.

הגירוש הוא לחרפה לנו, לכולנו.

לאלה שמחו וכתבו ואירגנו והתכנסו. ולאלה שלא מחו ולא כתבו ושתקו.

לאחר הגירוש נמסר לי מפיו של עורך־דינו של האיש, שמעולם לא הועמד לפני בית־דין ישראלי, כי הוא מודה לי ולכל מי שפעל למען מורשו.

עוד הרבה תודות כאלה ואברנו.

בעיתונות קראתי כי לבית־הדין הגבוה לצדק הוגשו 350 מיסמכים ובהם ראיות המוכיחות בעליל כי אכרם הניה, העורך, היה למעשה „מפקד בכיר באש"ף."

אני כבר מניח לשאלה מה זה „מפקד בכיר באש"ף." רב־סמל? סגן־אלוף? אלוף (במיל')? אני משער שהכוונה למשהו מעין הדרגה שהיתה לראש־ממשלתנו יצחק שמיר בלח"י, למשל. רק למשל, כמובן.

על חטאיי אני מודה. בימים רחוקים למדתי כמה סמסטרים לימודי מישפטים במה שכונה בימי המנדט בית־הספר הגבוה למישפט וכלכלה. היה זה בימים שלפני פתיחת פקולטה למישפטים באוניברסיטה ישראלית כלשהי. ואולי כבר היתה — באוניברסיטה העברית בירושלים.

עד היום אני זוכר את המרצה למישפט פלילי כשהוא מכריז באוזינו: כשיש לתביעה חמש ראיות מוצקות — הסניגור בצרה. אבל כשיש לה חמישים — הוא יכול לישון בשקט.

המחשבה על דבר 350 ראיות אף לא עלתה בדימיונו של המרצה שלנו. ואל נאשים אותו: זו היתה ארץ־ישראל של פעם, זו שלא תחזור, שלפני ה„שלמה".

כיוון שלא ראיתי את הראיות, וכיוון שהוצגו בחושך על־ידי מה שמטעמי נוחות אקרא לו מנגנון החושך, וכיוון שבית־דין ישראלי לא הכריע באשר להן — אני מרשה לעצמי לומר שהן שקר.

על פי מיטב הכרתי ומצפוני וניסיון החיים שלי.

ובכן, לגביי הן שקר. ורק בית־דין ישראלי יכול היה להוכיח את ההיפך.

ואם הן, הראיות, כל השלוש־מאות־וחמישים, הן שקר — גם יצחק רבין והכפפה שלו האלוף ברק הוא שקר. ואם יצחק רבין ועושה דברו שקר — גם שמעון פרס שקר. ואם יצחק רבין ושמעון פרס שקר — גם מה שמטעמי נוחות אקרא לו בשם מיפלגת העבודה הישראלית היא שקר.

ואכרם הניה גורש איפוא על־ידי השקר הזה, הנקרא מיפלגת העבודה הישראלית. לא על־ידי יצחק שמיר או מודעי או רפול או רוני מילוא, וגם לא על־ידי הרבנים כהנא ורוקמן וולדמן ופרץ ואורי זוהר ויוסקה וכו'.

כך בפשטות.

מכל מקום, עד שלא יוכיח לי בית־דין ישראלי את ההיפך.

ואת זאת אנחנו רושמים היום לפנינו ביום כישלוננו וביום ניצחונו של אש"ף, כולל אש"ף זה שבתוכנו. **נתן זך** ■

מן הגיזוז

הסכנות שבדו־לאומיות

אין אני מסיח את דעתי מהסכנות הכרוכות בנסיון שכזה (של מדינה דו־לאומית), בייחוד בגלל חוסר־הבגרות הפוליטית בקרב חלקים גדולים של הארץ והרמה המוסרית והחינוכית הירודה. אולם היהודים והערבים יוכלו לחיות יחד בארץ רק על יסוד אמונה — אמונה שהם עמים־אחים, ושהם יכולים להתרומם מעל לחולשותיהם וקינאתם, אם כי הדבר נראה קשה כיום. ומאחר שרק על־ידי אמון הדדי אפשר להעלות על הדעת חיים משותפים בתנאים מסובכים אלה, ככל אשר יהיו היהודים והערבים נרדים יותר וגלויים יותר זה לזה בימים אלה של שינאה ואסון, כך יאריכו לזכור זה את מתוך ריגשי תודה וידידות. אם יש לעשות ויתורים פוליטיים, ייעשו־נא עתה וביד רחבה. על העברי להגיד לערבי: „אין אנו רוצים שהאחד ישלוט שילטון פוליטי על זולתו" ועל הערבי להגיד לעברי: „אנו מכירים בזכותו השלמה של היהודי לחיות כאן." היהודי והערבי צריכים להתכנס יחד ולהגיש אחר־כך את הצעותיהם המשותפות לממשלת המנדט.

י"ל מאגנס, 1929. מתוך בעיות, במה חודשית לחיי ציבור בהוצאת מ' בובר ובעריכת א' סימון, יולי 1947.

דור דור ודורשיו

האם יודעים בני הארבעים שאיתרע מזלם והם משמשים בשורות הציבור ובמיפעלים גרוליים, כי יש כבר מי שמספיד אותם? האם הם מודעים לכך, כי הקריירה שלהם תמה — לפחות בעיניהם של מוסדות מחקר ממומנים על־ידי נותני העבודה — וכי מומחי פירנין העבודה שוב אינם מצפים מהם לדבר, זולת זאת שימשיכו בתפקידיהם הנוכחיים עוד כמה שנים עד לשילוחם הדיסקרטי לשדות המירעה של גימלאות? לא מבוקשת? בקיצור: האם הם מודעים לכך כי החרב כבר הונפה — לפחות במידה שהדבר תלוי במומחי תעסוקה למיניהם — ועתה היא רק ממתינה לעיתוי המדוייק כדי להיות מונחתת על צווארייהם וצווארוניהם הלבנים של מי שעוד מעט־מחר הזמן האבוד — אלא אם כן אתה, במיקרה, מארסל פרוסט. אכן, גם לבני גיל זה ובוגרים מהם צפויות עדיין אי־אלה „התפתחויות" — לא דרמאתיות, כמובן; ייתכן־גם־ייתכן שעוד יזכו לקידום בדרגה אחת או שתים בהיראַרכיה המיקצועית שלהם. אבל, בעיקרו של דבר, כבר עשו את שלהם והם — כושים או לא־כושים — צריכים להתכונן „ללכת", משמע, לפנות את המקום לצעירים מהם שחלקם כבר משרבבים את ראשיהם אל תוך ההיכל כאומרים: „נו... עד מתי?" כך או כך, אם ירצו ואם ימאנו, בגיל 45 תגיע הקריירה שלהם לסיומה. ואם עדיין לא כיום הזה ממש, הרי שבעתיד הנראה ביותר לעין.

בקיצור: גיל 36 זה כבר לא מה שהיה.

מסתבר כי מה שידענו מכבר ביחס לספור־טאים, לאשפי מתמטיקה, לקציני צבא־הקבע ולגאוני מחשבים הוא בעצם הגורל המזומן לכל־נו, אשפים ולא אשפים כאחד. לשון אחרת: מה שצפוי היה בעבר לאלה מאיתנו שהגיעו לפיסגת הישגיהם בגיל צעיר יחסית — ממתין עתה לכולנו, תורות (תודות???) לחידושי הטכנולוגיה ולכלאי האנושי הגדל־והולך בחברת התחרות הקפיטאליסטית־בירוקראטית שלנו.

האומנם לכולנו? וכבר, ברור שלא דייקנו. יוצאים מכלל זה אלה שתבונתם, או דלות כישרונם ואולי חוסר העזתם ושאפתנותם יעצו להם שלא להלך בגדולות; אלה, העצמאיים הקטנים, העוסקים המוּרשים והלא־מורשים בגאלאנטריות ובדוכני הפלאפל שלהם, אינם תלויים באיש ולפיכך גם לא צפויים לפיטורים. מסתבר שגם כאן היתרון הוא כולו נחלת בעלי מה שקרוי כיום „הראש הקטן". אבל לא כולו. שכן אליהם צריכים עתה להוסיף גם את אלה שפרשו מן השורות הציבורי ומן המיפעלים התעשייתיים והפיננסיים כעוד מועד, ו„בעוד מועד" זה מפרשים המומחים הצרפתיים כגבול ה־33, בראותם את האופק והנה הוא חתום ונעול לפניהם, ופנו עקב כך לבסס לעצמם קריירה חדשה, נוספת על זו הראשונה, אולי צנועה יותר. אחרי גיל 33, מציינים המומחים, כבר קשה מאוד לנקוט צעד כזה, והוא אף עשוי לדעתם להיות „התאברותי."

מובן מאליו שהמומחים המצוטטים לא הביאו בחשבון, בפסיקתם זו, את האלופים במיל' שלנו, שהמירו את מדי צה"ל בדולארים ובשאר מיני ואלוּשה זרה בעיסקי הנשק שלהם; את אלה המעטים שגורלם שפר עליהם וזכו בקריירות ציבוריות מרשימות דווקא לאחר תום הקריירה הקודמת שלהם (אצלנו, בדרך כלל, צבאית או תיקשורתית), שדווקא היא משמשה אליהם את תשומת־הלב והעלתה אותם לדרגים בכירים בהרבה מאלה שהיו שרויים בהם קודם לכן. כן לא נזכרים כאן סופרים ומשוררים, עיתונאים ועורכי־דין, ציירים ופסיכיאטרים ומדינאים ורבנים וכיוצא באלה, שרק המוות — לפעמים אפילו לא סניליות במצב מתקדם! — ישים קץ לקריירה המתקדמת־עם־הגיל שלהם. ומובן שהסטטיס־טיקות שלנו גם לא עסקו בחריגים: לא בר"ר בורג ולא ברונאלד רגן, לא באיב מונטאן ולא בדן בן־אמוץ.

אבל כמה דן בן־אמוצים יש לנו בעולם המזדקן והמתקרר שלנו.

קט יגיעו לגיל עצה („בן חמישים לעצה") — והעצה מהם והלאה.

גם אנחנו לא היינו יודעים זאת, ומן הסתם גם לא היינו נדרשים לסוגיה זו של דורות ופער דורות, בחיים ככסיפרות, בארץ ומחוצה לה, לולא שני מאמרים/דיווחים שנזדמנו לידינו בעיתון לה מונד, ושאותם שמרנו על גבי שולחן הכתיבה שלנו עד שתבוא שעתם.

והיא באה — וגם על כך עוד נרחיב את הדיבור. לפי שעה נתרכז בגורמיה.

ובכן, המרכז לשיפור העסקים, מיסודה של לישכת המיסחר והתעשיה של פאריס, ביחד עם העיתון הנחשב לה מונד, זימנו רב־שיח לדיון בבעיותיו של ציבור השכירים שהם כיום בגיל ארבעים־פלוס־מינוס. והדברים שנשמעו שם מפי המומחים למיניהם ראויים שיישמעו גם כאן, אצלנו, שהרי ברור שתחולתם אינה מצטמצמת לגבולותיה של הרפובליקה הצרפתית החמישית בלבד.

המסר — לא אנשי בשורה אנחנו הפעם — של רב־השיח הוא זה, שבעידן הטכנולוגי שבו אנו חיים ניתן לראות את בני הארבעים־ומעלה כמי שכבר השלימו את הקריירה המיקצועית שלהם, רובה ככולה, גם אם אינם מודעים לכך. ספונים בלשכות־היהם, שאננים וינוחים במישרדיהם, מוקפים מזכירות מבשלות קפה וצעירים שאפ־תנים כנועים למראית־עין, אין בני הארבעים שלנו יודעים מה שלישכת המיסחר והתעשיה של פאריס כבר יודעת, כלומר, שאחרי גיל 36 שוב „לא קורה כלום" בחייו המיקצועיים של אדם; שאחרי גיל זה שוב אין לצפות ממנו לשום חידושים מהפכניים או יוזמות חדשניות, וכי מה שלא השיגו בני ה־36 עד לאותו גיל לא ישיגו גם אחר־כך. במילים אחרות: אחרי גיל 36 כבר לא כדאי, ובעצם גם אי־אפשר כבר, לצאת בחיפוש וכך יצא הסוד. שהרי תמיד ידענו שהעולם של ערוב ימינו, ועל־אחת־כמה־וכמה העולם של בנינו ובנדינו, לא יהיה העולם הזה שהיכרנו אנחנו בנעורינו, ובוודאי שלא יהיה דומה לעולם שאותו ידעו הורינו והוריהם. אבל שגיל העצה ייהפך לנו, בעגלא ובזמן קריב, לגיל העצה הרעה — זאת לא חשנו ולא חששנו עד שבאה לישכת המיסחר והתעשיה הפאריסית ופקחה את עינינו.

קריקטורה? תחזית־שווא של מומחים המת־בדים תמיד או לרוב (ראה חזאי מזג־האוויר)? — אולי. אבל אילו אמר מאן דהו להורינו, שמכשיר מיכאני מצוייר בתוכנה יוכל לחבר שירים, ולוא גם גרועים, ולבצע את מלאכות הבית, האם לא היו גם הם רואים בכך קריקטורה ותחזית־שווא?

לא כולם. היו גם סופרים מחוננים בכושר חיזוי ונבואה מדהים מסוגו של קארל צ'אפק הצ'כי (1890 — 1938), שבמחזות אוטופיים כמו ר.או.ר. (שבו הופיע לראשונה מושג ה„רובוטים" הגזור משורש סלאבי, אותו חידש אחיו הבכור של קארל, יוזף צ'אפק, צייר, מחזאי, סופר, כימאי ועורך שמצא את מותו במחנה הריכוז של ברגן־בלזן בשנת 1945), וכן ברומאנים שלו (של קארל צ'אפק) התמקד בסוגיה זו של הטכנולוגיה המאיימת על האדם, ואף חזה מראש את המצאתו של כוח־הרס דומה בעוצמתו לזה של פצצת האטום.

לא, לא אליהם ואל שכמותם כיוונתי. המדובר כאן בבני־תמותה רגילים שלא למדו דבר מניסיונם שלהם ומניסיונם של אחרים, ובדרך־כלל גם גאים בכך, והם עודם מאמינים כי האנושות תמצא תמיד דרכים „להסתדר איכשהו", וכי „אנו נתגבר". כדרך שנמצאו דרכים וכדרך שהתגברנו בעבר.

במילים אחרות: א.ט. — ידיד מעולם אחר או האוייב הניצב בשערו?

●

לצידו של הדיווח על רב־השיח הנזכר מובאת בלה מונד דעת־יחיד של מנהל אחת הלשכות הנזכרות לקידום ולשיפור העסקים, ובה — תחת הכותרת האומרת הכל: המיתוס של „מקום לצעיריים" – כתב־סניגוריה מרשים על בני העשׂרונים או העשׂורים שנדונו לסילוק אקו־לוגי.

אומר הכותב: הטענה בדבר חוסר כושר ההסתגלות של בני הארבעים מהווה דוגמה טובה לבעיית סרק הנובעת מהמיתולוגיות השולטות בחברה שלנו. מדוע מחסום בגיל חמישים? הרי כל אדם מכיר מניסיונו, במחזוריות של אחת לעשר שנים לערך, תקופות של תמורה בחיים האישיים, המישפחתיים והמיקצועיים, תמורה המולידה לפעמים שינויי־כיוון ולעיתים מהפכים של ממש בכל אחד מהתחומים הנזכרים.

„למות או להיוולד מחדש — הניסוח הוא הרבה יותר מדי חד־ילחק ופשטני," כך בהמשך. כל ההישגים האנושיים בני־הקיימא הושגו בדרך של התפתחות מודרגת, נידבכית, נידבך על גבי נידבך, בעולם בר־תבונה הנעשה עשיר יותר ויותר. קל מדי, נוח מדי לומר „פנו מקום לצעי־רים." אכן, כאשר נראה כי דור שלם נכשל בניסיונו לחולל שינוי חברתי משמעותי, נוהגים אנשים לומר שהדור הבא אחריו יצליח בכך יותר. ואולם, היש ערובה לכך? כדי לחולל שינויים־של־ממש חייבת כל החברה כולה, צעירים עם צעירים פחות, להיראתם למלאכה. ברור שבמצבי משבר כלכלי סטרוקטוראלי, בעת שגראה כי כל המערכות הכלכליות לוקות בתיפקודן או שאינן מתפקדות כלל, תישמע גם הטענה בדבר הצורך בקיצוץ בהוצאות כדי למנוע גרעונות מצטברים, והטענה המתלווה אליה כי קיצוץ כזה בהוצאות מחייב מתן קדימות לבני גילאים צעירים על חשבון הוותיקים שאותם יש להוציא לפנסיה מוקדמת. עד כה יישמו מחשבה זו על בני החמישים־ומעלה, אבל כיום כבר כוללים בין ה„וותיקים" גם את בני הארבעים־ומעלה.

ואולם, הוויתור על „הזקנים", מרגיש הכותב, פירושו ויתור על פוטנציאל ניכר, אוצר בלום של ידע וניסיון, ומה שחשוב לא־פחות — על גורם מישקי וחברתי מייצב, כמו גם על „הזיכרון החי" של המיפעל. כל המשברים — חברתיים ככלכליים או אישיים — מייצגים תקופות־מעבר, ריגעי מיפנה שהם בלתי־נמנעים ואף נחוצים. נחוצים, שהרי אין זה מיקרה כלל שסי־מן־הכתב (אדיאוגרם) היפאני למילה „משבר" מורכב משני אידיאוגרמים בסיסיים: זה של חרדה וזה של סיכוי!

עד כאן נאום הסניגוריה. אבל הוויכוח שאת עיקריו הבאנו לא נתקיים בחלל הריק. המדובר

רזני סומק

יסמין, שיר על ניר זכוכית

פִּרְוֹז מְרִימָה שְׂפָתַיִם
לְשַׁמֵּט
שִׁימְטִירִי יַסְמִין
עַל אֵלֶּה שֶׁפָּעַם נִפְגְּשׁוּ
וְלֹא יָדְעוּ שֶׁהֵם בְּאַהֲבָה.
אֲנִי שׁוֹמֵעַ אוֹתָהּ בְּפִיאַט שֶׁל מוּחַמַּד
בְּצַהֲרֵי רְחוֹב אבן גְּבִירוֹל.
זְמָרַת לְבָנוֹנִית שָׂרָה בְּמְכוֹנִית אִיטַלְקִית
שֶׁל מְשׁוֹרֵר עַרְבִּי מִבַּקְעָה אֶל גַּרְבִּיָּה
הַחוֹצֶה רְחוֹב עַל שְׁמוֹ שֶׁל מְשׁוֹרֵר עִבְרִי שְׁחִי בְּסִפְרָד.
וְהַיַּסְמִין? כְּשִׁיפּוֹל מִשְּׁמֵי אַחֲרִית הַיָּמִים
יוּכַל לִהְיוֹת לְרֶגַע גַּם
רְמִזּוֹר יָרֵק בְּצֶמֶת הַבָּא.

משנה לעורך: שמעון צמרת

גם אינו בבני ארבעים ערטילאיים, נטולי מולדת ושפה ותרבות, כדרך שלא מדובר כאן בהת־ פתחויות אופייניות לקאמבודיה או לפיליפינים. הדברים נוגעים לצרפת. ואנשים שהם בני ארבעים־ומעלה בצרפת נמנים, כפי שאכן מעידים לנו כאן בהערת־שוליים, עם בני „הדור של 1968". כלומר, לא ילידי 1968, כי אם גברים ונשים שהיו בשנות העשרה המאוחרות או בשנות העשרים המוקדמות לחייהם בעת שהתחוללה בארצם „מהפכת הסטודנטים" של 1968. לשון אחרת: המדובר בדור ביניים, לפחות מנקודת־ הראות שלנו היום: בין זה של 1945 או 1948: אנשים שהיו בגיל העשרה או בשנות העשרים המוקדמות כתום מילחמת העולם השניה או בשנים הראשונות שלאחריה (הוא „דור המדינה" שלנו בישראל), לבין הדור שבימים אלה ממש, כעשרים שנה לאחר ה„מהפכה" של 1968, אילץ את ממשלת צרפת לחזור בה מכוונתה לבצע רפורמה אקדמית־תרבותית שיש בה, בין השאר, נסיגה ממיקצת מאותם הישגים שהושגו על־ידי צעירי 1968 (כולל הפנית תלמידים מתחומי מדעי הרוח והחברה, הבלתי־רייווחיים כביכול מבחינה כלכלית, ואשר אין בהם די אפשרויות תעסוקה לאחר גמר הלימודים — כאן אין שום הבדל בין צרפת לבין מערב־גרמניה, אנגליה, הולנד או ישראל, למשל — למיקצועות הטכנולוגיים שהמימשל הקפיטאליסטי־טכנו־ קראטי חפץ ביקרם).

ונשאלת השאלה: האם אכן קיים „דור של 1968", במובן זה של תודעה קולקטיבית שגובשה על־ידי נסיבות החיים והניסיון המשותף והקירבה הביוגראפית? ואם כך — האם הוא קיים בישראל כדרך שהוא קיים בצרפת או בגרמניה (וכאן, בישראל, אולי נכנה אותו בשם „הדור של 1967", שנת מילחמת ששת־הימים וראשית המחלוקת על „ארץ־ישראל השלמה"). ואם אכן קיים דור כזה, בחינת הוויה קיבוצית שאפשר לתת בה סימנים, בצרפת, בישראל ואולי גם באנגליה (אנגליה של העידן הפוסט־אימ־ פריאליסטי), כמה הוא שונה מזה שלפניו, זה שגיבושו הנפשי והרעיוני חל בשנים 1945־1948, או מזה שבא אחריו, כלומר, זה היוצא לדרכו המיקצועית בעולם בשנה זו עצמה, החולפת בימים אלה עם קיללותיה, ובשנים שתבואנה אחריה, עם קיללותיהן וביריכותיהן, ואשר לו, לדור החדש הזה, כבר מתבקשים בני הארבעים־ פלוס־מינוס של ימינו — בצדק או שלא בצדק — לפנות את הדרך.

(מאמר ראשון)

נתן זך ■

תיאטרון

הלאה שילטון העריצות

„מולייר" בתיאטרון חיפה
מאת: מיכאיל בולגאקוב
עברית: יעקב בסר ויהושע סובול
בימוי: גדליה בסר

מי שקבע כי הנושא המרכזי של המחזה מולייר של בולגאקוב הוא המאבק בין האמן לצנזורה עשה עוול גדול ליוצר הרוסי וגימד את יצירתו. על־פי דיווחי הביוגראפים אומנם נראה כי מה שהניחה את המחזאי בבחירת הנושא היה הרצון לצאת כנגד הצנזורה. ואולם מה שמצוי לפני הקהל אינם רצונו או כוונתו של יוצר כלשהו כי אם התוצר המוגמר, ובמיקרה זה — המחזה. ומחזהו של בולגאקוב יוצא כנגד דבר־מה עקרוני ואימתני הרבה יותר מאשר תופעת הצנזורה. הוא יוצא כנגד שילטון העריצות באשר־הוא, וכנגד העריצות הדתית בפרט.

אומנם נכון, שאחת התוצאות השליליות של שילטון מוחלט — מלוכני, דתי או כל צורה אחרת שילבש — היא אפשרות השלילה של חופש הדיבור והביטוי האמנותי. אבל במחזה מולייר מסוכן המימסד הדתי הרבה יותר כשהוא מנסה לדובב את השותקים מאשר כשהוא משתיק את המדברים. ואשר למימסד המלוכני, שם מהווה השתקת האמן ושלילת חופש האמנות צורה מישנית של דיכוי, לעומת שלל אפשרויות העוול האחרות הפתוח לפני מישטר עריץ.

רומה שגם על פי המחזה שלפנינו מתפקדת הצנזורה בעולמו של לואי ה־14 מלך צרפת כעוד אקורד צורם בעולם דיסהארמוני מורכב, לא כמוקד פורענות מרכזי. המאמצים הננקטים, לקראת סוף ההצגה, להפנות את מירב תשומת־ הלב דווקא לעניין זה נראים, לפיכך, תמוהים.

דייוויד הוקני: דיוקן עצמי קולאז' צילומי
(מתוך התערוכה במוסיאון תל־אביב)

יותר משהם תורמים להמחשת המסר הכולל של המחזה, דומה שהם מחלישים אותו.

מאידך גיסא, יש להודות שגם בלא הפרשנות האקטואלית לוקה מחזהו של בולגאקוב בחסר. ואולי נכון יותר לומר עליו, שהוא לוקה ביתר. יותר מדי מרכיבים, יותר מדי פירוט, יותר מדי חזרות והרבה, הרבה יותר מדי אריכות. ועם זאת ולמרות הכל — הצגה מעולה.

אין ספק: מה שהפך את הטקסט שלפנינו לחוויה תיאטרונית מרשימה היא, בראש ובראש־ שונה, מלאכת הבימוי המבריקה של גדליה בסר. על פני העלילה הטראגית, סיפור עלייתו ונפילתו של המחזאי הצרפתי הגדול, השכיל הבימאי להשרות אווירה שניונה מן הקטעים הקומיים המשובצים ביצירה ומפעילה סך־כל המזכיר לא־ במעט את האווירה האופיינית לקומדיות המו־ ליריות הידועות. בסר תירגם את העורף ואת המיותר שבטקסט לשפתן של הרבה דמויות־רקע מרשימות, הרבה עשייה חיונית, הרבה מישחק בנוסח הקומדיה דל ארטה והרבה תנועה עשירה בחלל הבימה. כך בסצינות הקומיות דוגמת סצינת הפתיחה והסצינות בארמון המלך, וכך בסצינות הקודרות. כגון בחקירת המרקיז דאורסיני במרתפי „כת מקדשי הקודש." המרקיז מובא אל המקום בדרך־לא־דרך ובאמצעות פתיון נשיי, וכל זה למען יוכל החוקר לספק לו לנחקר מידע האמור להכפיש את שמו של מולייר. מעין רוב מהומה על לא מאומה.

את רוב המהומה מכפילים הבימאי והיוצרים שעימו עשרת מונים. כך מתרחשת הסצינה בצילו של צלוב אדיר־ממדים, לרגלי גלגל־עינויים אינקוויזיציוני ענק, כשלכל אורך הקירות ניצ־ בות דמויות עוטות שחורים ומטילות אימה. כל־ כך גדול, כל־כך לא־מציאותי, וכל־כך מתאים להגזמות הקומיות האופייניות למולייר.

להצלחת ההצגה תרמו רבות גם איש התפאורה אדריאן וקס; עדנה סובול שעיצבה את התיל־ בושות; וכמובן — השחקנים שהגדילו הפעם עשות, וראשונה לכולם ליאורה ריבלין.

עדנה אלוני ■

תרבות

מוספים סיפרותיים

יותר ויותר מתברר כי צדקו אלה שהסתייגו מן העליה על הבריקאדות בפרשת החילוני האחרון. המדובר היה כנראה באמת במטרת־ דמה, במישחק מכור ובתרגיל של „הוצאת עיזים מההדר." התסריט כמו הוכן מראש, צפוי לכל פרטיו, על פי רצפט קבוע: החרפת שתיים־שלוש התבטאויות, ניבול־פה אחדים, הזמנת העיתונאי לחיזוי השערוריה הצפויה. והרי לכם הסמרטוט האדום המונף לעיני שוורי הצנזורה ותומכיהם בחזית הסירוב שלנו. גם הם, כצפוי, נפלו בפח שהוטמן להם על־ידי הבימאי הזריז. בסופר־של־ דבר הסתדרו הדברים חיש־קל במשא־ומתן נוסח רחוב לילינבלום, אך כמובן לא לפני הבשלת היבול התיקשורתי.

במילים אחרות: מה שהיה לפנינו גם הפעם לא היה אלא „מחזה־טריק" שנועד לבחון את זרועות התמנון של הצנזורה ולהפעיל את מערכות־ההגב שלה — אנשי ה„שלום עכשיו" של חופש היצירה בארץ — כמו גם את יריביהם ואויביהם המושבעים: מעין תרגיל הג"א מלווה בצפירות אזעקה עולות ויורדות. „הספרי, גבוה, נאה, כיפה סרוגה בקצה תלתלין, לא מסרב לשום מראיין (ההדגשה שלי — ש"צ), גורף את כל הקופה של מילחמת הצנזורה. ליד הנאות הניגוחה שלו בלטה בצוותא עוד יותר מראיתו הסגפנית של חנוך לוין," כותב יגאל סרנה בידיעות אחרונות. אף הוא, כרבים אחרים, הבחין בין נוצץ לנוצץ. עתה, משהוסרו הברי־קארות, שבו אנשי־ הרוח כלעומת שבאו, לא בלי תחושה כי נוצלו כראוי. תגובתו של הספרי כלפי מבקריו, שנתפרסמה במדור מה הם אומרים (העולם הזה 2573): „הייתי רוצה להגיד לאנשים האלה שיקפצו לי" — דומה שביטאה סיפוק על מלאכה שעלתה יפה. מי יודע, אולי בעתיד יצטרך הוא לקפוץ להם.

●

אשר לנו, אנו עוד נחזור לנושא כשנבקש דיווח מן התיאטרון הקאמרי על גורל כספי הקרן נגד הצנזורה אשר תוקם, אי"ה, בכספי התמלוגים של המחזאי המקפיץ.

●

„לא מסרב לשום מראיין" הוא גם המשורר החוזר אל כפרו, האמן הגולה נעים עריידי, אשר גלגלי הכירכרה המחזירתו אל הכפר מותירים חריצים עמוקים בכל אמצעי התיקשורת. בין שאר תגים המוצגים לראווה על מדיו תקע גם תג אצ"ג. ואולם דומה ששנות־אור מפרידות בין האקספרסיוניזם המחושל של אורי צבי גרינברג לשירתו של תלמידו עריידי, הנראית לא־אחת נאיווית ורכה כזו של נער מתבגר.

ניסיונותיו להחיל על עצמו קונוטאציות של משורר פוליטי, באמצעות ובעוצמת מחבר כלב בית או ספר הקיטרוג והאמונה — בשיחה הארוכה ורצופת הסתירות עם ענת לויט במוסף הסיפרותי של דבר — נראים שלא־במקומם, שלא לומר: מגוחכים מעט. חזרתי אל הכפר (זה שם סיפרו של עריידי) — טוב ויפה, ואין גם ספק שזכותו היתה לעשות זאת. אבל הדברים היו אולי נשמעים אמינים יותר בלא ליווייה הקולני מדי של תיזמורת הבצורת המוכנה אצלנו להזדמנויות הנדירות שבהן אנו מגלים סלחנות והתחשבות.

●

עוד „לא מסרב לשום מראיין" הוא אסיר־ העולם האינטליגנטי סמי אלקיים, המשתלב יפה־ יפה במיתחם הסיפרותי ואשר תהליך שיקומו מתמשך באחרונה על גבי שטיח אדום שפרשו לרגליו חסידיו. למענו אף נפתחו, לא בלי להיטות, שעריו הממוחשבים של העיתון חדשות. וראה זה פלא: אף מבלי שנדרש להציג תעודת־ כשרות. כי מי שלומד אצלנו להניח תפילין, ולוא גם בגיל מאוחר יחסית, זוכה במחילה אוטומאטית גם כאשר הוא מצמיד את הטוטפות אל עורפו במקום אל המצח. בכלל, עיתון זה אשר טרם נימול סיפרותית אך מגלה סימנים ותיקים של שיפשוף בכל הנוגע לעניני פלילים, ביידוד וספורט, החמיץ באחרונה הזדמנות־פז לשלב בשורותיו את המשורר יוסי שרון, מחתני פרס ראש־הממשלה לשנת תשמ"ז, אשר נתן את הסכמתו לערוך מעל דפיו מוסף סיפרותי של ממש. הגיליון הראשון אמור היה, ככל הנראה, לכלול תגובות של סופרים ואנשי־רוח על הכוונה לגרש מישראל את העורך הירושלמי אכרם הניה. נמצא מי ששקל ושקל וסופו ששילח גם את העורך המיועד אל מעבר לנהר הסמבטיון. אולי ימצא שם את היהודים האדומים.

●

בין כך ובין כך נמשך קשר השתיקה סביב ספר שיריו החדש של המשורר ואיש הסקאנדאלים מנחם בן (בראון לשעבר), אשר ראה אור לפני כשלושה חודשים בסיועו הכספי — עובדה ראויה לציון בקריית־ספר שלנו — של ידידו ירון גולן. בן אומנם ידוע, כאמור, כאיש ריב ומדון, שוחר שערוריות ופירסומת עצמית, אך אין בכך כדי להצדיק סוג כזה של צנזורה נקמנית ואולי גם פחדנית.

כיוון שמדובר בנשק המופעל בדרך כלל כנגד החזק ולא כנגד החלש, ייתכן־גם־ייתכן שהחרם המאורגן שהוטל על שירים חדשים עשוי עוד לפעול, בחשבון אחרון, לזכותו של המשורר שרק מעטים עוררים על כישרונו.

לפי שעה הוא יכול להתנחם באימרה העתיקה, על פיה „מה שאינו הורג אותי — מחזק אותי."

שמעון צמרת ■

נחבאים אל הכלים

„איזה ציור יפה," קרא בהתפעלות הצייר אביגדור סטימצקי, רב־אמן שאין עוררים על סמכותו, למראה שלושת ציורי השמן הקטנים התלויים מולו על אחד מכותלי התערוכה „60 שנה אחרי" שקיבצה יחד בבית ראובן בתל־ אביב כרמלה רובין, אוצרת התערוכה והמנהלת רבת־התושיה של המישכן.

סטימצקי לא ידע ולא יכול היה לזהות את יוצרם של הציורים שלפניו. שכן עבודותיו של דויד — או, בלשון ידידיו משכבר הימים: דוידקה — נבוט לא נראו בתל־אביב במשך יותר משישים שנה. וביתר דיוק: מאז הוצגו בתערוכות צריף האהל של השנים 8־1926־7, שאת רושמם ואת האווירה המיוחדת להם משחזרת כרמלה רובין בהצלחה ניכרת בתערוכה היסטורית שהיתה מפארת את כתליו של כל מוסיאון בארץ.

דוידקה נבוט, מחלוצי העליה השלישית שהצטרף לקיבוץ עין־חרוד כשזה עוד שכן ליד מעיין חרוד, סירב להצטרף אל חבריו כשעקרו מן המעיין ועברו למישכנם החדש שעל הגיבעה. שנים אחדות נותר כשומר ליד המעיין האהוב עליו, כשהוא ישן בערסל. לאחר־מכן עבר לבית־ אלפא. כיום הוא מתגורר במעלות שבגליל, בה הוא מוסיף לצייר.

אכן, החודשים האחרונים היו חודשי גילוי ועדנה לכמה יוצרים ותיקים, מהם ידועים ובעלי־ מוניטין, מהם נשכחים ונשכחים־למחצה. תחילה באה תערוכתו המרשימה של נחמיה שטנצל בגלריה שי דנון, שגם בה הוצגו עבודות פרי שישים השנים האחרונות, שמעולם לא נראו במרוכז. התוצאה היתה אחת ההצלחות המיסח־ ריות של העונה: מרבית היצירות נחטפו ממש על־ידי אספני ציור הנוף הארצישראלי. בימים אלה נערכת באולם מיסדר זבוטינסקי (רח' בן־ סרוק 10) בתל־אביב תערוכתו של הצייר הוותיק אביגדור קיפניס, קרוב מישפחה של משורר שיר־הילדים לוין קיפניס. בימים אלה גם הולכת ונשלמת הדפסת האלבום המוקדש ליצירתה של הציירת ופסלת הקראמיקה ג'ניה ברגר, מראשי־ נות עין־הוד ומחלוצות הציור לתיאטרון בארץ־ ישראל. אלבום מיוחד־במינו נוסף היוצא לדרך הוא זה של הציירת הוותיקה ציונה תג'ר, אמו של חברי־הכנסת אברהם כץ־עוז, שאף זכתה לכך שבול ישראלי יוקדש ליצירתה. יהיה זה אלבומה השני של הציירת, והוא יכלול בעיקר עבודות שצוירו על נייר כסף.

חיים ■

הבהרה

במוסף סופשבוע האחרון של העיתון מעריב יוחסו לי הדברים הבאים שהופיעו בעמוד התוכן של העולם הזה (מס' 2573) בקשר עם מאמרי ב„דף חדש" על כינוס שיריה של חבצלת חבשוש: „סופר שחצן ומשורר מתנשא, נביא בעיני עצמו, פירסם את מיכתביה מתוך תאוות הסנסציה. עכשיו, אחרי התאבדותה, מתפרסמים שיריה — יצירתה האמיתית והמרגשת של חבצלת חבשוש: לכתוב מחדש משהו שקולקל..."

רצוני לנצל הזדמנות זו כדי להבהיר כי הדב־ רים המתפרסמים בעמוד תוכן העניינים לא נכתבו גם הפעם, כדרך שמעולם לא נכתבו בעבר, לא על ידי ולא על־ידי שותפי לעריכת המוסף לסיפרות, שמעון צמרת. יתר־על־כן, איש משנינו גם לא ראה את הדברים לפני פירסומם. כך, מכל מקום, היה הנוהג עד כה.

לגופו של דבר: מה שכתבתי אני — כתוב במאמרי על שיריה של חבצלת חבשוש המנוחה. מה שלא כתבתי — לא כתבתי. בוודאי שלא היה בכוונתי לדון את פנחס שדה. לא בפרשה זו של חייו הפרטיים ואף לא בכל פרשה אחרת. כדרך שלא היה בכוונתי להצמיד לו כינויים אלה או אחרים. ראויים הם שיריה של חבצלת חבשוש שנקרא אותם, סוף־סוף, כאילו לא היה פנחס שדה קיים בחייה וראוי הוא פנחס שדה — משורר נכבד ובעל ערך, חרף כל התבטאויותיו האומ־ ללות והפוזות המשיחיות שלו — שנקרא ביצי־ רותיו ונתרשם מהן כאילו לא היתה חבצלת חבשוש בעולמו.

נתן זך ■

תשבצופן השלם הזה 2575

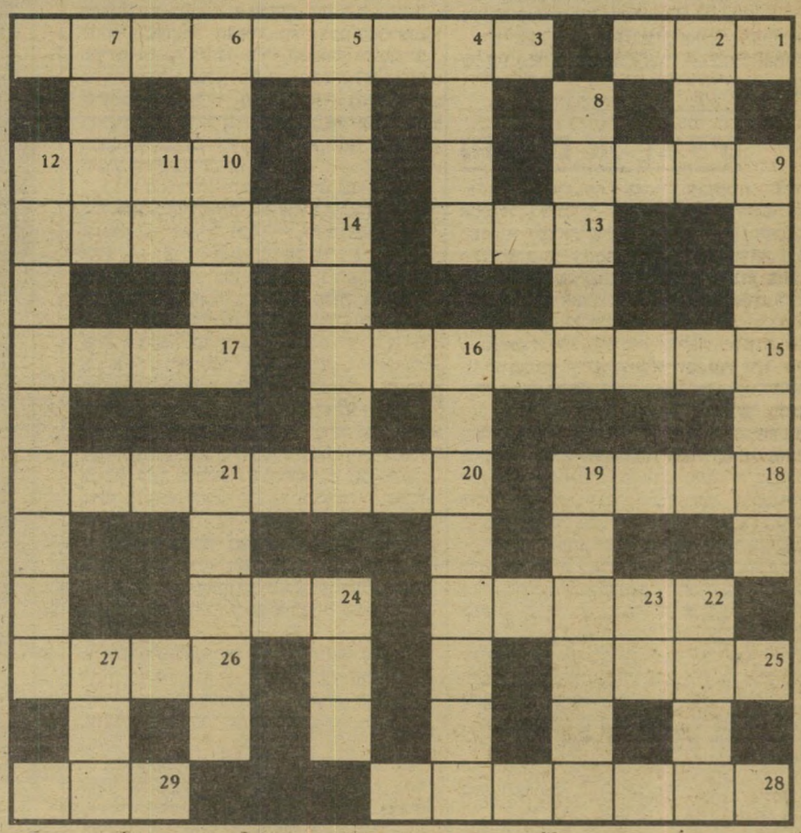

מאוזן:

1) כשרע — קבוץ הוא המקום (3):
3) ישיר בהנאה, זה היה חרופ טוב (5,4):
9) לפתע שמענו קולות ממעמקיו (4) (ח):
10) מחזיר אור בחדר צר (4):
13) מבקשת להכנס אל קצין המשטרה ולקבל את השיר (6):
15) לא יגעת ומצאת — נכון רק בחלקו! (4,4):
17) הוכחה שאי אפשר להביא מן השוטים (4):
18) סודו של השחקן בגינדור (4):
20) בתקוה שכך ידבר פרס בנאטו (8):
22) נשא חן מלפניה וסגרו עניין (5):
24) המנהל — קנה רצוץ (3):
25) ארבעה צבעים לאל (4):
26) אומה אחת המצטרפת למשפחת העמים (4):
28) תעלו מהר! זו שעה גורלית (4,3):
29) הודעה מדרג רם (3).

מאונך:

2) בעצמה עשויה ב־490 (3):
4) אפשר היה לדעת מראש שהישוב יידון לכליה (4):
5) הצעירות מחזירות את הסם (2,6):
6) קפדו ראשו של הזמר הנודד, הוא לא יחיד בדורו (6):
7) שם אימה של שחקנית (4):
8) החלפות בתמורה (5):
9) כבר כשהיה קטנצ"ק, ידע הקווסטור הזקן לפרוט על המיתרים (7):
11) חסר משהו להנאה (2):
12) אש צולבת על היושבים בראש (6,3):
16) סימן מובהק של חילול הקדש בבית הקולנוע ב־פתח־תקוה (5,3):
19) מה ששמע בן־צור לפני שזז לכוון הנכון (3,3):
21) האניה הישנה מעמדת לנסור (5):
22) אולי נצליח בכח, להכנס לקולנוע מאחור (4):
23) הולנדי המתרגל ע"פ פלדנקריז (2):
24) בסוד גילו את מקור הדליפה (3):
27) הסופר חוזר לאיטו (3).

פתרון תשבצופן 2573

אביגיל יגאי

בתולין בחוף פלמחים

(המשך מעמוד 27)

לנסוע. איך ששנינו עירומים. אמרתי לו: ‚תעשה טובה, תתן לי להתלבש! איך אני אסע ככה כל הדרך?' הוא אמר לי: ‚אני לא עושה חשבון לאף אחד! אני רוצה לנסוע ככה!'

„כל הדרך נסענו ככה, וזה היה שעה ו אחרי חצות. נרמה לי, שעה שאנשים חוזרים מבילויים וכולם הסתכלו עליי, והוא היה עירום ואני עירומה כל הדרך!

„אמרתי לו: איזה בושות אתה עושה לי? והוא לא שם לב אליי."

כאשר הגיעו סמוך לשכונתה של חיה, עצר ארי את הרכב ונתן לה להתלבש, כדי שלא תיכנס עירומה לביתה. אז עצרה לידם ניידת של המישטרה, שוטר הציץ פנימה ושאל אותם אם הכל בסדר. אחרי שענו לו כי הכל בסדר, הסתלק השוטר כשהוא מחייך.

הסניגור הביא את השוטר לבית־המישפט, והוא העיד כי ראה את השניים יושבים במכונית, כאשר על ירכיו של ארי מונחת שמיכה, וידה של הנערה מתחת לשמיכה.

חיה לא הכחישה כי מכונית־מישטרה עצרה לידם, ושהשוטר שוחח איתם. אבל היא הסבירה כי היתה כל־כך נרדמת ממה שקרה לה ומבוהלת, עד שלא חשבה להתלונן לפני השוטר. היא גם ראתה שהשוטר מכיר את ארי, ולכן לא אמרה מילה. היא הכחישה שהיא עצמה דיברה עם השוטר.

ארי הוריד את חיה ליד ביתה, וטרק את הדלת. הם לא קבעו פגישה נוספת ולא אמרו מילה. חיה עלתה לביתה. הוריה ישנו כבר, היא נכנסה למיקלט והתרחצה.

„כל הלילה ישבתי ובכיתי, לא יכולתי להירדם כל הלילה. ההורים היו בבית. אבל הם היו ישנים. הם לא ידעו שום דבר, ועד היום אינם יודעים דבר," סיפרה.

הוא סאדיסט!

כל יום השבת ישבה חיה בבית וחשבה על המיקרה. היא פנתה למישטרה רק ביום הראשון בבוקר, והתלוננה על אונס.

ארי נעצר והובא לתחנת־המישטרה, כשהוא כבול באזיקים ובוכה מהתשפלה.

חיה טענה כי כאשר נערך ביניהם עימות בתחנת־המישטרה, הציע לה ארי נישואין, נישק את רגליה והתחנן שתסלח לו ותבטל את התלונה. ארי העיד כי מעולם לא חשב על נישואין איתה ולא אמר לה דבר כזה. גם השוטר שהיה במקום לא רשם ברוח שלו שום דבר על הצעת־נישואין.

ארי שוחרר אחרי ימים אחדים מ־מעצרו וחזר לעבוד בבריכת־השחיה. לדבריו, התקשרה חיה וביקשה לקבוע איתו פגישה. הוא ידע כי על פי תנאי השיחרור בערובה אסור לו להיפגש איתה, ולכן חשש. הוא התקשר עם אחיו, רב־סרן בצבא־הקבע, ושאל אותו מה לעשות. אחיו אמר לו כי הוא יפנה למישטרה ויבקש מאחד השוטרים ש־יתלווה אליו ויעמוד מרחוק בעת הפגישה.

חיה סיפרה כי היה זה רווקא ארי שהתקשר איתה והשאיר את מיספר־הטלפון שלו, וכי היא התקשרה מכיוון שפחדה ממנו. הוא ביקש ממנה לקבוע פגישה, והיא קבעה איתו פגישה ב־תחנה המרכזית בעיר, בשעות היום. בפגישה זו לא שוחחו השניים שיחה ארוכה כי ארי היה מבוהל וחשש פן יראו אותו אנשי־מישטרה. הם קבעו להיפגש שנית למחרת, ליד ביתה של חיה.

למחרת, בשעות הערב, הגיע ארי למקום במכוניתו וביקש מחיה להיכנס למכונית. אבל היא סירבה. הם עמדו ושוחחו, כאשר ניגש אליהם קצין־המישטרה שהוזמן למקום.

כאשר הגיע הקצין אמר לו חיה במהירות: „זה בסדר, אני הזמנתי אותו, אני רציתי להתחתן איתו!" אבל בבית־המישפט סיפרה חיה כי אמרה זאת רק מחמת לחץ ופחד פן ינקום בה ארי, אם ייעצר שנית.

בנקודה זו חקר הסניגור את המתלוננת חזור וחקור, אבל היא נשארה עקשנית בגירסתה שלא היא יזמה את הפגישה, ולא היא שהציעה לבטל את התלונה אם יסכים ארי להתחתן איתה.

„אצלנו בבית מסורתיים, ובחורה שומרת את הכבוד שלה עד הנישואין. ואם בחורה במדינה שלנו רוצה לשמור על כבודה, אז גם כן לא נותנים לה: מה זה? אני יוצאת עם גבר ביום הראשון, וכבר הוא צריך להתנהג אליי בצורה כזאת אלימה? אני מלחץ אמרתי את מה שאמרתי לשוטר. כי פחדתי שארי יתנקם בי אם השוטר יעצור אותו שוב. אבל איך אני אתחתן עם בן־אדם שעשה לי מיקרה כזה? בן־אדם שאני מכירה אותו שעה, וכבר הוא מתנהג אליי בצורה אלימה שכזאת?

„אני נשבעת שיש לי סיוט מבחורים, אני לא יכולה להסתכל על בחורים. איך אני אתחתן עם אדם שלא מספיק שאנס אותי, היכה אותי וגם החזיר אותי עירומה כל הדרך? מילא, אם הייתי יוצאת איתו תקופה ואהבתי אותו והתאכזבתי ממנו, אבל בן־אדם שעשה לי דבר כזה והשפיל אותי, איך אני אתחתן עם אדם שהוא לא שפוי בדעתו?

„אם הייתי רוצה להתחתן איתו, לא הייתי הולכת למישטרה. הייתי ניגשת אליו הביתה והייתי אומרת לו: ‚אני אוהבת אותך, אני רוצה להתחתן איתך!' הוא נראה לי סאדיסט, בן־אדם שמכה ולא שפוי בדעתו."

התובעת אריאל בסיכומיה, והסניגור ישראל בסיכומיו, הדגישו את הסתירות בעדויות וטענו כל אחד כי יש להאמין לצד שאותו הוא מייצג.

נראה כי מלאכתם של השופטים בתיק תהיה קשה למדי. האם אנס ארי את הצעירה־הבתולה מתוך התלהבות רייגעית, או שמא נעשה הכל בהסכמה, וכאשר חזרה לביתה התחרטה על החלטתה הנמהרת לוותר על בתוליה לגבר שאותו הכירה לראשונה באותו הבוקר, אחרי ששמרה אותם שנים לבעלה? האם היתה חיה מוכנה לוותר על התלונה, אילו היה ארי מציע לה נישואין כדי למחות את הכתם? או שמא נגרמה לה טראומה כל־כך קשה, עד שיש לה סיוטים בלילות?

„אני נשבעת שיש לי סיוט מבחורים, איך אני אתחתן עם אדם שלא מספיק שאנס אותי, היכה אותי וגם החזיר אותי עירומה כל הדרך חזרה?"

איתן עמיחי הדברת מזיקים בע"מ

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, עירפול מיוחד לארועים למניעת יתושים וחרקים מעופפים.

רמת-גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272 · טל. 6-5-790114

בשמירה על בריאותך ורכושך

1986

מרים בנימיני

מזל החודש:

גדי

רוצים, אבל מתביישים

● חיי המין שלו

הגדי מאוד מודע להבדל שבין שני המינים, ובחברת נשים קשה לו להיות עצמו. כמה שינסה להיראות רגוע, יבחינו שהוא במבוכה. ליד אשה קשה לו להיות טיבעי.

אין זה אומר שאינו אוהב נשים, נהפוך הוא: כבר בנעוריו הוא מספיק לשבור לב־בות יותר מאשר קלארק גייבל או רודולף ולנטינו – שניהם יחדיו. אך עם השנים, תכונה זו משתנה, הוא עדיין נמשך מאוד לנשים ומחזר אחריהן, אך אם מישהו תפנה אליו בהצעה ישירה ותבהיר לו שהיא מעוניינת בו, זה לא ימצא חן בעיניו והוא לא יחוש נינוח בחברתה.

בת־זוג אידיאלית עבורו חייבת להיות בעלת הומור, שימחת־חיים, רוך ונאמנות. אל המין הוא מתייחס ברצינות רבה, כפי שהוא מתייחס לשאר דברים. פעילות מי־נית נכללת גם היא בסדר יומו, ומתוכננת כך שלא תפריע לפעילויותיו השיגרתיות.

בת־זוגו חייבת ללמד אותו שהמין יכול להיות מהנה, מענג ומשחרר. אשה שיכולה להביאו למיטה בדרך קלה ומשעשעת יכולה לזקוף לזכותה הישג רב־חשיבות. עבורו זה יהיה נפלא אם הרגעת אותו – ראי זאת כאילו עברת את מחצית הדרך. מכאן ואילך הוא כבר ימשיך בעצמו ללא עזרה.

כדאי להיעזר בכל אמצעי כדי להרגיעו, להשקיטו ולהשכיח ממנו את שאר הדברים: מסאז', אמבטיה חמה, מיקלחת או אפילו תה מעשבים המרגיעים את העצבים. זה יכול להקל עליו ולשחרר אותו מהלחצים שהצטברו במשך היום.

כשההתלהטות גדולה מדי והוא נסחף כולו וכמעט מאבד שליטה, חשוב לדעת איך לנטרל אותו ולהחזירו לקרקע המציאות.

מרוב הגברים בני מזל גדי הפעילות המי־נית דורשת זמן רב, הם מבזבזים זמן יקר משום שקשה להם להשתחרר מהלחץ וה־התחייבויות שהעבודה דורשת מהם. רע־יונות חדשים במיטה מעוררים בהם הת־נגדות ואינם מתקבלים על דעתם. צריך ללמד אותם לאט, בסבלנות, ובשלבים, כדי שיתרגלו ויסכימו לצרף גם את זה להרגלים או לרפרטואר המוכר.

אם האשה תהיה ביקורתית ותעיר לו על דרך הביצוע או על ההתנהיחסות לאהבה, או שתטען שלשאיפותיו הוא מייחס חשיבות גדולה מאשר לחיי־המין, ושהוא חייב לגלות יותר עניין בצד הפיסי של האהבה ולא רק לעובדה שקיימת חברה או אשה לצידו – הוא ישקע מייד בדיכאון עמוק. וגדי מדוכא בבית זה משהו שאף אשה אינה מאחלת לעצמה.

כדאי לך לזכור שהגישה למין חייבת להיות עדינה וזהירה. המפתח הוא חיוך, רק זה יכול לרכך ולהפשיר אותו.

● חיי המין שלה

הגדיה היא טיפוס של „אף אחד אינו רוצה בי". כשגבר מתקרב, היא מייד בודקת אם זו באמת היא שבה הוא מעוניין.

הטבע הפסימי שלה גורם לה לפקפק בכך שמישהו ממש נמשך אליה. היא לעולם לא תאמין שלאחר שמישהו יצא איתה פעם א־חת הוא יהיה מעוניין בה שנית.

גבר שמנמם את האגו שלה וימלא את חייה, ימצא די מהר את עצמו בדרך לחדר־המיטות שלה.

מאוד לא מתאים לה שהיא תהיה זו ש־תפנה אל הגבר – אין לה די בטחון, אינה מורגלת בכך, היא מאוד עצורה וקשה לה לבטא את עצמה.

במין, כמו בכל דבר אחר, היא ישרה ו־שמרנית. גברים רבים רואים בה אתגר. אפילו אם הם חושבים שהשיגו אותה, הם עלולים להיווכח שבעצם הם רחוקים מאוד מהמטרה, שכמעט אינה נתנת להשגה.

סבלנות – זו מילת־המפתח, וזו היא הדרך הנכונה.

לא שהיא מוכנה או יכולה לוותר על מין – היא צריכה להגיע לסיפוק לא פחות מכל אחד אחר – אך היא פשוט אינה מוכנה להודות בכך.

אור עמום, מוסיקה רכה, בקבוק יין ואוכל טוב אולי נדושים, אבל אצלה עדיין יחוללו פלאים. אל תקח אותה למיסעדה פשוטה, אלא למקום יוקרתי. זכור, מטיבעה היא נוטה לסנוביות.

שים לב! למחזר שלה אסור לעבור את הגבול בשתיית משקאות. כוסית אחת יותר מדי – והיא תשקע בדיכאון נורא. בנוסף לכך, אם היא תוכל לפתוח את ליבה ולהו־ציא את כל הדאגות והחרדות הפנימיות שלה – היא תפרוץ בבכי מתוך רחמים עצמיים. במצב זה היא הכי פגיעה מבחינה ריגשית. מספיק שתתן לה כתף, לכך היא בדיוק זקוקה כדי לבכות, ולפני שתדע מה קורה – כל האהבה העצורה בתוכה תתעורר בבת אחת.

באותה עת היא זקוקה לאהבה רכה וכנה. חשוב שבפעם הראשונה הגבר ינהג בעדינות והתחשבות, לאחר מכן היא תהיה מוכנה לכל דבר ותצפה להמשך מרתק ומעניין. היא שייכת לסוג הנשים שנותנות לגבר הרגשה שהוא גבר, ויש לזכור שהיא מקור כוח לכל משבר. לעולם לא תעזוב בשעת צרה, גם בזמנים הקשים ביותר.

הרעיונות המוזרים שיש לכם בתקופה זו טעונים בדיקה יסודית. נראה שאתם קצת מבולבלים באשר ל־עתיד, וזה מתבטא כמ־עט בכל תחום שבו אתם עוסקים או שעליו אתם חושבים. אתם ע־לולים להפסיד כסף רק בגלל שיקול מוטעה. ומדובר על הפסדים מתמשכים לאורך ה־תקופה. זה לא הזמן לעזוב עבודה בטוחה למען הצעה שאינה בטוחה. ה־10 וה־11 – אינם מתאימים כלל לטיולים ונסיעות.

* * *

יש לתת את הדעת על כל הקשור לכספים. כספי ירושה, מיסים או כספים של קרובי משפחה שהפקידו בידי־כם את האחריות להם. כל אלה אינם מטופלים כראוי. שיכחה ודחיה יכולים לעלות ביוקר. ה־10 בחודש אינו נוח, אתם נוטים לריב עם בני הזוג, יתכן שאתם צודקים, אך הפעם לא זה מה שחשוב. הת־נהגותכם מבריחה מכם את האנשים הקרובים לכם ביותר. נסיעה לחו"ל שוב עולה על הפרק – בימים אלה.

* * *

מצב הרוח די קודר – קרובי משפחה מבוגרים מעוררים דאגה וזקוקים לטיפול ויתר תשומת לב. הי־חסים עם אחים או גיסים אינם קלים, הם אינם מוכנים לבוא לק־ראתכם ועדיף שתשמרו בינתיים על מרחק. ה־8 עד ה־11 מראים על בעיות בריאות. אך ב־עבודה חשוב שתדאגו לשימכם הטוב. יש מי שמדבר מאחורי גבכם ואין צורך שתסכימו לכך שיקל לו את שימכם הטוב. ב־12 או ב־13 צפויה הפתעה.

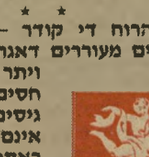

ביחסים עם הסביבה אתם חשים קצת מבולבלים. מצד אחד אנשים מבקשים את חברתכם, ומציעים לכם שיתוף פעולה בשטחים שונים – ומהצד השני דורשים מכם לוותר על עניינים עקרוניים, שעד עכשיו נלחמתם קשות למענם. יתכן שיש צורך לוותר לבני הזוג – או לשותפים. אך הוויתור צריך לחיות קטן ביותר, לרוב אתם נלחמים ר־מתעקשים על עניינים צדקים. ה־11 וה־12 לא יהיו קלים, אתם נוטים לחלות ולסבול.

* * *

הבריאות אינה טובה, יתכן שזה נובע מעודף עבודה, אך לא מעט אפשר לייחס למתח הרב שבו אתם מצויים. בני הזוג שלכם הם הקורבן, הם מואשמים בהאשמות שאינן צודק־קות ויתכן שיש צורך לשבת לחשוב ולארגן מחדש את צורת הע־בודה. אתם קצת מבול־בלים ושוכחים שבמה שקשור לאירגון אתם חזקים וטובים מכל אחד אחר. הלחץ שבו אתם נתונים מכניס־כם למירוץ חסר מחשבה, ומביא תוצאות.

* * *

המתיחות והרוגז שהיו לכם כלפי הסביבה בחודש האחרון מתחילים לחלוף, לפתע נראה שלא היה צורך לבזבז כל־כך הרבה א־נרגיה על עניינים ש־אינם חשובים. השבוע הקרוב – כדאי שיהיה מנוצל להנאות. כדאי לארגן נסיעה, טיול או תופשה. יש סיכוי לפגוש אנשים מעניינים ומוש־כים. עכשיו הגיע הזמן להעמיד את בני הזוג במקומם או לנתק קשרים מעוררים. ידיעה משמחת תגיע באמצעות הטלפון או הדואר.

ב־7 בחודש כדאי להעז כל מה שחששתם מפניו עד עתה – והמדובר על השטח הרומאנטי, הפעם תוכ־לו אתם לקחת את היוזמה ולהשיג הרבה יותר ממה שתיארתם לעצמכם שאפשר. בני מישפחה או ידידים ז־קוקים להלוואה ולכם לא יהיה נעים לסרב. אלא שהפעם עדיף ש־תלמדו לומר „לא". ה־כסף יהיה דרוש ל־עסקות שאתם מבצעים או לצורך קניית די־רה. יתכן שבזמן הקובע לא יימצא הסכום.

* * *

את ה־8 וה־9 בחודש כדאי לנצל לצורך פגישות ושהות עם בן זוג, נראה שבקרוב תיאלצו לוותר על חב־רתו בגלל תנאים חי־צוניים ולא בגלל רצונו או רצונכם. הסביבה והתנאים שהיו לכם עד כה עומדים להשתנות לפתע, דרושה הסתגלות מהירה למצב החדש. בתוך השינויים העומ־דים להתחולל תיאלצו להתרגל למערכת יח־סים שונה, מה שלא יהיה קל בתחילה, אולם כבני מזל עקרב תוכלו לשמור על עצמכם.

* * *

מצבכם הכספי אינו נוח, והשבוע יעלו כמה רעיונות או הצעות לשפר את המצב. אולם דווקא השבוע מסוכן מאוד לבצע פעולה ש־אינה מקובלת או לש־מוע בעצתו של מישהו שיש לו פיתרונות קלים וקיצורי־דרך, שעליהם לא חשבתם עד כה. הטוב ביותר לשמור על המצב כפי שהוא, מה־שבוע הבא תהיה לכם אפשרות להזיז ולתמרן. הבריאות אינה טובה בין ה־8 ל־12 בחודש, הקפידו לנוח ולחסוך מעצמכם ממאמצים.

* * *

ה־8 וה־9 בחודש מתחילים תקופה קצת יותר נוחה, בינתיים קשה להשיג את מה שאליו אתם שואפים – אבל מצבכם הרבה יותר נוח משהיה בשבועות האח־רונים. החודש הקרוב מראה על טיפול בענייני מגורים ועל ישיבה ב־בית יותר מכפי שאתם רגילים. אולם בתוך הבית לא יהיה משעמם, נראה שפרשה רומאנ־טית חדשה או מחודשת מתפתחת בימים אלה – אבל זו חייבת להישמר הפעם בסודיות מוחלטת ביותר.

* * *

ה־ 7 בחודש טוב לנסיעות, פגישות וראי־יונות ראשונים, אותו יום מתאים גם להי־כרויות חדשות או לפ־גישות עם ידידים מה־עבר. אתם קצת מתוסי־כלים, נדמה שמישהו פועל מאחרי גבכם ומ־נסה לקלקל את שימכם הטוב. זה יכול להיות נכון, אך זה זמני ויח־לוף. בינתיים שימרו על הבריאות, איננכם חז־קים בתקופה הנוכחית. ונוטים לסבול ממצבי רוח קשים. בני מזל תאומים או קשת יכולים לגרום לאכזבה.

* * *

אי הבנות בעבודה צפויות השבוע, מדובר בעיקר על ה־11 וה־12 בחודש, שיהיו בין כה וכה מאוד לא נוחים, גם בתחומים אחרים. אנ־שים יכולים לבוא אלי־כם בטענות – ולהתקיף אתכם על כך שאינכם מקיימים הבטחות, אבל כדאי שתבהירו את עצ־מכם היטב. אי הבהי־רות והבלבול אינם ב־אשמתכם. במקום הע־בודה תכירו בקרוב אדם קשיש מכם. אך השפעתו תהיה מאוד חשובה לעתיד. ב־13 וב־14 צפויות פגישות.

המתייוונים לא שכחו את חנוכה, והדליקו נר במיקדש האלילי — „כסית"

סילווסטר החשמונאי

כמו בריו, בניו־יורק, במוסקווה ובלונדון, חגגו גם בתל־אביב את כניסת השנה האזרחית החדשה. עשרות אלפי אנשים נעו וזעו ברחובות, כשהם מחפשים אחר אתרי־שמחה. פיקקים את הכבישים במצהלות ובצפירות. כיכר־אתרים ורחוב דיזנגוף הוצפו בים שחור של אנשים, רובם צעירים, שצבאו על המיסעדות והפאבים, מה שעורר שימחה וצילצול־עונג בקופות בעלי־העסקים.

בת־המלון, בראשם הילטון, היו מלאים בסועדים ורוקדים, ששילמו לפחות מאה שקל ליחיד כדי לזכות במקום־ישיבה בסעודה מפוארת ב־חברת בלתים וקישוטים וליד רחבת־הריקודים. ד־סקוטק הסינרמה — עמוס באלפים ששילמו 35 שקל הכרטיס — היה מפוצץ עדי כדי סכנת־חנק, ואילו מלון דניאל בהרצליה הגדיל לעשות בשישה אירועים שונים, שבכניסה לגדול שבהם גבו 110 שקל לחוגג. כמעט מיותר לציין שהמלון היה מלא לחלוטין.

אבל המסיבה, בהא הידיעה, היתה בכסית. רק 20 שקל רמי־כניסה — אבל שימחה שרק מתייוונים אמיתיים יודעים כמוה. כל ותיקי המקום — כוהמיינים, עיתונאים, דוקטורים ואנ־שי־עסקים, הפוקדים את ה„מיקדש" כל השנה — הצטופפו לרקוד ולשתות, ואפילו להדליק נרות.

משה איש־כסית ראג לכולם. הכין יופי של אוכל — וכמובן, סנגריה. **עמוס קינן**, פיכח בעל־כורחו, בגלל הופעה בטלוויזיה, איחל שנה טובה. **רן בן־אמוץ**, בעל הלב המד־לים („לא שותה, לא מעשן, הודרתי שלושה וחצי קילו"), קפץ לרבע שעה וחזר למיטה.

זכי המלצר הוותיק של קפה כסית, תושב אום־אל־פחם, כובד על־ידי הנוכחים בהדלקת הנר השמיני, ואף מייר לצורך העניין, בעזרת המיגבעת שהונחה על ראשו. המכובדים הנוספים שהוזמנו על־ידי המנחה, עמיקם גורביץ' (מימין), להדליק את הנרות היו שאול ביבר, לאה איש־כסית (אמו של משה), מקס קרמר והפרופסורית עדה יונת. רק עמוס קינן נשאר פיכח, מפני שהלך להופיע בטלוויזיה.

אופליה שטראל השחקנית שמניין שנותיה בארץ חופף לשנותיה בכסית, הצליחה לסחוב את המשורר יונה („יבי") בן־יהודה לריקוד טאנגו נדיר. יבי נלהב מהעניין. בתצלום למטה: אחדים מהנערים שצבאו על חלונות כסית במשך הערב.

עודדה כרובי בריקוד טאנגו עם בעלה, חובב. השניים, מוותיקי כסית, יושבים דרך־קבע ב„שולחן־המנהלים". מא־חור, אוחזת בכוס, הד"ר זוהרה יניב, חברתם לשולחן. במשך כל המסיבה, שנמשכה עד לשעות הקטנות של הלילה, לא פסקו האורחים הרבים לרקוד, לשתות ולשיר, להנאתם ולהנאת ההמונים העוברים ושבים שצבאו על חלונות כסית וצפו בבוהמיינים החוגגים.

דן בן־אמוץ קפץ לביקור שנמשך רבע שעה בלבד, והתקבל על־ידי עמי־קם גורביץ. בתצלום משמאל: משה איש־כסית וה־מלצר חסן אבו־חמד מוזגים את הסנגריה לאורחים.

צילמה: רחל אבנרי

זה היה יום־ההולדת החשוב ביותר של השבוע: הצעירה הנצחית הפתיעה שוב!

פנינה בת 32

פנינה, פנינה, יש לך יומולדת, את הפכת לאגדה! פנינה כבר לא ילדה! אלה כמה ממילות השיר שהקליטו במיוחד **משה חיים, שימי תבורי** ו**צביקה סיק** לכבוד מסיבת יום־ההולדת של הפנינה שבכתר, **פנינה רוזנבלום** הנצחית.

מיסעדת הוויי־איי־פי שבסינרמה עוד לא ידעה אירוע שכזה. מאות חשובים, נוצצים, חתיכות ואמנים צבאו על הדלתות. איש לא פיקשש את האירוע. בת ה־32, שנראית בת 16 ניים שעוררו קינאה אצל האורחות וקריאות־הערכה אצל האורחים.

רפי נלסון האילתי שלח מיברק עם איחולים לנישואין, משום־מה. אפילו הנכדה של מנחם בגין, **איילת לוי** — בהריון בחודש השישי — באה לברך.

שלומית אהרון ובעלה נשארו עד מאוחר, למרות שילדה בימים האחרונים. **צבי לידסקי** בא עם ידידה נאה, **עדנה כהן** בת ה־24.

מרוב קריאות „מזל טוב", כמעט ומאושרת כמו בת 12, הציגה לכולם את החבר החדש: **רמי סופר**, 27, איש־מחשבים בקואופרטיב דן, שעדיין אינו רגיל להו־הא שסביב חברתו הזוהרת.

המון נשיקות היא קיבלה, אבל כמו סיימון טמפלר נשארה רעננה ובעלת מרץ עד כדי כך שעלתה לבימה לרי־קור־בטן עם **ברי סימון**, וחשפה מות־ שלא שמעו את התיזמורת הרומנית הקטנה, שניגנה בפתח, אבל את הזמר התורכי **נזום הרגול**, בן ה־21 — בבגדים הדרוקים, בנעלי־כסף ובמעיל־פרווה ענק — שמעו והעריכו. „באמת משהו מיוחד," אמרו כולם. אפילו **לינדסי קמם** הגדול הבטיח לבוא.

ב־11 בלילה החל מיצעד־עוגות מסורתי עם המון זיקוקין, כשעל חי־

רמי סופר חברה החדש של פנינה, בן 27, איש־מחשבים, נראה נבוך מהבזקי־המצלמות שתיקתקו מסביבו. פנינה, ששמחה על המחמאות שהשמיעו חברותיה על מראהו של רמי, אלמוני העובד בקואופרטיב דן, אמרה שהיא „תמיד אוהבת אותם חתיכים".

צבי לידסקי הפרקליט המפורסם בא למסיבה עם חברה חדשה, צעירה בת 24 בשם עדנה כהן, הלומדת הדרכת־תיירים. בתצלום משמאל: מפיק הסרטים מיכה שרפשטיין עם חברתו, השחקנית עירית שלג. החוגגים הצטפפו במועדון הוויי־איי־פי.

פנינה רוזנבלום הנוהגת להפתיע מדי שנה את אורחיה ב־אטרקציה בומבסטית, עשתה זאת שוב, בריקוד־בטן משותף עם חברתה, רקדנית־הבטן המיקצועית ברי סימון. פנינה, שעתה לבימה בכיסוי־ראש שחור, קראה לעצמה לצורך העניין „פטמה חממה", וחשפה לעיני כל את גופה הדקיק, שהדהים את כל רואיו. חברותיה של פנינה קינאו – אבל הלכו לאכול עוגה.

תוך־העוגות מנצחת כלת־המסיבה. ה־אורחים טעמו מן העוגות בלב חצוי, מפחד ההשמנה. אבל ממילא לא יעזור להם שום דבר. פיגורה כמו שלה זה עניין של מתנה מן הטבע.

איילת לוי, נכדתו של מנחם בגין ולשעבר סגנית מלכת־היופי, השמינה. כי היא נמצאת בחודש השישי להריונה.

צל"ג

זוועה!

● לתוכנית החדשה סוף־דבר.

הבאנאליות חוגגת

לדויד גילבוע, עורך מהדורת־השבת של מבט, על היומן היומרני של אירועי 1986. אילו הסתפק בהקרנת קטעים מצולמים על האירועים העיקריים של השנה, ניחא. אבל הוא ראה לנכון להוסיף עליהם דיברי־קישור באנאליים, שלא הוסיפו דבר ושגרעו הרבה. גם הפרופסור שלמה בן־עמי, שנקרא להעיר את הערותיו על מאורעות אלה, הועמד במצב לא־נעים, כשהוא נדרש ל־העיר על מחלת־האיידס באפריקה ועל התפוצ־צות הכור הגרעיני בצ'רנוביל. הוא ניסה להיחלץ ממשימה בלתי־אפשרית זו במבוכה ניכרת.

מפיקה סופר
נגד גיזענות ויהודים

טיול בצרפת

● **לאסתר סופר ויעקב אפל**, עורכי הסרט התעודי על יהדות צרפת, שלקחו צוות מוגבר של הטלוויזיה הישראלית לטיול בצרפת, והוציאו מתחת לידם סרט קלוקל, דרוד ושדוף, שלא אמר אף מילה חדשה אחת. אך הצטיין בצילומי תיירות של פאריס בתוספת צילום של מים בשפת־הים של תל־אביב, שהתיימרו להיות מימי הסינה. (מישהו מוכרח להסביר לעורכים את ההבדל בין גלי־מישבר של ים ואדוות של נהר).

הצמד סופר־אפל הצליח להחמיץ את כל הנקודות המעניינות בהווי היהודי בצרפת — למשל, הייחסים בין היהודים האשכנזים הוותיקים ובין הצפון־אפריקאים החדשים, המהווים יותר ממחצית היהודים בצרפת כיום. תחת כתבה מעניינת באו בירבורים של עסקנים.

בסרט הובהר כי העורכים מתנגדים לשני דברים: לתנועתו הגזענית של ז'ן לה־פן הצרפתי ולנשואי־תערובת. דבר המזכיר את ההלצה על האנטי־שמי שאמר: „אני מתנגד לשני דברים — לגזענות וליהודים."

מאחורי המיקרופון

הסירה חטבע

תוכנית הדת המתרידה החדשה, שבאה ביום הראשון במקום פסוקו של יום, ושבה דיבר הרב **דב ביגון** על אחרות העם, הצילה את נישואיו של **אייבי נתן**.

בישיבה, שבה השתתפו **מיבה ינון**, יו"ר רשות־השידור, **אורי סורת**, מנכ"ל הרשות, **גידעון לב־ארי**, מנהל הדרדיו ואייבי נתן, לדיון בצירוף קול־השלום לרשות־השידור הממלכ־תית, עלה נושא תוכנית הדת.

נתן סיפר שעליו דווקא השפיעה התוכנית לטובה. הוא הסביר לנוכחים המשתאים כי באותו ערב היה לו ויכוח עם אשתו, קלאריטה, שעמדה לטוס למחרת בבוקר לחו"ל. הוא לא ידע איך לסיים את הוויכוח בדרך טובה, ולפתע שמע את דבריו של הרב ביגון — ואז ידע איך לסיים את הוויכוח באופן חיובי.

נתן מבקש מהנהלת רשות־השידור לצרף את תחנת־הרדיו שלו לרשות. המוכחים הסבירו לו שאם אכן תמצא דרך לצירופו, הוא יאבד את העצמאות, מכיוון שיהיה כפוף לחוק רשות־השידור ויהיה עליו פיקוח. אייבי סיפר שגם כך יש פיקוח על התחנה, והביא לדוגמה מיקרה של שדר בתחנה שלו, ששידר מוסיקת־מילחמה דווקא בקול השלום. השדר הסביר לנתן שזו המוסיקה המתאימה לאיזור הנמצא כל הזמן במילחמה. נתן לא היסס הרבה, לקח את האיש, העלה אותו על סירה, הביא אותו לחוף משם הוביל אותו לנמל־התעופה, הכניס אותו למטוס ושלח אותו לחו"ל.

ינון אמר שאורי פורת היה שמח מאוד אילו יכול היה לנקוט בשיטות כאלה. לב־ארי הוסיף שגם אילו יכלו לעשות מעשה כזה, הסירה היתה בוודאי טובעת.

ארנס ברח מהשידור

שר ארנס
נעלם

השר **משה ארנס** עזב את ניידת השידור של קול־ישראל דקות ספורות לפני רעיון מתוכנן איתו, והשאיר את המראיין פעור־פה וחסר־מילים.

אריה גולן, עורך יומן־הערב של קול־ישראל, קבע עם השר ארס ראיון ליומן היום הראשון בערב. ארנס הסכים, וניידת־שידור נשלחה למצודת־זאב בתל־אביב. ארנס התבקש לרדת לניידת בשעה 7 בערב, שעת תחילת היומן, וכך אכן עשה. בניידת היו נהג וטכנאי. ארנס נכנס לתוך הרכב והרכיב את האוזניות על אוזניו. הוא המתין לראיון עימו, שאותו היה צריך לערוך גולן בעצמו.

אך כשהגיע הזמן לראיון עם השר גילה גולן, להפתעתו, שאין איש מן הצד השני של קו־השידור, והוא הודיע למאזינים: „עכשיו היה צריך להיות ראיון עם ארנס, אבל הוא הלך."

מקוריבו של ארנס הסבירו כי הוא לא ידע כמו בכל שנה, נשלחו מאות מיכתבים לכל מנהלי בתי־הספר התיכוניים ברחבי־הארץ, כדי שאלה ימליצו על מועמדים לשרת בתחנה. המנהלים התבקשו גם לתלות את המיכתבים על לוחות־המודעות בבתי־הספר, כדי שתלמידים, העומדים לפני גיוס, יידעו על האפשרות לשרת בגלי־צה"ל.

בגלי־צה"ל עושים מאמצים להגיע לכל איזורי הארץ ולכל שכבות הציבור, כדי שאנשים מוכשרים מכל הסוגים יבואו לשרת בתחנה.

מן המחזור הקודם, שהתחיל את תהליך הבחינות והראיונות לפני שנה, ושנכנס בימים אלה לעבודה השוטפת, יש גם אנשים מעיירות־פיתוח ומשכונות־מצוקה. בגל"ץ משתדלים בכל דרך לשנות את תדמית התחנה כמי שקולטת

צוות הטלוויזיה לא צילם

ביום שלישי שעבר, היום שבו פתח השר יצחק מודעי את פיו ודיבר על חבריו השפנים, לא שידרה הטלוויזיה הישראלית ידיעה על כך.

מודעי אסף באותו היום אחרי־הצהריים את

קלאריטה ואייבי
סוף לוויכוח

נאמניו במיפלגה הליברלית, ועמד ונאם לפניהם. עיתונאים רבים נכחו באולם, ובכללם צוות של הטלוויזיה הישראלית וצוות של קול־ישראל.

הנאום של מודעי התארך ושיעמם את אנשי־התיקשורת. הם המתינו, לשווא, לפנינה שאפשר יהיה לצלם ולהקליט אותה ושתהיה טובה לכותרת. אנשי הטלוויזיה אף נקטו כמה פעמים במשך הנאום בתכסיס, שהיו בטוחים שהוא יגרום למודעי לומר דברים מעניינים: הם הדליקו את אורות־הטלוויזיה באולם, דבר הגורם, בדרך־כלל, לנואמים לומר את הדברים המעניינים למצלמה. אבל גם תרגיל זה, שנוסה במשך הנאום כמה פעמים, לא הועיל.

לבסוף התייאשו אנשי־הטלוויזיה, ארזו את ציוד־הצילום ועזבו את המקום.

כתב קול־ישראל, שהחליט להישאר עד סוף הנאום, זכה בסיפור. דקות ספורות אחרי שעזבו אנשי הטלוויזיה את המקום, דיבר מודעי על חבריו השפנים. היידיעה, שכללה ציטוט מוקלט בקולו של מודעי, שודרה ביומן הערב של קול־ישראל.

הטלוויזיה התעלמה כליל מן הסיפור במבט של אותו היום.

חובש כיפה בגל"ץ

בעוד כמה ימים תיסגר הרשמת המועמדים לתפקידים השונים בתחנת גלי־צה"ל. גם השנה,

בעיות־גב לרמטכ"ל

בין האנשים הרבים שביקרו את **נחמן שי**, מפקד גלי־צה"ל, בבית־החולים הד־סה בירושלים, היה גם הרמטכ"ל משה לוי.

רמטכ"ל לוי
סבל משותף

שי אושפז לכמה ימים בבית־החולים בגלל בעיות חמורות שהתגלו בגבו, ושגר־מו לו לכאבים. הרמטכ"ל, שבואו עורר התרגשות במחלקה, נתן לשי כמה עצות. מסתבר שגם הוא סבל בעבר מגבו.

לשורותיה רק נערים ונערות מצפון תל־אביב, או ילדים של אנשים חשובים, אשר להם מהלכים בצמרת הצבא והתחנה.

בודקי הבחינות מקבלים את הטופסים בלי שם המועמד. ובודקים אותם באופן אנונימי.

בין מי שסיימו עכשיו את הקורס והתחילו לעבוד נמצא, זו הפעם הראשונה מזה הרבה שנים, בחור חובש־כיפה, והוא התחיל לעבוד כמפיק בתחנה.

ענת פרוסטי

כמעט תאונה

מגיש הדוד
צודק וחכם. אבל...

חריקת בלמים ועצירת מכונית הקפיצה ביום השישי בצהריים עוברים ושבים ליד בית־סוקולוב בתל־אביב. מי שהיפנה את ראשו הבחין באשה שנפלה על החלק הקידמי של המכונית הבולמת.

במכונית נהג **גידעון הוד**, המגיש בקול־ישראל את התוכנית היומית סעו לשלום. העוסקת בענייני בטיחות־בדרכים. הוד הוא גם הקול שמאחורי הפירסומת ברדיו של חברת הביטוח הסנה, האומרת: „בכביש אל תהיה צודק, היה חכם" (ראה מה הם אומרים).

באותו היום השישי נסע לו הוד בכביש. כשלפתע הגיחה אשה מן המידרכה ופשוט קפצה לו לפני הגלגלים. למזל שניהם, הוא הספיק לבלום בזמן. האשה, שנפלה על המכונית מרוב בהלה, התאוששה אחרי כמה רקות, ניגשה לחלון שליד הנהג וביקשה את סליחתו. לשניהם היה ברור שהיא אשמה לגמרי בכמעט־תאונה.

שוד הבנק

נאן הלכו המיליונים?

אדם אחד צוחק מן המדינה כולה. שמו ארנסט ישראל מרקוס יפת.

בגיל 65 מקבל ארנסט יפת פנסיה חודשית, שגם נשיא ארצות־הברית יכול לקנא בה, אחרי שקיבל פיצויי־התפטרות בסכום ששום נשיא בעולם אינו יכול לחלום עליו.

כל זה אחרי שהצליח להכניס את הבנק, שהוא עמד בראשו, לכוץ שהיה מוביל לפשיטת־רגל אלמלא חשו ארבעת מיליוני אזרחי ישראל לעזרתו, באמצעות הממשלה, וקיבלו על עצמם מיליארדים של חובות — חובות הבנק שנבעו מספסרות במניותיו.

אחרי הצלחה מסחררת זו, ניאות יפת להתפטר, אחרי מאמצים נואשים

יפת ורשושה וינר בנשף הפילהרמונית
הכל נוצץ באירוע הנוצץ

שנמשכו חודשים, ושהשתרעו על פני העולם כולו (במחלקה הראשונה, ממקום למקום).

כפרס על התפטרות זו, שילם לו כל אדם בישראל — זקן ותינוק, איש ואשה — דולר אחד, ובסך־הכל יותר מארבעה מיליוני דולארים, כפיצוי.

ובנוסף על כך משלם לו הבנק הלאומי פנסיה חודשית של 30 אלף דולר. כלומר: כל אדם בישראל — זקן ותינוק, איש ואשה — משלם לארנסט יפה מדי שנה כמעט 10 סנט כתרומה פרטית עד יום מותו (של יפת, לא של התושב. אם הוא ימות, ימשיכו לשלם.)

כל זה, כפרס מונומנטלי על בישלון מונומנטלי.

כפי שהגדיר זאת ח"כ מרדכי וירשובסקי: „שוד־הבנק הגדול ביותר בתולדות המדינה".

הוויכוח של הגברת

מה עושה אדם, המקבל סכומי־עתק כאלה? איך הוא חי? איך הוא מבזבז את ההון הזה?

זוהי השאלה ששאל את עצמו השבוע כל אדם בישראל, בין התקפת־עם אחת לשניה.

חלק מן הכסף נחוץ כדי לקיים גברת בשם אלה, לבית גילעד, בסיגנון שהיא הורגלה לו.

ארנסט יפת קנה לגרושתו זו באחרונה פנטהאוז בצפון תל־אביב, ואין זה עסק זול.

אבל הגברת אלה יפת אינה האשה היחידה שארנסט יפת דואג לרמת־המיחיה שלה.

באחרונה נראה ארנסט יפת שוב צמוד לגברת שושנה וינר, האלמנה העליזה מפרנקפורט, ידידתו לשעבר של המלונאי חיים שיף. הם נראו בשבוע שעבר בכל הקונצרטים של התיזמורת הפילהרמונית.

היו אלה אירועים נוצצים, וגם הגברת וינר היתה נוצצת. יתכן שמה שנצץ בה היה ברק היהלומים החדשים שקנה לה ארנסט יפת.

על כל פנים, חוג העוקבים אחרי שושנה וינר שם לב לכך שעל גופה עטויי־הפרוות של שושנה הופיעו באחרונה כמה וכמה תכשיטים חדשים, שניתנו לה על־ידי ארנסט יפת.

אזרחי־ישראל יוכלו להתפאר בכך שהם תרמו את תרומתם לתכשיטים רבי־הטעם, המקשטים עכשיו אשה נאה וקוקטית.

אומנם לשושנה וינר אין מחסור דחוף בכסף. היא לא רק אלמנה עליזה, אלא גם אלמנה עשירה. רק באחרונה רכשה בית חדש בלונדון.

כשהיתה חברתו־לחיים של שיף היא בנתה, יחד עם שיף, את אחת הווילות המפוארות ביותר בארץ, כולה משיש, המשתרעת על ארבעה דונם, בתוספת בריכת שחיה ושאר מיצרכים חיוניים של בני־המעמד, באיזור־הווילות של עשירי רמת־גן.

לפני שנפרדה מחיים שיף, לגמרי־לגמרי סופית, היא דאגה להחתים אותו על מיסמכים שהעבירו את הבעלות השלמה על הבית אליה.

ואיפה גר ארנסט יפת בכבודו ובעצמו?

ברור כי ג'נטלמן מושלם כמוהו אינו יכול להרשות לעצמו לגור בווילה — מפוארת ככל שתהיה — שנבנתה על־ידי אשה ומאהבה הקודם.

לכן קנה יפת לעצמו, באחרונה, פנטהאוז ב־מיגדל־דויד — אותם המיגדלים הממלאים את טורי־הרכילות, בחיים הסר־עירם בין קימותיו ודירותיו.

ארנסט יפת יוכל להסתכל בכל הסערות האלה מלמעלה.

הוא רכש פנטהאוז בקומה ה־17, בסכום של 550 אלף דולר — בשמינית מסכום־הפיצויים שלו.

את הפנטהאוז צריכים לרהט. את התפקיד הזה הפקיד בידי שושנה. היא נראתה בחודשים האחרונים כשהיא מתרוצצת, מכניסה, מוציאה ודואגת כי יפת יוכל לגור כשהוא מוקף בדברים היקרים והטובים שהוא אוהב.

יד רוחצת יד

כלל, ארנסט יפת חי ברמה הגבוהה ביותר. גם גדולי הבנקאים בעולם — אנשים השולטים בהון של עשרות מיליארדים — מגיעים בקושי לרמה שארנסט יפת הורגל לה במשך עשרות השנים.

מינהגי־המיחיה של יפת עורר תמיד את קינאתם של כל הגובר־דישים, המהווים את המעמד הישראלי העליון. הוא בא ממישפחה עשירה ותיקה מברלין — מישפחת יפת, שהקימה בארץ את **יעקב יפת ושות' בע"מ** — והטוב ביותר הוא בקושי די טוב בשבילו.

הוא מתפאר ברקע התרבותי שלו, מגתה עד שקספיר, ודיבורו משובץ בציטוטים קלאסיים. הוא מבין גדול בסיגארים, במוסיקה, באוכל ובכלל.

הוא ידוע כמי שיכול לטוס לפאריס כדי לאכול במיסעדה של איני־טעם, ולהזמין לארוחה, בלי להניד עפעף, בקבוק יין במחיר אלף דולר — „שאטו־משוהו משנה מסויימת.

אם הוא נאלץ לאכול בארץ, וגם זה קורה, זוכים בביקוריו רק שתיים־שלוש המיסעדות היקרות והמובחרות ביותר.

אין יפת מעורה בחברה, והוא מעניק למעמד החדש את הבוז הראוי לו. הוא סגור ומסוגר, אינו חי למען ראווה, ורק חוג קטן של ידידים מכיר אותו מקרוב. ביניהם: עורך־הדין אמנון גולדנברג, גם הוא כיום עשיר מופלג; אריה דולצ'ין, יו"ר הנהלת הסוכנות; והתעשיין יוסף פקר, מנכ"ל פקר־פלדה, הצעיר מיפת בשלוש שנים.

במיקרה — ולא לגמרי במיקרה — סקר היה אחד משלושת האנשים שקבעו את תנאי־הפיצויים של יפת ודולצ'ין נתן את חסותו לסידור.

בנק לאומי אינו בנק פרטי, אלא שייך לסוכנות היהודית. פקר, מצידו, מנהל עסקים מסועפים עם בנק לאומי, וזוכה שם בהלוואה.

ברוך השם

לסני שקנה את הפנטהאוז החדש, בעזרתם האדיבה של אזרחי ישראל, לא גר יפת תחת כיפת־השמיים.

לפני 12 שנה, כשעוד היה נשוי עם אלה, הוא רכש וילה דו־קומתית בשיכון־צמרת היוקרתי בתל־אביב, שהיתה שייכת לבנק לאומי. המחיר: 45 אלף דולר, הרבה מתחת לערכה האמיתי.

וילה כזאת כוודאי אינה מספיקה עוד לאיש כמו ארנסט יפת, הפנסיונר המאושר ביותר בעולם.

כיום יכול ארנסט יפת — אביהם של שני בנים ושלוש בנות, כולם מסודרים יפה, ברוך השם — לצחוק מכל העולם.

הוא קיבל הון, שהיה מספיק כדי למנוע את סגירתן של כמה מחלקות בבית־חולים, ומקבל פנסיה שהיתה מספקת כדי לקיים בכבוד חמש מישפחות ברוכות־ילדים בישראל.

וכל זה כפרס על הצלחתו לנצח על אחת התרמיות הגדולות ביותר בישראל, שגרמה לרבבות אנשים להסיד את בטחם — ושהיתה עלולה, בסופו של דבר, להביא אותו לבית־הסוהר.

פנסיונר יפת
פנטהאוז, יהלומים ויין עתיק

כבוד החבצלת

(המשך מעמוד 19)

חבשוש המורחבת את יום־הולדתה.

בגלל כל אלה היא גדלה כילדת־תפנוקים, מוקפת בשפע ובאהבה. למרות זאת היה בה קו של עצבות שכירסם את שלוות־נפשה ובודדה משאר בני־האדם.

חודש ימים אחרי שהתגייסה לצבא — התמוטטה. רק אחרי תקופה ארוכה שבה לאיתנה. היא החלה לעבור כפקידה ושוב התמוטטה, כך במשך 38 שנות חייה. מעטים היו רגעי האושר ורבים ימי הבדידות והמשברים.

כשהיתה בת 38 החליקה באמבטיה ונפגעה בראשה. במשך יום שלם שכבה לבד באמבטיה. למחרת בערב נמצאה מתה.

יונה מתה בט"ו באב, חג האהבה, שבו היו בנות־ישראל יוצאות לחולל בכרמים ולמצוא להן בני־זוג.

חבצלת כאבה את יונה. כתבה עליה בהתמסרות: „בביתי אז כשהלכתי לבית־הקברות, כשקברו את דודה שלי. היא היתה כבר עניה ובודדה ומדוכאת מאוד. זה היה נורא, ובכשקברו אותה ראיתי את הגוף שלה והודעתי: יפה מאוד היתה האשה, קראו לה יונה. וזה היה החלום שלה שהיא רצתה ללדת. אנשים סביבי צעקו בכו עליה בכו

הדוד וספר המישפחה
„מעודי לא יכולתי שאת..."

עליה ואני ראיתי אותה מרחפת, רצינית כזאת מעל גופתה."

אפשר, כמובן, לומר כי כל מישפחה טועמת גם מן האסונות וגם ממתיקותם של החיים. בכך אין כדי להקהות את עוקץ גורלה של מישפחת חבשוש.

בשיטתיות דייקנית פגעה הטרגדיה בכל דור ודור, עד שהגיעה אל דורה של חבצלת. לחיים חבשוש, אביה של חבצלת, ולאמה, יהודית לבית עזירי, נולדו שיבעה ילדים, ארבע בנות ושלושה בנים.

עד שנת 1956 עסק חיים חבשוש בעסקי־המישפחה. חברת היבוא והיצוא של סלימאן חבשוש חבקה עולם, וגם לישראל הגיעה. בני חבשוש בארץ ייבאו קפה ותבלינים. חיים חבשוש היה אחד מעסקניה הנכבדים והאמידים של החברה.

בשנת 1956, חצי שנה לפני מיבצע קדש, נהרג בגיזרת כיסופים שימעון חבשוש, אחיה של חבצלת. גם הוא, כמו אחותו אחריו, כתב שירים.

נער בן 20, שירי בוסר מלאי־רגש: „אליה זועק אני. שובי שובי/צלצול ענבלי כסף צחוקה הצלול/מתפשט במרחב. לועג ומפתה — חפשני/אליה זועק: אין? מראיך הראינו/הנני! מתנגן קולה בין סנסני אילן."

או: „חלף האביב/ גם קיץ חלף/ חורף בכפור קרתו/ אל שערנו מתדפק/ ביתנו קפאון אפף/ שממו שרות, ולבי."

מייר אחרי מותו נטש אביו את עסקיו. המישפחה לא ירדה מנכסיה, אבל רוח קודרת השתלטה על הבית.

סופר שדה
מי גרף רווחים?

„מותה של החבצלת"

„כשהייתי ילדה כבר הייתי תמיד אוהבת לסדר בבית, ובשבת הייתי מקדימה פני אבי שלום ושואלת אותו תנחש מי סידר בבוקר כשהוא הולך לתפילה והוא היה אומר מי סידר? והיה רואה ואומר את." כותבת חבצלת. „כי הייתי קפדנית ר' חשבתי אם אחי יבוא מחוץ־לארץ היום דווקא עם אשתו וילדים ולפני חברות התבייששתי עם אמא שכבה והכל היה הפוך וגם הסיד כבר היה מתקלף והכל נראה מוזנח."

כשנהרג שימעון היתה חבצלת בת שש שנים וחמישה ימים. היא נולדה ב־30 במרס 1950. כונתה בפי בני מישפחה „צלת". למדה בבית־הספר היסודי לבנות שברחוב שלמה המלך בתל־אביב. אחרי שתי שנות לימוד בתיכון עברה לקיבוץ מישמר־העמק, שם התגורר אחיה, ציון, אשתו ובניהם.

אחרי תישעה חודשים בקיבוץ שוב חשה בחוסר־מנוחה. היא עברה לאילת, אל אחותה איילת. חצי שנה אחר־כך שבה לתל־אביב. למדה בבית־צבי, נטשה את לימודיה ועבדה בעבודות מזדמנות.

אז הכירה את פינחס שדה, אהבה אותו, כתבה לו אלף מיכתבים, פירסמה 21 מהם בהתמסרות כאשר עבדה כפקידת־מיון בדואר.

11 שנים הפרידו בין פירסום הספר לבין מותה של חבצלת. באותן שנים היא סבלה משברים נפשיים, אושפזה בבית־חולים אברבנאל, אהבה אחרים, נעזבה, כתבה, לא שכחה:

„כל רעי עוזבים בנטות השמש/ובנוע האדמה הנותרים/ הופכים פניהם, להם יש ביתי?"

או: „אבל לאהוב, זה אולי הדבר הקרוב ביותר/ וקרוב ביותר הוא המוות/ ולאהוב, נעשה להיות לא פעם מוכה עד מוות."

או: „בסביבה שלי צומחים מגדלים בן יום/ בסביבה שלי קברים בן לילה."

וגם. „רואה אני אותה/ כוהנת או משוררת/ בעבר/ אינני יכולה/ מעודי לא יכולתי שאת/ מותה של החבצלת."

והיא מתה. עיריית. ללא ילדים. כמו לולוה, כמו יונה. שייכת אליהן, אל בנות חבשוש העתיקות, שמותן בטרגדיה וביסורי גוף ונפש.

דיעה אחרת

(המשך מעמוד 11)

המטוס האחר. אך יש לקוות כי חלק מסויים מכוח אדם זה יתפנה לעבור אל התעשיות האזרחיות הזקוקות, כאמור, לתיגבורת זו לצורך התפתחותן שלהן.

■ ■ ■

כ ימוק נוסף שגויים למען הל־בי הוא התאמתו המיוחדת לצרכים המיבצעיים של חיל־האוויר.

נימוק זה נשמע לאחרונה פחות ופחות, משום שהמטכ"ל לא יכול היה להסתיר עוד את הערכתו, שעניין זה אינו בעל חשיבות כה מכרעת.

שהלא, אחרי הכל, מדובר במטוס חלופי ללביא, שתוכנן בארצות־הברית בהתבסס על מירב הנסיון הקרבי שנרכש בעולם, והמביא בחשבון את כושרם של מטוסי האוייב הפוטנציאלי, כלומר של ברית־המועצות. יש להניח כי לרשות המפתחים האמריקאיים עומד יותר מידע על החידושים המוכנסים במטוסים הסובייטיים מזה שעומד לרשות המתכננים הישראליים. אשר לנסיון המיוחד של חיל־האוויר, אין כל קושי מיוחד לעשות במטוס האמריקאי שייבחר התאמות מסויימות, ובלבד שימצא מי שישלם עבור זאת.

בכל מיקרה, המחיר יהיה נמוך מזה הדרוש לפיתוח מטוס חדש לגמרי.

אך אשר לתכונות־ו המיוחדות של הלביא, הרי יש לציין כי קצינים בעלי נסיון רב בחיל־האוויר הביעו בהזדמנויות רבות הסתייגויות מחלק מן האיפיון המיבצעי שלו, וציינו כי אינו מיועד להיות מטוס מקו ראשון בשנות ה־90, אלא מטוס משוכלל לפי תפיסות של שנות ה־70.

אם יש ממש בביקורת זו, פירושו של דבר הוא שחיל־האוויר של שנות ה־90 לא יוכל להסתפק ב„לביא" ויהיה זקוק למטוס אחר, משוכלל יותר ומותאם יותר לשנות ה־90.

אם יקרה דבר כזה, ייאלץ חיל־האוויר לצמצם את מיספר מטוסי ה־לביא שירכוש, כדי שתהיה לו האפשרות לרכוש את המטוס המשוכלל יותר. במיקרה כזה לא ידובר עוד ב־300 מטוסי לביא, אלא במיספר קטן יותר, ומחירו של כל מטוס יהיה, משום כך, גבוה יותר.

מכאן ברור שאת הדיבורים על התאמה המיבצעית המיוחדת של הלביא יש לבחון בזהירות רבה, ולא להיתפס לעניין זה כאילו מדובר בתורה למשה מסיני.

עניין האיפיון המיבצעי של מערכות־נשק היה בנוי, מאז ומעולם, לא מעט על השערות ואמונות, הבאות לצידם של שיקולים טכניים, לוגיים ומידה מרובה של פילוסופיית־קרב, שתקפותה אינה תמיד מובטחת.

לבחירה באחת החלופות האמריקאיות יש יתרון כלכלי מיידי. לא רק שלא יהיה צורך להוסיף ולהשקיע מיליארדים של דולארים בפיתוח, אלא שרכישה בארצות־הברית, המלווה ייצור מקומי בהיקף ניכר, כפי שמוצע לישראל, תאפשר צימצום ההוצאות המידיות. הרכישה בארצות־הברית אינה מחייבת תשלום מיידי של כל הסכום, אלא תשלום מודרג לאורך תקופת הרכישה. גם ההוצאות בארץ יהיו קטנות יותר, וכל זה יאפשר לצמצם את תקציב־הביטחון, כפי שמתחייב מן המצב הכלכלי של ישראל.

אשר לעתיד, לא יהיה עוד מקום להתששות שמא ההתחייבויות העצומות לפרוייקט הלביא יחסלו כל אפשרות של הצטיידות אחרת, הן בחיל־האוויר והן בחילות אחרים. כי אז, גם במיסגרת תקציב־ביטחון מצומצם יותר, ניתן יהיה לעמוד בדרישות ההכרחיות בתחום ההצטיידות.

■ ■ ■

ש לציין, בסופו של דבר, כי ה־עובדה שהתעשיה האווירית מסרגלת להכתיב למערכת־הביטחון ולממשלה כולה להסתבך בפרוייקט כל־כך מפוקפק, אינה נובעת מכוחם של נימוקיה המופרכים.

כוחה נובע מכך שהיא הפכה לכוח לחץ אדיר, בגלל מימדיה האדירים, ודבר זה עצמו חייב להדאיג את הממונים עליה.

לא יתכן שגורם כל שהוא במערכת־הביטחון יצבור כוח־לחץ אדיר כזה, המסוגל לאנוס את הממשלה לקבל החלטות התואמות את האינטרס הצר שלו, תוך התעלמות משיקולים רחבים יותר.

יש לקוות כי פרוייקט ה„לביא" יחוסל, ואין כל מקום לחשוש כי חיל־האוויר ישאר ללא מטוס עקב זאת.

אך בד־בבד עם החלטה זו חייב יהיה שר־הביטחון, בסיוע הממשלה כולה, להנהיג שינויים במיבנה התעשיה האווירית, שינויים שיצמצמו את כוחה וישללו ממנה את העוצמה, שעד כה איפשרה לה לכפות על הממשלה עמדה שאינה עולה בקנה אחד עם טובתה של המדינה כולה.

טיסת הבכורה של ה„לביא"
לפי תפיסות שנות ה־70

חמרורים

תכשיטים בקערית־אבן

נחוג ♦ יום־הולדתה ה־50 של **מאשה לובלסקי**, מוכ"ל נעמת, במסיבת־הפתעה רבת־משתתפים, ששניים מביניהם התבלטו במיוחד במתנות יום־ההולדת שהביאו עימהם: שימעון פרס העניק ללובלסקי קערית־אבן ירושלמית („אפשר לשים בה סוכריות או תכשיטים") וישראל קיסר העניק לה את הספר שאי יונה (על עלייתם של יהודי תימן ארצה).

● ● ●

הנסיון מן הקומקום

נחוג ♦ יום הולדתו ה־81 של **רפאל קלצ'קין**, מוותיקי התיאטרון העברי. קלצ'קין, יליד רוסיה, שהצטרף להבימה לפני 59 שנים אחרי תקופת חלוציות קצרה (פועל חקלאי במיקווה־ישראל), היה גם בין מייסדי הקומקום, התיאטרון הסאטירי של שנות ה־30. נסיון שכנראה הקל עליו בחיבור השיר הקצר שהשמיע במסיבת יום־ההולדת, ואשר הסתיים בבקשה עניינית: „אולי יתחלפו לי פיתאום השנים השמונה בסוף, האחד לפנים."

● ● ●

יערן בן יערן

נפטר ♦ בגיל 71, **שרון וייץ**, מראשוני היערנים בארץ ומי שהיה במשך עשרות שנים ראש אגף הייעור. וייץ היה אחד משלושת בניו של יוסף וייץ האגרונום, שהיה בעצמו בנו של סוחר יערות ברוסיה, ושנחשב למחדש היער בארץ, אחרי שתיכנן את נטיעתם של מיליוני עצים ברחבי הארץ.

● ● ●

איש המשימות הסודיות

נפטר ♦ באנגליה, בגיל 92, ה־**לורד הארולד סטוקטון**, שהיה ידוע יותר בשמו הטרום־לורדי, הארולד מק־מילן, עת שימש, במשך שבע שנים (1957־1963), כראש ממשלת בריטניה מטעם המיפלגה השמרנית. מק־מילן, צאצא מישפחת מו"לים סקוטית (שהתעשרה מהוצאה לאור של סיפרי־לימוד), זכה בשעתו גם בכינוי סופרמק, בזכות כושרו לנווט את הפרלמנט לרצונו. מק־מילן החל את דרכו כשר זוטר (ושליח למישימות סודיות, כמו תיאום הפלישה לצפון אפריקה עם כוחות וישי הפרו־גרמניים) בממשלת וינסטון צ'רצ'יל של מילחמת־העולם השניה, שימש לאחר מכן בכמה מישרות מיניסטריאליות עד שעלה מקה תפקיד שר־האוצר לתפקיד ראש־הממשלה.

---

* בנו הבכור של וייץ הוא רענן וייץ, מי שהיה ראש מחלקת ההתיישבות בסוכנות ושנודע בהתנגדותו להתנחלויות־הסרק בשטחים הכבושים. בנו הצעיר היה יחיעם וייץ, שנפל ב־1946, עת פיקד על הריסת גשר־רכבת בגליל המערבי, במיבצע מרי נגד השילטון הבריטי.

נומצין שיקוי לילה להקלת הצטננות

נומצין - שיקוי לילה המיועד להעניק שנת לילה רגועה לסובלים מהצטננות. סירופ נומצין משכך ומרגיע מינון רחב של תופעות הצטננות כגון שיעול, גודש באף, חום וכאבי ראש.
חידוש נוסף - לכל אריזת נומצין מצורפת כוסית מדידה לנטילת מנה מדוייקת בנוחות מירבית. להשיג בכל בתי המרקחת.
נא לעיין בעלון לצרכן כפי שאושר ע"י משרד הבריאות והמצוי בכל אריזת נומצין.

עכא תעשיות פרמצבטיות בע"מ

מה הביא את דניאל סוסטר, שהוא סגן־דיקן באוניברסיטה (מימין), להבריח שני ק"ג קוקאין

הקוקאין של הדיקן

ר ש לשער כי לולא הכיר דניאל סוסטר את אורלי כהן הצברית, לא היה מסתבך מעולם בהברחת קוקאין לישראל, ולא היה נידון השבוע לשבע שנות־מאסר.

דני, נמוך־הקומה, בעל פני התינוק, נולד בניו־יורק. שם גדל וסיים את לימודיו באוניברסיטה בתואר מאסטר. אחר־כך מצא עבודה כסגן־דיקן מינהלי של פקולטה לרפואה.

ב־1981 שמע סוסטר מפי אחד מתלמידיו, ישראלי, על צעירה צברית שבאה לניו־יורק. התלמיד הציע לסגן־הדיקן להכיר לו את הצעירה הנאה, אורלי כהן, וסוסטר הסכים. כך, בפגישה עיוורת, נקבע המשך חייהם של השניים.

הרומאן שהתפתח ביניהם היה קצר. אורלי חזרה לישראל, ונשארה בארץ במשך זמן ממושך. אבל הקשר שנרקם עם סוסטר נמשך במיכתבים. לאורלי התמירה, בעלת התלתלים הצבועים בלונד, היה בינתיים חבר אחר בישראל, אליהו („ניקו") חקאק.

אורלי באה ממישפחה הרוסה, הוריה נפרדו כאשר היתה ילדה קטנה, והיא נשארה אצל אביה יחד עם שתי אחיות צעירות ממנה. היא למדה אימון גופני, ועבדה כמורה להתעמלות.

ב־1983 חזרה לביקור בארצות־הברית, וחידשה את הקשר עם דני. הפעם היה הקשר רציני, ואחרי כמה חודשים החליטו להתחתן.

הלוואה ומריבה

ב אוגוסט 1984 באו השניים ל־ישראל, וערכו את חתונתם במלון דיפלומט. את ירח־הדבש בילו באילת, במלון סונסטה. „אשתי לא עבדה. היא למדה. ב־1985 היתה לי תאונת־דרכים ולא עבדתי במשך כמה חודשים. קיבלתי כסף מהביטוח, בסך 100 דולר בשבוע, ונאלצתי לפנות לחסכונות שלי. חתונתי היתה יקרה, והנסיעות שקניתי לאשתי היתה יקרה, והנסיעות לישראל היו יקרות," הסביר סוסטר בעדותו בבית־המישפט.

באותה תקופה החל דני חושב על החלפת מישרתו והחל מנתק את קש־ריו עם האוניברסיטה. הוא חשב, לדב־ריו, על מישלוח־סטודנטים לרפואה מהאוניברסיטה שבה עבד לישראל, להשתלמות כאן. הוא גם חשב על עסקים פרטיים שונים.

המצב הכספי החמיר, אחרי שאורלי הילוותה סכום נכבד מחסכונותיהם לידידה ניקו, שבא לבקרם בארצות־הברית.

ניקו טילפן לאורלי מהולנד, ושאל אם יוכל להתארח בביתם במשך כמה ימים, כאשר יבוא לניו־יורק. אורלי הסכימה, ואז הגיע ניקו והתארח בבית־הזוג.

לא עבר זמן רב עד שסוסטר החל מקנא לאורלי. הוא חשד שהיא מקיימת יחסים עם מאהבה־לשעבר.

ניקו החליט לעזוב וביקש מאורלי הלוואה. הוא אמר לה כי יחזיר לה את הכסף תוך ימים אחדים, ואף יתן לה סכום קטן כריבית. אורלי התפתתה ונתנה לו 6500 דולר מחסכונות בעלה. ניקו נטל את הכסף והסתלק.

הלוואה זו הביאה למריבה גדולה בין בני־הזוג, ועירערה את היחסים ביניהם. גם עקרותה של אורלי התחילה לרבוץ על השניים כצל כבד. אורלי התאמצה מאוד להיכנס להריון, ולא הצליחה. הרופאים המליצו על ניתוח לתיקון המצב.

בינואר השנה באו אורלי ודני לישראל, מכיוון שאביה של אורלי היה חולה. הם עברו להתגורר בדירתו ברמת־גן. אביה של אורלי הוא בעל קיוסק לגרעינים וממתקים.

שם, ליד קיוסק זה, הכיר דני את אבי משה, המוגדר כ„ידיד המישפחה".

אבי (47) הוא הדמות המיסתורית בפרשה. לדיברי אורלי, היה עבורה פעם „אורים־ותומים" במשך תקופה מסויימת, אבל אחר־כך חלה והשתנה.

מרמזים שונים עולה הסברה כי היחסים בין אורלי ואבי משה היו יותר מאפלטוניים, למרות הפרש־הגילים ה־גדול בין השניים. אורלי עצמה הכחי־שה זאת בעדותה, ואמרה כי התגלה לה ש„ידיד־המישפחה" חושק בה רק אחרי מעצרה, כאשר אמר לה האיש בתחנת־עותיו התכופות. כאשר חזר לארצות־הברית בינואר, התקשר אליו אדם והציג את עצמו כ„רפי", ידיד של אבי משה. רפי קבע פגישה עם סוסטר במיסעדה ישראלית בניו־יורק.

„זו מיסעדה שאוכלים בה המון יש־ראלים, אני בעצמי אכלתי שם סחוג," העיד סוסטר. הם ישבו ליד שולחן קטן.

„דיברנו על הרב־בריח, הוא לא נשמע מעוניין, אבל הקשיב לי בנימוס, ואז הוא העלה את נושא הסמים. הוא אמר לי: ‚אני רוצה שתיקח חבילה לישראל,

נאשמת אורלי סוסטר
„הלוואי ויכולתי לגעת בך!"

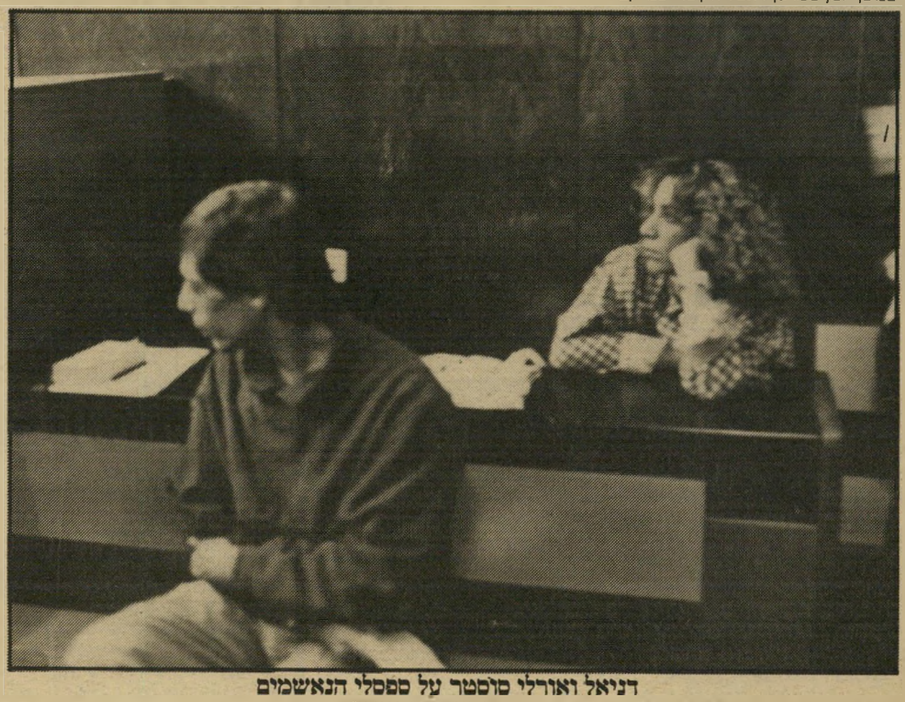

דניאל ואורלי סוסטר על ספסלי הנאשמים
„תשכחי מזה: זה נגמר!"

המישטרה: „הלוואי שהייתי יכול לגעת בך!"

פנים נחמדות

ס יפר סוסטר: „הציגו אותו לפניי כידיד־המישפחה או קרוב, משהו כמו דוד של אורלי."

השניים שוחחו בידידות, וסוסטר סיפר כי גילה בישראל מכשיר שיכול להכניס הרבה כסף למי שייבא אותו לארצות־הברית.

במיסגרת חיפושיו אחרי פרנסה חדשה, גילה סוסטר בישראל את מנעול־הרכב של רב־בריח. הוא היה בטוח כי למכשיר זה יש עתיד גדול בארצות־הברית. הוא אסף פרטים על המכשיר, ולקח עימו דוגמה וחומר כתוב. אבי משה נשמע מעוניין, ואמר שיש לו ידיד בארצות־הברית, שיהיה אולי מוכן להיכנס לעסק ולעזור במימון. סגן־הדיקן רשם את מיספר־הטלפון שלו על פיסת נייר, ומסר אותו לאבי משה.

סוסטר נסע וחזר לארצות־הברית שלוש פעמים במשך מיספר חודשים, אך הוא לא עורר כל חשד, למרות נסי־עותיו התכופות. כאשר חזר לארצות־הברית בינואר, התקשר אליו אדם והציג את עצמו כ„רפי", ידיד של אבי משה. רפי קבע פגישה עם סוסטר במיסעדה ישראלית בניו־יורק.

„זו מיסעדה שאוכלים בה המון יש־ראלים, אני בעצמי אכלתי שם סחוג," העיד סוסטר. הם ישבו ליד שולחן קטן.

„דיברנו על הרב־בריח, הוא לא נשמע מעוניין, אבל הקשיב לי בנימוס, ואז הוא העלה את נושא הסמים. הוא אמר לי: ‚אני רוצה שתיקח חבילה לישראל, לאבי משה, ואני אשלם לך.' הוא ידע שיש לי בעיות כספיות.

„שאלתי למה הוא מדבר על סמים. אמרתי לו שאני לא סוחר־סמים, אבל הוא התעקש. הוא לחץ ולחץ, עד שמכר לי את הענין. הוא אמר לי: ‚יש לך פנים נחמדות, לא תהיה לך בעיה לעבור בנמל־התעופה.' הוא לא הצליח לשכנע אותי באותו ערב. אמרתי לו שאחשוב על כך. הוא הבטיח לי 5000 דולר. אפשר לראות כמה הייתי בלתי־מנוסה, שאפילו לא ביקשתי ממנו כרטיס־טיסה. בפעם הבאה הוא כבר קנה לי את הכרטיס, כי הייתי חכם יותר."

נראה כי האמריקאי הצעיר לא היה שלם עם הסכת מיקצועו למסחר בס־מים. הוא המשיך להתעניין ברב־בריח. וגילה כי המכשיר הישראלי אינו מתאים למכוניות המשווקות באמריקה, אבל על־ידי שינוי לא גדול אפשר להתאימו להן. אחיו, שהוא מהנדס, עזר לו לעשות את השינוי במכשיר, וסוסטר היה מלא תיקווה באשר לעתיד העסק החדש שלו.

„סוכן טויוטה אמר לי שאהיה מיליונר תוך לילה," סיפר בבית־

(המשך בעמוד 40)

(המשך מעמוד 39)

המישפט. בינתיים הסתפק בתשלום של 5000 דולר, שהציע לו רפי כדי להבריח קילוגרם קוקאין לישראל. רפי הביא את הסם, ארזו חלקו בקופסת־טאלק לתינוקות, והשאר בחבילות קטנות, שאותן קשר לביטנו.

גילוי במיקלחת

כ**סי שחשב** רפי, לא היו אומנם כל בעיות בנמל־התעופה. איש לא חשד באמריקאי האקדמאי, בעל פני־מכות ומשיכות בשיער. כל המישפחה שמעה את המריבה הזאת.

„רני החליט שהוא רוצה לחזור הביתה לבר. הוא התקשר עם נתב"ג, אסף את חפציו, אמר שהוא לא יכול לחיות אם אחת כמוני ויצא. בחצות התקשר רני מנמל־התעופה. אבא אמר לו שהתמוטטתי, וביקש ממנו לחזור. רני עזב את המיזוודות שלו, שנסעו לניו־יורק, וחזר באותו לילה לרמת־גן. אז יצאנו לחופשה קצרה באילת, ואחר־כך נסענו יחד לניו־יורק."

באפריל, לקראת פסח, כאשר התבּרר לאורלי שהיא חייבת לעבור ניתוח

ידיד המישפחה ויוזם ההברחה ביקש מן המישטרה 20 אלף שקלים תמורת ההלשנה — אך הסתפק באלפיים בלבד. מדוע?

התינוק. הוא עבר את כל הביקורות, והגיע לביתה של אורלי. „פרקתי את המיזוודות והוצאתי את החומר, שהיה ארוז בקופסת־טאלק. זרקתי את קופ־סת־הטאלק והעברתי את החומר לכמה שקיות, שהיו איתי בבית."

אבי משה וחברו, זמיר ששאש, הגיעו, אבל הם לא מסרו את כל הכסף שהובטח.

„לא רציתי למסור להם את כל

נאשם סוסטר
5000 דולר למאהב

החומר עד שיביאו לי את כל הכסף. רציתי כסף תמורת הסיכון שלי להבריח סמים לארץ," העיד סוסטר.

הישראלים ברקו את החומר והביעו אכזבה. „הם חשבו שהבאתי קוק פרסי, אבל מסתבר שזה היה קוקאין."

סוסטר ניסה בבית־המישפט להוציא את אורלי ממעגל־הסמים. לדבריו, היא לא ידעה מאומה על העניין, והוא ניסה להסתיר זאת ממנה. רק בעת מתן גזר־הדין התברר כי למרות שלסוסטר עצמו אין כל הרשעה קודמת בסמים, או בכל עבירה פלילית אחרת, יש לאורלי הרשעה דומה מלפני שנה. היא הורשעה במישלוח סיגריה, שהכילה סמים, לחברתה.

אורלי סיפרה בבית־המישפט כיצד גילתה את פרשת־הסמים. „הייתי במיקלחת, וכאשר יצאתי היתה דלת חדרי נעולה. שמעתי את רני ואבי מדברים, שמעתי, כסף, חומר, קוקאין.'

„הייתי מאובנת. ברחתי לחדרו של אבא, ואחרי שאבי משה הלך רצתי לדני בפאניקה. צרחתי ואמרתי ש־משקרים אותי, ורציתי לדעת מה קורה. אבל דני אמר לי: 'תשכחי מזה, זה נגמר.'

„זה הפך אותי מתוסכלת, כי לא הבנתי מה לבעלי עם סמים. היחסים ביניינו התקלקלו אחרי זה, היה מתח, ואחרי מריבה קולנית התחלנו בידיים,

משכיל ומרעיל

ק**ן במישפט** התברר להם כי מי שהלשין עליהם ומסר אותם למישטרה היה ידיד־המישפחה המסור, אבי משה. הוא פנה למישטרה וביקש 20 אלף שקל תמורת הלשנתו. הוא קיבל סכום של 2000 שקל, ואז סיפר על הברחת הסמים של סוסטר.

הוא נפגש עם אורלי במעצר וניסה לדובב אותה, כדי להקליטה. כאשר הסתעפה חקירת המישטרה, התברר כי אבי משה עצמו מעורב בניסיון־הברחה של חמישה קילוגרם סמים מארצות־הברית בתוך מנוע של מרצדס. גם הוא הועמד לדין והורשע. מאחר שמצבו הבריאותי קשה מאוד, נידון רק לשנ־תיים וחצי מאסר בפועל.

מאחר שאבי משה היה מעוניין בהברחת הסמים לישראל, והיה חלק מרשת־הסמים, לא ברור מדוע הסגיר את שותפיו. אבל רמזים בתיק אומרים כי קינא עד מאוד לאורלי, שעזבה אותו, ולכן החליט לקבור אותה ואת בעלה בבית־הסוהר.

בני־הזוג ניהלו מאבק מישפטי ממושך. הם לא הודו באשמה, וסניגורם, עורך־הדין דויד יפתה, ניהל את הקרב בעקשנות. השופט אדמונד לוי רמז כי מוטב שיודו באשמה. אך התובעת אורנה ברנד לא הסכימה להוריד מ־כתב־האישום קילוגרם אחד של קוק־אין, והמאבק המישפטי נמשך.

רק כאשר עמדה אורלי על דוכן־העדים והיה ברור שהיא משקרת, הצליח לחצו של השופט. בני־הזוג עשו עיסקת־טיעון עם התביעה. הם הסכימו להודות בהברחת שני קילוגרם קוקאין לישראל, בתנאי שלא יקבלו יותר משבע שנות־מאסר לבעל, ושלוש שנים לאשה.

השופט שקיבל את עיסקת־הטיעון, הביע את זעמו על האזרח האמריקאי המשכיל, שהעז עבור בצע־כסף להר־עיל את ילדי ישראל.

„אין בפי די מילות־גנאי כדי להו־קיע את מעשיהם, חומרתן המופלגת של העבירות. התמכרות לסמים היא מכת־מדינה, וגזרת עבירות נוספות למען השגת הסם."

אחרי שהטיל על הנאשמים את העונש המוסכם, ציווה השופט על אורלי לקום ואמר לה כי הוא מקווה שהיא תזכה לפרי־בטן, שאליו היא משתוקקת כל־כך. „אבל אם יהיה לך ילה," אמר השופט, „אני מאחל לך שהוא לא יעמוד לעולם לפני בית־המישפט לדין על עבירת־סמים. אבל אם כן, תזכרי את הופעתך כאן, כמי שנתנה יד להפצת הסם!"

איש לא טוהר

(המשך מעמוד 7)

לתשומת־לב כל בתי־המישפט בא־רץ, המרשיעים מדי יום בני־אדם על פי עדותם הבלעדית של אנשי־שב"כ וה־חומר „החסוי" שהם מגישים.

ובהמשך: „אנו רואים לקבוע כי ‚תידרוך' עדים, גם אם הוא מעוגן בנר־הל פנימי... אינו יכול לשמש בסיס וצידוק לפעולות של שיבוש עשיית־מישפט." (ע' 39).

האם נרמז כאן כי תידרוך עדים לעדויות־שקר מעוגן בנר־הל פנימי של השב"כ?

ושוב: „אומר עורך־הדין (רם) כספי: ‚ראש השב"כ הסתפק באמירה שפער־לותיו בפרשת אוטובוס קו 300 לא חרגו מפעולות שקדמו לה ושבאו אחריה'..." (ע' 56).

ובהמשך: „לדעתו של עורך־הדין כספי על כל המשתתפים בהתייעצויות השונות (שקדמו להענקת החנינה) היתה מוסכמת עמדת־יסוד אחת, ש־ראש־השב"כ לא חרג מסמכות ב־עניין... הרושם היה שעמדת ראש־השב"כ, לפיה פעל ברשות ובסמכות, היא העמדה המקובלת." (ע' 56, 57).

משמע: ראש־השב"כ טען כי הריגת שבויים ופיברוק עדויות־שקר היו מקובלים גם לפני פרשה זו ואחריה. השרים המרכזיים במדינה קיבלו עמדה זו, וסברו כי פעולות אלה נע־שות ברשות ובסמכות.

זוהי תמונה כללית של התנוונות מוסרית, תוצאה של מחדל היסטורי בן 39 שנים.

כשכיהנתי בכנסת, העליתי פעמים רבות את העובדה כי שרות־הביטחון הכללי פועל מחוץ לחוק ובלי חוק, שאין עליו שום ביקורת דמוקרטית יעילה, וכי הכפפת השב"כ לפוליטי־

צריך לחוקק חוק שיסדיר את פעולתם של השב"כ והמוסד

קאי יחידי וטרוד (ראש־הממשלה) הופ־כת את הביקורת לבדיחה.

במצב כזה אין שום מנגנון יכול לשמור על רמה מוסרית, גם אם הוא מורכב ממלאכים. וכפי שעולה מתוך הדוח הזה, יש במנגנון הזה אנשים רבים שהם רחוקים מאוד־מאוד מלה־יות מלאכים. הם זכו בחנינה כרוצחים וכשקרנים.

אם יש דבר אחד העולה מתוך הדוח הזה בבירור מוחלט הרי זה הצורך הדחוף בחקיקת חוק־שב"כ וחוק־מוסד להסדרת פעולתם של גופים חסויים אלה והביקורת הדמוקרטית והמיש־פטית עליהם.

חוקים כאלה קיימים בארצות־הברית, והם עומדים דווקא עכשיו במיבחן מוצלח.

אילו קמה ועדת־חקירה ממלכתית, יתכן מאוד שזו היתה מסקנתה העיקרית. בצד הדרישה להרחיק מן הזירה הפוליטית את האישים שהיתה להם נגיעה לשערוריה לאומית מחפירה זו, ובצד הדרישה להחזיר מייד לשב"כ, תוך ציון־לשבח, את שלושת חושפי־הפרשה — ראובן חזק, פלג רדי ורפי מלכה.

לשלושת מחברי הדוח הזה מגיעה תודה על עבודתם המסורה והטובה — אולם עצם המיסגרת שבה פעלו מנעה מהם מראש למלא את התפקיד המת־בקש. רק ועדת־חקירה ממלכתית, ה־מתמנה על־פי חוק־ועדות־החקירה ושיש לה כל הסמכויות הרבות שמע־ניק חוק זה, יכלה למלא תפקיד זה.

לכן לא מונתה.

המחדל הזה זועק לשמיים, יחד עם דמם של שני השבויים שנרצחו.

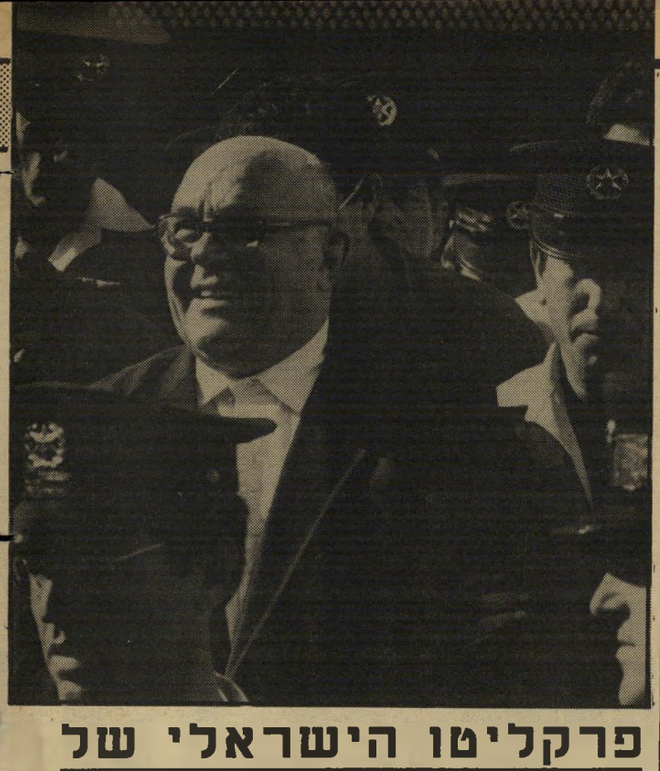

פרקליטו הישראלי של ג'ון דמיאניוק (למעלה) אוהב להדהים ולשחות נגד הזרם

ל**ורם שפטל** מתקרב ל־40, בעל קומה ממוצעת וזקן קצרצר. הוא טיפוס מיוחד במינו.

במשך זמן מה ניסה לעברת את שמו לשפי, אבל חדל מכך די מהר. בבית־המישפט הוא מתהדר בחליפות קלא־סיות בעלות שלושה חלקים, שכמה מהן קיבל מידידו הטוב מאיר לנסקי, איש המאפיה היהודית בארצות־הברית. אבל בזמנו הפנוי, אחרי העבודה, הוא נוהג ללבוש מיכנסיים קצרים התוכים, והמון שרשרות מחרוזים ציבעוניים.

למיזרח הרחוק, באחת הטיסות הזולות שהוא מוצא, ונשאר עד שכספו אוזל, ואז הוא שב ארצה ללבוש את החליפות השמרניות ולהופיע באולמות המיש־פט.

כבר באוניברסיטה מצא לו שפטל דרך להתבלט. באותו זמן ניטש בארץ ויכוח גדול בעניין מאיר לנסקי. היו שרצו לתת לו אזרחות ישראלית ולה־תיר לו להתגורר בארץ, ואילו אחרים טענו שאין להפוך את ישראל לארץ־מיקלט לפושעים נודעים, ובעיקר לא

שפטל עם מאיר לנסקי
מתנה: חליפות הדורות

שפטל עוסק במישפטים פליליים בעיקר. כאשר למד באוניברסיטה, רצתה אמו מאוד שיתחתן עם אחת מתלמידות הפקולטה, שמצאה חן בעיניה. שפטל סירב, ואיננו נשוי עד היום. הרומאן הגדול שלו היה עם צעירה שחרחורת, שאותה הכיר באחד ממישפטיו. היא היתה קרובתו של עברייו ידוע.

שפטל מופיע במישפטים בלהט רב, ויש אומרים בלהיטות. מדי שנה הוא עוזב את בית־המשפט ונוסע לטייל בעולם במשך חודשים אחדים, כדי „לנקות את הראש".

בשנים האחרונות הוא נוהג לנסוע לפליטי המאפיה". כאשר ניטש הדיון ועניין זה התברר בבתי־המישפט, הפך שפטל הסטודנט לראש האגודה למען לנסקי. הוא נפגש עם האמריקאי הקשיש והתיידד איתו.

מדינת־ישראל החליטה לבטוף להחזיר את לנסקי לארצות־הברית, שם עמד במישפטים אחדים ויצא מהם זכאי.

שפטל המשיך לקיים איתו קשר קבוע. זמן מה לפני מותו של לנסקי, נסע אליו שפטל למיאמי. הוא התגורר

---

* *בין אלה היה ח"כ דאז אורי אבנרי, שתבע לגרשו מן הארץ.*

סניגור לא-שיגרתי

אצל לנסקי, הלך איתו למסיבות ופגש את כל חבריו, אנשי־המאפיה לשעבר. לנסקי לא הסתיר את אהדתו לעורך־הדין הישראלי הצעיר, ונתן לו במתנה כמה חליפות אלגאנטיות. כאשר חזר שפטל לישראל, הראה בגאווה את תמונותיו עם לנסקי וחבריו במיזנון בית־המישפט.

הצבע: ירוק־רעל

שפטל גר בדירה שכורה וגא בה מאוד. הוא מביא אליה רהיטים וכלי־נוי, שאותם הוא אוסף בכל מקום שבו הוא נמצא בעולם.

לפני חודשיים פירסם ירחון, המת־מחה בארכיטקטורה וריהוט, כתבה על דירתו של שפטל, ובה צילומים של הרהיטים ובעל הדירה.

דעותיו הפוליטיות קיצוניות עד כדי אימה. מכריו אומרים כי ליד שפטל נראות דיעותיו של הרב מאיר כהנא מתונות להפליא. אבל הוא איננו מרים את קולו או משתמש במילים מעלי־בות.

בחיים הפרטיים הוא משתדל להיות נעים־הליכות, ולכבוש את לבבות שומעיו. אבל אין זה צריך להטעות איש. בפרקליטות תל־אביב והמרכז, שם מופיעים נגדו לעיתים קרובות במישפטים, יודעים היטב כי הוא יכול להיות בר־פלוגתא ללא־חת, לעיתים גם פוגע ומעליב. כאשר הוא מנהל מישפט הוא איננו מוכן לפשרות, ומוכן ללכת נגד המישטרה והפרקליטות בשצף־קצף.

תכונות־אופי אלה הביאו את שפטל לא פעם להתכתשויות ולמצבים בלתי נוחים. הפרקליט, הידוע באהבתו למ־כוניות מהודרות ומנקרות־עיניים, היה בעבר בעל מכונית־ספורט בצבע ירוק־רעל, שאותה נהג להחנות על מידרכות בקירבת בית־המישפט. לפני שנתיים ניהל מישפט, שבו ייצג את אחד הנאשמים בשוד המיליונים ליד אוני־ברסיטת בר־אילן. היתה זו גניבה נועזת במיוחד של כסף מזומן מחבורת־אברכים, שנהגו להעביר את הכסף מבנק לבנק, כדי לזכות בריבית כפולה עבורו. סכומי הכסף היו ענקיים, וחבורת השודדים ארבה לנהג ולקחה ממנו את כל כספו.

כאשר נעצרו חשודים בפרשה התברר כי נמצא רק חלקו של הכסף שנגנב. יתרת הכסף נעלמה. שפטל ייצג את אחד החשודים, שמישפטו הסתיים זמן מה אחרי האחרים. במהלך המישפט ביקש שפטל מהפרקליטות והמישטרה לשחרר את מכונית המר־צדס של הנאשם יעקב צוקראל, אותו הוא מייצג. המכונית הוחזקה בתחילה כמוצג מישפטי, אך שוחררה לבקשת שפטל. לדבריו, עשו לו השוטרים בעיות בעת השיחרור, מכיוון שחשבו כי המכונית היא חלק משכר־הטירחה שהוא מקבל בתיק.

כדי לקבל את המכונית, היה על שפטל לקחת צרור־מפתחות מתוך מיצבור מוצגים השייכים למישפט. הוא בחר את הצרור המתאים בעזרת בעל־מוסך, שהיה גם הוא בתחילה חשוד בתיק, אך שוחרר ללא הגשת כתב־אישום נגדו. שפטל ואיש־המוסך לקחו את המכונית והעבירו אותה למוסך לטיפול. מייד אחרי־כן התנפלו כמה שוטרים על שפטל, ערכו חיפוש בדירתו, והודיעו לו כי הם עומדים לעצרו מכיוון שגנב מוצגים השייכים לתיק.

התברר כי בצרור המפתחות שנטל איתו היו גם מפתחות לדירה שבה התגלה חלק ניכר מהכסף, והמישטרה חשדה כי יתרת השלל, שטרם נתפסה, עדיין נמצאת בדירה זו. השוטרים נעתרו לבקשתו של שפטל לא לעצרו בתחנת־המישטרה והתירו לו לישון בביתו, כאשר שני שוטרים ישנים איתו בדירתו.

למחרת נעצר שפטל ושוחרר בערובה.

בסופו של דבר הסתיימה הפרשה בתלונה שהגיש שפטל נגד המישטרה והפרקליטות, ואי־ההבנה התבררה.

פרקליט שפטל
„המישטרה מחפשת אותו!"

אולם מיקרה זה הוכיח כי שפטל הוא שנוא־נפשם של השוטרים. „לפרקליט אחר זה לא היה קורה" אמרו אז בבית־המישפט. „המישטרה מחפשת את שפטל."

פרקליט שפטל בביתו ובתפקיד
„עזות־מצח ללא־גבול של התובעת."

לשונו הבוטה ורוחו הסוערת היקנו לו אויבים במקומות רגישים שונים.

שחצנות השרה

דועתו של שפטל, בשבוע שע־בר, כנציגו של ג'ון דמיאניוק בישראל, לא הפתיעה את מכריו.

„זה מאוד מתאים לו," אמרו אנשים, הזוכרים עדיין את התפקיד שמילא שפטל בפרשת לנסקי.

אחר הקרבות האחרונים, שבהם פתח שפטל, הגיע לבג"ץ. בתיק מסו־יים, שאותו הוא מנהל כעת בבית־המישפט בתל־אביב, העיד עד־מדינה. התביעה לא הגישה לבית־המישפט את רשימת הרשעותיו הקודמות של עד זה. שפטל יצא למילחמה כדי להשיג את רשימת ההרשעות הללו.

בעתירתו לבג"ץ ציטט את דבריה של נציגת־התביעה, שאמרה: „מה יש? תעבוד קצת בשביל גיליון־ההרשעות שאתה רוצה!" על־כך כתב שפטל: „תגובה זו, מעבר לעזות־מצח ללא־גבול, המאפיינת אותה, מעידה על שחצנות של בעל־שררה להתעקש, באופן חסר־שחר, למלא את חובותיו על פי החוק. רק פסיקת הוצאות־לדוגמה נגד המשיבה תמנע בעתיד מן המשיבה להתחמק באופן כה ציני ממילוי חובותיה על פי החוק." העניין עדיין תלוי ועומד.

כאשר נשאל שפטל השבוע מדוע הסכים לייצג את דמיאניוק, הסביר כי עשה זאת רק אחרי שהיתנה כי לא יפקפקו בבית־המישפט בזוועות־השו־אה, וכי המישפט יתמקד כולו אך ורק בשאלה אם ג'ון דמיאניוק הוא „איוואן האיום" ממחנה טרבלינקה או לאו. אם יוכח כי דמיאניוק הוא איוואן־האיום, לא ימשיך שפטל להגן עליו.

חור בנשמת

יחסים ואינטרסים

יחסיהם של דויד שווייצר, מאמן הפועל תל־אביב, ומוטל'ה שפיגלר הם מיוחדים ומסובכים.

פעם, כשמוטל'ה היה קפטן נבחרת־ישראל ושווייצר היה מאמנה, השניים היו חברים טובים. אחר כך, מוטל'ה הפך למאמן הפועל תל־אביב ושווייצר אימן קבוצות אחרות, והשניים לא דיברו זה עם זה תקופה ארוכה, ובמיגרש־הכדורגל אהבו אז לספר על הסיכסוכים שבין השניים.

עכשיו מוטל'ה ושווייצר שוב ביחד. הפעם, מספרים במיגרשים, הסיבה היא: כסף.

ובגלל סיבה כזו אני לא מכירה הרבה אנשים שיסרבו להיות חברים טובים, ואפילו קרובים. אז ככה: מוטל'ה הוא הסוכן של דויד פיונטי, זה שנמכר לפ"צ קלן, ועכשיו חזר לארץ, והוא משחק בהפועל תל־אביב. בתור סוכן של פיונטי, הצליח שפיגלר לשכנע את שווייצר שאין כמו פיונטי להפועל תל־אביב. הוא זה שיביא את הישועה ואת הנחמה, ואולי גם את הגביע של המדינה.

שווייצר, שנמצא בצרות עם הפועל תל־אביב — איזה מקום בטבלה? הא, מקום

מוטלה שפיגלר, מירה ודויד שווייצר
מה שכסף יכול לעשות!

8, כמעט שכחתי — בקיצור, שווייצר זה השתכנע. הוא הסביר לראשי הפועל שרק פיונטי הוא זה שיחזיר עטרת ליושנה והפועל לראשות־הטבלה. הוא סידר למוטל'ה כרטיס־טיסה לגרמניה, כדי להביא את פיונטי לארץ. במיגרשים אומרים שהוא סידר לו גם קצת דמי־תיווך, כמו שמגיע לסוכן מעולה כמו מוטל'ה. ובימים אלה אפשר לראות את צמד השינים החדש, שווייצר־שפיגלר, ביחד.

מה שכסף יכול לעשות!

אבא לא רוצה את מוטי בבית

האיש היחידי שהיה השבוע מרוצה מכך שמוטי איוניר לא יחזור לשחק במכבי תל־אביב, לא היה אלא האבא, אברהם איוניר.

לאיוניר־האבא, זה מרשת החנויות, היה פעם חלום. עוד כשמוטי היה קטן, חלם אבא־איוניר שבנו ישחק כדורגל במקום טוב יותר מאשר מכבי תל־אביב. אבא־איוניר רצה אירופה. אי־פה שהכדורגל הוא אמיתי, מיקצועי, ומר־וויחים הרבה כסף.

בתחילת העונה, התגשם לו החלום. קבוצת רודה ההולנדית קנתה את איוניר הצעיר, ובמישפחה היתה חגי־גה. הם נסעו להולנד לעזור לילד להס־תדר, לשכור לו דירה, לעזור לרהט אותה ולדאוג שיהיה לו מכל טוב.

אבל לפני שבועיים החליט הצעיר שהוא רוצה הביתה. היה לו קר בהולנד, גם התברר לו שלא מדברים שם עברית, ובעיקר: הוא ישב יותר זמן על הספסל מאשר שיחק על המיגרש.

במישפחה התגלעו חילוקי־דיעות, שהגיעו כמעט לסיכסוך אמיתי — האבא רוצה אירופה, מוטי רוצה מכבי תל־אביב, ואין מי שיכריע ביניהם.

השבוע פתרה הקבוצה ההולנדית את המחלוקת המישפחתית. היא הודיעה שהיא מוכנה בהחלט להחזיר את מוטי הביתה, אבל בעבור תופן דולרים. 140 אלף דולר, ליתר דיוק.

במכבי תל־אביב החליטו שזה סכום גבוה מדי, אפילו עבור שחקן מוכשר כמו איוניר, ואבא אברהם מרוצה מכך מאוד.

עופרה ומוטי איוניר בחתונתם
ההולנדים פתרו את הסיכסוך המישפחתי

אכל אותה!

למרות שנגמר כבר הברוגז בין אבי כהן למכבי תל־אביב, ולמרות שנחתם כבר החוזה ואבי חזר לשחק בשורות קבוצת־נעוריו, גם היום אבי עדיין כועס.

למה? הוא ממורמר על כך שמכבי תל־אביב לא הסכימה למכור אותו לרינג'רס־גלזגו. ואיך אנחנו יודעים?

כי בשיחות עם חברים טובים, ובפגישות של יום שישי בלילה עם פיצוחים, אבי מקטר על ההחלטת מכביי. הוא מבקר בעיקר את דרך ניהול הקבוצה. הכעס שלו הוא על איש אחד בלבד: אלדד בוקשפן, יושב ראש מכבי תל־אביב, שהוא גם יושב־ראש אירגון העצמאים — אתם יודעים, אלה שתומכים ברפורמה במיסים.

או אבי כהן טוען שבוקשפן הוא ב־עצם האיש שמנע ממנו הטבות ושובות הנאה.

כמו, למשל: אבי ביקש שמכבי תל־אביב תבטיח לו שאחרי הפרישה הוא

אבי כהן
בגלל הרפורמה במיסים

ינהל את הקבוצה, ובוקשפן הוא זה שהטיל וטו.

או יש חוזה, אבל החברים אומרים שאבי אכל אותה.

זו רק בת־דודה

מי הם אלה שמצטערים יותר מכל ששחקן הרכש של בית"ר נתניה, שלמה קירט, עזב? נכון, צדקתם: האוהדים. הסיבה: קירט נהג להופיע לאימוני־הקבוצה כשאליו מצטרפת נערה צעירה ויפה, בלתי־מזוהה. הם ידעו שהיא לא בדיוק האמא של שלושת ילדיו. אבל שחרחורת יפה כמוה לא ראו הרבה זמן בנתניה.

שלמה קירט
לא בדיוק אמא

עכשיו, כשקירט עבר לשחק בשו־רות מכבי יפו, מחכים האוהדים הבולג־רים לראות את היפה. או שאולי היתה זו רק בת דודה שגרה באיזור נתניה?

אמיץ מחוץ למיגרש

למיקי בן־שיטרית, חלוץ הפועל תל־אביב, אין הרבה מה לעשות על המיגרש. הוא לא בדיוק משחק. במקום זאת הוא מנסה את מזלו ברחובות תל־אביב.

השבוע נבהל נהג־אוטובוס בקו 5, ככל פעם שהביט בראי, ראה מאחוריו את אותה המכונית ובתוכה אותו הנהג. כשהגיע לתחנה המרכזית, חסם אותו לפתע הנהג שדלק בעיקבותיו.

האוטובוס עצר. הנוסעים ירדו ומי שהופתעה יותר מכולם היתה נערה יפהפיה בת 19, שירדה מן האוטובוס. הנהג, שעקב אחרי האוטובוס יותר מחצי שעה, חיפש רק אותה.

„סוף־סוף הישגתי אותך! ראיתי אותך עולה לאוטובוס, ואני כבר עוקב אחריך הרבה זמן. אפשר לקבל את מיספר־הטלפון שלך?", שאג בן־שיט־רית כשהוא מתגבר על הרעש וההמולה של התחנה המרכזית.

הנערה חשבה לעצמה שלכאורה כל־כך אמיץ וכל־כך עקשן בכל זאת מגיע משהו — ונתנה לו את מיספר־הטלפון.

אבל בהפועל תל־אביב אמרו הש־כוע, שאם בן־שיטרית היה כל־כך אמיץ, עקשן ודבק במטרה גם במיגרש, אולי הפועל היתה היום במקום קצת יותר טוב בטבלה.

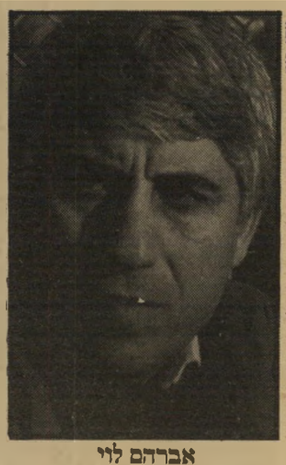

אברהם לוי
„לא אני אספר לך!"

נס במישפחת לוי

סוני ושמוליק, ילדיו הצעירים של אברם לוי, מנהל בית"ר ירושלים, ניצלו בשבת האחרונה מתאונת־דרכים קטל־נית.

הילדים נסעו במכוניתו של אפסנאי הקבוצה לבלומפילד, למישחק בין בית"ר ירושלים להפועל פתח־תיקווה. המישחק, אגב, הסתיים שוב בניצחון בית"ר.

או ביירידה מירושלים, ליד צומת שער־הגיא, התפוצץ לפתע הגלגל הקידמי של המכונית, וזו הידרדרה לתהום.

רכב שעבר במקום אסף את יושבי המכונית, שברדרך־נס לא נפגעו, והוביל אותם — לאן אם לאי? — הישר למיג־רש ביפו.

שעתיים אחרי התאונה עברו בצומת שער־הגיא שושי לוי, אשתו של אברם לוי, ועדי אזולאי, אשתו של חנן אזולאי, קפטן בית"ר. השתיים היו בדרכן למישחק. שושי, שראתה את המכונית בצד הדרך, הסבירה לעדי שבתאונה כמו זו אין ספק שהיו נפ־געים.

בני מישפחת לוי ללכת לבית־הכנסת ולהגיד בירכת־הגומל. ניצלו להם שני ילדים.

דניאלה בריאה בגוף בריא...

גבינה 5% + יוגורט

חדש

דניאלה 5%

מעדן גבינה מוקצפת בטעם וניל

לשמור במקרר עד

כשר בהשגחת הרבנות הראשית. מיוצר ע"י מחלבות שטראוס הרצל 113, נהריה. 5% שומן. 120 מ"ל.

רכיבים: גבינה לבנה, יוגורט, סוכר, שמנת, מייצבים, חומרי טעם וריח

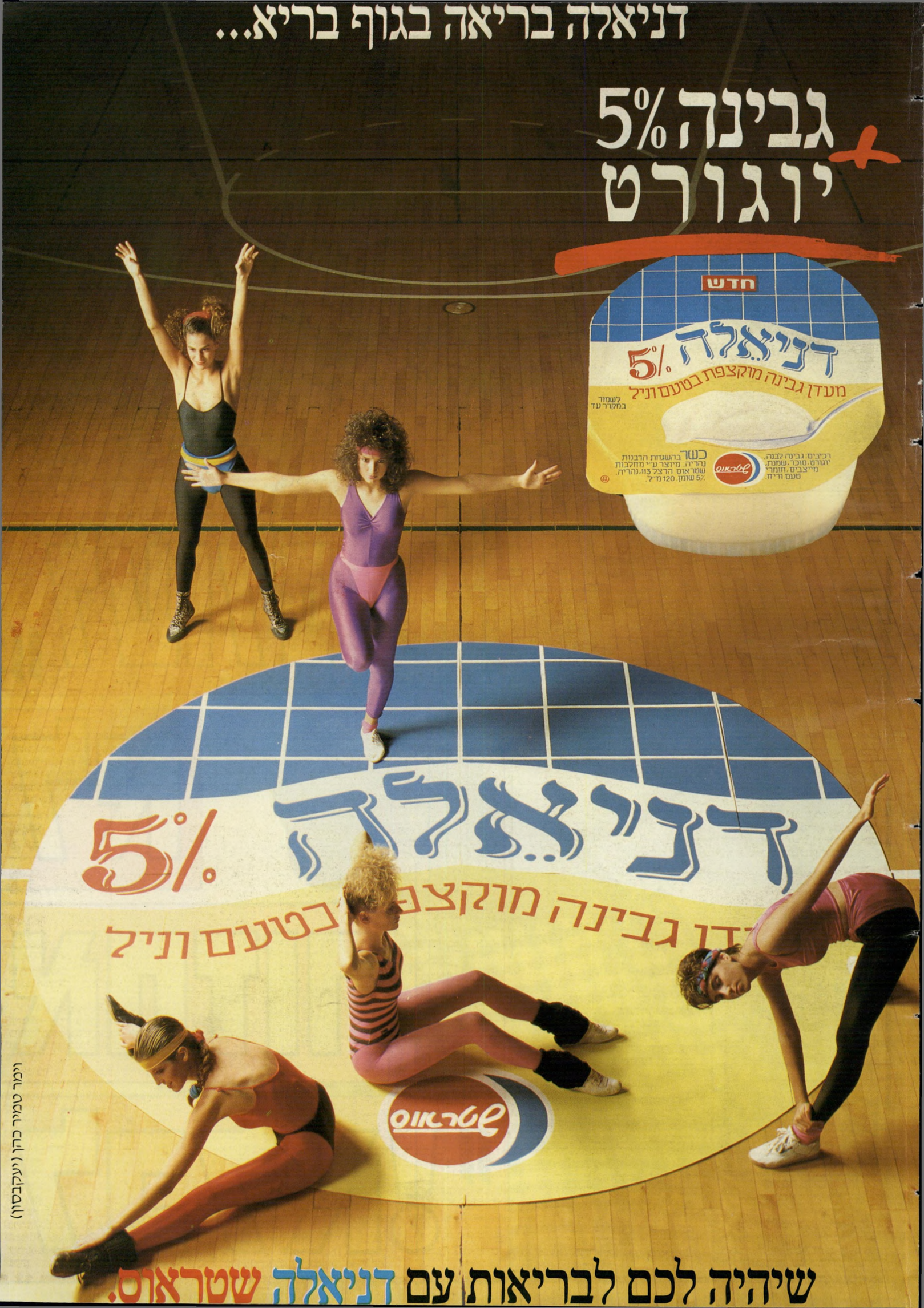

שיהיה לכם לבריאות עם דניאלה שטראוס.

ה' טבת תשמ"ז, 6.1.1987 מיספר 2575 שנה 51 המחיר 3.50 שקל חדש (כולל מע"מ)

העולם הזה

סיפורה של היפהפיה שהיתה גנבת נרקומנית – ושהפכה דוגמנית מצליחה

מיכל עברי

„לעולם לא אחזור לבלאי!"